

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อบุคลิกภาพความเป็นทหาร
ของนักเรียนเตรียมทหาร

ปริญญานิพนธ์

ของ

เรืออากาศเอกหญิง สุทธาสินี อิ่มอุดม

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาวิจัยและสถิติทางการศึกษา
พฤษภาคม 2547

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อบุคลิกภาพความเป็นทหาร
ของนักเรียนเตรียมทหาร

บทคัดย่อ

ของ

เรืออากาศเอกหญิง สุชาสินี อิ่มอุดม

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาและสถิติทางการศึกษา
พฤษภาคม 2547

สุราสีณี อิมมุดม. (2547). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อ
บุคลิกภาพความเป็นทหารของนักเรียนเตรียมทหาร. ปรินญาณิพนธ์
กศ.ม. (การวิจัยและสถิติทางการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม :
รองศาสตราจารย์ชูศรี วงศ์รัตน์ , ผู้ช่วยศาสตราจารย์ระวีวรรณ พันธุ์พานิช.

การศึกษานี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการ
ได้แก่ การรับรู้ความสามารถของตน การปฏิบัติตามประเพณีของโรงเรียนเตรียมทหาร
สัมพันธ์ภาพระหว่างนายทหารปกครองกับนักเรียนเตรียมทหาร การอบรมเลี้ยงดูแบบ
ประชาธิปไตย การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน และการอบรมเลี้ยงดูแบบ
ปล่อยปละละเลยกับบุคลิกภาพความเป็นทหารของนักเรียนเตรียมทหาร และศึกษา
น้ำหนักความสำคัญของปัจจัยทุกปัจจัยที่ส่งผลต่อบุคลิกภาพความเป็นทหารของนักเรียน
เตรียมทหาร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษานี้เป็นนักเรียนเตรียมทหาร ชั้นปีที่ 1 และ
ชั้นปีที่ 2 ปีการศึกษา 2546 มีจำนวน 324 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น โดยใช้ชั้นปี
ที่ศึกษาเป็นชั้น มีตอนเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่
แบบสอบถามวัดการรับรู้ความสามารถของตน การปฏิบัติตามประเพณีของโรงเรียน
เตรียมทหาร สัมพันธภาพระหว่างนายทหารปกครองกับนักเรียนเตรียมทหาร
การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย แบบปล่อยปละละเลย แบบเข้มงวดกวดขัน และแบบวัด
บุคลิกภาพความเป็นทหาร สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ สหสัมพันธ์และการถดถอย
พหุคูณ

ผลการศึกษาพบว่า

1. ปัจจัยทุกด้านมีความสัมพันธ์ทางบวกกับบุคลิกภาพความเป็นทหารของ
นักเรียนเตรียมทหารอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
พหุคูณเท่ากับ 0.828 แสดงว่าปัจจัยเหล่านี้ร่วมกันอธิบายคุณลักษณะของบุคลิกภาพความ
เป็นทหารของนักเรียนเตรียมทหารได้ร้อยละ 67 ($R^2 = .67$)
2. ปัจจัยด้านการรับรู้ความสามารถของตน การปฏิบัติตามประเพณีของนักเรียน
เตรียมทหาร การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย
ส่งผลทางบวกต่อบุคลิกภาพความเป็นทหารของนักเรียนเตรียมทหารอย่างมีนัยสำคัญทาง
สถิติที่ระดับ .01 ส่วนปัจจัยด้านสัมพันธภาพระหว่างนายทหารปกครองกับนักเรียนเตรียม
ทหาร และการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันส่งผลทางบวกต่อบุคลิกภาพความเป็นทหาร
ของนักเรียนเตรียมทหารอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่การรับรู้ความสามารถ

ของต้นส่งผลทางบวกต่อบุคลิกภาพความเป็นทหารของนักเรียนเตรียมทหารมากที่สุด ซึ่ง
มีค่าน้ำหนักความสำคัญในรูปคะแนนมาตรฐาน เท่ากับ 0.423 รองลงมาคือการปฏิบัติ
ตามประเพณีของนักเรียนเตรียมทหาร การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย และการ
อบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย สัมพันธภาพระหว่างนายทหารปกครองกับ
นักเรียนเตรียมทหาร และการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน โดยมีค่าน้ำหนัก
ความสำคัญในรูปคะแนนมาตรฐาน เท่ากับ 0.315, 0.302, 0.152, 0.088 และ 0.087
ตามลำดับ

A STUDY OF THE RELATIONSHIPS BETWEEN SOME FACTORS AND
SOLDIER PERSONALITY OF PRE – CADETS

AN ABSTRACT

BY

FLT.LT. SUTASINEE IM – UDOM

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree in Educational Research and Statistics
at Srinakharinwirot University

May 2004

SUTASINEE IM – UDOM. (2004). *A Study of the Relationships between Some Factors and Soldier Personality of Pre – cadets*. Master Thesis, M.Ed. (Educational Research and Statistics). Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee : Assoc.Prof. Chusri Wongrattana, Assist. Prof. Raweewon Panpanich.

The purposes of this research were to study the relationships and score weight of variables about perceived self - efficacy, following the tradition of the Cadet school, the relationship between commanders and Pre – Cadets, three types of child rearing practice : democratic ,laisses – faire and autocratic which affected to the soldier personality of Pre – Cadets. The sample included 324 first - year and second – year Pre – Cadets in 2003 acadamic year (B.E.2546) that was selected by using the stratified random sampling. The instruments were soldier personality test and the questionnaires of perceived self – efficacy, following the tradition of the Cadet school, the relationship between commanders and Pre – Cadets, three types of child rearing practice : laisses – faire, democratic and autocratic. The data were analysed by using multiple correlation and multiple regression.

The results of the research were as follows :

1. The multiple correlation between independent variables and soldier personality of Pre – Cadets were 0.828, significantly at .01 level. Its show that all independent variables can explain variance of soldier personality about 67%

2. Perceived self – efficacy, following the tradition of the Cadet school, child rearing practices with laisses – faire and child rearing practices with democratic contributed positively to soldier personality statistically significant at 0.01 leve. The relationship between commanders and Pre – Cadets and child rearing practices with autocratic contributed positively to soldier personality statistically significant at .05 level. The Beta weight of perceived self – efficacy, following the tradition of the Cadet school, child rearing practices with democratic, child rearing practices with laisses – faire, the relationship between commanders and Pre – Cadets and child rearing practices with autocratic which contributed to soldier personality were equal 0.423, 0.315, 0.302, 0.152, 0.088 and 0.087 respectively.

ปริญญานิพนธ์

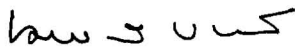
เรื่อง

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อบุคลิกภาพความเป็นทหาร
ของนักเรียนเตรียมทหาร

ของ

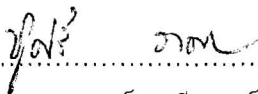
เรืออากาศเอกหญิง สุชาสินี อิมอุดม

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

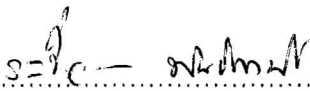

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร. นภาพร หะวานนท์)
วันที่ 14 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2547

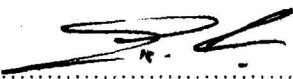
คณะกรรมการสอบปริญญานิพนธ์

..... ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ชุตรี วงศ์รัตนะ)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ระวีวรรณ พันธุ์พานิช)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นิคม ดังคะพิภพ)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(รองศาสตราจารย์ นิภา ศรีไพโรจน์)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ได้ เนื่องด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจาก รองศาสตราจารย์ชูศรี วงศ์รัตน์ ประธานควบคุมปริญญานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ระวีวรรณ พันธุ์พานิช กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้ความรู้ คำแนะนำ และช่วยแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างดีเสมอมา ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์นิภา ศรีไพโรจน์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นิคม ดังคะพิภพ ที่เสียสละเวลาเป็นกรรมการในการสอบปริญญานิพนธ์ และให้คำแนะนำเพิ่มเติมเพื่อให้ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น รวมทั้งอาจารย์ทุกท่านผู้ประสิทธิ์ประสาทความรู้แก่ผู้วิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้รับความกรุณาจาก อาจารย์ชวลิต รวยอาจิณ พันธ์เอก ธรรมรงค์ บุญสนอง พันธ์เอกหญิง นงเยาว์ เกตุนุติ พันธ์เอก สุทธาญ วณิชกิจ และ อาจารย์รัชชัย ทาทอง เป็นผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบ ให้ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะในการแก้ไขปรับปรุง

ขอขอบคุณผู้บริหาร ครู อาจารย์โรงเรียนเตรียมทหาร และนักเรียนเตรียมทหาร ที่ให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูลเป็นอย่างดี

ที่สำคัญความสำเร็จในครั้งนี้จะเกิดขึ้นไม่ได้ถ้าขาดกำลังใจ คอยสนับสนุนและให้ความช่วยเหลือจากบุคคลในครอบครัวอัน ได้แก่ คุณพ่อธรรมนท - คุณแม่จินตนา อิ่มอุดม จิตติมา อิ่มอุดม และ พันโทกฤษฎา บุญวัฒน์

สุธาสินี อิ่มอุดม

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ.....	1
	* ภูมิหลัง	1
	* ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	4
	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	4
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	5
	นิยามศัพท์เฉพาะ	6
	สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า	8
2	เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพความเป็นทหาร.....	10
	ความหมายของบุคลิกภาพ.....	10
	ทฤษฎีบุคลิกภาพ	12
	การวัดบุคลิกภาพ	35
	บุคลิกภาพความเป็นทหาร	44
	ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพ.....	52
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนเตรียมทหาร	54
	ความเป็นมาของโรงเรียนเตรียมทหาร	54
	ภารกิจและการจัดส่วนราชการ	55
	จุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษา.....	56
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อบุคลิกภาพ	58
	การรับรู้ความสามารถของตน.....	58
	การปฏิบัติตามระบบของโรงเรียนเตรียมทหาร.....	64
	สัมพันธภาพระหว่างนายทหารปกครองกับ นักเรียนเตรียมทหาร.....	68
	การอบรมเลี้ยงดู	70
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพและปัจจัยที่เกี่ยวข้อง	78

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า
	85
ประชากร	85
กลุ่มตัวอย่าง	85
★ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	87
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	98
★ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	99
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล
	103
สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	103
การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	104
★ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	104
5	สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ
	109
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า	110
อภิปรายผล	110
ข้อเสนอแนะ	113
บรรณานุกรม	114
ภาคผนวก	123
ประวัติย่อผู้วิจัย	151

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าจำแนกตามชั้นปีที่ศึกษาและ ตอนเรียน	86
2	ค่าสถิติพื้นฐานของปัจจัยแต่ละด้าน บุคลิกภาพความเป็นทหารของ นักเรียนเตรียมทหาร และการประมาณค่าเฉลี่ยประชากร ด้วย ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95	104
3	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรปัจจัย และระหว่างตัวแปร ปัจจัยกับบุคลิกภาพความเป็นทหารของนักเรียนเตรียมทหาร.....	106
4	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวแปรปัจจัยกับบุคลิกภาพ ความเป็นทหารของนักเรียนเตรียมทหาร.....	107
5	ค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรปัจจัยที่ส่งผลต่อบุคลิกภาพ ความเป็นทหารของนักเรียนเตรียมทหาร.....	108
6	ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามการรับรู้ความสามารถ ของตน	125
7	ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามการปฏิบัติตามประเพณี ของโรงเรียนเตรียมทหาร	125
8	ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่าง นายทหารปกครองกับนักเรียนเตรียมทหาร	126
9	ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดู	126
10	ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามบุคลิกภาพความ เป็นทหาร	127
11	ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบสอบถามการรับรู้ความสามารถของตน.....	128
12	ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบสอบถามการปฏิบัติตามประเพณีของ โรงเรียนเตรียมทหาร	129
13	ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนายทหาร ปกครองกับนักเรียนเตรียมทหาร	130
14	ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดู	131
15	ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบสอบถามบุคลิกภาพความเป็นทหาร	133

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ

หน้า

1	ความสัมพันธ์ระหว่างความคาดหวังในความสามารถกับพฤติกรรม และผลลัพธ์	59
2	ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถของตนเองและความ คาดหวังผลที่จะเกิดขึ้น	59
3	ขั้นตอนในการสร้างแบบสอบถาม	88

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

“ประเทศเป็นบ้านทหารเป็นรั้ว” เป็นคำกล่าวที่ยังคงใช้ได้ทันสมัยอยู่เสมอ เนื่องจากประเทศชาติจะมั่นคงโดยปราศจากกองกำลังทหารที่เข้มแข็งย่อมเป็นไปไม่ได้ (กองบัญชาการทหารสูงสุด. 2543 : 20) โรงเรียนเตรียมทหาร สังกัดกรมยุทธศึกษาทหาร กองบัญชาการทหารสูงสุด กระทรวงกลาโหมรับ นักเรียนที่ผ่านการศึกษามาตามแผนการเรียนที่กำหนดไว้ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ของหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายกระทรวงศึกษาธิการ หรือเทียบเท่าเข้าศึกษาอีก 2 ปี เมื่อจบแล้วมีศักดิ์และสิทธิเทียบเท่าผู้สำเร็จชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายของกระทรวงศึกษาธิการ นักเรียนเตรียมทหารที่จบการศึกษาแล้ว กองบัญชาการทหารสูงสุดจะส่งต่อไปศึกษาในโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า โรงเรียนนายเรือ โรงเรียนนายเรืออากาศ และโรงเรียนนายร้อยตำรวจ ดังนั้นหลักสูตรโรงเรียนเตรียมทหารจึงเป็นหลักสูตรต่อเนื่องและสอดคล้องกับหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายของกระทรวงศึกษาธิการ โดยสนองความต้องการของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า โรงเรียนนายเรือ โรงเรียนนายเรืออากาศ และโรงเรียนนายร้อยตำรวจ ตามนโยบายของกระทรวงกลาโหม (กระทรวงกลาโหม. 2534 : 3) การศึกษาในโรงเรียนเตรียมทหารเป็นการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนพัฒนาคุณภาพชีวิต และให้สามารถทำประโยชน์ให้กับสังคมตามบทบาทและหน้าที่ของตนในฐานะพลเมืองดีตามระบบการปกครองแบบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข โดยนักเรียนเตรียมทหารได้พัฒนาเชาว์ปัญญา มีความรู้และทักษะอันจำเป็นต่อการประกอบอาชีพทหาร ตำรวจ ร่วมพัฒนาสังคมด้วยแนวทางและวิธีการใหม่ๆ และบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม (โรงเรียนเตรียมทหาร. 2542 : 8)

ดังนั้นโรงเรียนเตรียมทหารจึงมีหน้าที่ในการเตรียมความพร้อมให้กับนักเรียนเตรียมทหาร เพื่อให้เป็นนายทหารและนายตำรวจได้อย่างมีคุณภาพ เพราะผู้ที่เข้าศึกษาในโรงเรียนเตรียมทหารทุกคนนั้นคือผู้ที่จะต้องประกอบอาชีพทหารและตำรวจในอนาคตอย่างแน่นอน ดังนั้นหลักสูตร ของโรงเรียนเตรียมทหารจึงมุ่งปลูกฝังให้นักเรียนเตรียมทหารมีความรู้ ความเป็นผู้นำ มีบุคลิกภาพ และสมรรถภาพทางกายเหมาะสมกับการเป็นนายทหาร ตำรวจ เข้าใจสภาพและการเปลี่ยนแปลงของสังคม มุ่งพัฒนาประเทศตามบทบาทและหน้าที่ของตน (กระทรวงกลาโหม. 2534 : 3) หรืออาจกล่าวได้ว่าโรงเรียนเตรียมทหาร

มีหน้าที่เตรียมเด็กหนุ่มที่คัดเลือกสำหรับรับใช้ประเทศชาติด้วยการเป็นนายทหาร นายตำรวจ สัญญาบัตรที่พร้อมจะสละเลือดเนื้อและชีวิตเพื่อความมั่นคงของประเทศ นับเป็นสถาบันเดียวที่รับภารกิจนี้ ปรชญาแห่งการศึกษาจึงไม่เหมือนกับ โรงเรียนในระดับเตรียมอุดมศึกษาอื่น หลักสูตรทั้งหมดจัดขึ้นเพื่อให้มีความรู้ทางวิชาการ พัฒนาคุณสมบัติทางอุปนิสัย บุคลิกแห่งผู้นำ เป็นสุภาพบุรุษในเครื่องแบบและปลูกฝังให้มีความสามัคคีเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน มีวินัย ด้วยจิตใจ พร้อมที่จะปฏิบัติงานอยู่ทุกขณะและปฏิบัติตามคำสั่งอย่างไม่มีข้อแม้ใดๆ พร้อมทั้งเสริมสร้างพลังแห่งจิตใจให้เข้มแข็ง ไม่หวั่นไหวต่ออันตรายใด ๆ ให้รู้จักการวิเคราะห์เรื่องราวอย่างมีเหตุผล และมีความคิดสร้างสรรค์ ทั้งฝึกให้มีพลานามัยสมบูรณ์ เข้มแข็ง อดทน ว่องไวเป็นนักสู้ (ปิยะ สุวรรณพิมพ์ 2540 : 75)

การสอบคัดเลือกพลเรือนเข้าศึกษาต่อโรงเรียนเตรียมทหารแบ่งขั้นตอนออกเป็น 2 รอบดังนี้

1. การสอบภาควิชาการ จะสอบวิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาอังกฤษและภาษาไทย ตามหลักสูตรที่กำหนดในแผนการเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 (ม.4) ครอบคลุมความรู้ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการ หรือเทียบเท่าขึ้นไป

2. การสอบรอบสอง สอบพลศึกษา, สัมภาษณ์-ท่วงท่าวาจา และตรวจร่างกาย

- การตรวจสอบพลศึกษา จะเป็นการทดสอบสมรรถภาพของร่างกาย ความแข็งแรง ความแคล่วคล่อง ว่องไว โดยสอบยิมนาสติก ว่ายน้ำ กรีฑา

- การตรวจร่างกายโดยการฉาย X-RAY ตรวจโลหิต และตรวจปัสสาวะ (โรงเรียนเตรียมทหาร. 2545 : 11 – 12)

จากกระบวนการคัดเลือกข้างต้น แสดงว่านักเรียนที่ผ่านการคัดเลือกเข้ามาศึกษาต่อในโรงเรียนเตรียมทหารนั้นเป็นผู้ที่มีความรู้ทางวิชาการตามหลักสูตรมัธยมศึกษาปีที่ 4 ของกระทรวงศึกษาธิการ และมีสุขภาพร่างกายสมบูรณ์แข็งแรง ซึ่งโรงเรียนเตรียมทหารจะต้องทำหน้าที่ในการพัฒนาให้นักเรียนที่ผ่านการสอบคัดเลือกเข้ามาเหล่านี้ มีความพร้อมทั้งทางด้านเชาว์ปัญญา ความรู้และบุคลิกภาพเพื่อให้เหมาะสมกับการรับราชการเป็นนายทหาร – นายตำรวจในอนาคต

ในปัจจุบันโรงเรียนเตรียมทหารได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาบุคลิกภาพ ความเป็นทหารของนักเรียนเตรียมทหารเป็นอย่างมาก เนื่องจากเมื่อสำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนเหล่าทัพแล้วนักเรียนเตรียมทหารจะบรรจุเข้ารับราชการเป็นนายทหารสัญญาบัตร นายตำรวจสัญญาบัตรซึ่งเป็นกำลังสำคัญของกองทัพ และกองบัญชาการตำรวจแห่งชาติต่อไป ที่มาของบุคลิกภาพนั้นมืองค์ประกอบ 2 ประการ คือ พันธุกรรมกับสิ่งแวดล้อม พันธุกรรมเป็นการถ่ายทอดบุคลิกลักษณะทางกาย ทางจิต และทางสมอง ซึ่งไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ (กันยา สุวรรณแสง. 2532 : 98) ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา

หาปัจจัยทางด้านสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลต่อบุคลิกภาพความเป็นทหารของนักเรียนเตรียมทหาร เพราะปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมนี้ส่งผลต่อบุคลิกภาพไม่น้อยไปกว่าปัจจัยด้านพันธุกรรม อิทธิพลของสังคมที่มีผลต่อบุคลิกภาพ คือ อิทธิพลของระเบียบประเพณีและวัฒนธรรม อิทธิพลของครอบครัว อิทธิพลของเพื่อนและอิทธิพลของโรงเรียน (นิภา นิธยานน. 2538 : 122 - 123) ดังนั้นอิทธิพลสำคัญที่มีผลต่อบุคลิกภาพของนักเรียนเตรียมทหารน่าจะมาจาก อิทธิพลด้านครอบครัวและอิทธิพลด้านโรงเรียน

โรงเรียนเตรียมทหารให้ความสำคัญต่อการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียน ให้เหมาะสมกับการพัฒนานักเรียนเตรียมทหาร สภาพ สภาพะใด ๆ ที่มีผลต่อการเรียนรู้ของมนุษย์ทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม ทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม สภาพแวดล้อมที่เป็นรูปธรรม หรือสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ได้แก่ สภาพต่าง ๆ ที่มนุษย์สร้างขึ้น เช่น อาคาร สถานที่ โต๊ะ เก้าอี้ วัสดุอุปกรณ์หรือสื่อต่าง ๆ รวมทั้งสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่ตามธรรมชาติ อันได้แก่ ต้นไม้ พืช ภูมิประเทศ ภูมิอากาศ ส่วนสภาพแวดล้อมที่เป็นนามธรรม หรือสภาพแวดล้อมด้านจิตวิทยา ได้แก่ ระบบคุณค่าที่ยึดถือเป็นส่วนสำคัญของวัฒนธรรมของกลุ่มสังคม ข่าวดาร ความรู้ ความคิด ตลอดจนความรู้สึกนึกคิดและเจตคติต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นของตัวเองหรือคนอื่นก็ตาม (อรพันธ์ ประสิทธิ์รัตน์. 2533 : 8) สำหรับในการพัฒนามุขลักษณะของนักเรียนเตรียมทหารนั้น โรงเรียนเตรียมทหารต้องการวางพื้นฐาน อุปนิสัย จิตใจ ตั้งแต่เริ่มชีวิตนักเรียนเตรียมทหาร เพื่อให้เกิดความเคยชินต่อการปฏิบัติตามคำสั่ง และเสริมสร้างบุคลิกภาพที่เหมาะสม มีความอดทน ดังนั้นนักเรียนเตรียมทหารทุกคนจึงต้องยึดมั่นในระบบเกียรติศักดิ์ ระบบอาวุโส ตลอดจนสำนึกในการรักษาระเบียบวินัยอย่างเคร่งครัด (โรงเรียนเตรียมทหาร. 2542 : 44)

เมื่อนักเรียนอยู่ในโรงเรียน ครูจึงเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดเด็กมากที่สุดรองไปจากพ่อแม่ ครูจึงมีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพ จิตใจ และความประพฤติของเด็ก (ประหยัด ทองมาก. 2526 : 8) และบุคลิกลักษณะของครูย่อมเป็นผลถ่ายทอดไปยังตัวเด็กด้วย (สมชาย ัญญธนกุล. 2526 : 90) ดังนั้นสัมพันธภาพของนักเรียนเตรียมทหารกับนายทหารปกครอง ซึ่งเป็นผู้ที่ทำหน้าที่ปกครอง ดูแลนักเรียนตลอดเวลาที่อยู่ในโรงเรียน จึงมีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพ และจิตใจของนักเรียน

กระบวนการเตรียมนักเรียนเตรียมทหารให้มีคุณลักษณะหรือบุคลิกภาพที่เหมาะสมนั้น นักเรียนเตรียมทหารต้องผ่านการฝึกฝนอย่างหนักทั้งทางร่างกายและจิตใจ ซึ่งต้องใช้ความพยายามเป็นอย่างสูงก่อนที่จะสำเร็จการศึกษา การที่บุคคลจะประสบความสำเร็จได้ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้นั้นยังขึ้นอยู่กับ การรับรู้ความสามารถของตน ซึ่งก็คือ การตัดสินใจเกี่ยวกับความสามารถของตนที่จะจัดการและดำเนินการกระทำพฤติกรรมให้บรรลุเป้าหมายนั้น การรับรู้ความสามารถตน มีความสำคัญและมีผลต่อ

การกระทำของบุคคลมีผลต่อการเลือกกิจกรรม การใช้ความพยายาม ความอดทนในการทำงาน การคิดและปฏิกิริยาทางอารมณ์ของบุคคล (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. 2539 : 57 –60 ; อ้างอิงมาจาก Bandura. 1986)

จากความเป็นมาดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความการอบรมเลี้ยงดู การรับรู้ความสามารถตน การปฏิบัติตามประเพณีของโรงเรียนเตรียมทหาร และสัมพันธภาพของนายทหารปกครองกับนักเรียนเตรียมทหาร กับบุคลิกภาพความเป็นทหารของนักเรียนเตรียมทหาร เพื่อเป็นแนวทางของ ผู้บังคับบัญชา ครู อาจารย์ นายทหารปกครอง และผู้ที่เกี่ยวข้องใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเตรียมทหารให้ดียิ่งขึ้น

* ความมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีความมุ่งหมายในการศึกษา ดังรายละเอียดดังนี้

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับบุคลิกภาพความเป็นทหารของนักเรียนเตรียมทหาร
2. เพื่อศึกษานำหนักความสำคัญของปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อบุคลิกภาพความเป็นทหารของนักเรียนเตรียมทหาร

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้ทำให้ทราบว่าปัจจัยด้านต่างๆ มีความสัมพันธ์กับบุคลิกภาพความเป็นทหารหรือไม่ และมากน้อยเพียงใด ซึ่งจะเป็นประโยชน์ และเป็นแนวทางแก่ผู้ปกครอง ครู ผู้บริหาร และผู้ที่เกี่ยวข้องได้เข้าใจในการที่จะนำปัจจัยที่ส่งผลต่อบุคลิกภาพความเป็นทหารมาใช้ในการส่งเสริมและปลูกฝังให้นักเรียนมีบุคลิกภาพความเป็นทหาร เพื่อพัฒนาคุณภาพของทหารไทย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อตัวนักเรียนต่อสังคมและประเทศชาติต่อไปในอนาคต

ขอบเขตของการค้นคว้า

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนโรงเรียนเตรียมทหารชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2 ปีการศึกษา 2546 จำนวน 1,172 คน แบ่งเป็น 4 กองพัน 36 ตอนเรียน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นนักเรียนเตรียมทหาร ชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2 ปีการศึกษา 2546 ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 324 คน เลือกมาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) โดยใช้ชั้นปีที่ศึกษาเป็นชั้น (Strata) มีตอนเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม (Sampling Unit)

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

1. ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) จำแนกดังนี้

- 1.1 การรับรู้ความสามารถของตน
- 1.2 การปฏิบัติตามประเพณีของโรงเรียนเตรียมทหาร
- 1.3 สัมพันธภาพระหว่างนายทหารปกครองกับนักเรียนเตรียมทหาร
- 1.4 การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย
- 1.5 การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน
- 1.6 การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย

2. ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ได้แก่ บุคลิกภาพความเป็นทหาร

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. นักเรียนเตรียมทหาร หมายถึง นักเรียนที่รับจากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หรือเทียบเท่า เข้าศึกษาต่อที่โรงเรียนเตรียมทหารสังกัดกรมยุทธศึกษาทหาร กองบัญชาการทหารสูงสุดเป็นเวลา 2 ปี ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายของกระทรวงศึกษาธิการ นักเรียนเตรียมทหารที่จบการศึกษาแล้ว กองบัญชาการทหารสูงสุด จะส่งต่อไปศึกษาในโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า โรงเรียนนายเรือ โรงเรียนนายเรืออากาศ และโรงเรียนนายร้อยตำรวจ

2. บุคลิกภาพความเป็นทหาร หมายถึง แบบของพฤติกรรมที่ทหารแสดง ความเชื่อ ความสนใจ แสดงถึงลักษณะทางอารมณ์ สังคมและสติปัญญาของบุคคลพฤติกรรมต่าง ๆ ในลักษณะของการเป็นทหาร ซึ่งประกอบด้วยคุณลักษณะ 9 ด้าน ดังนี้คือ

2.1 ความอดทน หมายถึง การปฏิบัติตนด้วยความเข้มแข็งและความหนักแน่นของจิตใจ ทนต่อความเจ็บปวด คำดูหมิ่นเหยียดหยาม ความลำบากตรากตรำไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค ทนบากบั่นเพื่อให้บรรลุความสำเร็จในการทำงาน

2.2 ความรับผิดชอบ หมายถึง ความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะปฏิบัติหน้าที่การทำงานที่ได้รับมอบหมายให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย ไม่ละเลย หรือหลีกเลี่ยงงาน ยอมรับผลการกระทำทั้งในด้านดีและด้านไม่ดีในสิ่งที่ตนเองกระทำลงไป

2.3 ความยุติธรรม หมายถึง การปฏิบัติต่อผู้อื่นด้วยความเสมอภาค ความเที่ยงตรง ปฏิบัติอย่างตรงไปตรงมา ไม่ลำเอียง ปราศจากอคติ มีเหตุผล ให้โอกาสทุกคนเท่าเทียมกันโดยไม่เลือกที่รักมักที่ชัง

2.4 ความไม่เห็นแก่ตัว หมายถึง การปฏิบัติงานด้วยความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ยินดีช่วยเหลือผู้อื่นเมื่อเขาได้รับความเดือดร้อน ยอมเสียสละทรัพย์ สิ่งของแรงงานของตนเองเท่ากับหรือมากกว่าผู้อื่น

2.5 ความจงรักภักดี หมายถึง การปฏิบัติตนด้วยหัวใจที่เชื่อถือ ยึดมั่น เสียสละ และซื่อสัตย์ต่อผู้บังคับบัญชา ต่อหน่วยงานและผู้เกี่ยวข้องอื่น ๆ เพื่อประโยชน์อันยิ่งใหญ่ของชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์

2.6 ความเด็ดขาด หมายถึง ความสามารถตกลงใจโดยฉับพลัน และประกาศข้อตกลงใจนั้นออกมาด้วยท่าทางเอาจริงและชัดเจน ตัดสินใจได้สมกับเหตุผล และถูกต้องพร้อมกระทำในสิ่งที่ตนเห็นว่าถูกต้อง กล้าเผชิญกับสถานการณ์ต่าง ๆ โดยไม่หวั่นไหวต่อคำพูดหรือความรู้สึกของผู้อื่น มีจิตใจมั่นคง และไม่ยอมแพ้ต่อปัญหาใด ๆ

2.7 ความคิดริเริ่ม หมายถึง ความตื่นตัวในการทำงาน การใช้ความคิด และทฤษฎีใหม่ๆ ในการแก้ปัญหา การแสดงออกที่ไม่ซ้ำซ้อนกับความคิดเดิมที่มีอยู่ และแตกต่างจากความคิดของผู้อื่นสนใจความคิดหรือผลงานเริ่มแรกของผู้อื่น

2.8 ความกล้าหาญ หมายถึง ความสามารถที่กล้าเผชิญหน้ากับภัยอันตรายอย่างไม่สะทกสะท้านหรืออ่อนไหว ยืนหยัดในส่วนที่เห็นว่าถูกต้อง และกล้าคัดค้านในสิ่งที่คิดว่าไม่ถูกต้อง

2.9 ความมีระเบียบวินัย หมายถึง ความสามารถในการควบคุมตนเอง ประพฤติปฏิบัติถูกต้องเหมาะสมกับจรรยาบรรณ ขอบบังคับ ข้อตกลง กฎหมาย กฎระเบียบ ของสังคม ศีลธรรม การเคารพในสิทธิของผู้อื่น และมีความซื่อตรงต่อตนเอง

3. ปัจจัยบางประการ หมายถึง ลักษณะที่นำมาศึกษาเพื่อหาความเกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพความเป็นทหาร ซึ่งประกอบด้วยปัจจัยต่อไปนี้

3.1 การรับรู้ความสามารถของตน หมายถึง การรู้จักประเมินความสามารถ ของนักเรียนเองในด้านร่างกาย และสติปัญญา ว่าสามารถกระทำหรือแสดงพฤติกรรม เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จได้มากน้อยเพียงใด

3.2 การปฏิบัติตามประเพณีของโรงเรียนเตรียมทหาร หมายถึง การปฏิบัติตาม ระบบที่ยึดถือปฏิบัติของนักเรียนเตรียมทหาร ได้แก่ ระบบอาวุโส และระบบ เกียรติศักดิ์

3.2.1 ระบบอาวุโส หมายถึง ประเพณีปฏิบัติระหว่างนักเรียนชั้นปีที่ 2 กับนักเรียนชั้นปีที่ 1 ในโรงเรียนเตรียมทหาร และนักเรียนเตรียมทหารกับนักเรียนเตรียม ทหารรุ่นพี่ที่สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนเตรียมทหารแล้ว รวมทั้งนักเรียนเตรียมทหารกับ นายทหารสัญญาบัตร โดยนักเรียนที่มีอาวุโสน้อยกว่าต้องเคารพยำเกรงต่อผู้มีอาวุโสกว่า ไม่ ล่วงเกิน ไม่แสดงกิริยากระด้างกระเดื่อง และรักษาระเบียบการแสดงความเคารพ อย่างเคร่งครัด ให้เกียรติแก่ผู้มีอาวุโสกว่า ส่วนนักเรียนที่อาวุโสกว่าต้องให้ความเมตตา ความ ยุติธรรม และแสดงความมีน้ำใจกับผู้ที่อาวุโสน้อยกว่า

3.2.2 ระบบเกียรติศักดิ์ หมายถึง ระบบคุณธรรมในโรงเรียนเตรียม ทหารมีหลักสำคัญอยู่ที่ความซื่อสัตย์ การยึดถือปฏิบัติตามคำสาบานที่กล่าวเป็นประจำว่า ไม่ กล่าวเท็จ ไม่ทุจริต ไม่ลักขโมย และไม่เพิกเฉยต่อการรายงานความผิดของนักเรียนเตรียม ทหารซึ่ง เพื่อเตือนไม่ให้คล้อยตามผู้อื่นในทางเสื่อมเสีย

3.3 สัมพันธภาพระหว่างนายทหารปกครองกับนักเรียนเตรียมทหาร หมายถึง การที่นายทหารปกครองปฏิบัติต่อนักเรียนเตรียมทหาร โดยให้การเอาใจใส่ดูแล ความเป็นอยู่ อบรมสั่งสอนและให้คำแนะนำในเรื่องการปฏิบัติตามวินัยทหาร รวมทั้งการ เป็นแบบอย่างที่ดีของนายทหาร นายตำรวจ

3.4 การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย หมายถึง วิธีการที่ผู้ปกครองได้ปฏิบัติต่อนักเรียน โดยการแสดงความรักใคร่ ให้ความอบอุ่น ยุติธรรม รับฟังเหตุผล ยอมรับความสามารถ ความคิดเห็น ให้ความร่วมมือตามโอกาสอันควร และให้นักเรียนมีอิสระตามความเหมาะสม

3.5 การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน หมายถึง วิธีการที่ผู้ปกครองได้ปฏิบัติต่อนักเรียน โดยการบังคับให้ทำตามกฎเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ต้องอยู่ในระเบียบวินัย ไม่รับฟังเหตุผล ก้าวท่ายในเรื่องส่วนตัว ควบคุมไม่ให้ได้รับความสะดวกในการกระทำตามที่ตนต้องการ ทำให้นักเรียนมีความรู้สึกว่าได้รับอิสระเท่าที่ควร

3.6 การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย หมายถึง การที่ผู้ปกครองได้ปฏิบัติต่อนักเรียน โดยไม่ให้การเอาใจใส่ ปล่อยให้ทำอะไรตามใจ ไม่สนับสนุนหรือให้คำแนะนำ หรือไม่ให้ความอบอุ่นและสนใจอารมณ์กับนักเรียน

4. คำนำนักความสำคัญ หมายถึง ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรอิสระแต่ละตัวที่ส่งผลต่อตัวแปรตาม ซึ่งการศึกษาครั้งนี้จะศึกษานำนักความสัมพัทธ์ในรูปคะแนนดิบ และคะแนนมาตรฐาน

5. ผู้เชี่ยวชาญ หมายถึง ผู้ที่มีความรู้ทางด้านจิตวิทยาและวัดผล ซึ่งประกอบด้วย ผู้ที่มีวุฒิปริญญาโทขึ้นไปทางด้านจิตวิทยาและบริหารการทหาร 2 ท่าน ผู้ที่มีวุฒิปริญญาโททางด้านการศึกษา 3 ท่าน รวมเป็น 5 ท่าน และมีประสบการณ์ในการทำงานมาแล้ว ไม่น้อยกว่า 5 ปี

★ สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

1. ปัจจัยการรับรู้ความสามารถของตน การปฏิบัติตามประเพณีของโรงเรียนเตรียมทหาร สัมพันธภาพระหว่างนายทหารปกครองกับนักเรียนเตรียมทหาร การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย มีความสัมพันธ์กับบุคลิกภาพความเป็นทหารของนักเรียนเตรียมทหาร

2. นำนักความสำคัญของทุกปัจจัยส่งผลต่อบุคลิกภาพความเป็นทหารของนักเรียนเตรียมทหาร

บทที่ 2

ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อบุคลิกภาพความเป็นทหาร ผู้วิจัยได้ศึกษาและรวบรวมเอกสารที่เกี่ยวกับบุคลิกภาพความเป็นทหาร และปัจจัยที่ส่งผลต่อบุคลิกภาพจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นพื้นฐานในการดำเนินการวิจัยโดยครอบคลุมหัวข้อดังต่อไปนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพความเป็นทหาร
 - 1.1 ความหมายของบุคลิกภาพ
 - 1.2 ทฤษฎีบุคลิกภาพ
 - 1.3 การวัดบุคลิกภาพ
 - 1.4 บุคลิกภาพความเป็นทหาร
 - 1.5 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพ
2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนเตรียมทหาร
 - 2.1 ความเป็นมาของโรงเรียนเตรียมทหาร
 - 2.2 ภารกิจและการจัดส่วนราชการ
 - 2.3 จุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษา
3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อบุคลิกภาพ
 - 3.1 การรับรู้ความสามารถของตน
 - 3.1.1 ความหมายในการรับรู้ความสามารถของตน
 - 3.1.2 อิทธิพลของการรับรู้ความสามารถของตน
 - 3.1.3 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ความสามารถของตน
 - 3.1.4 การวัดการรับรู้ความสามารถของตน
 - 3.2 การปฏิบัติตามระบบของโรงเรียนเตรียมทหาร
 - 3.2.1 ระบบอาวุโส
 - 3.2.2 ระบบเกียรติศักดิ์
 - 3.3 สัมพันธภาพระหว่างนายทหารปกครองกับนักเรียนเตรียมทหาร

3.4 การอบรมเลี้ยงดู

3.4.1 ความหมายของการอบรมเลี้ยงดู

3.4.2 ลักษณะของการอบรมเลี้ยงดู

3.4.3 ความสำคัญของการอบรมเลี้ยงดู

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพและปัจจัยที่เกี่ยวข้อง

4.1 งานวิจัยในประเทศ

4.2 งานวิจัยต่างประเทศ

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพความเป็นทหาร

1.1 ความหมายของบุคลิกภาพ

นักจิตวิทยา และนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของคำว่า “บุคลิกภาพ” (Personality) ไว้แตกต่างกันดังนี้

แอลพอร์ต (ประชา ผ่องใส. 2530 : 7 ; อ้างอิงจาก Allport. 1965. Pattern and growth in Personality. p. 28) กล่าวว่า บุคลิกภาพเป็นระบบการเคลื่อนไหวของอินทรีย์ ที่อยู่ภายในจิตใจบุคคล ซึ่งจะเป็นตัวกำหนดคุณลักษณะประจำตัวของบุคคลนั้นทั้งหมด

ฮิลการ์ด (Hillgard. 1967 : 462) ได้ให้ความหมายของบุคลิกภาพ หมายถึง ลักษณะของบุคลิกภาพและวิธีการแสดงออก ซึ่งกำหนดการปรับตัวตามแบบฉบับของแต่ละบุคคล

ไอแซก (Eysenck. 1969 : 109 – 118) กล่าวว่า บุคลิกภาพนั้นพิจารณาได้สองมิติคือ มิติแรกเป็นด้านการแสดงตัวและเก็บตัว ซึ่งประกอบด้วยลักษณะย่อย ๆ ได้แก่ การมีส่วนร่วม-ไม่ร่วมมือ (Participation – withdrawn) เข้าสังคม – แยกตัว (Sociable – Isolated) เข้าใกล้ – ถอยหนี (Approach – withdrawn) กระตือรือร้น – เฉื่อยชา (Active – Inactive) มิติที่สอง เป็นลักษณะทางด้านอารมณ์ ซึ่งได้แก่ความเป็นคนเข้มแข็ง อ่อนแอ มั่นคง ไม่มั่นคง ลักษณะการแสดงออกทางอารมณ์ เช่น ความวิตกกังวล และอื่น ๆ เป็นต้น สเชลเลนเบิร์ก (ประชา ผ่องใส. 2530 : 7 ; อ้างอิงมาจาก Schellenberg. 1970 : 312) ได้ให้ความหมายของบุคลิกภาพว่าเป็นกระบวนการของพฤติกรรมที่แสดงคุณลักษณะโดยเฉพาะของบุคคล

กู๊ด (Good. 1973 : 417) ได้ให้ความหมายของบุคลิกภาพไว้ว่า เป็นผลรวมของพันธุกรรมและประสบการณ์ทั้งหมดของบุคคล

มันน์ (Munn. 1974 : 38) กล่าวว่าบุคลิกภาพของบุคคลแต่ละคนเป็นผลรวมของลักษณะทางพันธุกรรมและสิ่งแวดล้อมและผลของบุคลิกเป็นการปะทะระหว่างสถานการณ์ทางชีวภาพ สถานภาพทางสังคมและอิทธิพลทางวัฒนธรรม

มิเชล (Mischel. 1976 : 2) ได้ให้ความหมายของบุคลิกภาพ หมายถึง ลักษณะพิเศษแบบแผนพฤติกรรม (รวมทั้งความคิดและอารมณ์) ซึ่งเป็นลักษณะนิสัยประจำตัวของบุคคลที่สามารถปรับตัวให้เข้ากับเหตุการณ์หรือสถานการณ์

แคทเทล (เพียว เนตรประชา. 2538 : 9 ; อ้างอิงมาจาก Cattell. 1977 : 2 – 3) กล่าวว่า “บุคลิกภาพ” คือ สิ่งที่จะช่วยให้เราทำนายได้ว่าบุคคลจะทำอะไรในสถานการณ์ที่กำหนดให้ บุคลิกภาพเป็นเรื่องของพฤติกรรมทั้งหมดของบุคคล ทั้งพฤติกรรมที่เปิดเผยและที่ซ่อนเร้นอยู่ภายใน ดังนั้น การศึกษาบุคลิกภาพจะต้องศึกษาพฤติกรรมทั้งหมด มิใช่ศึกษากันเพียงบางอย่าง

ศรีเรือน แก้วกังวาล (2530 : 5 – 6) ให้ความหมายของบุคลิกภาพไว้อย่างกว้างๆ ว่า บุคลิกภาพ คือ ลักษณะเฉพาะตัวของบุคคลในด้านต่างๆ ทั้งส่วนภายนอกและส่วนภายใน โดยที่ส่วนภายนอก คือ ส่วนที่มองเห็นได้ชัดเจน เช่น รูปร่างหน้าตา กิริยามารยาท การแต่งตัว วิถีพูดจา การนั่ง การยืน ฯลฯ และส่วนภายใน คือ ส่วนที่มองเห็นได้ยาก แต่อาจทราบได้โดยการอนุมาน เช่น สติปัญญา ความถนัด ลักษณะอารมณ์ประจำตัว ความใฝ่ฝัน ปรารถนา ปรัชญาแห่งชีวิต ค่านิยม ความสนใจ เป็นต้น

วิมลพร พันธมนตรี (2534 : 9) สรุปว่า บุคลิกภาพ หมายถึง ผลของพฤติกรรมทั้งหมดของบุคคลทั้งที่เปิดเผยและซ่อนเร้น อันได้แก่ ลักษณะท่าที การแสดงออก รูปร่างหน้าตา ความรู้สึกนึกคิด ซึ่งพฤติกรรมต่างๆ ที่แสดงออกนั้นจะต้องมีลักษณะเฉพาะในแต่ละบุคคล จึงเป็นเหตุให้แต่ละบุคคลมีบุคลิกภาพแตกต่างกัน

อนงค์ พรหมจักร (2538 : 10) ได้สรุปว่า บุคลิกภาพ หมายถึง ผลรวมของพฤติกรรมทั้งหมดของบุคคลทั้งที่เปิดเผยและซ่อนเร้น อันได้แก่ ลักษณะท่าที การแสดงออก รูปร่างหน้าตา ความรู้สึกนึกคิด และ พฤติกรรมต่างๆ ที่แสดงออกนั้นจะต้องมีลักษณะเฉพาะในแต่ละบุคคล ซึ่งเป็นเหตุให้แต่ละบุคคลมีบุคลิกภาพต่างกัน

พรศิริ กองนวล (2539 : 9) สรุปว่า บุคลิกภาพ หมายถึง ลักษณะนิสัยเฉพาะบุคคลที่คิดอยู่ภายในและแสดงออกมา เพื่อทำการโต้ตอบต่อสิ่งเร้าต่างๆ ซึ่งสามารถสังเกตได้จาก ลักษณะท่าที การแสดงออก รูปร่างหน้าตา ความรู้สึก ฯลฯ ที่มีความแตกต่างกัน

ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ (2542 : 216) ให้นิยามบุคลิกภาพว่า เป็นลักษณะโดดเด่นของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ซึ่งแสดงออกแบบนั้นเป็นประจำกับสถานการณ์เฉพาะอย่างจนเป็นนิสัยถาวร

จากคำจำกัดความดังกล่าวข้างต้นพอสรุปได้ว่า บุคลิกภาพ หมายถึง ลักษณะนิสัย (Traits) ที่รวมกันเป็นแบบฉบับเฉพาะของแต่ละบุคคล ซึ่งแสดงออกมาในรูปของพฤติกรรมที่มีความคงเส้นคงวา และสามารถสังเกตได้ พฤติกรรมของบุคคลที่แสดงถึงบุคลิกภาพอาจแสดงออกมาในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ในรูปแบบการกระทำหรือไม่กระทำ อาจได้แก่ เจตคติ ความเชื่อ ค่านิยม ตลอดจนถึงลักษณะและสติปัญญา

1.2 ทฤษฎีบุคลิกภาพ

ทฤษฎีบุคลิกภาพ เป็นความพยายามที่จะรวบรวมแนวคิดทั้งหลายเพื่อนำมาอธิบายถึงสิ่งที่ประกอบเป็นบุคลิกภาพของบุคคล ทั้งด้านความคิด ความรู้สึกเชิงอารมณ์ และพฤติกรรมของทั้งบุคคลในแง่ผลผลิตจากสิ่งแวดล้อม มรดกทางวัฒนธรรม และในแง่ของรูปแบบเฉพาะตนที่พัฒนามาจากองค์ประกอบต่าง ๆ กัน

แนวคิดเรื่องทฤษฎีบุคลิกภาพมีมากมายหลายทฤษฎีด้วยกัน เพื่อให้เป็นระเบียบและเข้าใจง่ายขึ้น ศิริกุล ตันทุลารักษ์ (2531 : 35 - 63) จึงได้รวบรวมทฤษฎีที่มีแนวความคิดคล้ายคลึงกันหรือมีรากฐานอันเดียวกันให้รวมอยู่ในกลุ่มเดียวกัน ดังนี้

1. กลุ่มทฤษฎีที่มีความเชื่อทางด้านพลังแรงขับ (Dynamic Theories)
2. กลุ่มทฤษฎีที่เชื่อในเรื่องการแยกประเภทของบุคลิกภาพ (Type Theories)
3. กลุ่มทฤษฎีที่เชื่อในการแบ่งบุคลิกภาพตามลักษณะ (Trait Theories)
4. กลุ่มที่เชื่อว่า บุคลิกภาพเป็นส่วนรวมทั้งร่างกายและจิตใจ (Organismic Theories)
5. กลุ่มที่เชื่อว่า บุคลิกภาพกำเนิดมาจากสังคมสิ่งแวดล้อมของบุคคล (Social Determinants)
6. กลุ่มแนวคิดอื่น ๆ

1. กลุ่มนักทฤษฎีที่มีความเชื่อด้านพลังแรงขับ (Dynamic Theories)

นักจิตวิทยาในกลุ่มนี้มีความเชื่อว่า บุคลิกภาพ หรือ พฤติกรรมของมนุษย์ มาจากพลังขับเคลื่อนภายในต่าง ๆ ซึ่งทำให้บุคคลมีบุคลิกภาพต่างกัน ทฤษฎีในกลุ่มนี้ได้แก่ ทฤษฎี จิตวิเคราะห์ (Psychoanalytic Theory) ของซิกมุนด์ฟรอยด์ (Sigmund Freud) แนวความคิดที่สำคัญ ๆ ของทฤษฎีจิตวิเคราะห์ มีดังต่อไปนี้

1.1 โครงสร้างของบุคลิกภาพ (The Structure of Personality)

ฟรอยด์ มีความเชื่อว่า บุคลิกภาพของมนุษย์ประกอบด้วยระบบสำคัญ 3 ส่วน ที่ทำงานประสานกันอยู่ คือ id, ego, และ Superego

id เป็นระบบพื้นฐานของบุคลิกภาพ ซึ่งประกอบด้วยแรงขับพื้นฐาน ได้แก่ แรงขับของความหิว ความกระหาย แรงขับทางเพศ และการรักษาเอาตัวรอด ฯลฯ ซึ่งเป็นสัญชาตญาณที่ติดตัวมาแต่กำเนิด การทำงานของ id เป็นไปตามหลักของความพึงพอใจ (pleasure principle) คือแสวงหาความสุข และหลีกเลี่ยงสิ่งที่ทำให้เกิดความเจ็บปวด หรือความทุกข์ ส่วนนี้เป็นส่วนที่ไม่มีเหตุผล

ego เป็นระบบที่มีหน้าที่ควบคุมการแสดงออกของ ego ให้เหมาะสม และสอดคล้องกับความเป็นจริง หรืออยู่ในขอบเขตที่สังคมกำหนด การทำงานของ ego เป็นไปตามหลักของความเป็นจริง (reality principle) เป็นส่วนที่เป็นตัวการสำคัญที่ควบคุม การแสดงพฤติกรรม

superego เป็นระบบที่ประกอบด้วยค่านิยมทางด้านจริยธรรมของสังคม เป็นส่วนที่ไม่ได้ติดตัวมาแต่กำเนิด เด็กจะพัฒนาขึ้นมาจากการดูดซึมเอาความรู้ และ พฤติกรรมต่าง ๆ ที่ดีงามและสอดคล้องกับมาตรฐานปฏิบัติของสังคม การทำงานของ superego เป็นไปตามหลักจริยธรรม (moral principle)

ฟรอยด์ เห็นว่าการทำงานของระบบทั้งสามนี้จะเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน เสมอ โดยที่ ego จะพยายามทำให้สอดคล้องกับความต้องการของ id ภายใต้เงื่อนไขของ เหตุผลและสอดคล้องกับมาตรฐานปฏิบัติที่ดีงามของ superego แต่ถ้าบุคคลมี id ควบคุม อยู่มากเกินไป จะเป็นคนก้าวร้าว เห็นแก่ตัว ส่วนคนที่ถูกควบคุมด้วย superego มากเกินไป จะมีบุคลิกภาพเป็นคนเจ้าระเบียบ คำนึงถึงจิตใจของผู้อื่นมากเกินไป กลัวผิด ไม่เป็นตัวของตัวเองและขาดความสุข บุคลิกภาพที่เหมาะสมกับสังคมในปัจจุบันควรเป็น ลักษณะที่ผสมผสานระหว่าง ego กับ superego

1.2 การทำงานของจิต

จิต (mind) หมายถึงกระบวนการต่าง ๆ ที่สำคัญ เช่น การรับรู้ในประสบการณ์ การคิด การหาเหตุผล ความตั้งใจ เป็นต้น (นวลละอ อสุภาผล 2527 : 28) ซึ่งตามทฤษฎีของ فروยด์ ได้แบ่งจิตของคนเราออกเป็น 3 ระดับด้วยกัน คือ

- จิตสำนึก (Conscious mind) ได้แก่ความรู้สึกตนเป็นส่วนที่ใช้กระบวนการคิดทางสมอง บุคคลจะรู้ตัวว่าขณะนั้นตนกำลังทำอะไรอยู่
- จิตใต้สำนึก (Preconscious mind) ประกอบด้วยส่วนที่เป็นความทรงจำต่าง ๆ ที่สะสมไว้ในสมอง และสามารถที่จะนำออกมาใช้ได้อีกเมื่อต้องการ เช่น นำความรู้สึกหรือความคิดต่าง ๆ ออกมาใช้ในการแก้ปัญหา
- จิตไร้สำนึก (Unconscious mind) เป็นส่วนที่เก็บกักความทรงจำต่าง ๆ ที่ไม่พึงปรารถนาในอดีต ซึ่งบุคคลไม่สามารถระลึกได้ในภาวะปกติ ซึ่งสิ่งที่เก็บกักไว้นี้ยังคงทำงาน และมีอิทธิพลต่อพฤติกรรม ซึ่งอาจแสดงออกในรูปของการพลั้งเผลอ ความฝัน กิริยาที่บุคคลกระทำไปโดยไม่รู้ตัว อาการโรคประสาท หรืออาจแสดงออกในทางที่สังคมยอมรับก็ได้

1.3 พลวัตแห่งบุคลิกภาพ (The Dynamics of Personality)

ซิกมันด์ فروยด์ (Sigmund Freud อ้างใน นวลละอ อสุภาผล 2527: 24) มีความเชื่อว่า บุคลิกภาพ หรือ พฤติกรรมของมนุษย์ มาจากพลัง 4 ชนิด ได้แก่ พลังสัญชาตญาณ พลังเพศ พลังคุ้มครองตนเอง และพลังความก้าวร้าว

- พลังสัญชาตญาณ (Instinctual drive) เป็นพลังที่ติดตัวมาแต่กำเนิด สัญชาตญาณมีรากฐานมาจากสภาวะทางร่างกาย เมื่อร่างกายส่วนใดถูกกระตุ้นทำให้เกิดความต้องการที่จะทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง ร่างกายส่วนนั้นก็จะเกิดพลังสัญชาตญาณ ซึ่งเป็นพลังที่ทำให้บุคคลทำกิจกรรมเพื่อให้อินทรีย์แสดงพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดความพึงพอใจ
- พลังเพศ (Libido) เป็นพลังแรงขับที่เชื่อว่าเกิดจากสัญชาตญาณทางเพศ (Sexual instinct) ซึ่งไม่ใช่หมายถึงความต้องการทางเพศเท่านั้น พฤติกรรมอื่น ๆ เช่น การแต่งกาย ความสนใจในสิ่งหนึ่งสิ่งใด ความมูมานะบุกบันในการเรียน การเรียกร้องความสนใจ การแสดงออกทางความคิดสร้างสรรค์ต่าง ๆ ล้วนเป็นสิ่งที่เกิดจากพลังเพศทั้งสิ้น
- พลังความก้าวร้าว (Aggression) ความก้าวร้าวถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของพลังเพศ และความก้าวร้าวก็เป็นส่วนหนึ่งของพลังของความตาย ซึ่งเป็นรากฐานของการทำลาย ทำให้บุคคลมีความก้าวร้าว มีพฤติกรรมต่อสู้ป้องกัน ทะเลาะวิวาท เป็นต้น
- พลังคุ้มครองตนเอง (Ego Instincts) พลังคุ้มครองตนเองเกิดขึ้นเพื่อจะคุ้มครองตน จึงเป็นการรวมเอาสัญชาตญาณอื่น ๆ ได้แก่ สัญชาตญาณความหิว

สัญชาตญาณความกระหาย สัญชาตญาณหลีกเลี่ยงความเจ็บปวด ฯลฯ ไว้ด้วยกัน พลังส่วนนี้แม้จะไม่สำคัญมากนัก แต่ก็เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดกลไกทางจิตบางอย่างได้

2. กลุ่มทฤษฎีที่เชื่อในการแยกประเภทของบุคลิกภาพ (Type Theories)

กลุ่มนี้มีความเชื่อว่า บุคลิกภาพของคนสามารถจำแนกเป็นหมู่หรือเป็นพวกได้ซึ่งแนวความคิดในการแบ่งบุคลิกภาพของบุคคลออกเป็นประเภทนี้มีมานานแล้วตั้งแต่สมัยกรีกโบราณได้มีการแบ่งบุคลิกภาพตามลักษณะสารเคมีและต่อมไร้ท่อในร่างกาย (bodychemistry and endocrine) โดยอธิบายว่า ร่างกายประกอบด้วยวัตถุที่มีของเหลว 4 ชนิด ซึ่งทำให้เกิดลักษณะ บุคลิกภาพแตกต่างกันไป แนวคิดนี้ยังมีอิทธิพลในปัจจุบันอยู่แม้ว่านักจิตวิทยาบางคนไม่เห็นด้วย วิธีการแบ่งในปัจจุบันนี้ใช้หลักการคล้ายการแบ่งสิ่งมีชีวิตทั้งหลายในโลกออกเป็นประเภทต่าง ๆ ดังเช่น การแบ่งบุคลิกภาพตามรูปร่างลักษณะทางกาย ได้แก่ ทฤษฎีบุคลิกภาพของ เชลดอน (Sheldon) และทฤษฎีบุคลิกภาพของ เครทซ์เมอร์ (Kretschmer) อีกลักษณะหนึ่งเป็นการแบ่งบุคลิกภาพตามลักษณะพฤติกรรมที่แสดงออก ได้แก่ ทฤษฎีบุคลิกภาพของ จุง (Jung) ซึ่งจะได้กล่าวถึงรายละเอียดของแต่ละทฤษฎีดังต่อไปนี้

2.1 ทฤษฎีจิตวิทยาวิเคราะห์ (Analytical Psychology) ของ คาร์ล จุง (Carl Gustav Jung หรือ Carl G. Jung)

ขั้นของพัฒนาการทางบุคลิกภาพ จุง (Jung. 1959 : 480 - 482) มีความเชื่อว่า พลังแห่งจิต (psychic energy) เป็นตัวกระตุ้นผลักดันที่สำคัญในการพัฒนาบุคลิกภาพ ซึ่งพลังแห่งจิตนี้ จุง อธิบายไว้ว่า หมายถึงพลังแห่งชีวิตทั้งหมด พลังงานจิตนี้ก่อการเนินขึ้นมาจากการเจริญเติบโตของชีวิต เช่นเดียวกับพลังงานร่างกาย พลังจิตไม่ใช่สิ่งที่เป็นรูปธรรม ไม่สามารถวัดได้ แต่พิจารณาได้จากการแสดงออก เช่น ความรู้สึก ความคิด ความหวัง ความตั้งใจ เป็นต้น ซึ่งพลังแห่งจิตของ Jung นี้มีความคล้ายคลึงกันกับพลังทางจิต (libido) ของ فروยด์

พัฒนาการทางบุคลิกภาพ Jung ได้แบ่งไว้ 3 ขั้น ดังนี้

พัฒนาการระยะต้น (0 - 4 ปี) ระยะนี้ psychic energy จะพยายามผลักดันเพื่อให้อินทรีย์เกิดความสุขด้วยการแสวงหาการตอบสนองความต้องการทางกายต่าง ๆ แม้เป็นบุคคลที่มีความสำคัญที่สุดที่จะให้การตอบสนองความต้องการดังกล่าว พลังแห่งจิต (psychic energy) ในระยะนี้จะพยายามผลักดันให้บุคคลหันเข้าหาตัวเองมากกว่าที่จะหันออกสู่โลกภายนอก

ระยะที่สอง (วัยเด็กตอนปลาย) เริ่มตั้งแต่วัยเข้าเรียนจนกระทั่งวัยเตรียมเข้าสู่วัยรุ่น วัยนี้เริ่มให้ความสนใจและอยากรู้อยากเห็นในเรื่องทางเพศ ซึ่ง Jung เรียกว่าเด็กจะเปลี่ยนจาก "วัยสนใจการกิน" เข้าสู่ "วัยสนใจเพศตรงข้าม"

ระยะที่สาม (วัยรุ่น – วัยผู้ใหญ่) ในช่วงวัยรุ่นนั้นความสนใจทางเพศจะมีมาก แต่พอเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ก็จะหันมาสนใจเรื่องครอบครัว และการดำเนินชีวิตในสังคมสนใจเกี่ยวกับศาสนาวัฒนธรรมมากกว่าทางสรีระ

Jung (ประมวล คิดค้นค้น 2519 : 304 – 306 ; อ้างอิงจาก Jung.1959. Psychological Types.) เชื่อว่า "ตน" (Self) เป็นระบบรวมแห่งบุคลิกภาพ โดยการผสมผสานสัญชาตญาณแบบสัตว์ที่มีอยู่ในมนุษย์ กับศีลธรรม จรรยา และค่านิยม ที่มนุษย์เรียนรู้จากสังคมเข้าด้วยกันอย่างสอดคล้อง และกลมกลืน Jung ได้เน้นถึงความสำคัญของจิตใต้สำนึก ซึ่งเขาได้แบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือ ระดับส่วนบุคคล (personal unconscious) ซึ่งเป็นประสบการณ์ที่ถูกเก็บกดจนลืมเลือนไป และอีกระดับหนึ่ง คือ ระดับการสะสมของจิตใต้สำนึก (collective unconscious) ซึ่งเป็นแหล่งรวมของความจำและพฤติกรรมต่าง ๆ ที่มนุษย์เก็บสะสมกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษ และถ่ายทอดมาจนถึงปัจจุบัน เนื่องจากมนุษย์มีวิวัฒนาการมาเหมือนกัน เขาจึงเชื่อว่าการสะสมของจิตใต้สำนึกนี้มีในทุกชาติทุกภาษา นอกจากนี้ Jung ยังได้ย้ำให้เห็นว่า จุดหมายปลายทางของพัฒนาการของคนเรา คือ self – actualization ซึ่งในทัศนะของเขา หมายถึง ความสามารถในการผสมผสานกลมกลืนเป็นอย่างดี ระหว่างบุคลิกภาพที่ขัดแย้งและไม่สอดคล้องกัน

แนวคิดเกี่ยวกับบุคลิกภาพ Jung (Jung. 1959 : 480 – 482) เชื่อว่าทัศนคติทั่วไปของคนเรามีอยู่ 2 ลักษณะ คือ หันเข้าหาตนเอง (introvert) และหันออกจากตนเอง (extrovert) พวกที่หันเข้าหาตนเอง ได้แก่ บุคคลที่สนใจเรื่องภายในของตนเอง ส่วนพวกหันออกจากตนเองได้แก่ บุคคลที่สนใจโลกภายนอก Jung ได้แบ่งบุคลิกภาพออกเป็น 2 ประเภท คือ บุคลิกภาพเก็บตัว (introversion) และบุคลิกภาพแสดงตัว (extroversion)

- บุคลิกภาพเก็บตัว (Introversion) พวกเก็บตัวมักเป็นคนที่ชอบแยกตัวออกจากคนอื่น ไม่ค่อยสนใจโลกภายนอก ทำอะไรเต็มไปด้วยความระมัดระวัง และมักมีการวางแผนล่วงหน้า ปรับตัวยาก เป็นคนเงียบเจ้าระเบียบ ขี้อาย ไม่ชอบความตื่นเต้น ควบคุมอารมณ์ไม่ใคร่แสดงอารมณ์ความรู้สึกออกมา

- บุคลิกภาพแสดงตัว (Extroversion) พวกแสดงตัวมักเป็นคนที่ชอบสมาคมกับคนอื่น ชอบความสนุกสนาน รื่นเริง ปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ใหม่ ๆ ได้ง่ายเป็นคนกล้าแสดงออก มองโลกในแง่ดี ชอบกิจกรรมที่ทำให้ตื่นเต้น และเป็นคนแสดงอารมณ์ความรู้สึกอย่างเปิดเผย

นักจิตวิทยารุ่นหลัง ๆ มีความเชื่อว่าบุคลิกภาพของคนเรานั้นไม่ได้แบ่งออกเป็นแบบแสดงตัว หรือเก็บตัวอย่างเด็ดขาด เพราะจากการใช้แบบสอบถาม หรือ มาตรฐานประมาณค่าในการวัดบุคลิกภาพ ปรากฏว่า ประมาณครึ่งหนึ่งของกลุ่มตัวอย่างที่มีบุคลิกภาพกลาง ๆ (ambivert) ซึ่งคนที่ปรับตัวได้ดีในสังคมควรเป็นพวกที่มีพฤติกรรมกลาง ๆ คือไม่แสดงตัวหรือเก็บตัวเกินไป (ทองหล่อ วงศ์อินทร์. 2523 : 132)

2.2 ทฤษฎี Constitutional Theor ของวิลเลียม เชลดอน (William sheldon)

วิลเลียม เชลดอน เป็นนักจิตวิทยาชาวอเมริกัน เขาได้วิเคราะห์บุคลิกภาพไว้ในปี ค.ศ.1924 โดยเสนอแนวคิดที่ว่า บุคลิกภาพของคนจะขึ้นอยู่กับลักษณะของร่างกาย โดย เชลดอนแบ่งบุคลิกภาพ ของบุคคลออกตามรูปร่างลักษณะทางร่างกายไว้ 3 ประเภท ดังนี้ (ลิขิต กาญจนารณ์. 2531 : 121)

1. พวกเอ็นโดมอร์ฟ (Endomorphy) ได้แก่บุคคลที่มีรูปร่างอ้วนกลม ตัวนุ่ม พุงโต กล้ามเนื้ออ่อน กระดูกอ่อน มักเป็นคนชอบเข้าสังคม ผ่อนคลาย ชอบรับประทานอาหาร ชอบพักผ่อนและทำตัวเองให้สบาย

2. พวกมีโซมอร์ฟ (Mesomorphy) ได้แก่บุคคลที่มีรูปร่างกำยำ แข็งแรง ลำสัน กระดูกและกล้ามเนื้อแข็งแรง มักเป็นคนชอบก้าวร้าว ชอบการปะทะอย่างรุนแรง ทางร่างกาย รักการผจญภัย ไม่ชอบสูงส่งกับคนอื่น ระมัดระวังตัวเองมาก และมักจะใจน้อย

3. พวกเอ็คโตมอร์ฟ (Ectomorphy) ได้แก่บุคคลที่มีลักษณะผอมสูง อ่อนแอ กระดูกบางเล็ก กล้ามเนื้อน้อย มักเป็นคนเก็บเนื้อเก็บตัว ชอบดำเนินชีวิตที่เป็นส่วนตัว ไม่ชอบสูงส่งกับคนอื่น ระมัดระวังตัวเอง และมักจะใจน้อย

สรุปการแบ่งบุคลิกภาพตามลักษณะทางกายของ เชลดอน มาจากความเชื่อว่าลักษณะทางอารมณ์หรืออุปนิสัยใจคอของคนมักสัมพันธ์กับคุณลักษณะทางร่างกายด้วย

2.3 ทฤษฎีบุคลิกภาพของเครซเมอร์

เครซเมอร์ เป็นจิตแพทย์ชาวเยอรมัน ได้วิเคราะห์บุคลิกภาพของบุคคล โดยดูจากลักษณะรูปร่างของร่างกายภายนอก เขาแบ่งบุคลิกภาพออกเป็น 4 แบบ ดังนี้ (อบรม สันภิบาล. 2522 : 179)

- Asthenic type
- Pyknic Type
- Athletic Type
- Dyplastic Type

Asthenic Type ได้แก่ พวกที่มีรูปร่างสูงผอมบาง แขนขายาวไม่ได้สัดส่วนกับร่างกาย จิตใจมีอารมณ์ขันอยู่เสมอ เฮฮาสนุกสนานไม่ค่อยทุกข์กังวลเรื่องใด ๆ

Pyknic Type ได้แก่ พวกที่มีรูปร่างอ้วนเตี้ย มักเป็นคนมีอารมณ์รุนแรงเปิดเผย สนุกสนานเฮฮา

Athletic Type ได้แก่ พวกที่มีร่างกายสมบูรณ์แข็งแรง มีสภาพจิตใจว่าเร็ง สนุกสนาน

Dyplastic Type ได้แก่ พวกรูปร่างสูงใหญ่แต่ไม่สมประกอบ สาเหตุมาจากความผิดปกติของต่อมใต้สมอง จากปมด้อยทางร่างกาย ทำให้มีสภาพจิตใจที่หวาดระแวง วิตกกังวล ขาดเหตุผล และอาจมีสุขภาพจิตไม่ปกติได้ด้วย

3. กลุ่มนักทฤษฎีที่เชื่อในการแบ่งบุคลิกภาพตามลักษณะ (Trait Theories)

นักจิตวิทยารุ่นนี้มีความเชื่อว่าบุคลิกภาพของมนุษย์ประกอบไปด้วยลักษณะย่อย ๆ หลายลักษณะมารวมกัน ทฤษฎีในกลุ่มนี้ ได้แก่

3.1 ทฤษฎีบุคลิกลักษณะ (A Trait Appreach to Personality) ของกอร์ดอน แอร์พอร์ด (Gordon Willard Allport)

แอร์พอร์ด (Allport. 1965 : 8) กล่าวถึงบุคลิกภาพ (Personality) ว่าเป็นกระบวนการพัฒนาคุณลักษณะ (Traits) ของแต่ละบุคคลซึ่งเป็นการทำงานร่วมกันระหว่างจิตใจและร่างกายของบุคคล บุคลิกภาพจึงเป็นรูปแบบที่ผสมผสานกันระหว่างลักษณะภายนอกและลักษณะภายใน ซึ่งทำหน้าที่เป็นตัวกำหนด ตัดสิน หรือชี้แนวทางลักษณะพฤติกรรมและความนึกคิดของบุคคลคนนั้น

ในเรื่องคุณลักษณะ (Traits) แอร์พอร์ด (Allport) อธิบายว่าคุณลักษณะ (Traits) เป็นสิ่งที่ เป็นลักษณะเฉพาะตัว เป็นรากฐานของพฤติกรรม และเป็นองค์ประกอบสำคัญของบุคลิกภาพ ซึ่งทำให้บุคคลต่างกัน ทั้งนี้มาจากความเชื่อพื้นฐานของเขาที่ว่า บุคลิกภาพเป็นแรงจูงใจและเป็นระบบที่พัฒนาไปสู่ความเจริญงอกงาม โดยเขา

เน้นถึงความเป็นปัจจุบัน และไม่ให้ความสนใจต่อประสบการณ์ในอดีต แอร์พอร์ด ได้แบ่งลักษณะบุคลิกภาพออกเป็น 3 ประเภท คือ

- Cardinal traits หมายถึง ลักษณะที่เด่นชัดที่สุดในแต่ละบุคคล ซึ่งทำให้บุคคลนั้นเป็นที่รู้จัก

- Central traits หมายถึง ลักษณะเด่นที่รองลงมา ซึ่งจะมีเพียง 3 – 4 ลักษณะเท่านั้น และอาจพบได้ในบุคคลอื่น ๆ

- Secondary traits หมายถึง คุณลักษณะหลาย ๆ อย่างในตัวบุคคลที่มีความสำคัญไม่มากนัก เช่น เจตคติ เป็นต้น

4. กลุ่มที่เชื่อว่าบุคลิกภาพเป็นส่วนรวมทั้งร่างกายและจิตใจ (Organismic Theorists)

นักจิตวิทยาส่วนนี้เชื่อว่า การศึกษาบุคลิกภาพจะต้องศึกษาบุคคลโดยส่วนรวมทั้งหมดและเชื่อว่ามนุษย์มีพื้นฐานของความดีควรได้รับการพัฒนาในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม ทฤษฎีในกลุ่มนี้ มีดังนี้

4.1 ทฤษฎีจิตวิทยามนุษย์นิยม (Humanistic Theory) ของ อับบราฮัม มาสโลว์ (Abraham Harold Maslow)

มาสโลว์ (Maslow. 1954 : 26 – 28) กล่าวว่า คนทุกคนในสังคมมีความปรารถนาที่จะได้รับความสำเร็จ และประมาณค่าความสำเร็จของตนไว้สูง ทั้งยังมีความภูมิใจในตนเอง และต้องการให้คนอื่นยอมรับนับถือในความสำเร็จของตนด้วย ถ้าความต้องการนี้ได้รับการตอบสนองจนพอใจ จะทำให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเอง รู้สึกว่าตนเองมีค่า มีความสามารถแต่ถ้าความต้องการนี้ถูกขัดขวาง จะทำให้รู้สึกว่ามีค่าด้อย และเสียความภูมิใจในตนเอง

มาสโลว์ (Maslow. 1954 : 29 – 37) มีความเชื่อว่าพฤติกรรมมนุษย์เกิดจากความต้องการที่จะพัฒนาไปสู่จุดหมาย ปลายทางที่ตนพอใจและมีความหมาย และขบวนการนี้เป็นหัวใจสำคัญในการเข้าถึงบุคลิกภาพของมนุษย์ว่า มนุษย์ทุกคนล้วนมีความต้องการที่จะสนองความต้องการให้กับตนเองทั้งสิ้น และความต้องการของมนุษย์นี้มีความหมายหลายอย่างด้วยกัน ซึ่งเขาจัดเรียงลำดับความต้องการจากขั้นต่ำไปสู่ขั้นสูงสุด ดังนี้

1. ความต้องการทางด้านร่างกาย (Physiological needs)
2. ความต้องการความปลอดภัย (Safety needs)
3. ความต้องการความรักและความเป็นเจ้าของ (Belongingness and love needs)
4. ความต้องการได้รับการยกย่องนับถือ (Self – esteem needs)

5. ความต้องการที่จะทำความเข้าใจตนเอง (Self – actualization needs)

ซึ่งมนุษย์จะมีความต้องการในชั้นสูง ๆ ถ้าความต้องการในชั้นต่ำ ๆ ได้รับการตอบสนอง Maslow เชื่อว่ามนุษย์ทุกคนมีพลังภายในที่จะพัฒนาให้ถึง self – actualization คือ การที่จะทำความเข้าใจตนเองและโลกอย่างแท้จริง และความต้องการหรือพลังภายในนี้ เป็นตัวกระตุ้นให้คนแสดงพฤติกรรมแตกต่างกัน

4.2 ทฤษฎีตัวตน (Self Theory) ของ คาร์ล โรเจอร์ (Carl Rogers)

โรเจอร์ เป็นนักมานุษยนิยม ได้ศึกษาเกี่ยวกับบุคลิกภาพและการปรับตัวของเด็ก เขามีความเชื่อว่า บุคลิกภาพของคนพัฒนาขึ้นมาจากการรับรู้ของบุคคลเกี่ยวกับตัวของเขาเอง (Self concept) ซึ่งจะพัฒนาขึ้นมาจากวัยและประสบการณ์ การรับรู้เกี่ยวกับตนเอง จะมีอิทธิพลโดยตรงต่อการพัฒนารูปแบบทางบุคลิกภาพของเขาต่อไป

ทฤษฎีของโรเจอร์ ได้จำแนกโครงสร้างของบุคลิกภาพออกเป็น 2 ส่วน คือ (อบรม สนิทบาล. 2522 : 163)

1. Organism หมายถึง ศูนย์รวมการรับรู้ประสบการณ์ต่าง ๆ ได้แก่ หัตถะของบุคคลในสังคมที่เด็กได้สร้างความสัมพันธ์ด้วย รวมไปถึงสภาพแวดล้อม และเหตุการณ์ต่างๆ ที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับชีวิตของเขาด้วย

2. Self หมายถึง กระบวนการที่เรามองตนเอง ซึ่งประกอบด้วยความเข้าใจหรือภาพพจน์ที่เรามีต่อสภาวะทางกาย และสภาวะทางจิตใจของตนเอง

ภาพพจน์ที่เรามีต่อทางกาย ประกอบด้วยความรู้สึกเข้าใจเกี่ยวกับตัวเราเองในแง่ที่เกิดจากการได้เห็น ได้รับรู้ และได้ประเมินค่ารูปร่างกายของตนว่าสวยหรือซีเหร่าอย่างไร รวมทั้งการประเมินค่าส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย ซึ่งทำหน้าที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับพฤติกรรมที่เราแสดงออก เช่น หัวใจ เป็นต้น ส่วนภาพพจน์ที่เรามีต่อสภาวะทางจิตของตนนั้น คลุมถึงลักษณะต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของเรา เป็นต้น อย่างไรก็ตาม Self ก็ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของ Organism ด้วย

โรเจอร์ให้ความเห็นว่า การรับรู้ภาพรวมของบุคคล (Self concept) เป็นสิ่งสำคัญที่จะผลักดันพฤติกรรมของมนุษย์ และมนุษย์แต่ละคนจะสร้างภาพรวมเกี่ยวกับตนเองแตกต่างกัน แต่อย่างไรก็ตาม การรับรู้ภาพรวมของบุคคล (Self concept) สามารถเปลี่ยนแปลงได้

5. กลุ่มที่เชื่อว่าบุคลิกภาพกำเนิดมาจากสังคมสิ่งแวดล้อมของบุคคล (Social Determinants)

กลุ่มนี้มีความเชื่อว่า สิ่งแวดล้อมมีความสำคัญและมีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพโดยตรงของบุคคล ทฤษฎีที่อยู่ในกลุ่มนี้ มีดังนี้

5.1 ทฤษฎีจิตวิทยาารายบุคคล (Individual Psychology) ของแอลเฟรด แอดเลอร์ (Alfred Adler)

แอลเลอร์ เน้นว่า พฤติกรรมของมนุษย์เกิดจากแรงกระตุ้นเกี่ยวกับความต้องการทางสังคม เนื่องจากความต้องการพื้นฐานของบุคคล คือ ความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสังคม เขาเชื่อว่าการที่ทารกเกิดมาได้มีปะทะสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม เป็นกระบวนการเรียนรู้กฎเกณฑ์และขอบเขตของสังคม ประสบการณ์ที่เด็กได้สังเกต และเลียนแบบจากครอบครัวจะพัฒนาขึ้นเป็นเจตคติ ความเชื่อ ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่สำคัญต่อการพัฒนาบุคลิกภาพของบุคคล

โครงสร้างทฤษฎีบุคลิกภาพ

เนื่องจากทฤษฎีของ แอดเลอร์ เชื่อว่าพฤติกรรมของมนุษย์ขึ้นอยู่กับสิ่งแวดล้อมทางด้านสังคม ดังนั้น ทฤษฎีบุคลิกภาพเขาจึงประกอบไปด้วย แนวคิดสำคัญ ๆ ดังต่อไปนี้

1. ความเชื่อในสิ่งที่ไม่มีตัวตน (Fictional finalism)
2. การแสวงหาอำนาจ (Striving for superiority)
3. ปมด้อย – การชดเชย (Inferiority feeling and compensation)
4. ความสนใจทางสังคม (Social interest)
5. รูปแบบของการดำเนินชีวิต (Style of life)
6. การสร้างสรรค์ตน (Creative self)

1. ความเชื่อในสิ่งที่ไม่มีตัวตน (Fictional finalism)

แอลเลอร์ เชื่อว่า พฤติกรรมของมนุษย์เกิดจาก แรงกระตุ้นจากความเชื่อในสิ่งที่ลึกลับ ไม่มีตัวตน เช่น เรื่องสรรค์ นรก ทั้งนี้เนื่องมาจากมนุษย์หวังผลในอนาคต ทำให้มนุษย์พยายามทำความดี ละเว้นความชั่ว

2. การแสวงหาอำนาจ (Striving for superiority)

แอลเลอร์ เชื่อว่า พฤติกรรมของมนุษย์เกิดจากความก้าวร้าว ซึ่งมีรากฐานจากความต้องการแสวงหาอำนาจ เป็นความทะเยอทะยานในการในการสร้างปมเด่น

เพื่อสร้างความรู้สึกว่าตนสามารถควบคุมคนอื่นได้ บุคคลแต่ละคนจะมีวิธีการพัฒนาไปสู่ความสำเร็จในด้านอำนาจที่แตกต่างกันตามแบบฉบับของตนเอง

3. ปมด้อย – การชดเชย (Inferiority feeling and compensation)

แอดเลอร์ เชื่อว่า พฤติกรรมของมนุษย์เกิดจากความพยายามพัฒนาตนเอง เพื่อที่จะเอาชนะปมด้อยที่ตนเองมีอยู่

4. ความสนใจทางสังคม (Social interest)

แอดเลอร์ เชื่อว่า เป็นสิ่งที่ติดตัวมาแต่เกิด การได้รับการส่งเสริมด้วยการแนะนำและให้ความรู้ที่เหมาะสม จะทำให้บุคคลรู้จักสร้างสัมพันธ์ภาพกับสังคมและบุคคล

5. รูปแบบของการดำเนินชีวิต (Style of life)

แอดเลอร์ เชื่อว่า มนุษย์ทุกคนมีวิธีการดำเนินชีวิตให้บรรลุความมุ่งหวังแตกต่างกันไป

6. การสร้างสรรค์ตน (Creative self)

แอดเลอร์ เชื่อว่า แต่ละบุคคลจะพยายามพัฒนาความสามารถพิเศษของตนขึ้นมา เพื่อชดเชยความบกพร่อง แต่บางรายที่ไม่สามารถทำได้จะเป็นบุคคลที่มีปัญหาทางบุคลิกภาพต่อไป

แอดเลอร์ ย้ำในเรื่องของอิทธิพลของสังคม และสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลว่ามีความสัมพันธ์ต่อการสร้างบุคลิกภาพ ดังต่อไปนี้

- ปมเด่น – ปมด้อย เป็นความรู้สึกเกี่ยวกับตนเอง เป็นผลจากอิทธิพลของสังคมซึ่งมีผลต่อบุคลิกภาพของบุคคลมาก แอดเลอร์ เชื่อว่ามนุษย์ทุกคนต้องการ “ความเด่น” หากสังคมทำให้เขารู้สึกด้อย เขาจะพยายามทุกวิถีทางเพื่อลบล้างความด้อยของเขา

- บุคลิกภาพของผู้มีปมเด่น – ปมด้อย จะออกมาในรูปแบบใดจะขึ้นอยู่กับความกล้าหาญ กำลังใจและสามัญสำนึกประกอบด้วย คนที่มีความกล้าหาญ กำลังใจดี ย่อมกล้าที่จะเผชิญความจริง ส่วนสามัญสำนึกจะช่วยให้รู้ว่าอะไรถูกอะไรผิด

- การเลี้ยงดูของพ่อแม่ แอดเลอร์ เน้นในเรื่องเจตคติของพ่อแม่ที่มีต่อเด็กว่าเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างบุคลิกภาพ เด็กที่พ่อแม่ตามใจจนเกินไป มักเป็นคนที่เอาแต่ใจตัวเองอยากได้สิ่งใดต้องได้ เด็จะมีเจตคติว่า ต้องมีผู้อื่นมาเอาใจตลอดเวลา ไม่คำนึงถึงผู้อื่นนอกจากตัวเอง เด็กที่ถูกพ่อแม่เกลียดชัง ทอดทิ้ง มักมีความรู้สึกว่ ทุกสิ่งทุกอย่างในโลกเป็นศัตรูกับตน ดังนั้น ต้องเป็นศัตรูตอบแทนให้สาสม เขาจะไม่มีความรู้สึกเป็นมิตรกับใคร ไม่ไว้วางใจใคร เจ้าคิดเจ้าแค้น มองทุกสิ่งในแง่ร้ายเสมอ

- ความสัมพันธ์ในครอบครัว สัมพันธภาพระหว่างพ่อ แม่ และสมาชิกอื่น ๆ ในครอบครัว มีผลต่อบุคลิกภาพของเด็กเป็นอย่างมาก แอดเลอร์ตั้งข้อสังเกตว่า ลำดับของลูกย่อมมีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพไม่เหมือนกัน ดังต่อไปนี้

ลูกคนโต เมื่อเกิดขึ้นใหม่ ๆ ย่อมเป็นที่รัก เอาอก เอาใจของพ่อแม่ ปู่ ย่า ตา ยาย เป็นพิเศษ แต่เมื่อมีน้อง ลูกคนโตอาจรู้สึกว่ น้องเป็นผู้แย่งความรักไปจากตน มีคู่แข่ง อาจปรับตัวในรูปของการอิจฉาข่มเหงน้อง แต่บางคนปรับตัวในด้านดี โดยเปลี่ยนเป็นการรักน้อง ทำดีต่อน้อง ซึ่งก็แล้วแต่ว่าพ่อแม่จะให้ความรักความเอาใจใส่ต่อลูกคนโตอย่างไรเมื่อมีน้อง แอดเลอร์ ให้ข้อสังเกตว่า ลูกคนโตมักมีบุคลิกภาพเป็นคนเอาจริง เอาใจต่อชีวิต มีความรับผิดชอบ มักเป็นผู้นำ ผู้ไว้อำนาจ แต่ถ้าแก้ความก้าวร้าวไม่ได้ มักเป็นคนดู เคร่งเครียด อิจฉาริษยา

ลูกคนรอง พ่อแม่จะผ่อนคลายความตื่นเต้นต่อการมีลูกคนรอง ไม่เหมือนลูกคนแรก แต่เนื่องจากที่เด็กเกิดมาพบว่า มีคู่แข่งอยู่แล้วคือ พี่ ดังนั้นลูกคนรองจึงมักมีบุคลิกภาพที่เห็นได้ชัด คือ การแข่งขัน แต่ถ้าสัมพันธภาพพ่อแม่กับลูกคนรองไม่ดีเท่าที่ควรแล้ว จะทำให้ลูกคนรองรู้สึกว่า พ่อแม่ลำเอียงรักลูกคนโตหรือคนสุดท้ายมากกว่าตน

ลูกคนสุดท้าย มักจะได้รับความรัก ความเอาใจใส่ จากพ่อแม่มาเป็นพิเศษ เพราะคิดว่าตนจะไม่มีลูกอีกแล้ว จึงทุ่มเทความรัก ความเอาใจใส่ไปให้ลูกคนเล็กมากและพวกพี่ ๆ ก็คิดว่าน้องคนสุดท้ายช่วยเหลือตนเองได้น้อยกว่าพวกตน จึงพากันให้ความช่วยเหลือ ดังนั้น ลูกคนสุดท้ายจึงมักเป็นคนใจน้อย เพราะคิดว่าทุกคนในบ้านต้องเอาใจตามใจ และจะไม่ค่อยมีความอิจฉาผู้อื่น อีกอย่างหนึ่งที่มักพบในลูกคนสุดท้าย คือ นิสัยช่างประจบ เพราะมีความคิดว่าตัวเองเล็กกว่าเพื่อน ต้อยกว่าใคร ๆ ต้องเอาใจพวกพี่ ๆ ลูกสุดท้ายนี้ มักจะเป็นเด็กดีหรือไม่ก็เสียไปเลย

ลูกคนเดียว หรือเรียกว่าลูกโทน มักจะได้รับการตามใจมากเกินไป ถ้าได้รับการเลี้ยงดูอย่างถูกต้อง สอนให้มีเหตุผลแล้ว ลูกคนเดียวมักประสบผลสำเร็จในชีวิต เพราะมีโอกาสดีอยู่แล้วที่ว่า ตนได้รับความรักอย่างเต็มเปี่ยม ไม่ถูกแย่งจากพี่หรือน้อง บุคลิกภาพของลูกคนเดียวจึงมักแสดงออกในรูปของ คนที่มีความเชื่อมั่นในตัวเองและมักจะเอาแต่ใจตัวเอง

อิทธิพลของวัฒนธรรม แอดเลอร์ ให้ความเห็นว่า วัฒนธรรมแต่ละสังคมมีผลต่อบุคลิกภาพของเด็กด้วยเหมือนกัน เพราะเด็กเมื่อโตขึ้นย่อมต้องเข้ารับการศึกษานในโรงเรียน สิ่งแวดล้อมทางโรงเรียน เช่น ครู ระเบียบวินัย เพื่อน เป็นสิ่งที่จะสร้างบุคลิกภาพของเด็กด้วยเหมือนกัน ให้ออกมาในรูปต่าง ๆ ถ้าโรงเรียนเน้นหรือส่งเสริมเรื่องการแข่งขันมาก บุคลิกภาพของการชิงดีชิงเด่น อิจฉา เห็นแก่ตัว ของเด็กจะปรากฏมาก

การที่เด็กต้องอยู่ในระเบียบอันเคร่งครัดย่อมทำให้เด็กเกิดความรู้สึกว่าขาดอิสรภาพ ไม่กล้าแสดงออก และพร้อมที่จะต่อต้านเสมอ เมื่อเด็กเติบโต และเข้าอยู่ในสังคม ก็ย่อมปรับตัวให้กับแต่ละสังคมทำให้มีบุคลิกภาพคล้ายไปกับการปรับตัวนั้น ๆ

การวิเคราะห์จิต แอดเลอร์ใช้วิธีให้คนใช้ระบายความในใจคล้ายกับฟรอยด์ แอดเลอร์ ให้คนไขเล่าถึงความจำครั้งแรกในวัยเด็กเกี่ยวกับตนเองเพื่อเป็นข้อมูลประกอบการศึกษาบุคลิกภาพของแต่ละบุคคล ใช้การให้กำลังใจคนไข้ให้เกิดความมานะพยายามที่จะเผชิญปัญหาชีวิต และแนะนำคนไข้สามัญญ์สำนักกับสนับสนุนให้สนใจในสังคม

5.2 ทฤษฎีจิตสังคม (Psychosocial Theory of Personality) ของอีริก อีริกสัน (Erik Homburger Erikson)

อีริกสัน ได้แบ่งพัฒนาการของมนุษย์ออกเป็น 8 ขั้น โดยอธิบายลักษณะของพัฒนาการในรูปของ Bipolar คือพัฒนาการในขั้นนั้น ๆ มีโอกาสที่จะเป็นไปได้ไม่ทางบวกก็ทางลบ

ขั้นที่ 1 Trust VS. Mistrust (อายุ 0 – 1 ปี) ขั้นนี้เด็กจะพัฒนาความไว้วางใจทั้งต่อตนเองและบุคคลอื่น ถ้าประสบการณ์ในช่วงนี้ก่อให้เกิดความพึงพอใจ เด็กจะพัฒนาความรู้สึกไว้วางใจมากกว่าความไม่ไว้วางใจ แต่ถ้าประสบการณ์ที่ได้รับไม่เหมาะสม เด็กจะพัฒนาความรู้สึกไม่ไว้วางใจมากกว่าความไว้วางใจ

ขั้นที่ 2 Autonomy VS. Doubt (อายุ 2 – 3 ปี) วัยนี้เด็กจะพัฒนาการเกี่ยวกับกลัมน้ำอืดขึ้น ควรให้โอกาสเด็กทำสิ่งต่าง ๆ ให้เด็กมีความรู้สึกว่าเขามีความสามารถ มีความสนใจตนเอง ถ้าเด็กไม่มีโอกาสที่จะทำอะไรด้วยตนเอง เด็กจะไม่แน่ใจในความสามารถของตน

ขั้นที่ 3 Initiative VS. Guilt (อายุ 4 – 5 ปี) ควรให้โอกาสเด็กมีอิสระในการกระทำกิจกรรมต่าง ๆ โดยผู้ใหญ่ไม่ต้องคอยนำ เพื่อช่วยให้เด็กเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง แต่ถ้าเด็กประสบความล้มเหลว เขาจะรู้สึกท้อแท้ และต่ำต้อยในตนเอง

ขั้นที่ 4 Industry VS. Inferiority (อายุ 6 – 11 ปี) วัยนี้เด็กจะเรียนรู้ทักษะต่าง ๆ ที่จะทำให้อยู่ในสังคมได้ ถ้าเด็กประสบความสำเร็จก็รู้สึกเป็นที่ยอมรับของผู้อื่น เกิดความรู้สึกขยันหมั่นเพียร แต่ถ้าไม่ประสบความสำเร็จเด็กจะพัฒนาความรู้สึกมีปมด้อยขึ้น

ขั้นที่ 5 Identity VS. Role confusion (อายุ 12 – 18 ปี) ช่วงนี้เด็กจะเริ่มหันมาพิจารณาสำรวจตนเอง และสร้างเป้าหมายในชีวิต ระบุบทบาทของตนเอง สามารถหาเอกลักษณ์ของตนเองได้ ถ้าเด็กไม่สามารถหาเอกลักษณ์ของตนเองได้ จะเกิดการสับสนเปลี่ยนบทบาทของตนไปเรื่อย ๆ

ขั้นที่ 6 Intimacy VS. Isolation (young adult) ขั้นนี้เด็กจะรู้ว่าตนเองต้องการอะไร และมีเอกลักษณ์อย่างไร เด็กจะเริ่มแสวงหาเพื่อนสนิทหรือคู่ครอง สร้างความใกล้ชิดสนิทสนมกับบุคคลได้สำเร็จ ถ้าไม่สามารถสร้างความสนิทสนมกับผู้อื่นได้ก็จะพัฒนาความรู้สึกโดดเดี่ยว ห้างเหิน เข้ากับใครไม่ได้

ขั้นที่ 7 Generativity VS. Self absorption (middle age) ช่วงนี้บุคคลพร้อมที่จะสร้างสรรค์สังคม มีความรับผิดชอบทั้งต่อตนเองและครอบครัว สามารถทำประโยชน์แก่ตนเองและสังคม แต่ในทางตรงกันข้าม ถ้าบุคคลประสบความสำเร็จในชีวิตจะรู้สึกมีปมด้อย ท้อแท้ และเฉื่อยชา

ขั้นที่ 8 Integrity VS. Despair (old age) ในขั้นนี้ถ้าบุคคลพัฒนาผ่านขั้นต่าง ๆ ข้างต้นมาอย่างเหมาะสม เมื่อถึงวัยชราเขาก็จะเผชิญชีวิตในบั้นปลายได้อย่างกล้าหาญ มีความสุข พอใจการมีชีวิตอยู่ แต่ถ้าการพัฒนาการขั้นต้น ๆ ไม่เหมาะสมก็จะก่อให้เกิดความรู้สึกผิดหวัง หดศรัทธาต่อตนเองและผู้อื่น

พัฒนาการทั้ง 8 ขั้นของ Erikson จะเป็นไปตามขั้นตอนตามลำดับโดยมีช่วงเวลาเฉพาะที่กำหนดโดยความเจริญเติบโตทางด้านร่างกาย ดังนั้นจึงถือว่าแต่ละขั้นของพัฒนาการเป็น Critical period บุคลิกภาพของบุคคลจึงขึ้นอยู่กับกรอบมเลียงดูและสิ่งแวดล้อมที่บุคคลนั้นอยู่ ถ้าบุคคลมีพัฒนาการทางที่ดีมาตั้งแต่ต้น ย่อมทำให้บุคคลมีบุคลิกภาพดี แต่ถ้าหากการพัฒนาล้มเหลวในวัยหนึ่งวัยใด ย่อมก่อให้เกิดการพัฒนาบุคลิกภาพในวัยต่อ ๆ ไปเป็นไปในลักษณะรอยต่อ การที่บุคคลจะมีพัฒนาการที่ดีได้ จะขึ้นอยู่กับกรอบมเลียงดู และความสัมพันธ์ในสังคมมีผลต่อรูปแบบของบุคลิกภาพเป็นอย่างมาก ถ้าสภาพแวดล้อมดังกล่าวมีความอบอุ่น เป็นมิตรและอิสระ รูปแบบของบุคลิกภาพจะออกมาในทางที่ดี แต่ถ้าสภาพแวดล้อมมีลักษณะตรงข้ามก็จะทำให้รูปแบบของบุคลิกภาพบกพร่องได้

แนวคิดที่สำคัญในทฤษฎีจิตสังคมของ อีริกสัน สรุปได้ดังนี้

1. ศึกษาพัฒนาการของชีวิตนับตั้งแต่เกิดจนถึงวัยผู้ใหญ่ รวมถึงสภาพแวดล้อมที่มาเกี่ยวข้องกับบุคคลนั้น
2. มุ่งความสนใจในการที่บุคคลจะพัฒนาตนเองเพื่อความเจริญก้าวหน้าสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน
3. เป็นการวิเคราะห์เป็นรายบุคคลโดยพิจารณาบุคคลนั้นในกลุ่มสังคม และวัฒนธรรมของเขา
4. เชื่อว่าบุคคลมีศักยภาพที่จะสร้างสรรค์สังคม ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขและสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ทางด้านการปรับตัว
5. เชื่อว่าบุคคลจะมีค่าเป็นที่ยอมรับของคนอื่น เขาจะต้องมีความไว้วางใจ

และเคารพสถาบันทางสังคมด้วย

6. การแบ่งชั้นพัฒนาการ ได้มีการแบ่งชั้นพัฒนาการไว้ 8 ชั้น โดย 5 ชั้นแรก จะเป็นช่วงที่มีปัญหา และเป็นรากฐานของพัฒนาการในชั้นต่อไป พัฒนาการ 5 ชั้นแรก ถือได้ว่าเป็นการวางแผนแผนของบุคลิกภาพ

7. เน้นความสำคัญของสิ่งแวดล้อม ได้แก่ สิ่งแวดล้อมทางกาย (Physical) ทางสังคม (Social) ทางวัฒนธรรม (Culture) และทางความคิด (Ideational) ว่าเป็น สิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อการวางรูปแบบการพัฒนาบุคลิกภาพของบุคคล เพราะการปฏิบัติ ต่อกันของบุคคลในสังคม เช่นการสั่งสอนอบรม และการพยายามให้เด็กได้พัฒนาศักยภาพ ของตนเอง เป็นผลมาจากสิ่งแวดล้อมข้างต้น

8. วัฒนธรรมมีส่วนในการสร้างแบบแผนการดำเนินชีวิต การดำรงชีวิต ส่วนใหญ่เป็นเรื่องของสัญชาตญาณ โดยมีวัฒนธรรมเป็นตัวกำหนดการแสดงออกที่ถูกต้อง

9. ความแตกต่างของวัฒนธรรมและกลุ่มสังคม มีผลทำให้บุคคลแตกต่างกัน

10. กระบวนการพัฒนาในแต่ละชั้นจะตีมันน้อยเพียงไร ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ที่ได้รับในขณะนั้น ประสบการณ์ที่ดีนอกจากส่งผลในพัฒนาการแต่ละชั้นแล้ว ยังช่วย ส่งเสริมพัฒนาการในชั้นต่อไปให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้นอีกด้วย

11. การประสบความสำเร็จในพัฒนาการแต่ละชั้นโดยเฉพาะใน 5 ชั้นแรก จะเป็นการปลูกฝังองค์ประกอบสำคัญของบุคลิกภาพที่ดี เช่น ความไว้วางใจ ความมั่นใจ ในตนเอง ความคิดริเริ่ม ความขยันหมั่นเพียร การมีเอกลักษณ์ของตนเอง เป็นต้น

5.3 ทฤษฎีสัมพันธภาพระหว่างบุคคล (The Interpersonal Theory) ของแฮร์รี ชัลลิวาน (Harry Stack Sullivan)

ชัลลิวาน เชื่อว่า บุคลิกภาพของมนุษย์จะถูกหล่อหลอมขึ้นมาจาก ประสบการณ์ การปะทะสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและสิ่งแวดล้อม บุคลิกภาพจำเป็น การ ผสมผสานของคุณลักษณะต่าง ๆ ที่ไม่สามารถแยกจากความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในสังคม ได้ ดังนั้นสัมพันธภาพระหว่างบุคคลจึงเป็นสิ่งสำคัญ โดยเฉพาะสัมพันธภาพในวัยเด็กเล็ก วัยเด็ก และวัยรุ่น โดยยับยั้งบทบาทของสิ่งแวดล้อมว่าเป็นตัวกำหนดบุคลิกภาพของบุคคล

ชัลลิวาน ได้อธิบายถึงพัฒนาการของบุคลิกภาพโดยเน้นถึงความสัมพันธ์ ระหว่างบุคคล (interpersonal relationship) จากความเชื่อว่า มนุษย์เราจะต้องมีการปะทะ สัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้เนื่องจากมนุษย์มีความต้องการพื้นฐาน 2 ประการ คือ

1. ความต้องการได้รับการสนองตอบทางกาย (Satisfaction)

2. ความต้องการความมั่นคงปลอดภัยด้านจิตใจ (Security)

กระบวนการทางความคิด ซึ่งเป็นสิ่งที่เกิดจากประสบการณ์ จากการปะทะสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในสังคม ชัลลีแวน แบ่งกระบวนการความคิดนี้ออกเป็น 3 ลักษณะ คือ

1. รูปแบบการคิดขั้นต้น (Prototaxic mode) เป็นระบบความคิดในระยะเริ่มแรกของชีวิต คือ ระยะเดือนแรก ๆ เป็นการคิดจากประสบการณ์ การสัมผัสที่ขาดความต่อเนื่องกัน

2. รูปแบบการคิดแยกแยะความสัมพันธ์ (Parataxic mode) เป็นระบบความคิดของเด็กทารกที่รู้จักสร้างความเกี่ยวพันระหว่างปรากฏการณ์ 2 อย่าง ที่เกิดขึ้นในเวลาเดียวกัน เช่น เด็กรู้ว่าการร้องไห้เสียงดังจะทำให้แม่ปรากฏตัว เป็นต้น

3. รูปแบบการคิดสัญลักษณ์ (Syntactic mode) เป็นระบบความคิดในวัยเด็กเล็ก เด็กจะเริ่มมีพัฒนาการทางภาษา และจะสามารถคิดสร้างสัญลักษณ์ ทางภาษามาใช้เป็นสื่อกลางในการเรียนรู้วัฒนธรรมต่าง ๆ จากบิดามารดาและบุคคลที่แวดล้อม

ลำดับขั้นขอพัฒนาการ (Stage of development) ชัลลีแวนแบ่งพัฒนาการทางบุคลิกภาพเป็นขั้นต่าง ๆ ไว้อย่างเหมาะสม ดังนี้

1. วัยทารก (Infancy) 0 – 18 เดือน วัยนี้เด็กทารกต้องการการเลี้ยงดูที่เอาใจใส่ มารดาเป็นผู้ใกล้ชิดมากที่สุดเป็นผู้ตอบสนองความต้องการ สัมพันธภาพระหว่างลูกและพ่อแม่ จะมีผลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพ เพราะเด็กจะตอบสนองด้วยการมีอารมณ์ร่วมไปกับบิดามารดา

2. วัยเด็ก (Childhood) 20 เดือน – 4 ปี เป็นระยะที่เด็กจะเริ่มมีพัฒนาการทางด้านภาษา ต้องการเพื่อนเล่น การเรียนรู้เกี่ยวกับภาษาช่วยในการสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่นได้ดี แต่อย่างไรก็ตาม เด็กยังคงยึดตัวเองเป็นศูนย์กลาง

3. วัยเข้าเรียน (Juvenile) 4 – 11 ปี เป็นระยะที่ออกจากสังคมบ้านไปสู่สังคมโรงเรียน เด็กจะมีเพื่อนมากขึ้น เรียนรู้การปรับตัว และควบคุมพฤติกรรมของตนเองได้มากขึ้น

4. วัยเริ่มรุ่น (Preadolescence) เป็นระยะที่อยู่ในวัยมัธยมศึกษา มีการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายอย่างรวดเร็ว เด็กที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวดี จะปรับตัวได้ดีต่อเพื่อนซึ่งมักเป็นเพศเดียวกัน ระยะนี้มีความสำคัญต่อพัฒนาการด้านมนุษยสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ๆ ในสังคม

5. วัยรุ่นตอนต้น (Early adolescence) เป็นระยะที่เด็กมีความเคลื่อนไหวไปสนใจเพื่อนต่างเพศ ถ้าไม่สามารถแยกความรู้สึกผูกพันจากเพื่อนสนิทเพศเดียวกัน ได้อาจทำให้เกิดความขัดแย้งใจ เป็นปัญหาด้านบุคลิกภาพ เช่น รักร่วมเพศได้

6. วัยรุ่นตอนปลาย (Late adolescence) เป็นระยะที่สนใจเพศตรงกันข้ามมาก แต่มีความเป็นผู้ใหญ่ขึ้น คือ มีความเป็นตัวของตัวเอง มีเหตุมีผล รอบคอบปรับตัวได้ดี จึงเป็นระยะที่บุคลิกภาพได้พัฒนาเป็นรูปแบบที่ถาวรของบุคคลในช่วงวัยนี้

7. วัยผู้ใหญ่ (Adulthood) เป็นวัยที่พัฒนาการเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มีความเป็นพลเมืองดี มีคุณธรรมพัฒนาการในแต่ละระยะของชีวิตขึ้นอยู่กับสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเป็นสำคัญ ตั้งแต่วัยทารก วัยเด็ก จนถึง วัยก่อนเริ่มรุ่น โดยเฉพาะวัยเข้าเรียน (Juvenile) จะมีความสำคัญมาก เพราะเป็นวัยสร้างระบบตัวตน (self system) ซึ่งจะพัฒนาเป็นรูปแบบบุคลิกภาพที่ถาวรต่อไป บุคคลที่มีสัมพันธภาพอันดีต่อบุคคลอื่น และสามารถสนองความต้องการของชีวิตได้เหมาะสม จะพัฒนาบุคลิกภาพที่พึงประสงค์ แต่หากขาดความสัมพันธ์อันดี ขาดโอกาสสนองความต้องการของตนเองตามสมควร ย่อมพัฒนาบุคลิกภาพที่เป็นปัญหา

บุคลิกภาพที่เป็นปัญหาประเภทต่าง ๆ มีดังนี้

1. Fantasy เกิดจากความผิดหวังในสัมพันธภาพกับบุคคลอื่น จะมีพฤติกรรมหมกมุ่นอยู่กับตัวเอง ชอบคิดชอบฝัน ท้อแท้ผิดหวัง
2. Incurable มีพฤติกรรมซุ่มซ่ามในอารมณ์เสมอ ไม่มีความเป็นมิตรให้ใคร ยกเว้นกับบุคคลที่อยู่ในสถานะด้อยกว่าตน
3. Shut – in มีบุคลิกภาพเก็บตัว แยกตัว ไม่สมาคมกับใคร ไม่ไว้วางใจใคร อันเนื่องมาจากเหตุการณ์ฝังใจ เกี่ยวกับความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นในอดีต
4. Independence เป็นบุคลิกภาพประเภทพึ่งพาผู้อื่น ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ชอบคล้อยตามเพื่อตัดความรับผิดชอบ ต้องการช่วยเหลือคุ้มครอง
5. Homosexual มีบุคลิกภาพเป็นแบบรักร่วมเพศ เกิดจากการไม่สามารถแยกความรู้สึกระหว่างเพื่อนสนิทเพศเดียวกัน กับความต้องการทางเพศ จึงเกิดเป็นปัญหาการปรับตัวขึ้น

5.4 ทฤษฎีบุคลิกภาพของฮอว์นีย์ (Horney's Personality Theory)

ของคาเรน ฮอว์นีย์ (Karen Horney)

ทฤษฎีของฮอว์นีย์ เป็นแนวคิดที่อาศัยทฤษฎีของฟรอยด์ (Sigmund Freud) เป็นหลัก แต่ปรับปรุงแก้ไขความคิดบางประการที่ไม่เห็นด้วย ได้แก่เรื่องต่อไปนี้

1. ความวิตกกังวล (Anxiety) ฮอว์นีย์ เห็นสอดคล้องกับฟรอยด์ว่า เป็นความรู้สึกภายใน ซึ่งเกิดขึ้นในจิตใจของบุคคล ซึ่งต้องขจัดความรู้สึกภายในนั้นออกไปเสียจากจิตไร้สำนึก สำหรับวิธีการให้คนไข้ได้พูดระบายเกี่ยวกับสิ่งที่วิตกกังวล ยังไม่สามารถ

ลดปัญหาได้แท้จริง แต่ควรให้คนไข้เข้าใจสภาพที่เป็นจริงในปัจจุบัน แล้วหาวิธีการปฏิบัติที่ดีที่สุดเพื่อลดความวิตกกังวลจากสถานการณ์นั้น

2. การเก็บกด (Repression) ฮอร์นัย อธิบายว่า เรื่องที่เก็บกดสามารถสอบถาม โดยให้บุคคลระลึกถึงเหตุการณ์ที่ได้รับในวัยเด็กซึ่งจำได้ดีส่วนอุปนิสัย (characteristic) เป็นผลของการสะสมจากประสบการณ์ มาตั้งแต่แรกเกิด ซึ่งบุคคลจะมีการเปลี่ยนแปลงเสมอต่างจากบุคคลที่เป็นโรคจิตจะขาดการยืดหยุ่น หรือไม่ยอมเปลี่ยนแปลง

3. เรื่องของปมออดิปัส (Oedipus complex) ฮอร์นัยเชื่อว่า ไม่ได้เกิดจากความขัดแย้งกับพ่อหรือแม่เพศเดียวกัน แต่เกิดจากความรู้สึกที่พัฒนามาจากการถูกทอดทิ้งจากพ่อหรือแม่ จึงพบได้ทั้งเด็กหญิงและเด็กชาย

4. อิทธิพลของครอบครัวและโรงเรียน ฮอร์นัย มีความเห็นตรงกับ فروยด์ ที่ให้ความสำคัญของครอบครัวว่ามีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพของเด็ก แต่ฮอร์นัย มีความเห็นว่า นอกจากบ้านแล้วโรงเรียนก็มีอิทธิพลไม่แพ้บ้าน เพราะเป็นสังคมที่กว้างมาก เด็กอาจได้รับความเครียด ความกดดันหลายอย่างมาจากโรงเรียนทั้งจากกฎระเบียบ การปฏิบัติของครู และการปรับตัวกับเพื่อนลักษณะต่าง ๆ ดังนั้นจึงควรศึกษาชีวิตที่โรงเรียนของเด็กด้วยจะทำให้เข้าใจสาเหตุของบุคลิกภาพของเด็กดีขึ้น

สำหรับสัมพันธภาพภายในบ้าน ฮอร์นัยอธิบายว่า เด็กมีความต้องการพื้นฐาน คือ ต้องการความสุขความพอใจ (satisfaction) และความรู้สึกปลอดภัย (safety) พ่อแม่ที่มีบุคลิกภาพไม่ดีหรือไม่ปกติเหล่านี้ จะทำให้เด็กขาดการสนองความต้องการที่จะได้รับความสุข ความอบอุ่น จะทำให้เด็กรับเอาบุคลิกภาพไม่เหมาะสมมาติดต่อกับสังคมภายนอก เช่น ใจแคบ ไม่ยืดหยุ่น ก้าวร้าว เป็นต้น

บุคลิกภาพแบบต่าง ๆ (Personality Types)

1. บุคลิกภาพแบบยอมตาม (Moving toward) เป็นคุณลักษณะ บุคลิกภาพของบุคคลที่พยายามเข้าหาผู้อื่นเรียกร้องความรักและความสนใจโดยการอ่อนน้อมคล้อยตาม อาจเพื่อต้องการการคุ้มครอง ไม่ต้องการรับผิดชอบ หรือยอมจำนนเพราะรู้ว่าไม่สามารถสู้ได้

2. บุคลิกภาพแบบสู้ (moving against) เป็นลักษณะบุคลิกภาพของคนที่ชอบใช้วิธีการรุนแรงรุกราน ชอบใช้อิทธิพลข่มขู่ แวงหาอำนาจ อาจใช้วิธีการก้าวร้าวด้วยวาจา หรือต่อสู้ด้วยกำลัง ซึ่งอาจเกิดจากประสบการณ์ ความเครียดแค้น หรือต้องการความปลอดภัยในจิตใจของตนเอง

3. บุคลิกภาพแบบหนี (Moving away) เป็นลักษณะบุคลิกภาพที่พยายามหลีกเลี่ยงปัญหาต่าง ๆ เมื่อเกิดความเครียด ความวิตกกังวล อาจถึงกับมีพฤติกรรมเฉยเมย ไม่ยินดียินร้าย หรือ แยกตัวไม่ยุ่งเกี่ยวกับใคร

การเลือกใช้วิธีการในการแก้ปัญหา หรือปรับตัวไม่สอดคล้องกับสภาพที่แท้จริงของตนเอง ไม่ว่าจะเป็นไปเพื่อลดความวิตกกังวลรักษาหน้า หรือเพื่อหลีกเลี่ยงสภาพคุกคามก็ตาม จะทำให้บุคคลนั้นมีวิถีชีวิตห่างจากความเป็นจริงของตนเองออกไปทุกที ๆ จนไม่สามารถสร้างความพอใจแท้จริงให้กับตนเองได้

ฮอว์นัย มองความเป็น “คน” (the self) ของคนเราว่ามี 2 อย่าง คือ คนจริง คือ คนตามที่เป็นจริง เรามีความสามารถเพียงไรมีข้อดีข้อเสียอย่างไร มีความคับข้องใจมีความหวาดกังวลหรือความกลัวอย่างไร โดยมากเราไม่ยอมรับ

คนในอุดมคติ คือ คนที่เราอยากเป็น ทุกคนย่อมมีความปรารถนาสูงส่ง อยากให้ตนดีกว่าที่เป็นจริง เช่น อยากเก่ง อยากสวย อยากรวย อยากเก่งกว่าที่เราเป็นจริง

ถ้าบุคคลตั้ง “คนในอุดมคติ” ไว้อย่างสูงเกินไป “คนจริง” มากมายย่อมทำให้เกิดหวังไม่ประสบความสำเร็จ ย่อมก่อให้เกิดความคับข้องใจ อันเป็นสาเหตุแห่งโรคจิตโรคประสาทได้

5.5 ทฤษฎีของ Fromm

อีริค ฟรอม (Erich Fromm) เป็นนักจิตวิทยาและนักสังคมวิทยา เขามีความเห็นว่าเป็นบุคลิกภาพของบุคคลถูกควบคุมโดยอิทธิพลของสังคม ทั้งนี้เนื่องจากมนุษย์ มีความต้องการเป็นที่ยอมรับ ดังนั้นสังคมจะเป็นผู้กำหนดแนวทางการปฏิบัติตัวของบุคคลในสังคม และบุคลิกภาพจะพัฒนาเป็นแบบใดนั้นขึ้นอยู่กับข้อกำหนดบทบาทของสังคมนั้น ๆ ตัวอย่างเช่น สังคมชาวตะวันตก จะปลูกฝังให้เด็กยึดถือคุณค่าละอายใจเพื่อความสำเร็จ เป็นเหตุให้ประชาชนของเขามีบุคลิกภาพที่ต้องการความสำเร็จสูงมาก จะมีความมานะพยายาม เสียสละ และทำทุกอย่างเพื่อให้ได้ความสำเร็จตามที่ต้องการ

ฟรอม ได้แบ่งบุคลิกภาพของบุคคลออกเป็น 5 ประเภท คือ (อบรม สนิทบาล. 2522 : 167)

1. The Receptive person เป็นผู้มีเหตุผล ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นมีมนุษยสัมพันธ์ เนื่องจากต้องการความรู้สึกว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มหรือสังคมนั้น ๆ

2. The exploitative เป็นผู้ที่ชอบเอารัดเอาเปรียบผู้อื่นเท่าที่โอกาสจะอำนวย เนื่องจากเติบโตมาจากครอบครัวที่ขาดสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน

3. The Hoarding เป็นคนที่ตระหนี่ถี่เหนียว เจ้าระเบียบ ขาดความยืดหยุ่น

4. The Marketing เป็นคนที่วางตัวอยู่ในกรอบของสังคม

5. The Productive เป็นคนที่มีความคิดสร้างสรรค์ ยอมรับการเปลี่ยนแปลง พัฒนา นิยมยกย่องผู้อื่น และตนเอง

ฟรอม เป็นนักทฤษฎีบุคลิกภาพที่เห็นว่าสังคมมีอิทธิพลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพ นอกเหนือไปจากแรงขับทางด้านร่างกาย ซึ่งจะเป็นไปโดยธรรมชาติ มนุษย์มีความต้องการสร้างความสัมพันธ์ให้เกิดขึ้นในมวลมนุษยชาติด้วยกัน และบุคลิกภาพของเขาจะถูกขัดเกลาโดยกลไกทางสังคมของกลุ่มที่เขาได้สัมพันธ์ด้วย

5.6 ทฤษฎีบุคลิกภาพของเมอร์เรย์ (Murray's Personology)

เฮนรี มอร์เรย์ (Henry A. Murray) เป็นนักทฤษฎีบุคลิกภาพที่เน้นเอกัตบุคคลเป็นสำคัญ เมอร์เรย์ เชื่อว่า สภาพแวดล้อมมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมอย่างมาก และประสบการณ์ในอดีตจะมีความสำคัญต่อบุคลิกภาพของบุคคลไม่น้อยกว่าสภาพการณ์ในปัจจุบัน (เอนกกุล กริแสง. 2521 : 204)

โครงสร้างของบุคลิกภาพ

เมอร์เรย์ (Murray. 1938 : 114 – 129) เชื่อว่า การก่อตัวรูปแบบเฉพาะของพฤติกรรมเป็นการผสมผสานระหว่างขบวนการทางสรีรวิทยาและขบวนการทางจิตวิทยา เกิดเป็นคุณลักษณะทางบุคลิกภาพที่รวบรวมไว้ที่สมอง บุคลิกภาพจึงเป็นโครงสร้างทางจิตที่มีรากฐานมาจากสิ่งเร้าภายในร่างกายและสภาพแวดล้อมรวมกัน ซึ่งมีอิทธิพลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพครบถ้วน และเขาได้ให้ความเห็นไว้ว่า ประสบการณ์ในวัยเด็กมีอิทธิพลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพเป็นอันมาก นอกจากนี้จากทฤษฎีความต้องการ เขาย้ำให้เห็นว่าพฤติกรรมของมนุษย์เกิดจากแรงจูงใจ ซึ่งมีรากฐานมาจากความต้องการสำคัญ ซึ่งเขาได้แบ่งไว้เป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ ดังนี้

1. Viscerogenic needs เป็นความต้องการที่เกิดจากภายในร่างกาย ได้แก่ ความต้องการ น้ำ อากาศ อาหาร เพศ ขับถ่าย หลีกเลียงความเจ็บปวด เป็นต้น

2. Psychogenic needs เป็นความต้องการทางด้านจิตใจ แม้ว่าจะไม่ใช่ความต้องการพื้นฐานภายในร่างกาย แต่บางชนิดก็ติดตัวมาแต่กำเนิด ความต้องการประเภทนี้ ได้แก่

2.1 Achievement หมายถึง ความสามารถทำสิ่งที่อยากได้ รวมทั้งความต้องการมีอำนาจเหนือผู้อื่นทั้งในด้านความคิด และการกระทำ

2.2 Dominance หมายถึง ความต้องการมีอำนาจที่จะบังคับออกคำสั่ง
แนะนำ และยับยั้งผู้อื่น

2.3 Exhibition หมายถึง ความต้องการเป็นที่รักและได้รับความสนใจ
จากผู้อื่น

2.4 Infavoidance หมายถึง ความต้องการหลีกเลี่ยงความมีปมด้อย

2.5 Nurturance หมายถึง ความต้องการที่จะช่วยเหลือ และเห็นใจ
ผู้อื่น

2.6 Order หมายถึง ความต้องการความมีระเบียบของสิ่งของ

2.7 Affiliation หมายถึง ความต้องการที่จะสร้างความสัมพันธ์และอยู่
ร่วมกับผู้อื่น

2.8 Succorance หมายถึง ความต้องการพึ่งพาผู้อื่น

2.9 Aggression หมายถึง ความต้องการเอาชนะผู้อื่นด้วยวิธีการ
รุนแรง

2.10. Rejection หมายถึง ความต้องการการปฏิเสธต่อต้าน ตีตึง
และหลีกเลี่ยงจากบุคคลหรือสิ่งที่ไม่พอใจ

2.11. Counteraction หมายถึง ความต้องการเอาชนะอุปสรรค

2.12 Recognition หมายถึง ความต้องการยกย่อง และพูดถึงใน
สังคมชั้นสูง เป็นต้น

เมอร์เรย์ เชื่อว่า ความต้องการเป็นต้นเหตุทำให้เกิดความเครียด การที่
ความต้องการได้รับการตอบสนองความเครียดจะลดลง มนุษย์เรียนรู้และนำเอาวิธีการที่ลด
ความเครียดได้ ไปใช้ในโอกาสต่อไป

6. กลุ่มแนวคิด

6.1 ทฤษฎีการวิเคราะห์สื่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Transactional Analysis) ทฤษฎีนี้ เรียกย่อ ๆ ว่า T.A. ผู้นำ คือ อิริค เบอร์น (Eric Berne) จิตแพทย์ชาวแคนาดา เกิดในปี ค.ศ.1910 ได้ก่อตั้งทฤษฎีนี้ขึ้นในปี ค.ศ.1957

เบอร์น มีความเชื่อว่า บุคคลแต่ละคนประกอบด้วยส่วนของ ego stages 3 ส่วน ซึ่งแต่ละส่วนจะมีแบบ พฤติกรรม ทำที่ วาจาการสื่อสารที่ไม่เหมือนกัน และแต่ละส่วนจะแสดงออกมาในเวลาที่แตกต่างกัน (อาภา จันทรสกุล. 2523 : 1 – 24)

โครงสร้างของบุคลิกภาพ (Structure of Personality) เบอร์น เชื่อว่า บุคลิกภาพของคนเราประกอบด้วยส่วนที่เรียกว่า “ego stages” ซึ่งมีอยู่ 3 ส่วน คือ

Child ego stage จะพัฒนาในช่วง 0 – 7 ขวบ เป็นลักษณะแบบเด็กบริสุทธิ์ตามธรรมชาติ เด็กที่ได้รับการขัดเกลาและอาจเป็นเด็กที่มีเหตุผล ได้แก่ ทำทางร้ายแรง น่ารักน่าเอ็นดู ส่งเสียงดัง ชุกชอน กระตือรือร้น อยากรู้ อยากเห็น แสดงพฤติกรรมตลกต่าง ๆ

Adult ego stage เป็นลักษณะที่มีความเป็นผู้ใหญ่ มีเหตุผล พิจารณาสีต่าง ๆ ตามข้อมูลที่เป็นจริง คาดการณ์ผลที่ตามมาจากข้อมูล ด้วยเหตุผลและใช้วิจารณญาณในการตัดสินใจ

Parent ego stage เป็นลักษณะที่แสดงสภาวะบิดามารดา พัฒนามาจากการเลียนแบบผู้ที่มีอำนาจเหนือกว่า เช่น พ่อ แม่ ผู้เลี้ยงดู ครู คำพูดที่ชอบใช้ในสภาวะนี้ได้แก่ “อย่า” “จำไว้นะ” “อย่าลืมเป็นอันขาด” ซึ่งแฝงด้วยความเป็นห่วงเป็นใย

ตำแหน่งของชีวิต (Life position) เบอร์น อธิบายว่าเป็นตำแหน่งเกี่ยวกับตนเอง ซึ่งมีพื้นฐานมาจากผลของการเข้าใจตนเองและสภาพแวดล้อมในวัยเด็ก มนุษย์จะมีตำแหน่งของชีวิตแบบใดขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อม ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูในช่วงต้น ๆ ของชีวิต

เบอร์น ได้วิเคราะห์บุคลิกภาพของคนโดยวิเคราะห์ Interaction ระหว่างบุคคล เขาได้แบ่งตำแหน่งชีวิตของคนเราไว้ 4 แบบ คือ

1. I am O.K. – You are O.K. เป็นบุคลิกภาพของคนที่ยอมรับบุคคลอื่นเห็นชีวิตคนอื่นมีคุณค่า มีความหมาย ขณะเดียวกันก็มาองชีวิตตนเองว่ามีความหมาย มีคุณค่า ตำแหน่งนี้เป็นบุคลิกภาพของผู้ที่มีบุคลิกภาพที่เรียกว่า Healthy Personality

2. I am O.K. – You are not O.K. เป็นตำแหน่งที่มองคนอื่นในแง่ร้าย ประนามคนอื่นอยู่ตลอดเวลา ตนเองทำอะไรผิดพลาดก็ไม่ใช้เพราะความบกพร่องของตนเอง แต่เป็นความบกพร่องของผู้อื่น ตำแหน่งนี้ถ้าใครมีมากสามารถที่จะก่ออาชญากรรมได้ อีริก เบอร์น เรียกตำแหน่งนี้ว่า Criminal position เป็นตำแหน่งทางอาชญากรรม

3. I am not O.K. – You are O.K. เป็นตำแหน่งที่มองคนอื่นเปรียบเทียบกับตนเองโดยรู้สึกว่าคุณค่าตนเองมีปด้อย ต่ำต้อย ถ้ามีตำแหน่งนี้มากถึงขั้นทำลายตนเองได้

4. I am not O.K. – You are not O.K. มองตนเอง มองคนอื่น มองโลกในแง่ลบไปหมด มีแนวโน้มจะเป็นโรคประสาทในที่สุด

ทฤษฎีการวิเคราะห์สื่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (T.A.) มีความเชื่อในความมีคุณค่าของมนุษย์ว่ามีความสามารถที่จะเป็นตัวของตัวเองได้ ทฤษฎีนี้เป็นทฤษฎีบุคลิกภาพและความสัมพันธ์ทางสังคมและยังเป็นวิธีการทางคลินิกในการบำบัดรักษาทางจิตด้วย

แนวความคิดในเรื่องบุคลิกภาพนี้มีมากมายแตกต่างกัน การสรุปลักษณะโครงสร้างและการพัฒนาบุคลิกภาพของมนุษย์ ได้มีการจัดกลุ่มบุคคลที่มีความเชื่อคล้ายคลึงกันไว้ในกลุ่มเดียวกันเพื่อสะดวกแก่การศึกษา ดังนี้

1. กลุ่มทฤษฎีบุคลิกภาพที่มีความเชื่อทางด้านพลังแรงขับ (Dynamic Theories) กลุ่มนี้มีความเชื่อว่าพฤติกรรมของมนุษย์มีรากฐานมาจากแรงขับภายในของบุคคล ซึ่งเป็นสาเหตุให้บุคคลมีบุคลิกภาพที่แตกต่างกัน นอกจากนี้ในเรื่องการปรับตัวรูปแบบต่าง ๆ ที่บุคคลเลือกใช้ ก็เป็นผลมาจากความขัดแย้งขององค์ประกอบต่าง ๆ ของบุคลิกภาพ ซึ่งบุคคลจะใช้วิธีปรับตัวเพื่อลดความขัดแย้งแตกต่างกันไป เช่น ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ของ فروยด์

2. กลุ่มทฤษฎีบุคลิกภาพที่เชื่อในการแยกประเภทของบุคลิกภาพ (Type Theories) กลุ่มนี้ใช้หลักการคล้ายการแบ่งสิ่งมีชีวิตทั้งหลายในโลกออกเป็นประเภทต่าง ๆ โดยถือเกณฑ์ต่าง ๆ กัน ดังนี้

2.1 พวกแบ่งบุคลิกภาพตามรูปร่างลักษณะทางกาย เช่น ทฤษฎีบุคลิกภาพของเครชเมอร์ ซึ่งแบ่งบุคลิกภาพของบุคคลออกเป็นพวก สูง ผอม อ้วน เตี้ย สมส่วน และไม่สมประกอบ กับทฤษฎีบุคลิกภาพของเชลตอน ซึ่งแบ่งบุคลิกภาพของบุคคลออกเป็น 3 แบบ ตามลักษณะชั้นของเซลล์ และอวัยวะภายใน ซึ่งมีอิทธิพลต่อการแสดงออกของพฤติกรรมภายนอก

2.2 แบ่งบุคลิกภาพตามลักษณะพฤติกรรมที่แสดงออก เช่น ทฤษฎีบุคลิกภาพของ จุง ซึ่งแบ่งคนไว้ 2 ประเภท คือ พวกเก็บตัว และพวกแสดงตัว เป็นต้น

3. กลุ่มทฤษฎีบุคลิกภาพที่เชื่อในการแบ่งบุคลิกภาพตามลักษณะ (Trait Theories) กลุ่มนี้เชื่อว่า การอธิบายบุคลิกภาพควรพิจารณาที่ลักษณะและวิธีการแสดงออกของพฤติกรรมของบุคคลในสถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งบุคคลจะแสดงออกแตกต่างกัน ตัวอย่างนักจิตวิทยาที่อธิบายบุคลิกภาพตามแนวคิดนี้ ได้แก่ แอร์พอร์ท

4. กลุ่มทฤษฎีบุคลิกภาพที่เชื่อว่าบุคลิกภาพเป็นส่วนรวมทั้งร่างกายและจิตใจ (Organismic Theories) กลุ่มนี้เชื่อว่า การเข้าใจบุคลิกภาพจะต้องศึกษาบุคคลโดยส่วนรวม คือ จะต้องศึกษาทั้งด้านการรับรู้ ความรู้สึก อารมณ์ ทัศนคติ ค่านิยม ความเข้าใจตนเอง กลุ่มนี้เชื่อว่ามนุษย์เกิดมาพร้อมกับคุณลักษณะที่ดีที่พร้อมจะพัฒนาถ้าได้อยู่ในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม นักทฤษฎีในกลุ่มนี้ได้แก่ โรเจอร์ มาสโลว์ เป็นต้น

5. กลุ่มทฤษฎีบุคลิกภาพที่เชื่อว่าบุคลิกภาพกำเนิดมาจากสังคม สิ่งแวดล้อมของบุคคลทางสังคมทั้งสิ้น นักจิตวิทยาในกลุ่มนี้ได้พยายามศึกษาค้นคว้าถึงบทบาทและอิทธิพลของสิ่งแวดล้อม อันได้แก่ ครอบครัว โรงเรียน และชุมชน ว่ามีผลกระทบต่อบุคลิกภาพของบุคคลอย่างไร นักทฤษฎีในกลุ่มนี้ ได้แก่ แอดเลอร์ ฟรอม เป็นต้น

6. กลุ่มแนวคิดอื่น ๆ ที่นำมากล่าวถึง ได้แก่ ทฤษฎีการวิเคราะห์สื่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (T.A.) ซึ่งมีความเชื่อว่ามนุษย์มีคุณค่า มีความสามารถที่จะเป็นตัวของตัวเองได้ ทฤษฎีนี้เน้นความสัมพันธ์ทางสังคม และยังเป็นวิธีการทางคลินิก ของการบำบัดรักษาทางจิตด้วย

จากการศึกษาทฤษฎีบุคลิกภาพข้างต้น ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาบุคลิกภาพตามแนวของทฤษฎีกลุ่มที่เชื่อว่าบุคลิกภาพกำเนิดจากสังคมสิ่งแวดล้อมของบุคคล เนื่องจากโรงเรียนเตรียมทหารมีหน้าที่โดยตรงในการปลูกฝังและปรับปรุงบุคลิกภาพของนักเรียนให้เหมาะสมกับการเป็นทหาร แต่อย่างไรก็ดี นักเรียนจะมีบุคลิกภาพดีเพียงใดนั้น นอกเหนือจากสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนแล้ว สิ่งแวดล้อมที่สำคัญอีกด้านที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนโดยตรงก็คือ ครอบครัว ผู้วิจัยจึงทำการศึกษาปัจจัยทั้งสองด้านที่ส่งผลบุคลิกภาพความเป็นทหารของนักเรียนเตรียมทหาร

1.3 การวัดบุคลิกภาพ

โดยทั่วไปแล้วการศึกษาเกี่ยวกับบุคลิกภาพมีหลายวิธี ดังเช่น บุญส่ง นิลแก้ว (2519 : 145) ได้กล่าวถึงการวัดบุคลิกภาพว่า มีวิธีใหญ่ ๆ 4 วิธี คือ

1. วิธีการสังเกต (Observation) เป็นการเฝ้าดูพฤติกรรมที่บุคคลนั้นแสดงออกมาในสภาพการณ์หนึ่ง ในระยะหนึ่ง และทำการจดบันทึกพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกมานั้นให้ละเอียดที่สุดเท่าที่จะสามารถทำได้ การสังเกตพฤติกรรมนั้นอาจใช้วิธีการสัมภาษณ์เข้าร่วมด้วย หรือการสร้างสถานการณ์ต่าง ๆ ให้บุคคลเผชิญการสังเกตเป็นเทคนิคหนึ่งที่ทำให้เราใจพฤติกรรมของบุคคลได้ดีขึ้น เป็นวิธีที่ทำงานง่ายแต่การสังเกตก็มีทางผิดพลาดได้ง่ายเช่นกัน ดังนั้น ผู้สังเกตควรมีหลักเกณฑ์ในการสังเกตดังนี้

- ไม่ให้ผู้ที่ถูกสังเกตรู้ตัว เพราะถ้ารู้ตัวแล้วอาจมีพฤติกรรมที่ไม่เป็นไปตามธรรมชาติ

- สังเกตสถานการณ์ต่าง ๆ ขณะที่บุคคลทำพฤติกรรมด้วย เพราะสถานการณ์ที่แวดล้อมนี้ มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกอย่างมาก

- สังเกตหลาย ๆ ครั้ง ในเวลาและสถานที่ต่าง ๆ กัน เพื่อสรุปพฤติกรรมได้แน่นอนยิ่งขึ้น

- ในขณะที่สังเกต ผู้สังเกตต้องทำใจเป็นกลาง ไม่อคติใดต่อบุคคลที่เราศึกษาพฤติกรรม

- ควรรวบรวมข้อมูลการสังเกตจากบุคคลหลายคน จึงนำมาสรุปพฤติกรรม จะทำให้ข้อมูลมีความเที่ยงตรงมากขึ้น

การบันทึกการสังเกต ควรมีการบันทึกการสังเกต หลังจากสังเกตทุกครั้ง เพื่อป้องกันการลืม และเป็นข้อมูลในการนำมาศึกษาได้ต่อเนื่องกัน จะได้หาวิธีการส่งเสริม หรือแก้ไขกันไป การบันทึกการสังเกตนี้เรียกว่าการทำระเบียบพฤติกรรม (Anecdotal Records)

- บันทึกโดยไม่ใส่ความเห็นของผู้สังเกตลงไปด้วย (objectively) ผู้สังเกตจะจดบันทึกไว้แต่สิ่งที่สังเกตเห็นว่า บุคคลพูดอะไร อย่างไร แสดงอาการอะไรผู้สังเกตจะไม่ใส่ความเห็นของตนเองลงไปด้วย วิธีนี้นิยมใช้โดยนำเอาสิ่งที่บันทึกไว้มาพิจารณาข้อมูลที่เที่ยงตรง และเชื่อถือได้ต่อไป

- บันทึกโดยใส่ความคิดเห็นของผู้สังเกตลงไปด้วย (subjectively) โดยผู้สังเกตใส่ความรู้สึกนึกคิดไปด้วยว่า การที่บุคคลมีพฤติกรรมเช่นนี้น่าจะเป็นเพราะเหตุใด เป็นการกระทำที่ดีหรือไม่

2. การสัมภาษณ์ (Interview) เป็นการพูดคุยสนทนากันระหว่าง บุคคล 2 คน คือ ผู้สัมภาษณ์ และผู้ที่ถูกสัมภาษณ์ การสัมภาษณ์เพื่อตรวจสอบบุคลิกภาพจะใช้ร่วมกับการสังเกตพฤติกรรมพร้อม ๆ กันไป เป็นการประเมินพฤติกรรมหลาย ๆ อย่างของผู้ถูกสัมภาษณ์จะพยายามใช้คำถามกระตุ้นให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ได้พูดเกี่ยวกับตนเองให้มากที่สุด

ข้อแนะนำในการสัมภาษณ์

- มีการเตรียมการล่วงหน้า คือ ผู้สัมภาษณ์ต้องนัดวัน เวลา สถานที่ และเตรียมคำถามที่จะใช้

- การเริ่มต้นสัมภาษณ์ ควรเริ่มสร้างความคุ้นเคยเสียก่อนเพื่อให้ผู้สัมภาษณ์มีความไว้วางใจ เกิดความเป็นกันเองและลดความประหม่าลง

- พยายามรักษาระยะการสนทนาขณะสัมภาษณ์ให้ต้อยต้อม โดยการใช้คำถามที่ดี เข้าใจง่าย ผู้ตอบไม่ลำบากใจที่จะตอบถามให้ถูกจังหวะไม่ป้อนคำถามเร็วเกินไป หรือมากเกินไป สนใจคำตอบ และเรื่องที่ผู้ใช้สัมภาษณ์เล่า อย่าแสดงอาการเบื่อหน่ายเป็นผู้รับฟังที่ดี ไม่พูดมากเกินไป

- ในการสัมภาษณ์แต่ละครั้งไม่ควรหวังว่าจะได้ข้อเท็จจริงทุกอย่างอาจมีการสัมภาษณ์ในครั้งต่อไป

- กำหนดเวลาในการสัมภาษณ์ ควรให้เหมาะสมกับวัยผู้ให้สัมภาษณ์ ไม่เร็วหรือนานเกินไป

- การสัมภาษณ์ครั้งหนึ่ง ๆ ผู้จบควรจบด้วยคำที่ทำให้ผู้สัมภาษณ์จากไป ด้วยความพึงใจและอยากกลับมาให้สัมภาษณ์อีก

- เมื่อเสร็จการสัมภาษณ์ทุกครั้ง ควรจดบันทึกผลการสัมภาษณ์ทันทีเพราะ

ถ้าปล่อยไว้นาน อาจทำให้ลืมได้ สิ่งที่เราควรบันทึกคือคำพูด เรื่องสำคัญ ๆ และลักษณะท่าทาง พฤติกรรมของผู้ให้สัมภาษณ์ในการตอบคำถาม เล่าเรื่อง ไม่ควรจดบันทึกขณะสนทนาเพราะจะทำให้การสนทนาขาดช่วงไป และอาจทำให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ระแวงหรือเกิดความรู้สึกไม่ปลอดภัยในการให้สัมภาษณ์ได้

3. วิธีการประมาณค่า (Ration) โดยการใช้ชุดของคำถามให้บุคคลอื่นกระทำการประเมินตัดสินพฤติกรรมของคนหนึ่ง ๆ ตามข้อความที่กำหนดให้ ซึ่งให้ผู้ประเมินนั้นพิจารณาบุคลิกภาพของบุคคลนั้น แล้วนำมาเช็กใน สเกล (Scale) ของข้อความแต่ละข้อตามปกติ สเกลของข้อความหนึ่ง ๆ จะจัดสเกลได้ 4 – 5 สเกล วิธีการนี้จะได้ผลเป็นที่เชื่อถือได้ ถ้าใช้พิจารณาหลาย ๆ ด้าน

4. การทดสอบ (Testing) เป็นการใช้แบบทดสอบให้บุคคลตอบสนองบุคลิกภาพของตน แบบทดสอบที่ใช้วัดบุคลิกภาพแบ่งได้เป็น 2 ชนิด คือ ชนิดที่เป็นแบบสำรวจที่ประกอบด้วยข้อปัญหา หรือ ข้อความย่อย ๆ หลาย ๆ ข้อ แล้วให้ผู้ถูกทดสอบรายงานสภาพตัวของเขาออกมา โดยการเขียนคำตอบข้อความเหล่านั้น และอีกชนิดหนึ่งเป็นการให้ผู้สอบบรรยาย หรือสร้างเรื่องราวจากแผ่นภาพที่ได้เห็นอย่างอิสระเสรี ซึ่งเชื่อว่า ผู้ถูกทดสอบจะสร้างเรื่องราวจากพฤติกรรมซ่อนเร้นอันเป็นเบื้องหลังของเขา

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2542 : 264 – 284) กล่าวไว้ว่า การวัดบุคลิกภาพโดยการเขียนตอบ แบบนี้จะต้องมีตัวเร้าอาจเป็นข้อความหรือข้อคำถามหรือสถานการณ์ภาพ หรือสถานการณ์เป็นภาษา แล้วแต่ความเหมาะสมในการนำเสนอตัวเร้าหรือตัวกระตุ้นนี้เป็นสิ่งสำคัญมาก เพราะแต่ละคนจะได้รับตัวเร้าเหล่านี้ เขามีความรู้สึกนึกคิดอย่างไร ก็จะตอบออกมาด้วยตัวของเขาเอง บางทีเรียกว่า เป็นการรายงานตนเอง (self-report) ออกมา เครื่องมือวัดแบบนี้มีชื่อหลายอย่างบางที่เรียก tests (แบบทดสอบ) เช่น

- California Test of Personality (CTP)
 - Thematic Apperception Test (TAT)
 - Children's Apperception Test (CAT)
 - Picture Projective Test (PPT)
- ฯลฯ

บางที่เรียกว่า แบบสำรวจ (Inventory) เช่น

- Minnesota Multiphasic Personality Inventory
- Jackson Personality Inventory
- Omnibus Personality Inventory
- Eating Disorder Personality Inventory
- ฯลฯ

บางที่เรียกว่า แบบสอบถาม (Questionnaire) เช่น

- 16 Personality Factor Questionnaire
- High School Personality Questionnaire
- Eysenck Personality Questionnaire
- Early School Personality Questionnaire
- ฯลฯ

บางที่ก็เรียกว่า มาตราวัด (Scales) เช่น

- Comrey Personality Scales
- Piers-Harris Self-Concept Scale
- Tennessee Self-Concept Scales
- ฯลฯ

นอกนั้นยังใช้คำอื่น ๆ อีก เช่น Checklist, Profile, Record, Forms, Schedules, Technique เป็นต้น ดังนั้นการใช้ชื่อเครื่องมือวัดบุคลิกภาพอย่าได้ยึดรูปแบบหรือชื่อว่าจะต้องเป็นอย่างนั้นอย่างนั้น ผู้สร้างเห็นว่าวิธีการถามการเร้าของตนเองเน้นหนักทางใด ก็ใช้ชื่อแบบนั้นตามสะดวก อย่าไปกังวลใจเลย ปีเตอร์ ลอสเตอร์ (Peter Lauster) นักจิตวิทยาชาวเยอรมันสร้างแบบทดสอบวัดบุคลิกภาพ (The personality test) 10 ชุด มีทั้งแบบสถานการณ์และจัดอันดับความรู้สึก แต่ก็ใช้คำว่าแบบทดสอบ (Test) ทุกฉบับ (S.Flatauer แปล 1976)

รูปแบบของการเขียนข้อสอบ

1. ประเภทข้อความเดียว เป็นการถามเพื่อจะดูว่าผู้ตอบมีสิ่งนั้นอยู่ในตัวหรือไม่ คือเคยประสบพบเห็น หรือเกิดขึ้นกับตนเองหรือไม่ โดยมีข้อดกลง (assumption) ว่าผู้ตอบจะตอบสนองสิ่งเร้าที่ตนมีอยู่จริงหรือเกิดขึ้นจริงกับตน การเขียนข้อความจึงต้องให้เป็นตัวเร้าที่ดี โดยมากจะเป็นประโยคง่าย ๆ สั้น มีใจความกะทัดรัดอาจจะเป็นข้อความธรรมดา หรือเป็นข้อความคำถามก็ได้ ดังตัวอย่าง

2. ประเภทข้อความคู่ การเขียนข้อสอบแบบนี้จะต้องกำหนดคุณลักษณะของบุคลิกลักษณะอย่างน้อย 2 คุณลักษณะขึ้นไป แล้วนำข้อความที่อธิบายคุณลักษณะแต่ละอย่างมาเขียนเป็น คู่ ๆ ให้ผู้ตอบเลือกตอบที่ตรงกับลักษณะตนเองเพียงข้อความเดียว ดังตัวอย่างข้อสอบ EEPS (Edwards Personal Preference Schedule) วัดคุณลักษณะดังนี้

1. ความสัมฤทธิ์(achievement)
2. การยอมรับนับถือ (deference)
3. ความเป็นระเบียบ (order)
4. การแสดงตัว (exhibition)
5. ความเป็นอิสระ (autonomy)
6. ความมีไมตรีสัมพันธ์ (affiliation)
7. ความเข้าใจผู้อื่น (intracception)
8. การให้ผู้อื่นช่วยเหลือ (succorance)
9. ความมีอำนาจเหนือ (dominance)
10. ความสุภาพ (abasement)
11. ความมีน้ำใจ (nurturance)
12. การเปลี่ยนแปลง (change)
13. ความอดทน (endurance)
14. ความอดทน (endurance)
15. ความก้าวหน้า (aggression)

แต่ละด้านมีข้อความ 30 ข้อ จึงมีข้อความทั้งหมด 450 ข้อความ ข้อความ ข้อความหนึ่ง ๆ ของแต่ละด้าน นำไปจับคู่กับข้อความหนึ่งของด้านอื่น ดังตัวอย่าง

- 1) ก. ข้าพเจ้าสามารถทำอะไร ๆ ได้ดีกว่าบุคคลอื่น (1)
ข. ข้าพเจ้าชอบเล่าเรื่องตลกในงานเลี้ยง (4)
- 2) ก. ข้าพเจ้าชอบไปไหนมาไหนตามที่ข้าพเจ้าต้องการ (5)
ข. ข้าพเจ้าชอบมีส่วนร่วมในสิ่งต่าง ๆ กับเพื่อน (6)
- 3) ก. ข้าพเจ้าชอบรับประทานอาหารแต่ละมื้อตามกำหนดเวลา (3)
ข. ข้าพเจ้าชอบเรียนรู้พฤติกรรมของคนอื่น (7)
- 4) ก. ข้าพเจ้าชอบอ่านเกี่ยวกับเรื่องความเป็นอยู่ของผู้กล้าหาญ (2)
ข. ข้าพเจ้ารู้สึกที่ข้าพเจ้าควรสารภาพผิดเมื่อรู้ว่าตนทำผิด (10)
- 5) ก. ข้าพเจ้าชอบย้ายที่อยู่ไปในที่ต่าง ๆ (12)
ข. ข้าพเจ้าทำงานได้นาน ๆ หลายชั่วโมงโดยไม่รู้สึกรำคาญ (13)

ฯลฯ

วิธีการตอบแต่ละข้อเลือกตัวเลือกใดตัวเลือกหนึ่งเท่านั้นอ่านเปรียบเทียบให้ดีแล้ว พิจารณาว่าตัวเลือกใดตรงกับสิ่งที่ตนเองมี คือ เป็นพฤติกรรมที่ตนเองกระทำอยู่เป็นประจำหรือเคยทำอยู่บ่อย ๆ

3. ประเภทกำหนดตัวเลือกหลายตัว การเขียนข้อสอบแบบนี้มักเลือกคุณลักษณะที่ประกอบเป็นบุคลิกภาพ 3 – 5 คุณลักษณะ เมื่อนิยามคุณลักษณะนั้นดีแล้ว เอามาเขียนการแสดงออกหรือพฤติกรรมคุณลักษณะนั้น ๆ จากนั้นนำมาจัดเป็นชุดละข้อ และให้เลือกเอาคุณลักษณะหนึ่งหรืออาจกำหนดให้เลือกชอบมากที่สุดคุณลักษณะหนึ่งและเลือกที่ชอบน้อยที่สุดอีกคุณลักษณะหนึ่ง ดังตัวอย่างของข้อสอบวัดบุคลิกภาพของ Gordon ที่ชื่อ Gordon Personal Profile (GPP) กอร์ดอนได้ใช้คุณลักษณะบุคลิกภาพ 4 ด้าน คือ ความรอบคอบ ความคิดริเริ่ม ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความแข็งแรงแข็งแรงขัน ดังตัวอย่างข้อสอบ

คำชี้แจง ให้ท่านอ่านข้อความ 4 ข้อความในแต่ละข้อ แล้วพิจารณาว่า ข้อความใดที่ท่านชอบมากที่สุดและข้อความใดชอบน้อยที่สุด แล้วขีดตอบหลังข้อความ ก. ข. ค. หรือ ง. ในข้อนั้น ๆ

1) ก. ชอบเข้าสังคม	[] มากที่สุด	[] น้อยที่สุด
ข. ขาดความเชื่อมั่นตนเอง	[] มากที่สุด	[] น้อยที่สุด
ค. อาสาทำงานอย่างเต็มที่	[] มากที่สุด	[] น้อยที่สุด
ง. มีลักษณะเป็นคนเจ้าอารมณ์	[] มากที่สุด	[] น้อยที่สุด

หรือจะเขียนการตอบมากที่สุด น้อยที่สุดไว้ข้างบนก็ได้ เช่น

	มากที่สุด	น้อยที่สุด
2) ก. ทำงานไม่เคยย่อท้อ	[]	[]
ข. งานไม่เคยลอกเลียนใคร	[]	[]
ค. ตรวจสอบงานให้เรียบร้อย	[]	[]
ง. ช่วยเหลือเพื่อนผู้อื่น	[]	[]

4. ประเภทสถานการณ์ คำว่า สถานการณ์ หมายถึง การสร้างเหตุการณ์จำลอง อาจจะเป็นด้านภาษาหรือเป็นภาพก็ได้ แล้วให้ผู้ตอบสมมติตัวเองเป็นตัวละครหนึ่งในสถานการณ์นั้น ถ้าพบเหตุการณ์อย่างที่กำหนดให้จะทำได้อย่างไร ผู้ที่ตอบจะระลึกถึงเหตุการณ์เท่าที่เคยเกิดขึ้นกับตน หรือเรียกว่าประสบการณ์ที่เคยได้รับหรือความรู้สึกที่สั่งสมมาเพื่อใช้แก้ปัญหาที่จะประสบขึ้น ข้อสอบลักษณะนี้มีอยู่ 2 ส่วน คือ ส่วนที่เป็นคำถาม และส่วนที่เป็นคำตอบ ดังตัวอย่าง ข้อสอบวัดบุคลิกภาพด้านความอดทน

1) ขณะที่อดมรอแถวเดี่ยวที่สั่งไว้ เมื่อรอไปประมาณ 15 นาที คนชายก็ยังไม่ทำให้บอกแต่ว่าเดี่ยวจะทำให้ ทั้ง ๆ ที่อดมหิวมากและสั่งเป็นคนแรก ถ้าท่านเป็นอดมทำคิดจะทำอย่างไรต่อไป

- ก. เดือนคนชายอีกครั้ง
- ข. ลุกไปสั่งร้านอื่นที่เร็วกว่า
- ค. นั่งรอต่อไปอีกคิดว่าเดี่ยวเดี่ยวคงได้

การให้คะแนนตัวเลือกข้อสอบแบบนี้กำหนดให้ตัวเลือกที่แสดงถึงความอดทนมากที่สุดเป็น 2 คะแนน อดทนน้อยลงมาเป็น 1 คะแนน และไม่มีความอดทนเป็น 0 คะแนน จากตัวอย่างข้างบน แสดงว่า ถ้าเลือก ก. ได้ 1 คะแนน, ข. ได้ 0 คะแนน และ ค. ได้ 2 คะแนน ในบางกรณีการเขียนตัวเลือกอาจมุ่งให้มีพฤติกรรมถูกกับบุคลิกด้านนั้นเพียงข้อเดียวก็ได้ ดังเช่นข้อสอบวัดปัญหาความมีมนุษยสัมพันธ์ของเดรสเซลและเมฮิว (Drssel and Mayhew. 1954 ; อ้างจาก Krathwohl. 1964) ผู้เขียนข้อสอบนี้บอกว่าเป็นการวัดความเป็นประชาธิปไตย ตัวอย่างต่อไปนี้

2) ไก่และกบรู้จักกันไม่ค่อยสนิทสนมมากนัก นักผู้หญิง 2 คน ซึ่งพักห้องเดียวกันว่าจะไปเที่ยวชายหาดผิอวันนั้นเกิดพายุขึ้นทำให้ไม่สามารถไปเที่ยวชายหาดได้ ไก่เสนอแนะให้ไปชมภาพยนตร์ หลังจากที่เขาเสนอแนะแล้ว เขาเห็นว่ากบแสดงความไม่พอใจ ถ้าท่านเป็นไก่ควรทำอย่างไร

- ก. ให้กบยืมเงิน
- ข. จ่ายค่าดูให้ทุกคน
- ค. แล้วแต่ฝ่ายหญิงต้องการ
- ง. ให้กบเสนอแนะอย่างอื่นบ้าง
- จ. ขอโทษกบที่เสนอแนะไปเช่นนั้น

ข้อนี้คำตอบที่เป็นประชาธิปไตยต้องตอบ ง. จึงให้คะแนน นอกนั้นไม่ให้คะแนน

5. ประเภทสถานการณ์ตอบใช่ – ไม่ใช่ วิธีการ คือ เขียนสถานการณ์แล้วเลือกพฤติกรรมที่มีโอกาสเกิดขึ้นจากสถานการณ์นั้น แล้วให้ผู้ตอบตอบแค่ ใช่ หรือไม่ใช่เท่านั้น ผู้เขียนข้อสอบจะต้องพิจารณาการให้คะแนนให้ดี และสอดคล้องกับบุคลิกภาพที่วัดด้วย ดังตัวอย่างข้อสอบวัดความยืดหยุ่นภายใต้การบีบคั้น

1) คุณขึ้นรถเมล์โดยไม่ได้ซื้อตั๋ว

พฤติกรรมของคุณ	ใช่	ไม่ใช่
หน้าแดง	ข	ก
ใจเย็น	ก	ข
มือสั่น	ข	ก
เฟลิดเฟลิน	ก	ข
รู้สึกอาย	ข	ก

ตอบ ก. ได้คะแนน 1 ตอบ ข. ได้ 0 สร้างหลาย ๆ ข้อสามารถแปลผลได้หลักการดู
พฤติกรรมการแสดงออกเป็นสำคัญ

2) คุณได้รับหมายเรียกให้ไปว่าการอำเภอเพื่อทำความกระจ่างกับงานของคุณตามเวลาที่กำหนด คุณไปตรงตามเวลาแต่ต้องรอเจ้าหน้าที่มากกว่าชั่วโมง

พฤติกรรมของคุณ	ใช่	ไม่ใช่
เป็นกันเอง	ก	ข
ก้าวร้าว	ข	ก
มือสั่น	ข	ก
ใจเย็น	ก	ข
กระวนกระวาย	ข	ก
มีเหงื่อออก	ข	ก

ตอบ ก. ได้ 1 คะแนน ตอบ ข. ได้ 0 คะแนน

6. ประเภทสถานการณ์หรือข้อคำถามเป็นภาพ วิธีการเขียนข้อสอบวัดบุคลิกภาพแบบนี้ ต้องอาศัยคนที่มีฝีมือวาดภาพจึงจะสำเร็จ ขั้นแรกก็ต้องกำหนดว่าจะวัดบุคลิกภาพใด แล้วก็แยกพฤติกรรมหรือลักษณะนิสัยให้กระจ่างชัด แล้วเขียนรูปตามพฤติกรรมที่แยกแยะไว้ เพื่อให้ผู้สอบใช้ความรู้สึก ความคิดในการแปลความหมายนั้นๆ เราก็สามารถเข้าใจบุคลิกภาพผู้นั้นได้ ดังตัวอย่างข้อสอบมองโลกในแง่ดี (Lauster, Peter, Flatauer, Susanne. 1978)

การวัดบุคลิกภาพเป็นเรื่องที่ซับซ้อนและวัดได้ยาก เมื่อเทียบกับการวัดในสิ่งอื่น ๆ แต่นักจิตวิทยา และนักวัดผลการศึกษาก็ได้พยายามศึกษาค้นคว้า เนื้อหา วิธีวัด และสร้างเครื่องมือขึ้นมา เพื่อวัดบุคลิกภาพให้ได้ผลที่เป็นมาตรฐาน ถูกต้องแม่นยำและเชื่อถือได้ ซึ่งวิธีการวัด บุคลิกภาพนั้น ทวี ท่อแก้ว (2517 : 121) กล่าวว่า ถ้าจะให้ได้ผลที่มีความเที่ยงตรงสูง ก็ควรจะใช้หลาย ๆ วิธีประกอบกันสรุปวิธีการใช้วัดทั่ว ๆ ไปมีอยู่ 5 วิธี ดังนี้

1. วิธีการสังเกต เป็นวิธีที่ใช้กันมานานแล้ว โดยมีการสังเกตพฤติกรรมและลักษณะทั่ว ๆ ไปที่บุคคลแสดงออกมีอยู่ 2 แบบด้วยกันคือ การสังเกตแบบควบคุม เป็นการสังเกตการแสดง พฤติกรรมของบุคคลในสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่งที่จัดไว้โดยเฉพาะ อีกแบบหนึ่งเป็นการสังเกตทั่วไปในชีวิตประจำวันที่บุคคลแสดงออก ทั้ง 2 แบบนี้ต้องบันทึกผลตรงตามที่เห็นโดยไม่นำความรู้สึกส่วนตัวเข้าไปเกี่ยวข้อง และผู้สังเกตควรจะได้รับ การฝึกฝนเป็นพิเศษจึงจะได้ผลดี

2. วิธีการรายงานตนเอง มี 2 แบบ คือ

2.1 การวิเคราะห์ตนเอง เป็นการให้บุคคลประมาณค่าตนเอง แบบวิเคราะห์ตนเองจะเป็นคำถามแบบปรนัยอันเป็นนามธรรม เช่น ความสนใจในวิชาต่าง ๆ ทักษะคติ แล้วแปลผลเข้าสู่มาตรวัด

2.2 การสัมภาษณ์ ซึ่งหมายถึงการสนทนาระหว่างบุคคลสองคนอย่างมีจุดหมาย โดยผู้สัมภาษณ์เตรียมคำถามมา และจัดบันทึกประมาณค่า ผู้ถูกสัมภาษณ์จะไม่วัดว่าถูกทดสอบบุคลิกภาพ

3. วิธีการศึกษาความเห็นจากคนอื่น เป็นวิธีการที่ผู้วัดสร้างแบบสอบถามขึ้นเพื่อถามบุคคลอื่นว่ามีความรู้สึกเกี่ยวกับบุคคลนั้นอย่างไร เช่น ครู เพื่อน ผู้ปกครอง เป็นต้น

4. การใช้แบบทดสอบ เป็นวิธีที่นิยมใช้กันมาก โดยมีการสร้างแบบทดสอบขึ้นประกอบด้วยคำถาม หรือข้อความหลายข้อซึ่งผู้ทดสอบสร้างขึ้นโดยถือเอาปกตินิสัยของคนทั่ว ๆ ไปเป็นมาตรฐาน หัวข้อคำถามหรือสถานการณ์ที่สร้างขึ้นมักจะเกี่ยวข้องกับความรู้สึกที่เกี่ยวกับผู้ถูกทดสอบเอง หรือสิ่งแวดล้อมและพฤติกรรมที่ทำอยู่เสมอ ๆ เมื่อตกอยู่ในสภาพนั้น ๆ ผู้ถูกทดสอบต้องร่วมมือกับผู้ทดสอบในการตอบแบบทดสอบจึงจะได้ผล ทำให้การสอบได้ผลตามวัตถุประสงค์

5. วิธีให้สร้างจินตนาการ (Projective Techniques) เป็นวิธีที่ผู้วัดได้จัดสิ่งเร้าขึ้นมาให้บุคคลแสดงพฤติกรรมตอบสนอง เช่น เล่าเรื่องจากรูปที่นำมาให้ดู ตัวอย่างได้แก่แบบทดสอบโรชาร์ท และรูปภาพที่เกิดจากหยดหมึก ให้สร้างความสัมพันธ์ต่อเนื่องจากคำที่กำหนดให้ ให้เติมข้อความที่ไม่สมบูรณ์ ให้แสดงออกโดยการวาดรูป เป็นต้น ซึ่งล้วนแล้วแต่ต้องใช้ผู้ทดสอบที่ได้รับการฝึกฝน อย่างดีการใช้จินตนาการ (Projective technique)

ผู้ที่ใช้คำว่า projective technique คนแรกคือ Lawrence Frank (1939) นิยามว่าเป็นการเสนอสิ่งเร้าที่คลุมเครือ (ambiguous stimuli) เพื่อให้ผู้ตอบใช้จินตนาการอันเกิดจากสำนึกที่ซึมซับอยู่ในส่วนลึกของความรู้สึกในตัวคนแต่ละคน ว่าสิ่งเร้านั้นมีความหมายอย่างไรต่อเขา ซึ่งแต่ละคนจะมีความรู้สึกต่อสิ่งเร้าที่คลุมเครือนั้นแตกต่างกัน การแสดงออกถึงโลกส่วนตัวหรือบุคลิกภาพของแต่ละคน (Aiken. 1989)

เทคนิคการใช้จินตนาการ สิ่งเร้าเป็นแบบไม่มีโครงสร้างโดยตรงตอบจึงตอบได้แบบเสรีตามความรู้สึกส่วนลึกในตัวของแต่ละบุคคล การแปลผลจึงยุ่งยากซับซ้อน แนวคิดนี้อาศัยทฤษฎีจิตวิเคราะห์มาอธิบายในเรื่องของจิตใต้สำนึกของบุคคล ถ้ามีเหตุการณ์หรือสิ่งเร้าที่แปลกประหลาดเกิดขึ้น จิตนั้นก็แสดงความรู้สึกออกมาการหาแนวทางแปลที่ดีน่าจะเป็นกลุ่มที่รู้จัก (Known groups) ถ้าเป็นกลุ่มที่รู้จักนี้ได้เห็นสถานการณ์หรือภาพนี้แล้ว จะจินตนาการว่าเป็นอะไร ศึกษาให้แน่ใจว่ามีความเที่ยงตรง ขาดความเชื่อมั่น (reliability) อยู่มาก ในหนังสือเล่มนี้จะไม่อธิบายการสร้างและการนำไปใช้ให้ละเอียดนักเพียงแต่แนะนำไว้ว่า มีนักจิตวิทยากลุ่มหนึ่งพยายามสร้างเครื่องมือวัดบุคลิกภาพโดยวิธีนี้และที่เรียกกันว่ามาตรฐานก็มีอยู่หลายแบบทดสอบเหมือนกัน (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2542 : 284)

การเลือกวิธีวัดบุคลิกภาพขึ้นอยู่กับความเหมาะสมทั้งผู้สอบ ผู้ถูกทดสอบ สภาพการณ์ทดสอบ และสิ่งที่จะวัดเพื่อการศึกษา

1.4 บุคลิกภาพความเป็นทหาร

ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตสถาน พ.ศ.2525 (2525 : 379) ได้ให้ความหมายของคำว่า “ทหารไว้ว่า ทหารหมายถึงผู้มีหน้าที่ในเรื่อรบ, นักรบ”

ส่วนนางเยาว์ พิงพา (2529 : 15) ได้สรุปไว้ว่า ทหารหมายถึงบุคคลที่เข้ารับราชการในเหล่าทัพต่าง ๆ มีหน้าที่ในการรบและต่อสู้เพื่อป้องกันและรักษาเอกราชของประเทศ ไม่ว่าจะเป็นหน่วยรบหรือสนับสนุนการรบ ต่างถือได้ว่าเป็นทหารทั้งสิ้น

กองบัญชาการทหารสูงสุด (2543 : 16) ให้ความหมายของข้าราชการทหารว่า หมายถึง ทหารกองประจำการ และข้าราชการกลาโหมพลเรือนที่บรรจุในตำแหน่งอัตรา

ทหาร ซึ่งการบรรจุ การแต่งตั้ง การเลื่อนหรือการลดตำแหน่ง การย้าย การโอน การออกจากราชการ เงินเดือน เงินเพิ่มต่าง ๆ และวินัยของข้าราชการทหาร เป็นไปตามที่กระทรวงกลาโหมกำหนด

จากความหมายดังกล่าวพอสรุปได้ว่า ทหารหมายถึง บุคคลที่เข้ารับราชการในตำแหน่งอัตราทหาร สังกัดกระทรวงกลาโหม มีหน้าที่ต่อสู้เพื่อป้องกันและรักษาเอกราชของประเทศ ไม่ว่าจะเป็นหน่วยรบหรือหน่วยสนับสนุนการรบ

ลักษณะของผู้มีบุคลิกภาพความเป็นทหาร

บุคลิกภาพความเป็นทหารได้มีการรวบรวมและการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้ที่จะประกอบอาชีพหรือปฏิบัติหน้าที่เป็นทหาร ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2520 : 67 – 91) ได้รวบรวมคุณลักษณะของผู้ที่ประกอบอาชีพเป็นทหารและตำรวจในแต่ละเหล่าทัพ เพื่อนำเอาข้อมูลที่ได้นี้ไปใช้ประกอบในการแนะแนวการศึกษาต่อให้กับนักเรียนโรงเรียนต่าง ๆ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. บุคลิกภาพของทหารบก ผู้ที่จะประกอบอาชีพเป็นทหารบก ควรจะต้องเป็นผู้ที่มีความประพฤติดี มีระเบียบวินัยในตัวเอง มีความเข้มแข็งกล้าหาญ ยุติธรรม ซื่อสัตย์สุจริต หมั่นศึกษาหาความรู้เพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถของตนเองอยู่ตลอดเวลา มีลักษณะของความเป็นผู้นำ มีท่าทางสง่าผ่าเผยสมเป็นทหาร มีจิตใจที่หนักแน่น มั่นคง มีความรับผิดชอบ สามารถที่จะปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับทางทหารได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความลำบากตรากตรำในการฝึกปฏิบัติวิชาการทหารสามารถทนต่อความกดดันหรือสภาพที่บีบคั้นทางจิตใจได้ และที่สำคัญต้องมีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์อย่างแท้จริง

2. บุคลิกภาพของทหารเรือ ผู้ที่จะประกอบอาชีพเป็นทหารเรือควรจะมีคุณลักษณะดังต่อไปนี้มีความเข้มแข็ง กล้าหาญ อดทนต่อความยากลำบากทั้งทางร่างกายและจิตใจ มีความสามัคคีในหมู่คณะ เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน รักศักดิ์ศรีของตน มีความเด็ดเดี่ยว สามารถตัดสินใจได้อย่างรวดเร็วเด็ดขาดและถูกต้องโดยเฉพาะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าที่ต้องเผชิญอยู่ มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีอารมณ์ที่หนักแน่น มั่นคง มีความยุติธรรมให้ความนับถือแก่บุคคลที่ควรแก่การเคารพนับถือ

3. บุคลิกภาพของทหารอากาศผู้ที่จะประกอบอาชีพเป็นทหารอากาศจะต้องมีคุณลักษณะดังนี้ มีความกล้าหาญ เข้มแข็ง บึกบึน มีระเบียบวินัยในตนเอง มีความซื่อสัตย์สุจริต ยุติธรรม มีความเป็นผู้นำที่ดี ท่าทางสง่าผ่าเผยสมกับที่เป็นทหาร มีจิตใจที่เด็ดเดี่ยวหนักแน่น มั่นคง สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมทางการทหารได้ดี โดยเฉพาะ

อย่างยิ่งความยากลำบากตรากตรำในการฝึกปฏิบัติด้านวิชาการทหาร มีนิสัยใฝ่ค้นคว้าหาความรู้อยู่เสมอ มีความรับผิดชอบ และจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์

ทวิช เปล่งวิทยา (2522 : 280 – 306) ได้สรุปเกี่ยวกับบุคลิกภาพของทหารว่าเป็นลักษณะอันพึงประสงค์ที่ควรปลูกฝังให้มีขึ้นในตัวเอง หรือประจำ ซึ่งสามารถแยกออกเป็น 4 ลักษณะ คือ

1. ลักษณะทางสติปัญญา มีข้อพิจารณา 5 ประการ ได้แก่

1.1 ความตื่นตัว (Alertness) คือ ความว่องไว เตรียมพร้อม ระวังะไว ตื่นตัวอยู่เสมอ เป็นลักษณะทางสติปัญญาที่มีความสำคัญมาก มีสมองดี คิดอะไรได้ว่องไว มีไหวพริบในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างฉับพลันทันที ที่เป็นดังนี้ได้ก็เพราะได้มีการฝึกหัดแก้ปัญหาอยู่บ่อย ๆ

1.2 ความคิดสมเหตุสมผล (Logical Thought) หมายถึง มีความคิดประกอบด้วยเหตุผลที่เหมาะสม แสดงออกทางสติปัญญาในเวลาพูดจาถกเถียง อ้างอิงมีเหตุผลที่น่าเชื่อถือ ทั้งนี้ด้วยการฝึกฝนตนเองจากการคิดก่อนพูด และเวลาพูดต้องหาหลักฐานประกอบเสมอ

1.3 สามัญสำนึก (Common Sense) คือ ความรู้สึกลักษณะธรรมดาทั่ว ๆ ไป เช่น ผิด ชอบ ชั่วดี ธรรมดาที่ไม่อยู่ในส่วนลักษณะวิกลจริตแล้ว ย่อมมีสติปัญญาคิดเห็นตรงกัน

1.4 ดุลยพินิจ (Judgment) คือ การพิจารณาตัดสินใจได้อย่างรอบคอบสังเกตได้จากการแก้ปัญหาที่ประสบต่าง ๆ ไปในทางที่เหมาะสม ความรู้ดีทำให้เกิดดุลยพินิจที่ดี ทำให้แก้ไขอุปสรรคได้ดี

1.5 การเห็นการณ์ไกล (Fore sight) คือ การมองเห็นล่วงหน้าที่จะต้องทำเป็นขั้นตอน เป็นลำดับก่อนหลังต่อไป ไม่ใช่แบบพยากรณ์หรือหมอดู แต่เป็นแบบของการประมาณสถานการณ์ซึ่งมีเหตุมีผล มีการวางสมมุติฐานมีข้อมูล มีประสบการณ์

2. ลักษณะทางร่างกาย มีข้อพิจารณา 4 ประการ คือ

2.1 สุขภาพ (Health) หมายถึง ความสมบูรณ์ของร่างกาย ได้แก่ สุขวิทยาอนามัยของตนเองต้องมีการออกกำลังกาย เล่นกีฬาบ้างตามสมควรแก่ความสามารถของร่างกาย

2.2 กำลังกาย (Energy) เป็นผลสืบเนื่องมาจากสุขภาพร่างกาย สุขภาพดีย่อมมีกำลังกายดี

2.3 ความทรหดอดทน (Endurance) คือ ความสามารถของร่างกายที่อดทนต่อความลำบากอดทนต่อความหิวกระหายและความเลวร้ายของดินฟ้าอากาศได้พอสมควร

2.4 รูปร่างท่าทางดี (Pleasing Appearance) หมายถึง ทรวดทรงอันเป็นบุคลิกลักษณะของการเป็นผู้นำคน

3. ลักษณะทางอารมณ์มีข้อพิจารณาอยู่ 11 ประการ ได้แก่

3.1 การเล็งในแง่ดี (Optimism) เป็นแนวความคิดชนิดหนึ่งของคนที่มองคนอื่นในลักษณะของการเป็นมิตรหรือเป็นคนดีไปหมด

3.2 การปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อม (Adaptability) ซึ่งมีหลายแบบ เช่น การปรับตัวเข้ากับมนุษย์, ดินฟ้าอากาศ, วัฒนธรรมประเพณีของท้องถิ่น, ทัศนคติของสังคม และประการสำคัญก็คือการปรับตัวเข้ากับตนเอง

3.3 ความมีใจเยือกเย็น (Even Temper) คือ มีความอดกลั้นอยู่ในขั้นสูงหรือความเป็นผู้มีใจหนักแน่นไม่ห่อถอยไม่โกรธง่าย

3.4 การบังคับตนเอง (Self Control) คือ การสำรวจตนไม่ควรให้อำนาจใฝ่ต่ำหรือสิ่งชั่วร้ายให้เกิดย่ำใจประพฤติดิฉันตนเองคลองธรรม

3.5 ความกระตือรือร้น (Enthusiasm) เป็นการแสดงออกซึ่งความสนใจเอาใจใส่ กระฉับกระเฉงกระวีกระวาดในการทำงานให้ก้าวหน้าอย่างไม่หยุดยั้ง การงานต่าง ๆ จะต้องทำให้ลุล่วงไปในวันหนึ่ง ๆ อย่างไม่คั่งค้าง มีแผนเตรียมการในอนาคตอยู่ในใจ

3.6 การมีสังคมดี (Sociability) คือ สามารถคบค้าสมาคมกับบุคคลได้ทุกชั้นอย่างเหมาะสมทำให้เป็นผู้กว้างขวาง เมื่อมีธุรกิจทั้งทางราชการและส่วนตัวจะสำเร็จลุล่วงไปด้วยดีด้วยความร่วมมือร่วมใจของทุกฝ่าย

3.7 ความแนบเนียน (Tact) คือ การที่จะทำอะไรจะพูดจะคิดอะไรดูเข้าไปทั้งนั้นจะแก้ปัญหาอะไรก็ดูเข้าทำเหมาะสมกับกาลเทศะ ขึ้นอยู่กับประสบการณ์และศิลปะโดยแท้

3.8 อารมณ์ขัน (Sense of Humor) เป็นลักษณะเฉพาะบุคคลที่ทำให้ใจไม่เครียดเกินไป เป็นพรสวรรค์อย่างหนึ่ง แต่ก็พอจะฝึกฝนได้

3.9 ความเชื่อมั่นในตนเอง (Self Confidence) คือ ความมั่นคงทางจิตใจไม่อ่อนไหวไปตามคำพูดหรือข้อเสนอของคนอื่น

3.10 ความสนใจกว้างขวาง (Breadth of Interest) คือ ความต้องการทางอารมณ์หรือสัญชาตญาณในการอยากรู้อยากเห็นนั่นเอง

3.11 การเข้าใจในคน (Human Understanding) คือ การเข้าใจในเรื่องความแตกต่างของอัตตบุคล ความต้องการของคน ความคับข้องใจของคน และธรรมชาติของคน ต่อหน้าที่ การงาน

4. ลักษณะทางอุปนิสัย มีข้อพิจารณา 8 ประการ ได้แก่

4.1 ความตรงไปตรงมา (Truthfulness) หรือการพูดจริงทำจริง คนที่พูดจริงแล้วทำจริงตามคำพูด เป็นคนน่านับถือในอุปนิสัยอย่างยิ่ง

4.2 ความจงรักภักดี (Loyalty) เมื่อได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่ ไม่ว่าจะใหญ่หรือเล็กขนาดใดก็ตามต้องยอมเสียสละตน เพื่อประโยชน์อันยิ่งใหญ่ อันได้แก่ ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

4.3 ความสำนึกในหน้าที่ (Sense of Duty) คือ การทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้ดีที่สุดไม่คั่งค้าง ทำให้เต็มความสามารถของตน และไม่ก้าวก่ายหน้าที่ของบุคคลอื่น

4.4 ความไว้วางใจได้ (Dependability) เป็นคุณลักษณะที่ต่อเนื่องมาจากความสำนึกในหน้าที่ คือ การเป็นที่นอนใจได้ บุคคลอื่นซึ่งมองดูเราอยู่ตลอดเวลาเกิดความเลื่อมใสและไว้วางใจในตัวเราด้วย

4.5 ความกล้าหาญ (Courage) คือ ความมีใจถึง ยืนยันว่าสิ่งที่ตนทำนั้นถูกต้อง ไม่เกรงกลัวต่ออันตรายที่เกิดขึ้น เมื่อมีความผิดความบกพร่องกล้ารับผิดอย่างหน้าซื่อตาบาน

4.6 ความเข้มแข็ง (Force) มักควบคู่กับความอดทนเสมอ คือ ความไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคต่าง ๆ อย่างมีเหตุผลความยุติธรรม (Fairness) ได้แก่ ความไม่ลำเอียง การวางตัวเป็นกลาง ถือว่าหน้าที่เป็นหน้าที่ ส่วนตัวเป็นส่วนตัว ไม่เอามาปะปนกันความไม่เห็นแก่ตัว (Selflessness) งานทุกอย่างที่สำเร็จลงได้ด้วยความร่วมมือร่วมใจของสมาชิกทุกคนในหน่วย ซึ่งควรสำนึกไว้เสมอ หลีกเลี่ยงการหาความสุขสบายส่วนตัวด้วยการสร้างความพอใจในสิ่งที่ตนมีอยู่แล้ว มีการเสียสละเพื่อส่วนรวม

หน่วยปฏิบัติการจิตวิทยาและผู้นำ (Department of Military Psychology and Leadership) (จุฬามาศ ใจนักรบ. 2524 : 21 ; อ้างอิงจาก Department of Military Psychology and Leadership. 1965 : 21 – 24) ได้สำรวจนายทหารผู้บังคับบัญชาที่ประสบความสำเร็จหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 พบลักษณะสำคัญที่ปรากฏกับทหารเหล่านี้ส่วนมากมีดังนี้

1. ความมีระเบียบวินัย
2. มีร่างกายแข็งแรง
3. มีน้ำเสียงที่เข้มแข็ง เด็ดขาด
4. มีความรับผิดชอบ
5. มีความกล้าหาญ
6. มีความหนักแน่นมั่นคง
7. มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น
8. มีความอดทน
9. มีความกระตือรือร้น
10. มีความคิดริเริ่ม

11. มีความรักหมู่คณะ
12. มีความยุติธรรม
13. มีความรอบรู้
14. มีความซื่อสัตย์
15. มีความเฉลียวฉลาด
16. มีจิตใจกว้างขวาง โอบอ้อมอารี

กองบัญชาการทหารสูงสุด (2526 : 138 – 145) ได้รวบรวมไว้ว่า การเป็นทหารที่ดีนั้น จะต้องประกอบด้วยคุณลักษณะดังนี้

1. ลักษณะท่าทาง (การวางตัว) ตลอดจนการแต่งกาย ควรจะเป็นแบบอย่างที่ดี อากัปกริยาและลักษณะท่าทางจะต้องแสดงให้เห็นถึงความมีประสิทธิภาพและความเชื่อมั่น สามารถควบคุมสติอารมณ์ได้เพราะผู้ที่ไม่สามารถควบคุมตนเองได้ ก็จะควบคุมคนอื่นไม่ได้ เช่นเดียวกัน แม้แต่ภาษาที่นำมาใช้กับผู้ใต้บังคับบัญชา ก็ควรเป็นภาษาง่าย ๆ ตรงไปตรงมาละเว้นการดูค่าว่ากล่าวอย่างหยาบคายหรือการตำหนิโดยไม่เลือกหน้า

2. ความกล้าหาญ คือ การควบคุมตนเองไม่ให้เกิดความกลัว กล้าเผชิญหน้ากับภัยอันตรายอย่างไม่สะทกสะท้านหรืออ่อนไหว ยืนหยัดในสิ่งที่ตนเห็นว่าถูกต้อง แต่ขณะเดียวกันก็จะยอมรับอย่างหน้าซื่อในสิ่งที่ตนได้ทำผิดพลาดไป

3. ความเด็ดขาด อันได้แก่ ความสามารถตกลงใจโดยฉับพลัน และประกาศข้อตกลงใจนั้นออกมาด้วยท่าทางเอาจริงและชัดแจ้ง ทั้งนี้เพราะเชื่อมั่นว่าเป็นการตกลงใจที่ถูกต้อง

4. ความไวเนื้อเชื่อใจ คือ การปฏิบัติหน้าที่บางอย่างได้โดยถูกต้องไม่ผิดพลาด ซึ่งเป็นคุณสมบัติอันหนึ่งที่ควรส่งเสริมสร้างให้มีขึ้น โดยปกติผู้บังคับบัญชาส่วนมากมักจะรับฟังความคิดเห็นของผู้ใต้บังคับบัญชา แต่เมื่อใดที่ผู้บังคับบัญชาได้ให้ข้อตกลงใจขั้นสุดท้ายแล้ว ผู้ใต้บังคับบัญชาจะต้องให้การสนับสนุนอย่างแข็งขัน และตั้งใจปฏิบัติงานอย่างดีที่สุด โดยถือเอาผลประโยชน์จากงานในหน้าที่เป็นหลัก

5. ความอดทน คือ จะต้องมีความอดทนทั้งทางร่างกายและจิตใจ ซึ่งวัดได้จากความสามารถที่จะยืนหยัดต่อความเจ็บปวด ความเมื่อยล้า ความเคร่งเครียดและความยากลำบากต่าง ๆ มีลักษณะคล้ายคลึงกับความกล้าหาญ ความอดทนหมายความว่าความรวมถึงความสามารถที่รับงานมาทำแล้ว จะต้องสามารถดำเนินไปได้โดยตลอด

6. ความกระตือรือร้น คือ การแสดงออกซึ่งความสนใจอย่างจริงจัง และมีจิตใจจดจ่ออยู่กับการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความร่าเริงเบิกบาน อันจะเป็นตัวอย่างให้ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติตาม

7. ความริเริ่ม เป็นการเสาะแสวงหาหนทางมาทำ และเริ่มหาหนทางปฏิบัติถึงแม้จะไม่
มีคำสั่งให้ปฏิบัติความริเริ่มนี้เป็นสิ่งที่นายทหารทุกชั้นยศจะขาดเสียมิได้ ผู้บังคับบัญชาควรร
หาทางกระตุ้นให้ ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดความริเริ่ม ด้วยการมอบหมายงานที่เหมาะสมกับ
ตำแหน่งและชั้นยศของแต่ละคนให้ทำ โดยผู้บังคับบัญชาคอยกำกับดูแลอยู่อย่างถูกต้อง นับ
ได้ว่าความริเริ่มมีความสำคัญมากเฉพาะอย่างยิ่งในสงครามสมัยปัจจุบันทั้งนี้เพราะการ
เปลี่ยนแปลงเป็นไปอย่างรวดเร็ว และจะพบว่าสิ่งที่ไม่คาดฝันมักจะเกิดขึ้นอยู่เสมอ

8. ความซื่อสัตย์สุจริต หมายถึง ความเที่ยงตรงแห่งอุปนิสัย และยึดมั่นอยู่ในหลัก
แห่งศีลธรรมอันดีงาม รักความจริง ผู้ที่ไม่มีความซื่อสัตย์จะเป็นที่เสียหายอย่างมาก อาจทำ
ให้การปฏิบัติงานของส่วนรวมต้องพังพินาศโดยสิ้นเชิง ซึ่งจากประวัติศาสตร์ก็ได้พิสูจน์ใน
เรื่องนี้เป็นอย่างดีมาแล้ว

9. ความพินิจพิเคราะห์ คือ การใคร่ครวญโดยใช้เหตุผล เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริง และ
หาหนทางแก้ไขที่จำเป็นไปได้ เพื่อนำไปใช้ในการตกลงใจได้โดยถูกต้อง

10. ความยุติธรรม ได้แก่ การไม่ลำเอียงเข้าข้างใคร และมีความเสมอต้นเสมอ
ปลายในการบังคับบัญชา ความยุติธรรม หมายความว่าความรวมไปถึงการให้รางวัลและการลงโทษ
แก่ผู้ที่กระทำผิดตามควรแก่กรณีด้วยสิ่งที่มาบนทอนทำลายขวัญของทหารภายในหน่วยได้
อย่างมากก็คือ ผู้บังคับบัญชาขาดความยุติธรรมนั่นเอง

11. ความรอบรู้ คือ ข่าวดสารที่บุคคลหามาได้ รวมทั้งความรู้ในวิชาชีพของตน
ตลอดจนความเข้าใจในตัวเองผู้ใต้บังคับบัญชา

12. ความจงรักภักดี เป็นคุณสมบัติของบุคคลที่มีจิตใจเชื่อถือ และยึดมั่นต่อ
ประเทศชาติ, กองทัพ, หน่วย, ผู้บังคับบัญชา และผู้ที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ

13. ความรู้จักกาลเทศะ คือ ความสามารถที่จะเข้ากับบุคคลอื่นได้อย่างราบรื่น มี
มนุษยสัมพันธ์ที่ดีทั้งนี้เพราะรู้ว่าควรจะทำหรือทำอะไรสิ่งหนึ่งได้ถูกต้องเหมาะสมในเวลาอัน
ควร โดยมีความเข้าใจในธรรมชาติ และความรู้สึกนึกคิดของผู้อื่น

14. ความไม่เห็นแก่ตัว คือ การไม่ฉวยโอกาสตักตวงความสุข หรือผลประโยชน์
ส่วนตนโดยไม่คำนึงว่าผู้ใต้บังคับบัญชาหรือผู้อื่นจะได้รับความเดือดร้อนหรือไม่

เผด็จ จารุจินดา (2535 : 10 – 11) ได้กล่าวไว้ในเอกสารการสอนหลักสูตรชั้นนาย
พัน รุ่นที่ 19 เกี่ยวกับคุณลักษณะผู้นำทางทหารจะต้องประกอบด้วยคุณลักษณะ ดังนี้

1. ลักษณะท่าทาง การปรากฏกายในท่าทางและความประพฤติที่เหมาะสมซึ่ง
แสดงออกทั้งกิริยามารยาทท่าทางและภาษาพูด

2. ความกล้าหาญ สามารถควบคุมตัวเองได้ ในกรณีที่ประสบอันตรายก็สามารถจะ
ปฏิบัติหน้าที่ได้โดยปราศจากความกลัวทั้งกายและใจ

3. ความเด็ดขาด การตัดสินใจโดยถูกต้อง ไม่ลังเลและทันเวลา

4. ความไว้วางใจ การปฏิบัติหน้าที่ด้วยความสามารถอย่างเหมาะสมแน่นอน ตามที่ได้รับมอบหมายจากผู้บังคับบัญชาจนเป็นที่เชื่อถือไว้วางใจได้

5. ความอดทน ความสามารถทนต่อความเหนื่อยอ่อน ความทุกข์โศก ความหิว โหຍ งานหนัก ความเหน็ดเหนื่อย หรือแม้แต่ความเจ็บปวด เป็นการอดทนทั้งร่างกายและจิตใจ เพื่อให้บรรลุถึงความสำเร็จในการทำงาน

6. ความกระตือรือร้น ความสนใจต่อการทำงานและทำงานด้วยความกระปรี้กระเปร่า เอาใจใส่

7. ความริเริ่ม ความคิดสร้างสรรค์ที่รับผิดชอบให้เจริญขึ้นหรือคิดงานใหม่ให้ดีขึ้น เพื่อผลสำเร็จทุกทาง

8. ความซื่อสัตย์ ความจริงใจรักษาคำพูดซึ่งยึดถือเป็นความซื่อสัตย์ต่อ ผู้บังคับบัญชา ต่อตัวเอง และต่อลูกน้อง

9. ความพินิจพิจารณา การพิจารณาหาเหตุ เพื่อคำตอบอันเป็นรากฐานแห่งการตัดสินใจ ซึ่งพิจารณาอย่างรอบคอบ โดยใช้การศึกษา ประสบการณ์ และความจริงอันถูกต้อง เป็นความพินิจพิจารณาก่อนตัดสินใจ

10. ความยุติธรรม เป็นความยึดมั่นต่อชื่อเสียง กฎเกณฑ์ของสังคม ด้วยความรอบคอบถูกต้อง

11. ความรู้ ผู้นำจะต้องมีความรู้ต่าง ๆ ทั้งทางทหารและทั่ว ๆ ไป เพราะเป็นสิ่งที่ทำให้คนเชื่อมั่นได้อย่างรวดเร็ว

12. ความจงรักภักดี ความซื่อสัตย์จริงใจอย่างสูง อันเป็นความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และต่อราชวงศ์

13. ความรู้จักกาลเทศะ การมีไหวพริบอย่างแนบเนียน รู้จักคิดพิจารณาตัดสินใจ ได้อย่างเหมาะสม ทันต่อสภาพและเหตุการณ์

14. ความไม่เห็นแก่ตัว การไม่เอาแต่ใจตัวเอง ไม่หาความสะดวกสบาย หรือหาความก้าวหน้าให้แก่ตัวเองโดยทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน

จากการศึกษาคุณลักษณะทางทหารจากแนวคิดและงานวิจัยของนักวิชาการผู้วิจัย มีความเห็นว่าคุณลักษณะบุคลิกภาพความเป็นทหาร ๙ ด้าน ที่จิรพร ปัทมสุคนธ์ (2543) นำมาสร้างแบบทดสอบนั้นมีผู้กล่าวถึงมากที่สุด สำหรับแบบทดสอบวัดบุคลิกภาพความเป็นทหารนั้นจิรพร ปัทมสุคนธ์ ได้นำคุณลักษณะบุคลิกภาพความเป็นทหาร ที่มีผู้กล่าวถึงมากกว่า 70% ขึ้นไป นำมาสร้างเป็นแบบทดสอบเพื่อทำการวิจัย โดยประกอบด้วยคุณลักษณะ 9 ประการ ดังนี้

1. ความอดทน
2. ความรับผิดชอบ

3. ความยุติธรรม
4. ความไม่เห็นแก่ตัว
5. ความจงรักภักดี
6. ความเด็ดขาด
7. ความคิดริเริ่ม
8. ความกล้าหาญ
9. ความมีระเบียบวินัย

ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงมุ่งที่จะศึกษาบุคลิกภาพความเป็นทหารทั้ง ๙ ด้าน

ดังกล่าว

1.5 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพ

มีนักวิชาการหลายท่านที่กล่าวเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อบุคลิกภาพ ซึ่งผู้วิจัยรวบรวมได้ดังนี้

สถิต วงษ์สุวรรณ (2529 : 69) และ กันยา สุวรรณแสง (2532 : 76 – 80) กล่าวไว้เช่นเดียวกันว่า ปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลทำให้บุคคลมีลักษณะแตกต่างกัน มีองค์ประกอบใหญ่ 2 ประการ คือ

1. พันธุกรรม คือ ลักษณะต่างๆ ที่ได้รับการถ่ายทอดจากบรรพบุรุษโดยทางพันธุกรรม เช่น เชื้อชาติ เพศ ชนิดของโลหิต ความบกพร่องบางอย่างทางร่างกาย ลักษณะของความเจริญเติบโต วัยและอายุ บุคลิกภาพลักษณะรูปร่างของร่างกาย สติปัญญาและความสามารถที่มีมาแต่กำเนิด

2. สิ่งแวดล้อม คือ สภาพการณ์และสิ่งต่างๆที่เราสัมผัสได้ด้วยประสาทสัมผัส เป็นสิ่งที่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการของสิ่งมีชีวิตนอกเหนือจากพันธุกรรม ซึ่งได้แก่ การอบรมเลี้ยงดู การคบเพื่อน การสังคม การศึกษา การสมาคม ประเพณี วัฒนธรรม ศาสนา ดินฟ้าอากาศ ที่อยู่อาศัย อาหาร น้ำ ลำดับที่ในการเกิด สื่อมวลชน อุบัติเหตุ โรคภัยไข้เจ็บ

เชียรศรี วิวิธสิริ (2534 : 80) กล่าวว่า องค์ประกอบที่ส่งผลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพ คือ

1. พันธุกรรม คือ ลักษณะที่ถ่ายทอดมาจากบิดา มารดา หรือบรรพบุรุษ มีทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ พันธุกรรมอยู่เหนือการควบคุมใดๆ มีอิทธิพลเหนือความเจริญเติบโต บุคลิกภาพที่เกิดโดยพันธุกรรมนี้เห็นได้ชัดตั้งแต่แรกเกิด และเยาว์วัย

2. สิ่งแวดล้อม เช่น อาหาร อากาศ สถานที่อยู่ การอบรมเลี้ยงดู ซึ่งอาจแยกพิจารณาได้ 2 ด้าน คือ

2.1 สิ่งแวดล้อม หรือประสบการณ์ภายในครอบครัว ได้แก่ สัมพันธภาพในครอบครัว การอบรมเลี้ยงดู บรรยากาศภายในครอบครัว ทศนคติของบิดามารดา การเลียนแบบ

2.2 สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและสังคมวัฒนธรรม ได้แก่ ประเพณี วัฒนธรรม

นิภา นิธยาน (2538 : 114 – 145) กล่าวว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพ ประกอบด้วย

1. อิทธิพลของสภาวะทางกาย

1.1 อิทธิพลของสภาวะเคมีภายในร่างกายหรือการทำงานของระบบต่อมไร้ท่อ

1.2 อิทธิพลของรูปทรง

1.3 อิทธิพลของสุขภาพ

2. อิทธิพลของสังคม

2.1 อิทธิพลของระเบียบประเพณี และวัฒนธรรม

- การปรับตัวตามแบบแผนของวัฒนธรรม

2.2 อิทธิพลของลักษณะของครอบครัว

- ครอบครัวประเภทบ้านแตก

- ครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสังคมต่ำ

- ความทะเยอทะยานของบิดามารดา

- การเลี้ยงดูที่ต่างกัน

- สัมพันธภาพระหว่างบุคคลในครอบครัว

- ความสำคัญของฐานะของเด็กในหมู่พี่น้อง

2.3 อิทธิพลของเพื่อนฝูง

2.4 อิทธิพลของโรงเรียน

จรัส แจ่มจันทร์ (2539 : 26) กล่าวว่า ปัจจัยที่มีผลต่อบุคลิกภาพ ประกอบด้วย ปัจจัยด้านร่างกาย จิตใจ การเรียนรู้ สภาพสิ่งแวดล้อม ทำให้บุคคลมีบุคลิกภาพที่แตกต่างกันไปตามสถานภาพของตนเอง

ดังนั้นปัจจัยสำคัญที่ทำให้แต่ละบุคคลมีบุคลิกภาพแตกต่างกันมาจากทั้งพันธุกรรม และสภาพแวดล้อมที่ได้รับตั้งแต่เด็ก ซึ่งอิทธิพลของครอบครัว และอิทธิพลของโรงเรียนมีส่วนเป็นอย่างมาก ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาอิทธิพลของครอบครัวและโรงเรียนที่ส่งผลต่อบุคลิกภาพความเป็นทหารของนักเรียนเตรียมทหาร

2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนเตรียมทหาร

2.1 ความเป็นมาของโรงเรียนเตรียมทหาร (คู่มือนักเรียนเตรียมทหาร รุ่นที่ 45. 2545 : 1-7)

ตามมติสภากลาโหม ครั้งที่ 5/2500 ให้รวมโรงเรียนเตรียมของสามเหล่าทัพไว้ ณ ที่แห่งเดียวกัน ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความสามัคคีซึ่งกันและกัน ระหว่างนายทหารทั้งสามเหล่าทัพ และเพื่อนประหยดงบประมาณโรงเรียนเตรียมทหาร จึงได้ก่อกำเนิดขึ้นเมื่อ วันที่ 27 มกราคม 2501 โดยรวมเอากิจการผู้บังคับบัญชาครู อาจารย์จากโรงเรียนเตรียมทหารทั้ง สามแห่ง มาร่วมปฏิบัติงานที่โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าเป็นการชั่วคราวจนกระทั่ง วันที่ 21 ธันวาคม 2504 จึงได้ย้ายมาอยู่ที่ ถนนพระราม 4 ลุมพินี และในปี พ.ศ.2506 กรมตำรวจได้ขอให้โรงเรียนเตรียมทหารรับนักเรียนส่วนหนึ่งของกรมตำรวจ เพื่อศึกษาต่อ ในโรงเรียนนายร้อยตำรวจ และเมื่อวันที่ 4 พฤษภาคม พ.ศ. 2543 โรงเรียนเตรียมทหารได้ ย้ายที่ตั้งมาอยู่ที่ ต.ศรีกะอาง อ.บ้านนา จ.นครนายก

ในปี พ.ศ.2524 แผนการศึกษาของชาติได้เปลี่ยนแปลงการศึกษาระดับมัธยม ปลาย จาก 2 ปีเป็น 3 ปี กระทรวงกลาโหมและด้วยความตกลงกับกระทรวงมหาดไทยได้ พิจารณาแล้วได้เห็นสมควรเปลี่ยนระบบการศึกษาของโรงเรียนเตรียมทหารและตำรวจเสีย ใหม่โดยให้รับนักเรียนที่สำเร็จชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า ตามที่ กระทรวงกลาโหมกำหนดเข้าศึกษาเป็นเวลา 1 ปี ต่อจากนั้นจึงแยกไปศึกษาต่อในโรงเรียน นายร้อยพระจุลจอมเกล้า โรงเรียนนายเรือ โรงเรียนนายเรืออากาศ อีก 4 ปี และโรงเรียน นายร้อยตำรวจอีก 3 ปี ตั้งแต่ปีการศึกษา 2526 เป็นต้นไป และในปีการศึกษา 2528 ได้รับ นักเรียนแพทย์ทหารชั้นปีที่ 1 ของวิทยาลัยแพทย์ศาสตร์พระมงกุฎเกล้าเข้าศึกษาต่อและพัก ประจำด้วย จนกระทั่งการศึกษา 2530 กระทรวงกลาโหมได้ปรับปรุงการศึกษาของโรงเรียน นายทหารนายตำรวจ โดยให้โรงเรียนเตรียมทหารรับนักเรียนที่ผ่านการศึกษา ตามแผนการ เรียนที่กำหนดไว้ในชั้นมัธยมศึกษาเป็นเวลา 2 ปี เมื่อจบแล้วจึงส่งตัวไปศึกษาต่อในโรงเรียน นายร้อยพระจุลจอมเกล้า โรงเรียนนายเรือ โรงเรียนนายเรืออากาศ เป็นเวลา 5 ปี และ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ เป็นเวลา 4 ปี

โรงเรียนเตรียมทหาร ใช้คำย่อว่า “ร.ตท.” ใช้คำภาษาอังกฤษว่า “Armed Forces Academies Preparatory School” ใช้คำย่อภาษาอังกฤษว่า “AFAPS” และนักเรียนเตรียม ทหารใช้คำย่อว่า “นตท.” คำภาษาอังกฤษว่า “Pre-Cadet” ย่อว่า “P-Cdt”

2.2 การกิจและการจัดส่วนราชการ

โรงเรียนเตรียมทหารมีการกิจในการปกครอง บังคับบัญชาและให้การศึกษาอบรม ในด้านพุทธศาสนา จริยศึกษา พลศึกษา กับวิชาทหารและวิชาตำรวจ เพื่อให้เป็นผู้ที่มี คุณสมบัติและทัศนคติพื้นฐานพร้อมที่จะพัฒนาตนเองให้เป็นผู้ที่มีความก้าวหน้าทั้งในด้าน ความรู้และอุปนิสัย และคุณสมบัติของผู้นำหน่วยมีผู้บัญชาการโรงเรียนเตรียมทหารเป็น ผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

โรงเรียนเตรียมทหารเป็นส่วนราชการขึ้นตรงต่อ กรมยุทธศึกษาทหาร กองบัญชาการทหารสูงสุดแบ่งหน่วยราชการเป็น 7 หน่วยขึ้นตรง ดังนี้

1. กองบัญชาการโรงเรียนเตรียมทหาร (บก.ร.ตท.) มีหน้าที่วางแผนอำนวยการ ประสานงานและบริหารให้เป็นไปตามภารกิจของโรงเรียนเตรียมทหารและนโยบายที่ได้รับ มอบหมาย รวมทั้งการดำเนินการเกี่ยวกับธุรการการเงิน การสวัสดิการ การสารนิเทศ และ การรักษาความปลอดภัย มีผู้บัญชาการโรงเรียนเตรียมทหาร เป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

2. ส่วนการศึกษา (สทศ.) มีหน้าที่ให้การศึกษาภาควิชาการระดับมัธยมศึกษา ตอนปลายของ 2 ชั้นปี ในมัธยมปีที่ 5 และ 6 ของแผนการเรียนสายสามัญของกระทรวง ศึกษาธิการตามหลักสูตรโรงเรียนเตรียมทหารรวมทั้งดำเนินการจัดผลการเรียนให้เป็นไป ตามระเบียบการวัดผลให้มีความรู้ความสามารถที่จะเข้าศึกษาต่อในโรงเรียนนายร้อยพระ จุฬจอมเกล้า โรงเรียนนายเรือ โรงเรียนนายเรืออากาศ และโรงเรียนนายร้อยตำรวจ รวมทั้ง พิจารณา เสนอแนะปรับปรุงการศึกษาภาควิชาการ มีผู้อำนวยการส่วนการศึกษา เป็น ผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

3. กรมนักเรียน (กรม นร.) มีหน้าที่ปกครอง บังคับบัญชาและฝึกอบรมนิสัย อุปนิสัย วินัย จิตวิทยาและการนำทหาร แบบธรรมเนียมของทหาร และตำรวจเบื้องต้น ให้ การฝึกศึกษาวิชาทหารตำรวจเบื้องต้น เกี่ยวกับวิชาทหารทั่วไป วิชายุทธวิธี และวิชาอาวุธ แก่นักเรียนเตรียมทหาร ตามหลักสูตรโรงเรียนเตรียมทหาร ดำเนินการวัดผลการเรียนให้ เป็นไปตามระเบียบการวัดผลของโรงเรียนเตรียมทหาร รวมทั้งการจัดทำข้อมูล การ เสนอแนะเพื่อการปรับปรุงการเรียน การสอน การฝึกวิชาทหารและงานอื่น ที่ได้รับ มอบหมาย มีผู้บังคับการกรมนักเรียน เป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

4. กองพลศึกษา (กพล.) มีหน้าที่ฝึกสอนวิชาพลศึกษาทั้งทางทฤษฎีการปฏิบัติ และวิชาสุขศึกษาเพื่อเสริมสร้างให้นักเรียนเตรียมทหารมีน้ำใจเป็นนักกีฬาสุขภาพและ พละนามัยสมบูรณ์ รวมทั้งกิจกรรม การกีฬาทั้งปวง มีผู้อำนวยการกองพลศึกษา เป็น ผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

5. กองสถิติและประเมินผล (กสป.) มีหน้าที่รวบรวมข้อมูลทางสถิติวิเคราะห์ วิจัย และประเมินผลการศึกษาของนักเรียนเตรียมทหาร รวมทั้งการสอนการศึกษาเพิ่มเติม และการปฏิบัติงานของข้าราชการ ตลอดจนการทะเบียนประวัติที่เกี่ยวข้อง มีผู้อำนวยการกองสถิติและประเมินผลเป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

6. กองสนับสนุน (กงส.) มีหน้าที่ดำเนินการสนับสนุนในเรื่องที่เกี่ยวกับพลานุภาพ การยุทธโยธา การสรรพาวุธ การขนส่ง เครื่องช่วยฝึก เครื่องสื่อสารอิเล็กทรอนิกส์ รวมทั้งดำเนินการสนับสนุนด้านการพิมพ์เอกสารและตำรา มีหัวหน้ากองสนับสนุนเป็นผู้บังคับบัญชาการรับผิดชอบ

7. กองพยาบาล (กพบ.) มีหน้าที่ดำเนินการเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลและการเวชกรรมป้องกัน มีผู้อำนวยการกองพยาบาล เป็นผู้บังคับบัญชาการเป็นผู้รับผิดชอบ

2.3 จุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษา

หลักสูตร รร.ตท. ปัจจุบันเป็นฉบับ พ.ศ.2530 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2534) ซึ่งเป็นหลักสูตรที่สอดคล้องกับหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ.2524 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) ของกระทรวงศึกษาธิการ หลักสูตร รร.ตท. เป็นการศึกษาต่อเนื่องจากมัธยมศึกษาปีที่ 4 อีก 2 ชั้นปี โดยมุ่งเน้นกลุ่มวิชาที่จะเป็นพื้นฐานความรู้ในการศึกษาต่อสาขาวิทยาศาสตร์ สาขาวิศวกรรมศาสตร์และสาขารัฐประศาสนศาสตร์ที่จะไปศึกษาต่อใน รร.จปร., รร.นร., รร.นอ. และ รร.นต. และเป็นหลักสูตรที่มุ่งส่งเสริมสมรรถภาพทางร่างกาย ตลอดจนลักษณะความเป็นผู้นำของทหาร-ตำรวจ และความสามัคคี โดยเน้นการปฏิบัติเป็นสำคัญ

จุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษา

การศึกษาในโรงเรียนเตรียมทหาร เป็นการศึกษาที่มุ่งหมายให้ผู้เรียนพัฒนาคุณภาพชีวิต และสามารถทำประโยชน์ ให้กับสังคมตามบทบาทและหน้าที่ของตนในฐานะพลเมืองดี ตามระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข โดยให้นักเรียนเตรียมทหารได้พัฒนาหาความรู้ มีความรู้และทักษะอันจำเป็นต่อการประกอบอาชีพทหาร-ตำรวจ ร่วมพัฒนาสังคมด้วยแนวทางและวิธีการใหม่ ๆ และบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม

ในการจัดการศึกษาตามหลักสูตรนี้ จะต้องมุ่งปลูกฝังให้นักเรียนเตรียมทหารมีคุณลักษณะดังนี้

1. มีความรู้ และทักษะในวิชาสามัญและวิชาทหาร-ตำรวจ
2. มีความรู้เกี่ยวกับวิทยาการและเทคโนโลยีต่าง ๆ
3. สามารถเป็นผู้นำที่มีคุณสมบัติของผู้นำที่ดีและประพฤติตนให้เป็นสุภาพบุรุษอย่างแท้จริง
4. มีความภูมิใจในความเป็นไทย พร้อมทั้งจะเสียสละอุทิศชีวิตเพื่อประโยชน์สุขส่วนตน เพื่อชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์
5. รักษาความสามัคคีในหมู่คณะ ยึดมั่นในระเบียบวินัยและแบบธรรมเนียมประเพณีของทหาร-ตำรวจ
6. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และสามารถนำแนวทางหรือวิธีการใหม่ ๆ ไปใช้ในการพัฒนาชุมชนของตน
7. มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพทหาร-ตำรวจ และบุคลิกภาพ อุปนิสัย และสมรรถภาพทางร่างกายเหมาะสมกับการเป็นนายทหาร-นายตำรวจ
8. มีนิสัยรักการทำงาน เต็มใจในการทำงานร่วมกับผู้อื่นและมักมีทักษะในการจัดการ
9. เข้าใจสภาพและการเปลี่ยนแปลงของสังคมในประเทศและในโลก มุ่งมั่นในการพัฒนาประเทศตามบทบาทและหน้าที่ของตน ตลอดจนอนุรักษ์ และเสริมสร้างทรัพยากร ศิลปะ วัฒนธรรม

เกณฑ์การจบการศึกษา

นักเรียนเตรียมทหารที่ศึกษาจบหลักสูตรแล้ว จะได้เลื่อนชั้นไปศึกษาต่อในโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า โรงเรียนนายเรือ โรงเรียนนายเรืออากาศ และโรงเรียนนายร้อยตำรวจ จะต้องได้หน่วยการเรียนทั้งสิ้นไม่น้อยกว่า 50 หน่วยการเรียนตามที่โรงเรียนเตรียมทหารกำหนด โดยต้องมีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของเวลาทั้งหมดและจะต้องมีคะแนนเฉลี่ยสะสมตลอดหลักสูตร ไม่ต่ำกว่า 2.00 และมีคะแนนความประพฤติไม่ต่ำกว่า ร้อยละ 60 ของคะแนนความประพฤติประจำปีการศึกษานั้น

จากการศึกษาหลักสูตรของโรงเรียนเตรียมทหาร และการจัดส่วนราชการของโรงเรียนเตรียมทหาร พบว่า ผู้ที่มีหน้าที่ในการอบรมสั่งสอนหรือครูของนักเรียนเตรียมทหาร มี 2 หน่วยราชการได้แก่ส่วนการศึกษาซึ่งทำหน้าที่ให้ความรู้ทางด้านวิชาการ และกรมนักเรียนซึ่งหน้าที่ให้ความรู้ด้านวิชาทางการทหาร การบังคับบัญชาและอบรมสั่งสอนให้

นักเรียนมีวินัยและมีบุคลิกภาพเหมาะสมกับการเป็นนายทหาร ดังนั้นครูในสังกัดของกรม
นักเรียนหรือที่เรียกว่านายทหารปกครองจึงมีบทบาทสำคัญเป็นอย่างมากในการพัฒนา
บุคลิกภาพนักเรียนเตรียมทหาร

3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ศึกษา

3.1 การรับรู้ความสามารถของตน

3.1.1 ความหมายในการรับรู้ความสามารถของตน

จากการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการรับรู้ความสามารถของตน ไว้ดังนี้
แบนดูรา (Bandura. 1986 : 391) กล่าวว่า การรับรู้ความสามารถของ
ตนเอง หมายถึง การที่บุคคลประเมินความสามารถของตนเองในการกระทำสิ่งต่าง ๆ ว่าจะ
สามารถปฏิบัติได้อย่างไร

เดล เอช ชัง (กรณีการณ์ จิตต์บรรเทา. 2539 : 11 ; อ้างอิงจาก Shunk.
1983 : 89) ได้สรุปความหมายของการรับรู้ความสามารถของตนเองว่า เป็นการตัดสินใจ
ความสามารถในการแสดงพฤติกรรมของตนเองว่าจะกระทำได้ดีเพียงใด และการรับรู้
ความสามารถนี้มีผลต่อการเลือกกระทำ ความพยายาม และความอดต่อความยากลำบาก
เพื่อให้การกระทำนั้นประสบผลสำเร็จ

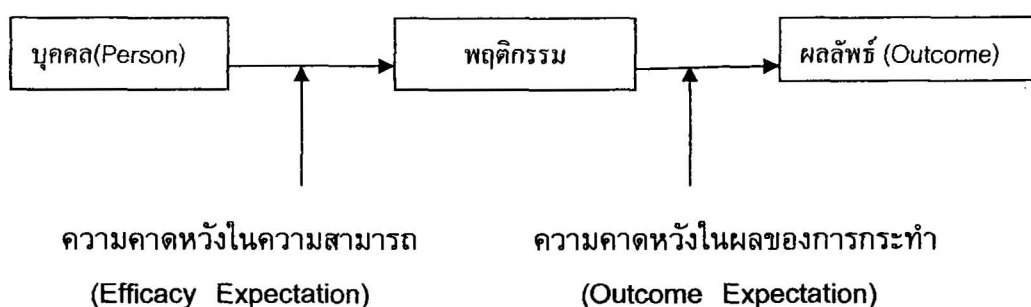
จากความหมายดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า การรับรู้ความสามารถของตนเอง
หมายถึงการประเมินความสามารถของตนเองของบุคคลในการกระทำสิ่งต่าง ๆ ว่าจะกระทำ
ได้ดีเพียงใด

ทฤษฎีการรับรู้ความสามารถของตนเองประกอบด้วยความคาดหวังซึ่งมีผล
ต่อการตัดสินใจที่จะกระทำหรือแสดงพฤติกรรม 2 ประการ คือ (Bandura.1977 : 191 - 215)

1. ความคาดหวังในความสามารถ (Efficacy Expectation) หมายถึง
ความมั่นใจของบุคคลว่าจะสามารถกระทำหรือแสดงพฤติกรรม เพื่อนำไปสู่ผลลัพธ์ที่ต้องการ
เป็นความคาดหวังที่เกิดขึ้นก่อนกระทำพฤติกรรม

2. ความคาดหวังในผลลัพธ์ (Outcome Expectation) หมายถึง
การคาดคะเนของบุคคลว่าถ้าทำพฤติกรรมนั้นแล้วจะนำไปสู่ผลลัพธ์ที่ตนเองคาดหวังไว้
เป็นการคาดหวังในผลที่จะเกิดขึ้นจากการกระทำพฤติกรรมของตน

Bandura (1977 : 193) ได้เสนอรูปแบบปัจจัยด้านความคาดหวังในความสามารถ
สัมพันธ์กับพฤติกรรมและผลลัพธ์ ดังแสดงในภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 ความสัมพันธ์ระหว่างความคาดหวังในความสามารถกับพฤติกรรมและผลลัพธ์

การรับรู้ความสามารถของตนเองและความคาดหวังผลที่จะเกิดขึ้นนั้นมี
ความสัมพันธ์กันมาก โดยที่ความสัมพันธ์ระหว่างสองตัวแปรนี้มีผลต่อการตัดสินใจที่จะ
กระทำพฤติกรรมของบุคคลนั้น ๆ ซึ่งจะเห็นได้จากภาพประกอบ 2

		ความคาดหวังเกี่ยวกับผลที่จะเกิดขึ้น	
		สูง	ต่ำ
การรับรู้ ความสามารถ ของ ตนเอง	สูง	มีแนวโน้มที่จะทำ แน่นอน	มีแนวโน้มที่จะ ไม่ทำ
	ต่ำ	มีแนวโน้มที่จะไม่ทำ	มีแนวโน้มที่จะ ไม่ทำแน่นอน

ภาพประกอบ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถของตนเองและ
ความคาดหวังผลที่จะเกิดขึ้น

3.1.2 อิทธิพลของการรับรู้ความสามารถของตน

1. พฤติกรรมการเลือก (Choice Behavior) บุคคลมีแนวโน้มที่จะ
หลีกเลี่ยงงานและสภาพการณ์ที่เขาเชื่อว่ายากเกินความสามารถของเขา และบุคคลจะกระทำ
กิจกรรมที่แน่ใจว่าเขามีความสามารถที่จะทำ บุคคลที่ประเมินความสามารถของตนเองมาก
เกินความเป็นจริง จะเลือกทำกิจกรรมที่เกินความสามารถ จะทำให้เขาพบกับความลำบาก
และเป็นทุกข์จากความล้มเหลว ส่วนคนที่ประเมินความสามารถของตนเองต่ำเกินไปก็จะ

กำจัดตัวเอง ทำให้ขาดประสบการณ์ที่จะได้รับสิ่งที่ดี ๆ การประเมินที่ดีคือประเมินสูงกว่าที่บุคคลนั้นสามารถทำได้เล็กน้อย ซึ่งจะทำให้บุคคลทำกิจกรรมที่ยากพอเหมาะและท้าทายความสามารถ ส่วนการประเมินที่แม่นยำ (ตรงกับความสามารถ) กิจกรรมที่เลือกมีแนวโน้มสูงที่จะประสบความสำเร็จ

2. การใช้ความพยายามและความยืนหยัด (Effort Expenditure and Persistence) การรับรู้ความสามารถของตนเองยังเป็นการกำหนดว่า บุคคลจะใช้ความพยายามของเขามากเท่าไร เมื่อพบอุปสรรค หรือประสบการณ์ที่ไม่น่าพอใจ บุคคลที่ยังรับรู้ว่าคุณมีความสามารถจะยังมีความเข้มแข็ง และอดทนในความพยายาม

3. รูปแบบความคิด (Thought Patterns) บุคคลที่มีการรับรู้ความสามารถของตนเองสูงมักจะเป็นคนที่พยายามกระทำพฤติกรรม และจะยอมรับผลต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากการกระทำของตนเอง จะเลือกการกระทำที่มีลักษณะท้าทาย และใช้ความพยายามอย่างมากเพื่อให้การกระทำนั้นบรรลุเป้าหมาย ถึงแม้ในบางครั้งพฤติกรรมนั้นจะประสบกับความล้มเหลวบ้างก็ตาม เขาก็จะไม่ท้อถอยและจะไม่อ้างว่าเป็นเรื่องโชคร้าย แต่เขาจะให้เหตุผลของความล้มเหลวที่เกิดขึ้นว่าเป็นสิ่งที่สนับสนุนให้เกิดความสำเร็จต่อไป ซึ่งต่างจากบุคคลที่มีการรับรู้ความสามารถของตนต่ำ มักจะเป็นคนที่ไม่ค่อยกระทำพฤติกรรม จะรอให้ความสำเร็จหรือความล้มเหลวในการกระทำเป็นไปตามความเชื่อหรือคำทำนาย

4. ปฏิกริยาทางอารมณ์ (Emotional Reactions) การรับรู้ความสามารถของตนเองจะมีอิทธิพลต่อปฏิกริยาทางอารมณ์ของบุคคลในระหว่างที่กระทำพฤติกรรมและมีผลต่อการคาดคะเนเกี่ยวกับการจัดการกับสภาพแวดล้อมในภายหน้าของเขา บุคคลซึ่งรับรู้ว่าคุณมีความสามารถสูง จะมีความพยายามและเอาใจใส่ในการกระทำพฤติกรรมต่าง ๆ มาก และเมื่อพบกับอุปสรรคต่าง ๆ บุคคลก็จะกระตุ้นตนเองให้ใช้ความพยายามมากยิ่งขึ้น ส่วนบุคคลที่รับรู้ว่าคุณมีความสามารถต่ำ มีแนวโน้มที่จะมีปฏิกริยาทางอารมณ์ต่อตนเองในทางลบ ไม่มั่นใจ และกระทำพฤติกรรมต่าง ๆ อย่างไม่เต็มความสามารถ อันจะส่งผลให้บุคคลประสบกับความล้มเหลวในการกระทำมากยิ่งขึ้น

จากการที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การรับรู้ความสามารถของตนเองมีอิทธิพลต่อบุคคลในด้านต่าง ๆ คือ พฤติกรรมการเลือก การใช้ความพยายามและความยืนหยัด รูปแบบความคิด และปฏิกริยาทางอารมณ์ ถ้าบุคคลมีการรับรู้ความสามารถของตนเองอย่างถูกต้อง ก็จะทำให้สามารถเลือกทำกิจกรรมที่เหมาะสมกับตนเอง มีแนวโน้มที่จะประสบความสำเร็จสูงและส่งผลต่อความพยายามในการกระทำ และทำให้เกิดความรู้สึกที่ดีด้วย

มิติของการรับรู้ความสามารถของตนเอง

แบนดูรา (Bandura. 1977 : 84-85) ได้เสนอลักษณะการรับรู้เกี่ยวกับความสามารถของบุคคล อาจแตกต่างกันขึ้นอยู่กับมิติ 3 มิติ ดังนี้

1. มิติเกี่ยวกับระดับหรือขนาดความยากของงาน (Level or Magnitude) หมายถึง ขนาดความยากง่ายของงานที่บุคคลเชื่อว่าตนสามารถปฏิบัติได้ ซึ่งจะแตกต่างกันไปในแต่ละบุคคลในการกระทำพฤติกรรมหนึ่ง หรือแตกต่างกันในบุคคลเดียวกันเมื่อต้องทำพฤติกรรมที่มีความยากง่ายแตกต่างกัน เป็นความเชื่อของบุคคลว่าตนจะทำงานสำเร็จถึงระดับไหน เมื่อถูกเสนองานที่มีระดับความยากง่ายแตกต่างกัน

2. มิติเกี่ยวกับการแผ่ขยาย (Generality) หมายถึง ระดับความคาดหวังเกี่ยวกับความสามารถของตนเองในการนำไปปฏิบัติในสถานการณ์นั้น ซึ่งประสบการณ์การปฏิบัติงานบางอย่างก่อให้เกิดความสามารถในการนำไปปฏิบัติในสถานการณ์อื่นที่คล้ายคลึงกันแต่ในปริมาณที่แตกต่างกัน

3. มิติเกี่ยวกับความเข้มหรือความมั่นใจ (Strength) หมายถึง ความมั่นใจที่บุคคลคิดว่าตนสามารถทำงานได้ที่ระดับความยากต่าง ๆ

สรุปได้ว่า การรับรู้ความสามารถของตนเองขึ้นอยู่กับ 3 มิติ ได้แก่ มิติเกี่ยวกับระดับหรือขนาดความยากของงาน มิติเกี่ยวกับการแผ่ขยาย และมิติเกี่ยวกับความเข้มหรือความมั่นใจ

3.1.3 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ความสามารถของตน

แบนดูรา (Bandura. 1986 : 399 - 401) กล่าวว่า การรับรู้ความสามารถของตนเองของบุคคลนั้นมีพื้นฐานมาจากปัจจัยหลัก 4 ประการ คือ

1. ความสำเร็จจากการกระทำด้วยตนเอง (Performance Accomplishments) เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ความสามารถของบุคคลมากที่สุด เนื่องจากเป็นประสบการณ์ที่บุคคลได้รับโดยตรงและเป็นข้อมูลที่มีความเที่ยงตรงสูง บุคคลจะให้น้ำหนักกับประสบการณ์ใหม่มากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับธรรมชาติและความเข้มข้นของการรับรู้ความสามารถเดิมที่มีอยู่ด้วย การที่บุคคลทำงานและประสบความสำเร็จซ้ำ ๆ กันหลายครั้ง จะทำให้บุคคลมีการรับรู้ความสามารถของตนเองเพิ่มมากขึ้น หลังจากการรับรู้ความสามารถของตนเองได้รับการพัฒนาให้เข้มแข็งโดยประสบความสำเร็จอยู่เสมอ ๆ จะส่งผลให้บุคคลประเมินการรับรู้ความสามารถของตนเองต่ำลง โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าความล้มเหลวนั้นเคยเกิดขึ้นก่อนแล้ว การรับรู้ยังมีแนวโน้มที่จะแผ่ขยายไปยังสถานการณ์ที่คล้ายคลึงกันได้

2. การได้เห็นประสบการณ์ที่ประสบความสำเร็จของผู้อื่น (Vicarious Experience) การที่บุคคลได้เห็นผู้อื่นกระทำพฤติกรรมที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันแล้วประสบความสำเร็จ ก็จะทำให้บุคคลได้รับรู้เกี่ยวกับความสามารถของตนเองเพิ่มขึ้นได้ ในทางตรงกันข้ามการที่บุคคลเห็นคนที่มีความสามารถคล้ายคลึงกับตนประสบความล้มเหลวทั้งๆ ที่ได้พยายามเต็มที่ ก็อาจทำให้ขาดความมั่นใจในความสามารถของตนเองได้

3. การชักชวนด้วยวาจา (Verbal Persuasion) เป็นความพยายามที่จะใช้ถ้อยคำชักชวนให้บุคคลเชื่อว่าเขามีความสามารถที่จะประสบความสำเร็จในสิ่งที่เขาทำ การชักชวนด้วยวาจาจะเป็นสิ่งที่มีส่วนช่วยบุคคลมีกำลังใจ มีความเชื่อมั่นในการกระทำพฤติกรรมต่าง ๆ มากยิ่งขึ้น ซึ่งจะทำให้บุคคลเกิดความพยายามกระทำพฤติกรรมต่าง ๆ ให้สำเร็จ มีการรับรู้ความสามารถของตนเองเพิ่มขึ้น แต่ทั้งนี้ต้องขึ้นอยู่กับบุคคลที่ชักชวนด้วย นั่นคือ บุคคลที่จะมีอิทธิพลต่อการพูดให้ผู้อื่นคล้อยตามนั้นจะต้องเป็นบุคคลที่ผู้ถูกชักชวนให้ความเชื่อถือไว้วางใจ และมีความสำคัญต่อตัวเขา นอกจากนั้นสิ่งที่ผู้ชักชวนพูดจะต้องอยู่ในกรอบของความเป็นจริงด้วย ผู้ที่ถูกโน้มน้าวให้เชื่อว่าเขามีความสามารถที่จะทำงานที่กำหนดให้สำเร็จลงได้ จะมีความพยายามมากกว่าคนที่มิได้รับการโน้มน้าว และจะสงสัยในความสามารถของบุคคล อย่างไรก็ตามหากการชักชวนด้วยวาจานี้ไม่ตรงกับความเป็นจริงหรือเกินความสามารถของบุคคล การชักชวนนั้นก็จะนำผู้ถูกชักชวนไปสู่ความล้มเหลว ส่งผลให้มีการรับรู้ความสามารถของตนเองต่ำลงได้

4. สภาวะทางกาย (Physiological State) การรับรู้ความสามารถของบุคคลจะสูงหรือต่ำนั้นส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับสภาวะทางร่างกายของบุคคลนั้นด้วย ในสภาวะที่ร่างกายเกิดความตื่นตัว ไม่สงบ เช่นเกิดความเครียด วิตกกังวล ตื่นเต้น อ่อนเพลีย หรืออยู่ในสภาพการณ์ที่ถูกกดดันหรือถูกว่ากล่าวตักเตือนมักจะทำให้บุคคลกระทำพฤติกรรมได้ไม่ดีเท่าที่ควร ซึ่งจะทำให้บุคคลมีการรับรู้ความสามารถของตนเองต่ำ

จะเห็นได้ว่า การรับรู้ความสามารถของตนเองนั้น สามารถเกิดขึ้นได้จากหลายปัจจัยหลายประการดังกล่าวมาแล้ว ทั้งจากประสบการณ์ส่วนตัวและอิทธิพลจากบุคคลอื่น ซึ่งการรับรู้ความสามารถของตนเองจากปัจจัยใดปัจจัยหนึ่งหรือหลายปัจจัยก็ได้ ซึ่งความสำเร็จจากการกระทำด้วยตนเองเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ความสามารถของบุคคลมากที่สุด

3.1.4 การวัดการรับรู้ความสามารถของตน

จากแนวคิดของแบนดูราที่ว่า การรับรู้ความสามารถของตนเองจะเกี่ยวข้องกับสถานการณ์เฉพาะ และจะประกอบไปด้วย 3 มิติ ได้แก่ มิติเกี่ยวกับขนาดความยากของงาน มิติเกี่ยวกับการแผ่ขยายและมิติเกี่ยวกับความเข้มหรือความมั่นใจ จากมิติทั้ง 3 มิติของการรับรู้ความสามารถของตนเอง สามารถวัดการรับรู้ความสามารถของตนเองได้ 5 วิธีด้วยกัน คือ

1. การวัดความเข้มหรือความมั่นใจ (Self – Efficacy Strength) เป็นวิธีที่นำมาใช้วัดการรับรู้ความสามารถของตนเองมากที่สุด วิธีการวัดทำได้โดยการถามผู้ตอบถึงความมั่นใจว่า เขาสามารถปฏิบัติงานที่มีความยากของงานเพิ่มขึ้นได้เพียงใด ข้อคำถามมักมีลักษณะให้ประเมินความมั่นใจจากไม่มีความมั่นใจ (0) จนถึงมีความมั่นใจเต็มที่ (10) หรืออาจทำได้โดยใช้มาตราส่วนแบบอื่น ๆ ก็ได้ เช่น 0 % ถึง 100 % เป็นต้น

2. การวัดระดับความยาก (Self – Efficacy Magnitude) เป็นวิธีที่นิยมมาใช้ในการวัดการรับรู้ความสามารถของตนเองรองลงมา วิธีการวัดจะทำได้โดยการถามผู้ตอบว่าเขาสามารถปฏิบัติงานที่กำหนดให้ที่ยากขึ้นได้หรือไม่ ซึ่งข้อคำถามมักจะมีลักษณะเป็นมาตราส่วนชนิด ใช่/ไม่ใช่ ใช่ คำตอบ “ใช่” จะมีคะแนน 1 คะแนน คำตอบ “ไม่ใช่” จะมีคะแนน 0 คะแนน ดังนั้นหากได้คะแนนสูงแสดงว่ามีการรับรู้ความสามารถของตนเองสูง

3. การวัดแบบผสม คือ การวัดที่ใช้ทั้งความมั่นใจและระดับความยาก โดยใช้ข้อคำถามเดียวแต่มีคำตอบแยกกันเป็น 2 ช่อง ช่องหนึ่งเป็นแบบ ใช่/ไม่ใช่ ส่วนอีกช่องหนึ่งจะเป็นมาตราส่วนประเมินค่าหรือใช้ประเมินเป็นร้อยละ การรวมคะแนนจะทำได้โดยการรวมคะแนนของความมั่นใจ เฉพาะข้อที่ผู้ตอบตอบว่า “ใช่” ในการวัดระดับความยาก และบอโก พบว่า การวัดแบบนี้เป็นการวัดที่สอดคล้องกับแนวคิดของแบนดูรามากที่สุด

4. เป็นวิธีที่วัดความมั่นใจและระดับความยากเหมือนกับวิธีที่ 3 โดยมีข้อแตกต่างกัน คือ แปลงคะแนนดิบ (Raw Score) ให้เป็นคะแนนมาตรฐาน (Z Score)

5. การวัดความเข้มหรือความมั่นใจ โดยใช้ข้อคำถามเพียงข้อเดียวเกี่ยวกับงานที่กำหนดแล้วให้ผู้ตอบประเมินค่าระดับความมั่นใจของตนเองต่อการทำงานที่กำหนดนั้น การวัดการรับรู้ความสามารถของตนเอง ไม่ว่าจะใช้วิธีใดก็ตาม คะแนนที่ได้จะมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมหรือการปฏิบัติงานของบุคคล ซึ่งบุคคลจะถูกขอให้ประเมินเกี่ยวกับการปฏิบัติงานต่าง ๆ

นอกจากนี้ยังมีวิธีวัดแบบอื่น ๆ อีกจำนวนมากที่มีการนำมาใช้วัดความสามารถของตนเอง เช่น การใช้ข้อคำถามเกี่ยวกับการปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ โดยไม่ได้ให้คำตอบในแง่ของความยากของการปฏิบัติงานที่เพิ่มขึ้น และระดับความมั่นใจ

ในการทำงาน คำตอบจะเป็นการให้ประเมินค่าโดยใช้มาตราส่วน ดังนั้นการวัดเหล่านี้จึงไม่ตรงตามแนวความคิดที่เบนคูราได้เสนอไว้ในเรื่องการวัดระดับความยากของงานและความมั่นใจที่จะปฏิบัติได้ที่ระดับความยาก

จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า การวัดความรู้ความสามารถของตนเองสามารถทำได้หลายวิธี โดยบุคคลจะต้องประเมินเกี่ยวกับการปฏิบัติงานต่าง ๆ ว่าสามารถทำได้ดีเพียงใด คะแนนที่ได้จากการวัดจะเป็นตัวบ่งชี้ผลการปฏิบัติงานของบุคคล ฉะนั้นในการวัดจึงควรพยายามทำให้คะแนนการรับรู้ความสามารถของตนเองมีความสัมพันธ์กับผลการปฏิบัติงานมากที่สุด เพื่อจะสามารถทำนายพฤติกรรมของบุคคลได้อย่างถูกต้องแม่นยำ

3.2 การปฏิบัติตามระบบของโรงเรียนเตรียมทหาร

อรรถพันธ์ ประสิทธิ์รัตน์ (2533 : 8) ได้กล่าวถึงสภาพแวดล้อมทางการเรียน (Learning Environment) หมายถึง สภาพ สภาพะใด ๆ ที่มีผลต่อการเรียนรู้ของมนุษย์ทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม ทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม สภาพแวดล้อมที่เป็นรูปธรรม (Concrete Environment) หรือสภาพแวดล้อมทางกายภาพ (Physical Environment) ได้แก่ สภาพต่าง ๆ ที่มนุษย์ทำขึ้น เช่นอาคาร สถานที่ โต๊ะ เก้าอี้ วัสดุอุปกรณ์หรือสื่อต่าง ๆ รวมทั้งสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่ตามธรรมชาติ อันได้แก่ ดิน ไม้ พืช ภูมิประเทศ ภูมิอากาศ ส่วนสภาพแวดล้อมที่เป็นนามธรรม (Abstract Environment) หรือสภาพแวดล้อมด้านจิตวิทยา (Psychological Environment) ได้แก่ ระบบคุณค่าที่ยึดถือเป็นส่วนสำคัญของวัฒนธรรมของกลุ่มสังคม ข่าวดสาร ความรู้ ความคิด ตลอดจนความรู้สึกนึกคิดและเจตคติต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นของตัวเราหรือคนอื่นก็ตาม

ไชยยศ เรืองสุวรรณ และปรีชา วิหคโต (2537 : 7) ได้กล่าวว่า สภาพแวดล้อมทางการเรียน หมายถึงสภาพแวดล้อมที่เป็นอยู่รอบตัวของผู้เรียน และส่งผลต่อกระบวนการพัฒนาพฤติกรรมของผู้เรียน ได้แก่ สภาพแวดล้อมทางกายภาพ สภาพแวดล้อมทางจิตภาพ และสภาพแวดล้อมทางสังคม

โรงเรียนเตรียมทหารให้ความสำคัญต่อการจัดสภาพแวดล้อมทั้งทางด้านกายภาพและจิตภาพให้เหมาะสมกับการพัฒนานักเรียนเตรียมทหาร สำหรับในการพัฒนาบุคลิกภาพของนักเรียนเตรียมทหารนั้น โรงเรียนเตรียมทหารต้องการวางพื้นฐาน อุปนิสัย จิตใจ ตั้งแต่เริ่มชีวิตนักเรียนเตรียมทหาร เพื่อให้เกิดความเคยชินต่อการปฏิบัติตามคำสั่ง และเสริมสร้างบุคลิกภาพที่เหมาะสม มีความอดทน ดังนั้นนักเรียนเตรียมทหารทุกคนจึงต้องยึดมั่นในระบบเกียรติศักดิ์ ตลอดจนสำนึกในการรักษาระเบียบวินัยอย่างเคร่งครัด (โรงเรียนเตรียมทหาร. 2542 : 44)

ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพแวดล้อมทางการเรียนด้านจิตภาพ เนื่องจากโรงเรียนเตรียมทหารให้ความสำคัญกับสภาพแวดล้อมด้านนี้เป็นอย่างมาก กันยา สุวรรณแสง (2532 : 76 – 88) กล่าวถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อแนวทางการพัฒนาบุคลิกภาพ หรือแบบแผนของพฤติกรรมว่า สภาพการณ์ต่างๆ ที่เรสัมผัสได้ ด้วยประสาทสัมผัสได้แก่ การอบรมเลี้ยงดู การคบเพื่อน การศึกษา ประเพณี วัฒนธรรม ฯลฯ เป็นสิ่งที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาของสิ่งมีชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับเชียร์ศรี วิวิธสิริ (2534 : 80) กล่าวว่า องค์ประกอบที่ส่งผลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพ คือ พันธุกรรม สิ่งแวดล้อม ซึ่งพิจารณาได้ 2 ด้าน คือ สิ่งแวดล้อมหรือประสบการณ์ภายในครอบครัว และสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและสังคมวัฒนธรรม ประเพณีของโรงเรียนเตรียมทหารที่นักเรียนเตรียมทหารทุกคนต้องยึดถือ ปฏิบัติ เพื่อเป็นการฝึกฝนให้มีอุปนิสัย จิตใจ และเสริมสร้างบุคลิกภาพที่เหมาะสม ประกอบด้วย ระบบนักเรียนอาวุโสและระบบเกียรติศักดิ์

3.2.1 ระบบนักเรียนอาวุโส

ระบบนักเรียนอาวุโส เป็นระบบที่ถือเป็นประเพณี การปฏิบัติตนของนักเรียนทหาร และตำรวจ เป็นกฎปฏิบัติให้มีการเคารพยำเกรงต่อผู้มีอาวุโส ระบบอาวุโสของโรงเรียนเตรียมทหารจึงมีความสำคัญมากเพราะทำให้นักเรียนเตรียมทหารทราบถึงประเพณีปฏิบัติระหว่างผู้บังคับบัญชา นายทหารชั้นสัญญาบัตร นักเรียนชั้นสูงกว่า หรือนักเรียนชั้นต่ำกว่า อันจะก่อให้เกิดความเข้าใจ ความรัก ความสามัคคี ตลอดจนจนเป็น การกระตุ้นให้มีการปรับปรุงตนให้เหมาะสมกับความเป็นอาวุโสแห่งตน (โรงเรียนเตรียมทหาร. 2542 : 44) ระบบอาวุโสมีความสำคัญในการปรับปรุงลักษณะทหารของนักเรียนเตรียมทหารและนักเรียนนายทหารทุกเหล่า ทั้งโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า โรงเรียนนายเรือ และโรงเรียนนายเรืออากาศ เพราะ ระบบนักเรียนอาวุโส เป็นการฝึกปฏิบัติตามคำสั่ง ฝึกให้มีความอดทน อดกลั้น มีความเข้มแข็งทั้งทางร่างกายและจิตใจ นอกจากนี้ยังฝึกให้เป็นผู้ปฏิบัติตามที่ดี ก่อนที่จะได้รับการฝึกให้เป็นผู้นำในชั้นที่มีอาวุโสขึ้น (โรงเรียนนายเรืออากาศ. 2541 : 197)

โรงเรียนเตรียมทหาร (2542 : 43) ได้กำหนดประเพณีการปฏิบัติตนของนักเรียนเตรียมทหาร ให้สอดคล้องกับการปฏิบัติตนของทหาร ดำรงตามนโยบายของเหล่าทัพพอสรุปได้ดังนี้

1. ห้ามนักเรียนยื่นกอดอก ไพล่หลัง หรือเท้าสะเอวต่อหน้าผู้อาวุโสกว่า
2. นักเรียนควรให้ผู้บังคับบัญชา นายทหารสัญญาบัตร หรือนักเรียนชั้นสูงกว่าผ่านไปก่อน แต่ถ้ามีความจำเป็นต้องผ่านบุคคลเหล่านั้น นักเรียนต้องขออนุญาตผ่านก่อนจึงผ่านไปได้
3. นักเรียนต้องช่วยเหลือผู้บังคับบัญชา ผู้ใหญ่หรือนายทหารสัญญาบัตร หรือนักเรียนชั้นสูงกว่าในกิจการที่สมควร
4. นักเรียนต้องเคารพเชื่อฟังผู้บังคับบัญชา ครูอาจารย์
5. นักเรียนต้องเคารพในความอาวุโสของรุ่นพี่

การปฏิบัติตนของนักเรียนที่มีอาวุโสสูงกว่า มีดังต่อไปนี้

1. ต้องดำรงตนเป็นแบบอย่างที่ดี ทั้งด้านความประพฤติ และความเป็นผู้นำมีระเบียบวินัย
2. ให้ความเมตตา ยุติธรรม และคุณธรรม แก่นักเรียนผู้ที่มีอาวุโสน้อยกว่า และเมื่อพบเห็นนักเรียนผู้ที่มีอาวุโสน้อยกว่ามีความประพฤติ หรือระเบียบวินัยไม่เหมาะสม ให้ชี้แจงหรือตักเตือน ถ้านักเรียนผู้ที่มีอาวุโสน้อยกว่าแสดงกิริยาไม่สุภาพ หรือแสดงกิริยาไม่เคารพ ให้รายงานต่อผู้บังคับบัญชาโดยตรงของตนให้ทราบ เพื่อจะดำเนินการแก้ไขต่อไป
3. ไม่แสดงกิริยาหยาบคายต่อหน้านักเรียนที่มีอาวุโสน้อยกว่า
4. ช่วยเหลือผู้บังคับบัญชาเป็นการอบรมชี้แจง ว่ากล่าวตักเตือน หรือปรับปรุงลักษณะทหารต่อนักเรียนที่มีอาวุโสน้อยกว่า เมื่อผู้บังคับบัญชามอบหมาย

3.2.2 ระบบเกียรติศักดิ์

นายทหารสัญญาบัตรตามความหมายในระบบเกียรติศักดิ์ หมายถึง ผู้นำของทหาร รับผิดชอบต่อผู้ถืออาวุธที่อยู่ใต้การนำ เพื่อพิทักษ์รักษาผลประโยชน์ ตลอดจนเกียรติภูมิของชาติ ดังนั้นนายทหารสัญญาบัตรจึงมีคุณลักษณะหลายประการที่อยู่เหนือบุคคลธรรมดา เป็นผู้ที่เลือกแต่สิ่งที่ถูกต้องเสมอแม้จะยากลำบากกว่าก็ตาม เกียรติศักดิ์ของนายทหารจึงเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง ผู้ใดขาดซึ่งเกียรติศักดิ์แล้วจะเกิดผลเสียหายต่อผู้ใต้บังคับบัญชา ต่องานที่ปฏิบัติ รวมทั้งสังคม และประเทศชาติ (โรงเรียนนายเรือ. 2541 : 1 – 2)

ระบบเกียรติศักดิ์เป็นระบบที่มีความสำคัญระบบหนึ่งในการปลูกฝังคุณธรรมอุปนิสัย และลักษณะทหารของนักเรียนเตรียมทหาร ระบบนี้มีหลักสำคัญอยู่ที่ความซื่อสัตย์ การยึดถือปฏิบัติตามคำสัตย์สาบานที่กล่าวเป็นประจำทุกวัน โรงเรียนทหารทั่วโลกต่างยึดถือระบบเกียรติศักดิ์ เป็นธรรมเนียมทางทหารที่สำคัญในการหล่อหลอมและสร้างอุปนิสัยแก่นักเรียนของตน การที่คนจะมีเกียรติมีศักดิ์ศรี ให้เป็นที่ยอมรับนับถือจากคนอื่นได้นั้น บุคคลจะต้องมีความซื่อสัตย์ ซื่อตรง ไม่โกหก ไม่ทุจริต ไม่คดโกง ไม่ลักขโมย (โรงเรียนเตรียมทหาร. 2540 : 45) ดังนั้นการปลูกฝังหล่อหลอม ระบบเกียรติศักดิ์ จึงน่าจะเป็นส่วนสำคัญในการเสริมสร้างบุคลิกภาพความเป็นทหารให้นักเรียนเตรียมทหาร

ระบบเกียรติศักดิ์ (Honor System) เริ่มใช้ใน West Point ตั้งแต่ตอนก่อตั้งโรงเรียน โดยประธานาธิบดี George Washington เมื่อปี ค.ศ. 1802 ในตอนเริ่มแรกนั้นมีกฎเพียงว่า นักเรียนนายร้อยต้องซื่อสัตย์ (Honest) และคำพูดของนักเรียนนายร้อยเป็นพันธกรณีของเขา (His Word is His Bond) หรือคือไม่พูดปด ต่อมาปี ค.ศ. 1820 Col Thayer บิดาของโรงเรียน West Point ได้บัญญัติเพิ่มอีก 2 ข้อ คือ ไม่โกง (No Cheating) และไม่ขโมย (No Toleration) จะเห็นได้ว่าระบบเกียรติศักดิ์ ได้มีการยึดถือปฏิบัติในโรงเรียน West Point มานานประมาณ 200 ปีแล้ว นับว่าระบบเกียรติศักดิ์มีความสำคัญต่อทหารเป็นอย่างยิ่ง (สมนึก ศิลาวงศ์. 2541 : 2 – 31)

ระบบเกียรติศักดิ์ สืบทอดมาจาก "กฎ แห่งการรักษาเกียรติของทหาร" ซึ่งพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงพระราชนิพนธ์ไว้ เมื่อปี พ.ศ. 2469 เพื่อสร้างจิตสำนึกให้แก่ทหารในการรักษาเกียรติของความเป็นทหาร โดยให้ประพฤติตนตามกฎหมายที่พระองค์ทรงทรงพระราชนิพนธ์ไว้อย่างเคร่งครัด และทรงเน้นไว้ในหมายเหตุว่า **บุคคลใดผู้เป็นทหาร...เป็นคนดีมีเกียรติศักดิ์ ไม่ควรประพฤติความผิด...ถ้าใครประพฤติเข้าแล้ว ไม่ควรอยู่ดูหน้ามนุษย์อีกต่อไป ดายเสียดีกว่า...** (คณะกรรมการนักเรียนนายเรืออากาศ. 2536 : ปกใน) ด้วยเหตุนี้ทหารทุกหมู่เหล่าจึงถือเป็นประเพณีที่จะต้องปฏิบัติสืบทอดกันมาจนถึงปัจจุบัน

คณะกรรมการนักเรียนนายเรืออากาศ รุ่นที่ 36 (2536 : ปกใน) ได้กล่าวถึง ระบบเกียรติศักดิ์ว่า พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงพระราชนิพนธ์กฎแห่งการรักษาเกียรติศักดิ์ เมื่อปี พ.ศ. 2496 มีสาระสำคัญดังนี้

1. ไม่ทำการคดโกง ขโมย ล่อลวง ปลอมหนังสือ
2. ไม่ทำร้ายผู้ที่อ่อนแอ เช่น ผู้หญิง เด็ก แลไม่ทำร้ายผู้ที่ไม่มีความรู้ หรือป้องกันตนเองไม่ได้
3. ไม่ทำให้ผู้อื่นเสียชื่อ เช่น ชู้สาว
4. ไม่กลับคำสัญญาที่ตนให้ไว้กับคนอื่น

5. ไม่กล่าวคำเท็จอย่างร้ายแรง
6. ไม่ลอบทำร้ายคนด้านหลัง จะเป็นอาวุธหรือยุยง ส่อเสียด หรือหาความ ใส่ความต่าง ๆ ก็ตาม
7. ไม่ทวนคำสบถ หรือผิดคำสาบาน
8. ไม่ทรยศต่อเพื่อนและคณะ ต่อชาติ กษัตริย์ เช่น ขยายความลับของเพื่อนหรือคณะให้ผู้อื่นหรือสมรู้กับอริราชศัตรู

โรงเรียนนายเรืออากาศ (2541 : 200) กำหนดระบบเกียรติศักดิ์ เพื่อให้ นักเรียนนายเรืออากาศปฏิบัติดังนี้

1. ไม่กล่าวคำเท็จ
2. ไม่ทุจริต
3. ไม่ลักขโมย
4. ไม่เพิกเฉยต่อการรายงานความผิดของนักเรียนนายเรืออากาศ

ที่ไม่ปฏิบัติ

ตามกฎหมายเกียรติศักดิ์ที่กล่าวแล้ว ระบบเกียรติศักดิ์เป็นการปลูกฝังให้ นักเรียน เป็นผู้ดีทุกกระเปาะนี้ทั้งกาย วาจา และใจ ปลูกฝังอุปนิสัยอันดีงาม ระบบนี้ นับว่าเป็นเครื่องมือสำคัญในการเสริมสร้างคุณสมบัติของนักเรียนเตรียมทหารเน้นหนักให้ เป็นสุภาพบุรุษในเครื่องแบบ (Gentleman in Uniform) อบรมสั่งสอนเรื่องมารยาทในโอกาส ต่าง ๆ เช่น มารยาทในการสนทนา มารยาทที่พึงปฏิบัติต่อผู้ใหญ่ มารยาทในการรับรอง มารยาทในการรับประทานอาหาร ฯลฯ (โรงเรียนเตรียมทหาร. 2540 : 78) จะเห็นได้ว่า ระบบเกียรติศักดิ์เป็นระบบที่สำคัญเป็นอย่างมากในการสร้างอุปนิสัยของนักเรียนเตรียม ทหารดังนั้นจึงน่าจะมีความสัมพันธ์ต่อบุคลิกภาพความเป็นทหารของนักเรียนเตรียมทหาร

3.3 สัมพันธภาพของนายทหารปกครองกับนักเรียนเตรียมทหาร

การปฏิบัติของโรงเรียนเตรียมทหารมีความแตกต่างจากโรงเรียนมัธยมทั่วไป เนื่องจากโรงเรียนมัธยมทั่วไปนั้นครูมีหน้าที่ทั้งให้ความรู้ และปกครอง อบรม ดูแลนักเรียน แต่โรงเรียนเตรียมทหารมีการแบ่งหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการให้ความรู้ทางวิชาการ และการ ปกครองดูแลนักเรียนออกจากกันโดยชัดเจน โดยส่วนการศึกษาจะเป็นมีหน้าที่ให้ความรู้ด้าน วิชาการ ส่วนกรมนักเรียนจะมีหน้าที่ ปกครอง ดูแล ให้ความรู้และฝึกวิชาทหาร ตลอดจน ปลูกฝังความสามัคคี มีความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ปลูกฝังอุปนิสัยอันดีงาม ให้มีคุณธรรม ให้มีน้ำใจ มีความเป็นสุภาพบุรุษ มีลักษณะคุณสมบัติแห่งความเป็นผู้นำ เพื่อเป็นพื้นฐานแก่

โรงเรียนในระดับสูงต่อไป โดยแบ่งความรับผิดชอบออกเป็นกองพันที่ 1 กองพันที่ 2 กองพันที่ 3 และกองพันที่ 4 (โรงเรียนเตรียมทหาร. 2540 : 86 – 87) ซึ่งแต่ละกองพันมีนายทหารปกครองเป็นผู้ใช้กระบวนการควบคุมดูแลอบรม อุปนิสัยของนักเรียนเตรียมทหารเพื่อให้มีบุคลิกภาพที่เหมาะสมกับการเป็นนายทหารในอนาคต

ประหยัด ทองมาก (2526 : 8) ได้กล่าวถึงสัมพันธภาพของครูกับนักเรียนว่า ครูถือว่าสำคัญที่สุด เมื่อเด็กอยู่ในโรงเรียน ครูจึงเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดเด็กมากที่สุดรองไปจากพ่อแม่ และมีโอกาสศึกษาความเจริญเติบโตของเด็กอย่างใกล้ชิดเกี่ยวกับธรรมชาติของจิตใจ และความต้องการของเด็ก ครูจึงมีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพ จิตใจ และความประพฤติของเด็ก ถึงกับมีผู้กล่าวว่า ครูเป็นพ่อแม่คนที่สองของเด็ก ครูมิใช่เป็นเพียงผู้ให้ความรู้ในห้องเรียนอย่างเดียว แต่เป็นผู้อบรมกล่อมเกลานิยोजิตใจและความประพฤติของเด็ก

สมชาย วัฒนกุล (2526 : 90) ได้กล่าวถึงสัมพันธภาพของครูกับนักเรียนว่า ครูเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดเด็กมากที่สุดในโรงเรียน บุคลิกลักษณะของครูย่อมเป็นผลถ่ายทอดไปยังตัวเด็กด้วย

พรเพ็ญ สุวรรณเดชา (2533 : 15) ได้อธิบายว่า ถ้ามีการเสริมสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนในทางที่ดีแล้ว จะช่วยให้นักเรียนมีพฤติกรรมและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นไปตามจุดมุ่งหมาย ซึ่งการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบันก็มุ่งเน้นให้นักเรียน กล้าแสดงออกในทางที่ถูกต้องและปรับตัวให้เข้ากับสังคมได้ ดังนั้นการให้ความสำคัญต่อปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนจึงเป็นแนวทางในการจัดสภาพการเรียนการสอนที่มีความเหมาะสมกับสภาพการศึกษาในปัจจุบันมากที่สุดแนวทางหนึ่ง

ประทีป แสงเปี่ยมสุข (2533 : 2) ได้กล่าวถึงสัมพันธภาพของครูกับนักเรียนว่า ความสำเร็จในด้านการสอนส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับสัมพันธภาพของครูกับนักเรียนภายใต้บรรยากาศที่อบอุ่น ปราศจากการข่มขู่ เด็กนักเรียนต้องเรียนอยู่ในโรงเรียน เด็กจึงมีชีวิตผูกพันอยู่กับครู การแสดงออก นิยोजิตใจ และทุกสิ่งทุกอย่างที่ครูปฏิบัติต่อเด็กย่อมมีอิทธิพลต่อผลการเรียน และชีวิตจิตใจของนักเรียนทั้งในวันนี้และในอนาคต นายทหารปกครองของนักเรียนเตรียมทหาร ทำหน้าที่เป็นทั้งอาจารย์ฝ่ายปกครอง และครูประจำชั้นของนักเรียน ถึงแม้จะไม่ได้เป็นผู้ให้ความรู้ด้านวิชาการ แต่ก็เป็นผู้ถ่ายทอดประสบการณ์ชีวิตในการรับราชการทหาร และเป็นต้นแบบที่สำคัญในการประพฤติตนตามแบบธรรมเนียมทหารนายทหารปกครองจึงเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญเป็นอย่างมากต่อการปลูกฝังให้นักเรียนมีคุณลักษณะที่เหมาะสมต่อการเป็นทหาร สัมพันธภาพของนายทหารปกครองกับนักเรียนเตรียมทหารจึงน่าจะมีความสัมพันธ์กับบุคลิกภาพความเป็นทหารของนักเรียนเตรียมทหาร เช่นเดียวกันกับสัมพันธภาพของครูกับนักเรียน

3.4 การอบรมเลี้ยงดู

3.4.1 ความหมายของการอบรมเลี้ยงดู

ไรท์ (Wright. 1995 : 39) ให้ความหมายของการอบรมเลี้ยงดูว่า หมายถึง การปฏิบัติของบิดามารดา หรือ ผู้ปกครองที่มีต่อเด็กใน 4 ด้าน คือ การควบคุม การเป็นตัวอย่างแก่เด็กการให้รางวัล และการลงโทษ ซึ่งมีอิทธิพลต่อการเลี้ยงดู มีผลต่อการพัฒนาของเด็กในหลาย ๆ ด้าน บุคลิกภาพโดยส่วนรวมของคนเรานั้น ส่วนใหญ่เป็นผลสืบเนื่องมาจากการอบรมเลี้ยงดูทางบ้านร่วมกับประสบการณ์ต่าง ๆ ที่คนเราได้รับตั้งแต่วัยทารก วัยเด็ก แม้เมื่อมีวัยเจริญมากขึ้นบุคคลผู้นั้นก็จะมีประสบการณ์มากขึ้น แต่ประสบการณ์เหล่านั้นไม่ได้มีอิทธิพลลึกซึ้งไปจนถึงประสบการณ์เดิมอันเป็นรากฐานที่สะสมมาตั้งแต่เยาว์วัย (นิภาพรรณ แก่นคง. 2532 : 48 ; อ้างอิงจาก ละม้ายมาศ ศรีทัศน์. 2510 : 38)

นักวิชาการไทยและต่างประเทศได้ให้ความหมายของการอบรมเลี้ยงดูไว้ดังนี้

รอลลินส์ และโทมัส (ทวีชัย วิริยะโกศล. 2541 :18 – 19 ; อ้างอิงมาจาก Rollins and Thomas. 1975 : 38 – 60) ได้ให้ความหมายของการอบรมเลี้ยงดูบุตรของผู้ปกครอง (parental nurturance) ว่าหมายถึงพฤติกรรมที่เห็นชัดเจนที่ผู้ปกครองกระทำต่อบุตร เช่น การชมเชย การยินยอม การให้กำลังใจ การช่วยเหลือ การให้ความร่วมมือ การแสดงออกซึ่งความรักใคร่ที่ผู้ปกครองมีต่อบุตร

วันเพ็ญ พิศาลพงศ์ และคณะ (2526 : 8-10) ได้กล่าวถึงการอบรมเลี้ยงดูว่า หมายถึง การที่ผู้ใหญ่ในครอบครัว ซึ่งประกอบด้วย บิดา มารดา และบุคคลอื่น ๆ ปฏิบัติต่อเด็กเพื่อสนองความต้องการที่จำเป็นของเด็กทั้งกายและจิตใจ เพื่อให้เด็กมีสุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี และยังมีการแนะนำสั่งสอนและฝึกอบรมให้เด็กมีพฤติกรรมที่เหมาะสม

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และคณะ (2528 : 3) กล่าวถึงการอบรมเลี้ยงดู หมายถึงการที่ผู้ใกล้ชิดเด็กมีการติดต่อเกี่ยวกับเด็กทั้งทางด้านความรู้สึกอารมณ์ของผู้กระทำ ตลอดจนเป็นทางให้ผู้เลี้ยงดูสามารถจะให้รางวัลลงโทษเด็กได้และเป็นโอกาสให้เด็กดูการกระทำของผู้เลี้ยงดูตนด้วย

งามดา วินันทานนท์ (2534 : 121) ได้กล่าวว่า การอบรมเลี้ยงดูเป็นการกระทำในกระบวนการถ่ายทอดทางสังคมเพื่อขัดเกลา และหล่อหลอมให้สมาชิกใหม่ของสังคมมีลักษณะนิสัยและพฤติกรรมเป็นไปตามที่สังคมปรารถนา

มะลิ อุดมภาพ (2538 : 6) ได้ให้ความหมายของการอบรมเลี้ยงดูไว้ว่า การอบรมเลี้ยงดู หมายถึง วิธีการที่บิดา มารดา หรือผู้ปกครอง ได้ปฏิบัติต่อบุตรทั้งวาจา และกิริยาท่าทาง ในลักษณะของการอบรมสั่งสอน ดูแลเอาใจใส่ ชี้นะ ให้รางวัล และลงโทษ เรื่อง การศึกษาเล่าเรียน การแต่งกาย การคบเพื่อน การทำงานบ้าน การรักษาเวลา การรักษาความสะอาด การใช้จ่ายเงิน การใช้เวลาวาง สุขภาพ และมารยาททั่วไป

สรุปแล้ว การอบรมเลี้ยงดู หมายถึง สภาพที่เด็กได้รับการปฏิบัติจากพ่อแม่ หรือผู้ปกครอง ซึ่งรวมทั้งการสั่งสอน ให้รางวัล และลงโทษ

3.4.2 ลักษณะของการอบรมเลี้ยงดู

จากการวิจัยที่ผ่านมา นักจิตวิทยาได้แบ่งการอบรมเลี้ยงดูออกเป็นหลาย รูปแบบ บางประเภทมีลักษณะตรงข้าม และบางประเภทมีลักษณะตรงข้ามกันจนดูเหมือนว่าเป็นการอบรมเลี้ยงดูประเภทเดียวกัน ดังนั้นการอบรมเลี้ยงดูที่นักจิตวิทยาหลายท่าน ได้แบ่งไว้ มีลักษณะดังนี้

เฮอร์ล็อก (Hurlock, 1984 : 402-403) ได้แบ่งรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูเป็น 3 แบบ ดังนี้

1. การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกดขี่ (Autocratic Rearing) หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูบุตรที่รู้สึกว่ามีอำนาจก้าวร้าวเรื่องส่วนตัวของตน ทำให้รู้สึกผิดเมื่อแสดงพฤติกรรมไม่เหมาะสม ถูกบังคับให้ทำตามความต้องการของบิดามารดา และบิดาใช้คำพูดที่ทำให้ตนเองรู้สึกอับอาย

2. การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย (Democratic Rearing) หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูบุตรที่รู้สึกว่ามีอำนาจปฏิบัติต่อตนเองอย่างยุติธรรม บิดามารดามีความอดทน ไม่ตามใจและเข้มงวดจนเกินไป ยอมรับความสามารถและความคิดเห็นของบุตร ให้ความร่วมมือแก่บุตรตามโอกาสอันควร

3. การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละเลย (Laissez - faire Rearing) หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูบุตรที่รู้สึกว่าตนเองได้รับการเอาอกเอาใจ ตามใจ และไม่ได้รับคำแนะนำช่วยเหลือ เอาใจใส่จากบิดามารดาเท่าที่ควร

ไซมอนด์ (สงวน สุทธิเลิศอรุณ . 2524 : 33 -35 ; อ้างอิงมาจาก Symond. 1970 : 221-228) ได้สรุปการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีผลต่อบุคลิกภาพของเด็กไว้หลายประการ ดังนี้

1. พ่อแม่ที่ปล่อยปละเลยบุตร บุตรจะมีลักษณะเป็นคนก้าวร้าว เจ้าคิด เจ้าแค้น ชอบพูดปด ลักเล็กขโมยน้อย หนีโรงเรียน

2. พ่อแม่ที่ประคบประหงมบุตรเกินไป บุตรจะมีลักษณะเป็นคนไม่ให้ความร่วมมือ ฟุ้งตนเองไม่ได้ ต้องพึ่งผู้อื่นอยู่เสมอ

3. พ่อแม่มีอำนาจเหนือบุตร บุตรจะเป็นคนเจ้าระเบียบ สุภาพเรียบร้อยอยู่ในโอวาท สามารถปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้ดี ว่านอนสอนง่าย สงบเสงี่ยม การตัดสินใจจะขึ้นอยู่กับผู้มีอำนาจ ขาดความริเริ่ม

4. พ่อแม่ที่ยอมจำนนต่อบุตร บุตรจะขาดความรับผิดชอบ เห็นแก่ตัว ไม่อยู่ในโอวาท ตีตึงเอาแต่ใจตนเอง

แอลเดอร์ (เพ็ญทิพย์ ชัยพัฒน์ และคณะ. 2525 : 18 ; อ้างอิงมาจาก Elder. 150-155) ได้อธิบายลักษณะการเป็นพ่อแม่ไว้ในแบบต่าง ๆ ไว้ 7 แบบ ซึ่งมีตั้งแต่เคร่งครัดมากที่สุดจนถึงชนิดปล่อยปละละเลยมากที่สุด ไว้ดังนี้

1. แบบเผด็จการ (Autocratic) พ่อแม่กุมอำนาจทุกอย่าง ลูกไม่มีสิทธิแสดงความคิดเห็นเรื่องอื่นใดเลย ไม่มีโอกาสตัดสินใจใด ๆ แม้แต่เรื่องส่วนตัว

2. แบบอำนาจนิยม (Authoritarian) เด็กวัยรุ่นอาจแสดงความคิดเห็นหรือเสนอแนะได้บ้าง แต่การตัดสินใจขั้นสุดท้ายขึ้นอยู่กับพ่อแม่

3. แบบประชาธิปไตย (Democratic) มีการศึกษาและถกปัญหาเกี่ยวกับอย่างอิสระระหว่างพ่อแม่กับลูก ซึ่งเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของลูก ๆ และลูกอาจตัดสินใจบางอย่างได้ แต่ การตัดสินใจจะต้องขึ้นอยู่กับความเห็นชอบของพ่อแม่ด้วย ซึ่งก็หมายความว่า พ่อแม่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจของลูกด้วย

4. แบบเสมอภาค (Equalitarian) ในเรื่องต่าง ๆ เกี่ยวกับพฤติกรรมของลูก การตัดสินใจต่าง ๆ พ่อ แม่ ลูก มีความเสมอภาคกัน แর্থความคิดอ่านซึ่งกันและกัน

5. แบบตามใจ (Permissive) การตัดสินใจเกี่ยวกับปัญหาหรือพฤติกรรมต่าง ๆ ของลูกสามารถตัดสินใจปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างอิสระ แต่คำแนะนำของพ่อแม่ยังได้นับความเคารพเชื่อฟังอยู่มาก

6. แบบปล่อยตัวตามสบาย (Laissez – Jaire) ลูกสามารถทำอะไรก็ได้โดยมีอิสระโดยไม่จำเป็นต้องฟังคำแนะนำจากพ่อแม่ ลูกมีอำนาจในการตัดสินใจบางอย่างที่เกี่ยวข้องกับตนเองได้ ซึ่งพ่อแม่ไม่มาเกี่ยวข้องด้วย

7. แบบปล่อยปละละเลย (Ignoring) พ่อแม่ไม่สนใจลูกจะทำอย่างไร หรือมีความสนใจน้อยมาก ไม่สนใจพยายามชักจูงพฤติกรรมลูกเลย

วราภรณ์ รักวิจัย (2528 : 14-17) ได้กล่าวถึงผลการอบรมเลี้ยงดูประเภทต่าง ๆ ที่มีผลต่อบุคลิกภาพของเด็กดังนี้

1. ผลของการเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย หรือแบบใช้เหตุผล เด็กจะมีลักษณะดังนี้

- เป็นคนเปิดเผย เป็นตัวของตัวเอง มีเหตุผล
- มีความรับผิดชอบ
- มีอารมณ์ขัน ร่าเริง แจ่มใส
- สามารถปรับตัวได้ดี และกล้าแสดงออกอย่างมั่นใจ
- สามารถช่วยเหลือตัวเอง และแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้ดี
- มีความเชื่อมั่นในตนเองสูง
- ให้ความร่วมมือกับผู้อื่นได้ดี มีความมั่นคงทางอารมณ์
- รู้จักใช้เหตุผล เคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น

2. ผลของการเลี้ยงดูแบบคาดหวังกับเด็ก เด็กจะมีลักษณะดังนี้

- ไม่มีความมั่นใจในตนเอง
- ไม่สามารถค้นพบความสามารถของตนเอง ไม่ประสบความสำเร็จ

ในชีวิต

- ขาดความริเริ่มสร้างสรรค์ ชอบพึ่งพาผู้อื่น

3. ผลของการเลี้ยงดูแบบทะนุถนอมมากเกินไป เด็กจะมีลักษณะดังนี้

- เป็นคนเอาแต่ใจตนเอง ขาดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
- ต้องคอยพึ่งพาอาศัยคนอื่นอยู่เสมอ พึ่งพาตนเองไม่ได้
- ไม่สามารถจะแก้ปัญหาด้วยตนเอง ปรับตัวให้อยู่ในสังคมยาก

จากลักษณะการอบรมเลี้ยงดูแบบต่าง ๆ ที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นว่ามี ความใกล้เคียงกัน ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการศึกษการอบรมเลี้ยงดูตามแนวคิดของ เฮอล็อก (Hurlock. 1984 : 402 – 403) ซึ่งแบ่งการอบรมเลี้ยงดูเป็น 3 แบบ คือ

1. การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน (Autocratic Rearing) หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูบุตรที่รู้สึกว่ามี บิดามารดาก้าวร้าวเรื่องส่วนตัวของตนเองทำให้ตนเองรู้สึกผิด เมื่อแสดงพฤติกรรมไม่เหมาะสมถูกบังคับให้ทำตามความต้องการของบิดามารดาและบิดาใช้ คำพูดที่ทำให้ตนเองรู้สึกอับอาย

2. การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย (Democratic Rearing) หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูบุตรที่รู้สึกว่ามี บิดามารดาปฏิบัติตนอย่างยุติธรรม บิดามารดามี ความอดทนไม่ตามใจและเข้มงวดมากเกินไป ยอมรับความสามารถและความคิดเห็นของ บุตร ให้ความร่วมมือแก่บุตรตามโอกาสอันควร

3. การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละเลย หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูบุตรที่รู้สึกว่าตนเองได้รับการเอาอกเอาใจ ตามใจ และไม่ได้รับคำแนะนำช่วยเหลือ เอาใจใส่จากบิดามารดาเท่าที่ควร

ดวงเดือน พันธุนาวิน และคณะ (2528 : 4 –12) ได้แบ่งการอบรมเลี้ยงดูออกเป็น 5 วิธี ดังนี้

1. แบบรักสนับสนุน หรือ การอบรมเลี้ยงดูที่พ่อแม่แสดงความรักต่อลูกอย่างเปิดเผย

2. แบบควบคุม หรือการอบรมเลี้ยงดูที่พ่อแม่คอยควบคุมบังคับ และ ลงโทษลูกเมื่อลูกกระทำที่ตนต้องการ

3. แบบใช้เหตุผล หรือการอบรมเลี้ยงดูที่พ่อแม่แจกแจงเหตุผลต่าง ๆ แก่เด็กเพื่อให้เด็กกระทำหรือไม่กระทำสิ่งใด

4. การลงโทษทางจิต หรือการอบรมเลี้ยงดูที่พ่อแม่ลงโทษอย่างรุนแรง เมื่อเด็กกระทำผิด และไม่แสดงความรักใคร่มากนัก

5. แบบให้พึ่งตนเองเร็ว หรือการอบรมเลี้ยงดูที่พ่อแม่เปิดโอกาสให้เด็กได้ทำกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันด้วยตนเอง

อรพินทร์ ชูชม และอัจฉรา สุขารมณ์ (2532 : 20 –22) ได้แบ่งวิธีการอบรมเลี้ยงดูเป็น 6 ประเภท ดังนี้

1. ประเภทถูกเลี้ยงดูให้เป็นผู้ใหญ่มาตั้งแต่เด็ก โดยเด็กจะได้รับการกวัดขั้น ให้ประพฤติตนอย่างผู้ใหญ่ และใช้มารยาทอย่างผู้ใหญ่อย่างไม่สมควร ซึ่งจะทำให้เด็กกลายเป็นเด็กแก่แดด หรือกลายเป็นเด็กดี

2. ประเภทถูกเลี้ยงดูอย่างเป็นทวดา โดยเด็กได้รับการตามใจ ไม่มีการห้ามปราม ซึ่งคล้ายคลึงกับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักและตามใจ

3. ประเภทถูกเลี้ยงดูอย่างเป็นผู้ร้าย โดยเด็กมักจะถูกผู้ปกครองเข้มงวดกวัดขั้นและคอยจับผิดอยู่ตลอดเวลา ซึ่งอาจทำให้เป็นคนมีปมด้อยเจ้าคิดเจ้าแค้น

4. ประเภทที่ถูกเลี้ยงดูอย่างเป็นของเล่น หรือการเลี้ยงที่让孩子แสดงออกมาก ซึ่งอาจทำให้เด็กเป็นคนที่ยากแสดงออกมากจนไป

5. ประเภทที่ถูกเลี้ยงดูลูกอย่างเป็นคนโดยเด็กจะได้รับการเลี้ยงดูตามพัฒนาการของคน ซึ่งทำให้เด็กกลายเป็นคนโลเล และไม่มีความเชื่อมั่นในตนเอง

6. ประเภทเลี้ยงดูลูกอย่างเป็นคน โดยเด็กจะได้รับการพัฒนาการของคน ซึ่งทำให้เกิดอาการผิดปกติทางจิตน้อยหรือไม่มีเลย

งามดา วณิชานนท์ (2534 : 123 – 134) ได้แบ่งวิธีการอบรมเลี้ยงดูออกเป็น 5 มิติ คือ การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์ การอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิตมากกว่าทางร่างกาย การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุม การอบรมเลี้ยงดูแบบให้พึ่งตนเองเร็ว และยังได้มีแนวคิดว่าการอบรมเลี้ยงดูแต่ละแบบจะมีความสัมพันธ์กัน

จรรยา สุวรรณทัต (2535 : 212 – 213) ได้กล่าวถึงการอบรมเลี้ยงดูว่ามี 2 มิติ คือ ด้านรัก – เป็นศัตรู และด้านควบคุม – การเป็นอิสระ ซึ่งการอบรมเลี้ยงดูสามารถแบ่งได้หลายวิธีตามแต่น้ำหนัก แต่ละด้าน เช่น การเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมีน้ำหนักด้านความเป็นอิสระ และรักสูง

นอกจากนี้ ยังมีนักวิชาการให้แนวคิดเกี่ยวกับอิทธิพลของการอบรมเลี้ยงดูไว้ ดังนี้

สุพัตรา สุภาพ (2534 : 59) ยังมีแนวคิดว่าการอบรมที่ใกล้ชิด และความผูกพัน อย่างลึกซึ้งกับพ่อ และแม่ มีอิทธิพลต่ออารมณ์ ทักษะคิด และแบบของความประพฤติ แก่เด็กเป็นอย่างยิ่ง โดยพ่อแม่จะอบรม 2 วิธี คือ

1. ทางตรง ด้วยวิธีการบอกกล่าวอย่างแจ่มแจ้ง
2. ทางอ้อม หรือเป็นการอบรมที่ไม่รู้ตัว แต่เด็กได้รับรู้ และซึมซาบเข้าไป

ในจิตใจเด็ก

สุพัตรา สุภาพ (2531 : 23) ยังได้กล่าวเกี่ยวกับการอบรมเด็กของครอบครัวว่า อุปนิสัย ทักษะคิด และความประพฤติของเด็กมักมีผลจากบ้านถ่ายทอดให้ โดยเฉพาะสภาพความเป็นอยู่ของบ้าน มีผลต่อความรู้สึกนึกคิดของเด็กมาก เช่น บ้านที่ใช้จ่ายฟุ่มเฟือย ไม่สอนให้เด็กรู้จักคุณค่าของเงิน เด็กอาจติดเป็นนิสัย กลายเป็นคนสุรุษสุราย

วินัดดา ปิยะศิลป์ (2540 : 144) ได้กล่าวว่าอารอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่จะส่งผลต่อ พฤติกรรม และบุคลิกภาพของเด็กตอนวัยรุ่น

นอกจากนี้ รอลลินส์ และ โทมัส (ทวีชัย วิริยะโกศล 2541 : 18-19 ; อ้างอิงจาก Rollins and Thpmas 1975 : 38-60) ยังได้อธิบายสาเหตุของการที่บุตรต้องยอมทำตามคำสั่งผู้ปกครอง หรือยอมรับ การอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครองด้วย ทฤษฎีอำนาจของผู้ปกครองและการยอมทำตามของบุตรดังนี้

ทฤษฎีอำนาจของผู้ปกครองและการยอมทำตามบุตร ประกอบด้วย การอบรมเลี้ยงดูบุตรของผู้ปกครอง (parental nurturance) ความพยายามที่จะควบคุมบุตรของผู้ปกครอง (parental control attempt) และการยอมทำตามบุตร (child compliance) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

อำนาจของผู้ปกครอง (parental power) หมายถึง การที่ผู้ปกครองมีศักยภาพที่จะบังคับให้บุตรกระทำตามในตรงกันข้าม กับความปรารถนาของบุตร ซึ่งมีอำนาจหลายประเภทจะเป็นประเภทใดนั้น ขึ้นอยู่กับตัวผู้ปกครองว่าสามารถให้คุณหรือโทษแก่บุตรมากหรือน้อยเพียงใด และขึ้นอยู่กับการรับรู้ของบุตรว่าผู้ปกครองมีสิทธิในการควบคุมพฤติกรรมของบุตร และบุตรมีหน้าที่ต้องทำตามอำนาจเพียงใด ดังนั้นความพยายามที่จะควบคุมของผู้ปกครอง (parental control attempt) จึงเป็นพฤติกรรมที่แสดงอย่างชัดเจนของผู้ปกครองที่จะกำหนดให้บุตรทำตามที่ผู้ปกครองปรารถนา ได้ อาทิเช่น การควบคุม คำสั่ง การบัญชา คำแนะนำต่อบุตร ซึ่งพฤติกรรมของผู้ปกครองเกี่ยวกับความพยายามที่จะควบคุมบุตรนี้ ยังสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

- การใช้ความรุนแรง (parental power assertion) เช่น การลงโทษทางร่างกาย หรือไม่ใช้สิ่งของหรือตัดสิทธิพิเศษต่าง ๆ แสดงให้เห็นถึงการบังคับสถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งผู้ปกครองพยายามจะปกครองควบคุมบุตร

- การใช้เหตุผล (parental induction) ซึ่งเป็นความพยายามที่ผู้ปกครองให้เหตุผล เพื่ออธิบาย ความต้องการของตน เพื่อให้บุตรยอมทำตามด้วยความสมัครใจ หรือการให้รางวัล หรือชมเชยเพื่อให้บุตรมีความยินดีหรือปฏิบัติตามผู้ปกครอง

นอกจากนี้ สุมณ อมรวิวัฒน์ (2540 : 55-59) ยังได้กล่าวถึงบทบาทของครอบครัวต่อการพัฒนาคุณธรรมและวัฒนธรรมของเยาวชนดังนี้

1. การสร้างสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศในครอบครัว โดยบรรยากาศในครอบครัวมีความสำคัญมากต่อการพัฒนาจิตใจของเด็ก และส่งผลต่อพฤติกรรมของเด็ก
2. บทบาทของพ่อแม่ในการสั่งสอน ฝึกหัดอบรมบ่มนิสัยให้เด็กเรียนรู้ และเกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์
3. บทบาทของพ่อแม่ในการเป็นแบบอย่างที่ดีของเด็ก
4. บทบาทของพ่อแม่ในการชี้แนะ จูงใจ ให้โอกาสเด็กได้พัฒนาตนเองทั้งทางด้านจิตใจ และสุนทรียภาพ
5. บทบาทของพ่อแม่ในการว่ากล่าวตักเตือน และห้ามปรามเมื่อเด็กเกิดพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ โดยชี้แจงเหตุผล
6. บทบาทของพ่อแม่ในการแก้ไขปัญหาด้านคุณธรรม และวัฒนธรรม เมื่อเด็กผิดพลาดไปแล้วด้วยวิธีที่เหมาะสม

จากทฤษฎีดังกล่าวสรุปได้ว่าเหตุใดบุตรจึงยอมทำตามรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครอง ซึ่งการควบคุมบุตรนั้นก็อยู่ในรูปการอบรมเลี้ยงดูด้วย เช่น การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันบุตรก็จะถูกควบคุมมาก และอาจใช้การลงโทษมากกว่าการใช้เหตุผล ทำให้เด็กไม่กล้าแสดงออก ไม่มั่นใจในตนเอง

3.4.3 ความสำคัญของการอบรมเลี้ยงดู

ครอบครัวเป็นสังคมหน่วยแรกที่มีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาการของเด็ก ตั้งแต่วัยแรกเริ่ม และวัยต่อมา เพราะหน้าที่สำคัญของครอบครัว คือ การอบรมเลี้ยงดูบุตร เพื่อให้บุตรของตนเป็นคนที่มีความสมบูรณ์ทั้งทางร่างกายและจิตใจ ซึ่งผลผลิตของการอบรมเลี้ยงดูนี้จะเสมือนฐานรองรับบทบาทอื่น ๆ ต่อไป ดังที่ วราภรณ์ รักวิชัย (2529 : 11-17) ความแตกต่างของเด็กเกิดจากการอบรมเลี้ยงดูที่แตกต่างกันในวัยเด็ก อันจะมีอิทธิพลต่อลักษณะนิสัยที่ติดตัวเด็กไปตลอดชีวิต ตัวอย่างเช่น การอบรมเลี้ยงดูการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยจะทำให้ลูกเกิดความก้าวร้าว มีอารมณ์ไม่มั่นคง เรียกร้องความสนใจต่อผู้อื่น เพราะขาดความรักความอบอุ่น ถ้าเลี้ยงลูกแบบคาดหวังเอาากับลูกมากเกินไป ลูกก็จะมี ลักษณะความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ชอบพึ่งพาผู้ใหญ่ ไม่กล้าตัดสินใจ ไม่เป็นตัวของตัวเอง แต่ถ้าเลี้ยงลูกแบบให้ความรักความอบอุ่นแบบประชาธิปไตย จะช่วยให้เด็กเป็นคนเปิดเผย เป็นตัวของตัวเอง มีเหตุผลมีความรับผิดชอบต่อตัวเอง มองโลกในแง่ดี สามารถปรับตัวและสามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ดี กล้าแสดงออก มีความเป็นผู้นำ รู้สึกว่าตนเองมีคุณค่าและเคารพสิทธิของผู้อื่น

เชียร์ส และคณะ (ดวงเดือน พันธุมนาวิน และคณะ . 2528 : 23 ; อ้างอิงจาก Sears Maccoby & Lavin. 2975 : 372) ได้กล่าวว่าความรักของบิดามารดาเป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาจริยธรรมในเด็ก ถ้าในช่วงแรกเด็กเกิดได้รับความรักความอบอุ่น โดยได้รับการบำบัดความต้องการต่าง ๆ ทางร่างกายเพียงพอ เด็กจะมีความรู้สึกพอใจและมีความสุข เด็กจะต้องเรียนรู้ที่จะเกิดความรักความพอใจในผู้เลี้ยงดูตน ก่อนที่จะยอมรับการถ่ายทอดลักษณะทางสังคมนั้น นอกจากนี้เด็กต้องเกิดความรักในผู้เลี้ยงดูตนเป็นอันดับแรกก่อนที่จะสามารถรักบุคคลอื่น และยอมเลียนแบบบุคคลอื่นต่อไป ฉะนั้นการทำตามกฎเกณฑ์ภายในบ้านเสียก่อน

ฮอฟแมน (ดวงเดือน พันธุมนาวิน และคณะ. 2528 : 23 อ้างอิงจาก Hoffman. 1970 : 291) ได้รวบรวมงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความรักกับลักษณะที่เกี่ยวกับจริยธรรม 4 ประการ คือ การยึดหลักภายในตน การมีความรู้สึกผิด การต้านทานสิ่งที่ยั่วชวนใจ และการยอมรับและสารภาพผิด ปรากฏว่าเด็กที่เลี้ยงดูแบบเด็กที่ได้รับการรักมาก กล่าวคือ ผู้เลี้ยงดูรัก เข้าใจ ให้การสนับสนุนและให้ความสำคัญแก่เด็ก พยายามกล่าวอธิบายถึงสิ่งต่าง ๆ ให้เด็กฟัง ใช้การลงโทษให้เจ็บกายแต่น้อย และให้เหตุผลในการบังคับเด็กเสมอ เด็กประเภทนี้มีทั้งชายหญิงผู้มีอายุ 4 ถึง 13 ปี เป็นเด็กที่มีลักษณะทางจริยธรรมทั้ง 4 ประเภทสูงกว่าเด็กที่ถูกเลี้ยงดูแบบรักน้อย ส่วนการประเมินผลการวิจัยอื่น ๆ ของฮอฟแมนแสดงให้เห็นว่า การใช้วิธีการให้เหตุผลใน

การอบรมสั่งสอนเด็กนั้น มีความสัมพันธ์กับลักษณะทางจริยธรรมของเด็ก โดยเฉพาะเด็กที่มีอายุน้อยกว่า 5 ขวบ

การอบรมพัฒนาเด็กเพื่อให้เกิดการพัฒนาทางจริยธรรมนั้นต้องใช้เหตุผลที่เหมาะสมกับระดับพัฒนาการเรียนรู้ของเด็ก สิ่งนี้มีทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรม คือ เพียเจต์ และโคลเบอร์ก ให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง และมีผลการวิจัยหลายเรื่องยืนยันว่าการใช้เหตุผลที่ไม่สูงเกินระดับการพัฒนาของเด็กมากนักจะมีประสิทธิภาพในการส่งเสริมการพัฒนาการทางจริยธรรมของเด็ก การอบรมเลี้ยงดูแบบให้เหตุผลนี้ ควรจะมีความสัมพันธ์โดยตรงกับการพัฒนาจริยธรรมของเด็ก

จะเห็นได้ว่าการอบรมเลี้ยงดูมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาทางร่างกายและจิตใจของเด็ก ซึ่งมีความสำคัญเป็นอย่างมากต่อบุคลิกภาพด้วย ดังนั้นการอบรมเลี้ยงดูจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะหล่อหลอมเจริญให้เด็กบุคคลที่มีคุณภาพของสังคมต่อไป

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพและปัจจัยที่เกี่ยวข้อง

4.1 งานวิจัยในประเทศ

อุบลรัตน์ โพธิ์โกสุม (2523 : 50) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูและความซื่อสัตย์ของเด็กไทย ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มัธยมศึกษาปีที่ 2 และมัธยมศึกษาปีที่ 4 ของนักเรียนในเขตกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด พบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบมีเหตุผลและแบบเข้มงวดมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความซื่อสัตย์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่การเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยมีความสัมพันธ์ทางลบกับความซื่อสัตย์

รัญจวน คำวชิรพิทักษ์ (2524 : 136 – 137) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูกับการกล้าแสดงออกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนรัฐบาลในกรุงเทพมหานคร โดยแบ่งการอบรมเลี้ยงดูเป็น 4 ลักษณะ คือ แบบประชาธิปไตย ปล่อยปละละเลย เข้มงวดกวดขัน และอารยะประชาธิปไตย โดยใช้แบบวัดพฤติกรรมกล้าแสดงออกระดับวิทยาลัยของกาแลซซี และคนอื่นๆ พบว่าเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกมากกว่าเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย ส่วนเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย อารยะประชาธิปไตย และเข้มงวดกวดขันมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกไม่ต่างกับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมกล้าแสดงออก ส่วนการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย เข้มงวดกวดขัน มีสัมพันธ์ทางลบกับพฤติกรรมกล้าแสดงออก

จุฬามาศ ใจนักรบ (2524 : 86-90) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การสร้างเกณฑ์ประเมิน คุณภาพนักเรียนเตรียมทหาร รุ่นปี พ.ศ.2524 พบว่า คุณภาพของนักเรียนเตรียมทหารในรุ่น นั้นมีคุณลักษณะที่สำคัญ 10 ประการแรก คือ

1. มีความซื่อสัตย์
2. ยอมรับในความสามารถของผู้อื่น
3. มีอุดมการณ์ที่จะเสียสละ และอุทิศตนเพื่อชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์
4. มีระเบียบวินัย เป็นไปตามแบบแผน และธรรมเนียมที่ดีของทหารและตำรวจ
5. มีสุขภาพจิตที่ดี
6. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
7. ตรงต่อเวลา
8. มีความสำนึกในหน้าที่และความรับผิดชอบ
9. เคารพในหน้าที่และสิทธิของตนเองและของผู้อื่น
10. มีจิตใจที่หนักแน่น มั่นคง

ดำรง จินดารัตน์ (2524 : 175 : 185) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะที่ต้องการ ของทหารและตำรวจในปี พ.ศ.2524 โดยการสร้างแบบวัดคุณลักษณะของทหารและตำรวจ เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลพบว่า คุณลักษณะที่เป็นที่ต้องการสำหรับทหารและตำรวจ นั้น มีคุณลักษณะที่สำคัญ ๆ อยู่ 25 ประการคือ

1. มีความซื่อสัตย์สุจริต
2. มีความยุติธรรม
3. มีความจงรักภักดีต่อผู้บังคับบัญชา หน่วยงาน และชาติ
4. มีความเชื่อถือและไว้วางใจได้ในการปฏิบัติหน้าที่
5. มีความศรัทธาและกระตือรือร้นหรือมีความใส่ใจในการปฏิบัติงานอย่างจริงจัง
6. มีความสามารถในการควบคุมตนเองได้ดี
7. สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมได้ดี
8. มีพลังอำนาจในตัวเองสามารถจะโน้มน้าวจิตใจหรือบังคับให้ผู้อื่น

ปฏิบัติตาม

9. มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี
10. ไม่เห็นแก่ตัวหรือเอาวัดเอาเปรียบผู้อื่นเพื่อให้ได้มาซึ่งความสุขหรือ

ประโยชน์ส่วนตน

11. มองโลกในแง่ดี แต่ไม่ประมาท
12. มีความเชื่อมั่นในตนเอง
13. มีความเมตตา เสียสละ และมุ่งบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์แก่ส่วนรวม

14. มีไหวพริบ และมีการตัดสินใจอย่างรวดเร็ว เด็ดขาด มั่นคงและแน่วนอน
15. สามารถที่จะใช้ความคิดในเรื่องต่าง ๆ ได้อย่างว่องไวและตื่นตัวตลอดเวลา
16. คิดอย่างมีเหตุผล
17. มีวินิจัยหรือมีดุลพินิจในเรื่องต่าง ๆ ได้ดี
18. เป็นผู้ที่สามารถมองเห็นการณ์ไกล
19. เป็นผู้ที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
20. สามารถปฏิบัติตนต่อผู้ที่มีวิญญูและคุณวุฒิทั้งที่สูงกว่าหรือต่ำกว่าตน ได้

อย่างเหมาะสม

21. มีความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่นเป็นหมู่คณะได้ดี
22. เป็นผู้ที่มีศีลธรรมอันดีงาม
23. มีความกล้าหาญ
24. มีความอดทนทั้งกายและใจ
25. มีจิตใจกว้างขวางยอมรับฟังความคิดเป็นของผู้อื่น

สินีนาถ สวัสดิบุตร (2525 : 52 – 54) ได้สร้างแบบสำรวจบุคลิกภาพทหาร
ได้บุคลิกภาพทหารทั้งหมด 7 ลักษณะคือ

1. ความจงรักภักดีต่อผู้บังคับบัญชา ต่อหน่วยและชาติ
2. มองโลกในแง่ดี
3. ความเมตตา เสียสละ มุ่งบำเพ็ญตนเพื่อความสุขส่วนรวม
4. การมีไหวพริบ การตัดสินใจ การตกลงใจอย่างรวดเร็วแน่วนอน มั่นคง และ

เด็ดขาด

5. การมีดุลยพินิจหรือการวินิจฉัยดี
6. ความอดทนทั้งกายและใจ
7. การมีจิตใจกว้างขวาง ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

สิริวรรณ อัสวกุล (2528 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการรับรู้ความสามารถในการทำงาน
ที่กำหนดของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและต่ำ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้น
ม.3 จำนวน 120 คน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ นักเรียน
ชายและนักเรียนหญิงมีการรับรู้ความสามารถในการทำงานที่กำหนดสูงกว่านักเรียนที่
สัมฤทธิ์ผลทางการเรียนต่ำ นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีการรับรู้ความสามารถในการ
ทำงานไม่แตกต่างกัน

นงเยาว์ พิงพา (2529 : 24) กล่าวว่าบุคลิกภาพที่สำคัญของทหารประกอบด้วย
คุณลักษณะ 8 ประการ คือ

1. ความมีระเบียบวินัย
2. ความรับผิดชอบ
3. ความกล้าหาญ
4. ความไม่เห็นแก่ตัว
5. ความคิดริเริ่ม
6. ความรักหมู่คณะ
7. ความยุติธรรม
8. ความซื่อสัตย์

จิตรา เมฆะ (2529 : 27) ศึกษาพบว่าความรักใคร่ปรองดองกันระหว่างบิดามารดา
เป็นสิ่งสำคัญมากต่อชีวิตครอบครัว เด็กจะเติบโตและมีความรักต่อเพื่อนมนุษย์ เป็นเด็กที่
ร่าเริงแจ่มใส มองโลกในแง่ดี มีความเชื่อมั่นในตนเอง เด็กจะมีสุขภาพจิตดี และกล้าเผชิญ
ปัญหาไม่หลบหนีปัญหา มีความกล้าแสดงออกและมั่นใจในความสามารถของตน

ฐิติพัฒน์ สงบกาย (2533 : บทคัดย่อ ,101) ศึกษาผลของการกำกับตนเองต่อ
ความคาดหวังเกี่ยวกับความสามารถของตนเองและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์สูง ปาน
กลาง และต่ำ ระดับ 20 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 3 กลุ่ม และกลุ่มควบคุม 3 กลุ่ม ระดับละ
10 คน กลุ่มทดลองได้รับการฝึกการกำกับตนเองจำนวน 7 ครั้ง ส่วนกลุ่มควบคุมไม่ได้รับ
การฝึกการกำกับตนเอง ผลการศึกษาพบว่านักเรียนกลุ่มทดลองทั้ง 3 กลุ่ม มีคะแนนความ
คาดหวังเกี่ยวกับความสามารถของตนเองและคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา
คณิตศาสตร์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนกลุ่มทดลองก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทาง
สถิติที่ระดับ .01 และกลุ่มทดลองทั้ง 3 กลุ่ม มีคะแนนความคาดหวังเกี่ยวกับความสามารถ
ของตนเองและคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ภายหลังการทดลองสูงกว่า
ก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้ยังพบว่าความคาดหวัง
เกี่ยวกับความสามารถของตนเองมีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา
คณิตศาสตร์

ประทีป จินรี (2539 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้
ความสามารถของตนเองด้านการทำงานกับประสิทธิภาพในการทำงานของนักศึกษาระดับ
ปวช.ชั้นปีที่ 1 ของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตพณิชยการพระนคร จำนวน 230
คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามการรับรู้ความสามารถตนเองด้าน
การทำงานและแบบวัดประสิทธิภาพการทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย วิเคราะห์ข้อมูลโดย

การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ผลการศึกษาพบว่า ที่รับรู้ความสามารถของตนเองด้านการทำงานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิภาพการทำงานตามที่ได้รับมอบหมายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 นอกจากนี้ได้ศึกษาผลของการใช้เทคนิคการเตือนตนเองต่อการรับรู้ความสามารถของตนเองต่อที่ส่งผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานที่ได้รับมอบหมายของนักศึกษาที่มีคะแนนการรับรู้ความสามารถของตนเองด้านการทำงานกับประสิทธิภาพในการทำงานและคะแนนประสิทธิภาพการทำงานตามที่ได้รับมอบหมายต่ำหาค่าเฉลี่ยของกลุ่ม 10 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วม และ T-test ผลการศึกษาพบว่านักศึกษากลุ่มที่ใช้เทคนิคการเตือนตนเองมีการรับรู้ความสามารถของตนเองด้านการทำงานกับประสิทธิภาพในการทำงานและมีประสิทธิภาพการทำงานตามที่ได้รับมอบหมายช่วงการทดสอบหลังการทดลองสูงกว่าช่วงการทดสอบก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักศึกษากลุ่มที่ใช้เทคนิคการเตือนตนเองมีการรับรู้ความสามารถของตนเองด้านการทำงานและมีประสิทธิภาพการทำงานตามที่ได้รับมอบหมายช่วงการทดสอบหลังการทดลองสูงกว่านักศึกษากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมาลี วงศ์ปลุกแก้ว (2540 : 49) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปฏิสัมพันธ์ของครูกับนักเรียนในชั้นเรียนกับความเชื่อมั่นในตนเองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ปฏิสัมพันธ์กับครูแบบประชาธิปไตย และแบบปล่อยปละละเลย มีความเชื่อมั่นในตนเองแตกต่างกัน นักเรียนชายและนักเรียนหญิงที่ปฏิสัมพันธ์กับครูแบบประชาธิปไตย และแบบปล่อยปละละเลยมีความเชื่อมั่นในตนเองแตกต่างกัน แต่ไม่พบความแตกต่างระหว่างนักเรียนชายและนักเรียนหญิงที่ปฏิสัมพันธ์กับครูแบบอัตตาธิปไตย

วัลภา สบายยิ่ง, นวลฉวี ประเสริฐสุข และประสิทธิ์ สาระสันต์. (2540 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาปัจจัยด้านการตั้งเป้าหมาย การรับรู้ความสามารถของตนเอง และบุคลิกภาพที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของผู้จำหน่ายตรง จำนวน 443 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามให้ผู้ตอบกรอกเอง วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนาและหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ผลการศึกษาพบว่า การรับรู้ความสามารถของตนเองมีความสัมพันธ์กับผลการปฏิบัติงาน เมื่อเพิ่มตัวแปรบุคลิกภาพและประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า ประสบการณ์ในการทำงานส่งผลทางอ้อมต่อผลการปฏิบัติงานด้านปริมาณโดยผ่านทาง การรับรู้ความสามารถของตนเอง แต่บุคลิกภาพไม่ส่งผลต่อการรับรู้ความสามารถของตนเอง

ผะดากุล ปันลายนาค (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรม การเป็นผู้นำของนักเรียนเตรียมทหาร พบว่าปัจจัยด้านโรงเรียน ได้แก่ ประเพณีของ

โรงเรียนเตรียมทหาร บรรยายภาคการปกครอง และบรรยายภาคการเรียนการสอน มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเป็นผู้นำของนักเรียนเตรียมทหาร อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ส่วนปัจจัยทางด้านนักเรียนเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการเป็นผู้นำของนักเรียนเตรียมทหาร อย่างไม่มีนัยสำคัญ

ธวัชชัย ทาทอง (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถทางสมองด้านการประเมินค่าทางภาษาในผลการคิดตามแนวทฤษฎีโครงสร้างทางสมองของกิลฟอร์ดกับบุคลิกภาพความเป็นผู้นำของนักเรียนนายสิบ โรงเรียนนายสิบทหารบก ผลการศึกษาพบว่า ความสามารถทางสมองด้านการประเมินค่าทางภาษาในผลการคิดตามแนวทฤษฎีโครงสร้างทางสมองของกิลฟอร์ดกับบุคลิกภาพความเป็นผู้นำของนักเรียนนายสิบ โรงเรียนนายสิบทหารบกมีความสัมพันธ์กันที่ระดับนัยสำคัญ 0.01

4.2 งานวิจัยต่างประเทศ

โรเบิร์ต (วัลภา สบายยิ่ง, นวลฉวี ประเสริฐสุข และประสิทธิ์ สาระสันต์. 2540 : 53 ; อ้างอิงจาก Robert. 1984 : 356-362) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความคาดหวังในความสามารถของตนเองเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับความพยายามในการเรียน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิทยาศาสตร์และวิศวกรรมศาสตร์ จำนวน 42 คน ซึ่งเข้าร่วมโครงการการวางแผนอาชีพทางด้านวิทยาศาสตร์และวิศวกรรมศาสตร์ เป็นเวลา 10 สัปดาห์ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบวัดการรับรู้ความสามารถของตนเองและแบบทดสอบ PSAT (Preliminary Scholastic Aptitude Test) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ MANOVA และการทดสอบแบบ ไค – แสควร์ ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาที่มีการรับรู้ความสามารถของตนเองสูงมีความเชื่อว่าจะได้รับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับสูงกว่า และใช้ความพยายามมากกว่านักศึกษาที่มีการรับรู้ความสามารถของตนเองต่ำ

ทอมส์ มัวร์ และสกอตต์ (วัลภา สบายยิ่ง, นวลฉวี ประเสริฐสุข และประสิทธิ์ สาระสันต์. 2540 : 54 ; อ้างอิงจาก Thoms, Moore & Scott. 1996 : 356-359) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถของตนเอง สำหรับการทำงานที่บริหารกลุ่มด้วยสมาชิก (Self – Managed) ต่อการทำงานกลุ่มและบุคลิกภาพ 5 แบบ โดยการศึกษาเกี่ยวกับคนงานในโรงงานจำนวน 126 คน พบว่ามีความสัมพันธ์ ระหว่างบุคลิกภาพ 5 แบบ กับการรับรู้ความสามารถของตนเอง การจัดการตนเอง ต่อการทำงานกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

เพนเทอร์ (ผะดากุล บัณยานาค. 2544 : 60 ; อ้างอิงจาก Painter. 1999 : 2802) ได้ศึกษาความสัมพันธ์และความเข้าใจกันระหว่างครูกับนักเรียนที่ส่งผลต่อบุคลิกภาพความ

เป็นผู้นำของนักเรียน พบว่า ปัจจัยที่สร้างความเป็นผู้นำของนักเรียนคือบรรยากาศที่ดีในการเรียนการสอน ความร่วมมือในการทำงานของนักเรียน การฝึกนักเรียนโดยนักเรียนต้องมีความกระตือรือร้น มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน ครูมีบทบาทคอยให้คำแนะนำเพิ่มเติม โดยให้อิสระทางความคิดแก่นักเรียนและคอยกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจในการทำงานร่วมกัน สิ่งเหล่านี้จะให้นักเรียนเกิดความเป็นผู้นำได้

จากการศึกษา ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยทั้งในและนอกประเทศเป็นงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพบว่ามีผู้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดู การรับรู้ความสามารถตนเอง สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนเตรียมทหารกับนายทหารปกครอง และสภาพแวดล้อมทางการเรียน ส่งผลต่อบุคลิกภาพความเป็นทหารด้านต่างๆ น้อยมาก ดังนั้นผู้วิจัยจึงใคร่ที่จะศึกษาความสัมพันธ์ปัจจัยดังกล่าวว่าจะส่งผลต่อบุคลิกภาพความเป็นทหารมากน้อยเพียงใด

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดประชากรและเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
3. ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการค้นคว้า
4. ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการค้นคว้า
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนโรงเรียนเตรียมทหาร
ชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2 ปีการศึกษา 2546 จำนวน 1,172 คน แบ่งเป็น 4 กองพัน
36 ตอนเรียน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นนักเรียนเตรียมทหารชั้นปีที่ 1 และ
ชั้นปีที่ 2 ปีการศึกษา 2546 ขนาดของกลุ่มตัวอย่างซึ่งมีระดับความเชื่อมั่น 95 %
ค่าความคลาดเคลื่อน $\pm 5\%$ (ศิริชัย กาญจนวาสี, ทวีวัฒน์ ปิตยานนท์ และดิเรก สุขโข.
2537 : 105) มีจำนวน 298 คน และในการวิจัยครั้งนี้สุ่มกลุ่มตัวอย่าง 324 คน
โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) โดยใช้ชั้นปีที่ศึกษาเป็นชั้น (Strata)
มีตอนเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม (Sampling Unit) ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า จำแนกตามชั้นปีที่ศึกษาและตอนเรียน

ชั้นปีที่ 1			ชั้นปีที่ 2		
ตอน	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	ตอน	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
1	31	-	1	35	-
2	31	-	2	35	-
3	31	-	3	34	-
4	31	-	4	34	-
5	31	31	5	34	-
6	31	-	6	34	34
7	30	-	7	34	-
8	30	30	8	34	-
9	30	30	9	34	-
10	30	-	10	35	35
11	30	-	11	35	35
12	30	30	12	34	-
13	31	-	13	34	-
14	31	-	14	34	-
15	31	-	15	34	34
16	31	-	16	34	-
17	31	31	17	34	34
18	31	-	18	34	-
รวม	552	152	รวม	616	172

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับตัวแปรที่ศึกษา มีจำนวน 5 ฉบับ ดังนี้ คือ

ฉบับที่ 1 แบบสอบถามวัดการรับรู้ความสามารถของตน จำนวน 15 ข้อ

ฉบับที่ 2 แบบสอบถามวัดการปฏิบัติตามประเพณีของโรงเรียนเตรียมทหาร จำนวน 15 ข้อ

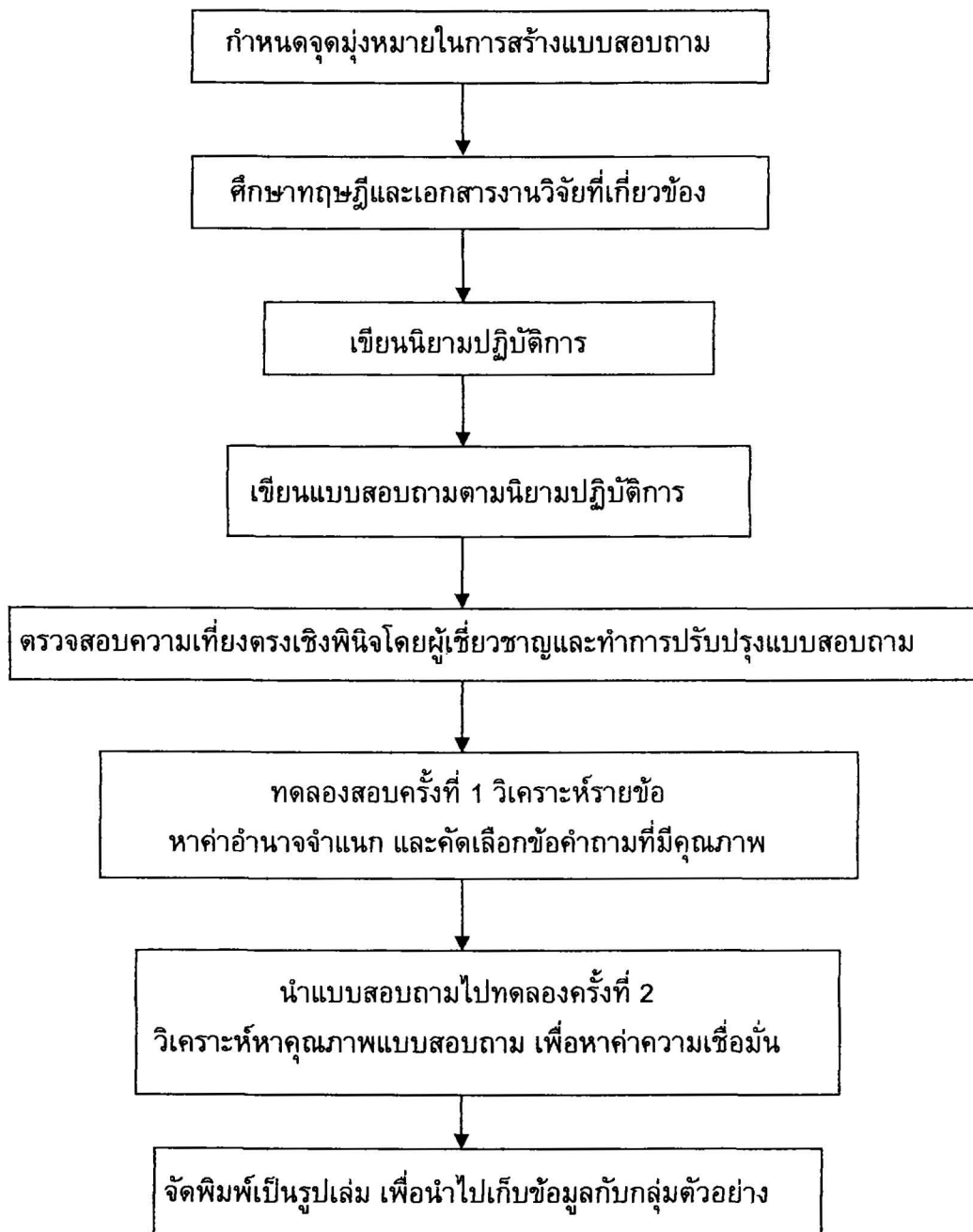
ฉบับที่ 3 แบบสอบถามวัดสัมพันธภาพระหว่างนายทหารปกครองกับนักเรียนเตรียมทหาร จำนวน 15 ข้อ

ฉบับที่ 4 แบบสอบถามวัดการอบรมเลี้ยงดู จำนวน 15 สถานการณ์ แต่ละสถานการณ์มี 3 ด้าน วัดการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย แบบเข้มงวดกวดขัน และแบบปล่อยปละละเลย

ฉบับที่ 5 แบบวัดบุคลิกภาพความเป็นทหาร จำนวน 36 ข้อ

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการค้นคว้า

ผู้วิจัยได้ทำการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 5 ฉบับ คือ แบบสอบถามวัดการรับรู้ความสามารถของตนเอง แบบสอบถามวัดสัมพันธภาพระหว่างนายทหารปกครองกับนักเรียนแบบสอบถามวัดการปฏิบัติตามประเพณีของโรงเรียนเตรียมทหาร แบบสอบถามวัดการอบรมเลี้ยงดู และแบบวัดบุคลิกภาพความเป็นทหารมีวิธีดำเนินการสร้างดังภาพประกอบ 3

ภาพประกอบ 3 ขั้นตอนในการสร้างแบบสอบถาม

จากภาพประกอบ 3 การสร้างและหาคุณภาพของแบบสอบถามได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. กำหนดจุดมุ่งหมายในการสร้างแบบสอบถามเพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อบุคลิกภาพความเป็นทหารของนักเรียนเตรียมทหาร 5 ฉบับ ดังนี้

1.1 แบบสอบถามวัดการรับรู้ความสามารถของตนเอง

1.2 แบบสอบถามวัดการปฏิบัติตามประเพณีของโรงเรียนเตรียมทหาร

1.3 แบบสอบถามวัดสัมพันธภาพระหว่างนายทหารปกครองกับนักเรียนเตรียมทหาร

1.4 แบบสอบถามวัดการอบรมเลี้ยงดู

1.5 แบบวัดบุคลิกภาพความเป็นทหาร

2. ศึกษา นิยาม ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ความสามารถของตนเอง สัมพันธภาพระหว่างนายทหารปกครองกับนักเรียน การปฏิบัติตามประเพณีของโรงเรียนเตรียมทหาร การอบรมเลี้ยงดู บุคลิกภาพความเป็นทหาร เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

3. เขียนนิยามปฏิบัติการ จากการศึกษาในข้อ 2 โดยเขียนนิยามตามคุณลักษณะที่ต้องการวัด

4. เขียนข้อความในแบบสอบถามแต่ละฉบับ โดยเขียนให้สอดคล้องตามนิยามปฏิบัติการที่กำหนดไว้ ดังนี้

4.1 แบบสอบถามวัดการรับรู้ความสามารถของตนเอง เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 30 ข้อ

4.2 แบบสอบถามวัดการปฏิบัติตามประเพณีของโรงเรียนเตรียมทหารเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 30 ข้อ

4.3 แบบสอบถามวัดสัมพันธภาพระหว่างนายทหารปกครองกับนักเรียนเตรียมทหาร เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 30 ข้อ

4.4 แบบสอบถามวัดการอบรมเลี้ยงดู เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ซึ่งมีข้อความเป็นการสร้างสถานการณ์ที่เป็นตัวแทนของเหตุการณ์ ซึ่งที่เกิดขึ้นได้ในชีวิตของนักเรียนเตรียมทหาร จำนวน 30 ข้อ ในแต่ละข้อมี 3 ตัวเลือก แต่ละตัวเลือกวัดการอบรมเลี้ยงดูที่แตกต่างกัน คือ การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน และการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย โดยจัดแบบละกัน

4.5 แบบวัดบุคลิกภาพความเป็นทหารเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ประกอบด้วยคุณลักษณะ 9 ด้าน ด้านละ 8 ข้อ รวม 72 ข้อ

5. เมื่อสร้างแบบสอบถามเสร็จแล้วนำไปตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้น โดยให้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการวัดผลการศึกษาจำนวน 3 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญทางด้านจิตวิทยา ซึ่งรับราชการทหารจำนวน 2 ท่าน ที่มีประสบการณ์อย่างน้อย 5 ปี เป็นผู้พิจารณาความเที่ยงตรงตามเนื้อหา และความเหมาะสมทางภาษา โดยพิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อความของแบบสอบถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ แล้วคัดเลือกข้อความที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) มากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 ซึ่งปรากฏผลการวิเคราะห์ดังนี้

5.1 แบบสอบถามวัดการรับรู้ความสามารถของตนเอง มี 30 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง อยู่ระหว่าง 0.80 – 1.00 คัดเลือกไว้จำนวน 25 ข้อ

5.2 แบบสอบถามวัดการปฏิบัติตามประเพณีของโรงเรียนเตรียมทหาร มี 30 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง อยู่ระหว่าง 0.80 – 1.00 คัดเลือกไว้จำนวน 25 ข้อ

5.3 แบบสอบถามวัดสัมพันธภาพระหว่างนายทหารปกครองกับนักเรียนเตรียมทหารมี 30 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง อยู่ระหว่าง 0.80 – 1.00 คัดเลือกไว้จำนวน 25 ข้อ

5.4 แบบสอบถามวัดการอบรมเลี้ยงดู มี 30 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง อยู่ระหว่าง 0.80 – 1.00 คัดเลือกไว้จำนวน 25 ข้อ

5.5 แบบวัดบุคลิกภาพความเป็นทหาร มีด้านละ 8 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง อยู่ระหว่าง 0.80 – 1.00 คัดเลือกไว้จำนวนด้านละ 6 ข้อ รวม 54 ข้อ

6. นำแบบสอบถามทั้ง 5 ฉบับ ที่คัดเลือกจากข้อ 5 ที่ผ่านเกณฑ์การคัดเลือกข้อความที่อยู่ในเกณฑ์และผ่านการปรับปรุงแก้ไขภาษาแล้ว ไปทดลองครั้งที่ 1 กับนักเรียนเตรียมทหารที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 100 คน จากนั้นนำมาตรวจให้คะแนน และหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยหาสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (item total correlation) จากนั้นคัดเลือกข้อความที่ค่าอำนาจจำแนก มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งปรากฏผลการวิเคราะห์ดังนี้

6.1 แบบสอบถามวัดการรับรู้ความสามารถของตนเอง มี 20 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก อยู่ระหว่าง 0.385 – 0.684 คัดเลือกข้อที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ 0.05 ไว้จำนวน 15 ข้อ ซึ่งมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.394 – 0.684

6.2 แบบสอบถามวัดการปฏิบัติตามประเพณีของโรงเรียนเตรียมทหาร มี 20 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก อยู่ระหว่าง 0.310 – 0.655 คัดเลือกข้อที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ 0.05 ไว้จำนวน 15 ข้อ ซึ่งมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.488 – 0.655

6.3 แบบสอบถามวัดสัมพันธภาพระหว่างนายทหารปกครองกับนักเรียนเตรียมทหารมี 20 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก อยู่ระหว่าง 0.339 – 0.577 คัดเลือกข้อที่มี

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ 0.05 วัจนานุกรม 15 ข้อ ซึ่งมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.469– 0.577

6.4 แบบสอบถามวัดการอบรมเลี้ยงดู มี 20 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามวัดการอบรมเลี้ยงดูแต่ละแบบดังนี้

แบบประชาธิปไตย มีค่า อยู่ระหว่าง 0.174 – 0.637

แบบเข้มงวดกวดขัน มีค่า อยู่ระหว่าง 0.143 – 0.726

แบบปล่อยปละละเลย มีค่า อยู่ระหว่าง 0.390 – 0.835

คัดเลือกข้อที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ 0.05 วัจนานุกรม 15 ข้อ ซึ่งมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.373 – 0.835

6.5 แบบวัดบุคลิกภาพความเป็นทหาร มี 9 ด้าน ด้านละ 6 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก อยู่ระหว่าง 0.169 – 0.658 คัดเลือกข้อที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ 0.05 วัจนานุกรม 9 ด้าน ด้านละ 4 ข้อ รวม 36 ข้อ ซึ่งมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.405 – 0.658

7. นำแบบสอบถามทั้งหมด ที่ได้จากข้อ 6 ไปทดสอบครั้งที่ 2 กับนักเรียนเตรียมทหาร ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 100 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha – Coefficient) ของครอนบาค Cronbach

7.1 แบบสอบถามวัดการรับรู้ความสามารถของตน จำนวน 15 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่น 0.846

7.2 แบบสอบถามวัดการปฏิบัติตามประเพณีของโรงเรียนเตรียมทหาร จำนวน 15 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่น 0.722

7.3 แบบสอบถามวัดสัมพันธภาพระหว่างนายทหารปกครองกับนักเรียนเตรียมทหาร จำนวน 15 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่น 0.857

7.4 แบบสอบถามวัดการอบรมเลี้ยงดู จำนวน 15 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามวัดการอบรมเลี้ยงดูแต่ละแบบดังนี้

แบบประชาธิปไตย มีค่า 0.763

แบบเข้มงวดกวดขัน มีค่า 0.855

แบบปล่อยปละละเลย มีค่า 0.917

7.5 แบบวัดบุคลิกภาพความเป็นทหาร จำนวน 36 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่น 0.921

8. นำแบบสอบถามที่ได้จากข้อ 7 มาพิมพ์เป็นรูปเล่ม เพื่อนำไปเก็บข้อมูลในการวิจัยต่อไป

ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

ลักษณะของเครื่องมือเป็นแบบสอบถามสอบถามรวม 5 ฉบับ ประกอบด้วย

ฉบับที่ 1 แบบสอบถามวัดการรับรู้ความสามารถของตน ดังตัวอย่าง

ข้อ	ข้อความ	เป็นประจำ	ค่อนข้างบ่อย	บางครั้ง	นานๆ ครั้ง	ไม่เคย
0	ข้าพเจ้ารู้สึกว่าร่ากายของข้าพเจ้าไม่แข็งแรงพอที่จะรับการฝึกทหารหลังเลิกเรียน					
00	ข้าพเจ้ารู้สึกว่ามีความรู้พื้นฐานมากเพียงพอที่จะศึกษาในโรงเรียนเตรียมทหาร					

เกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ข้อความที่มีความหมายทางบวก			ข้อความที่มีความหมายทางลบ		
เป็นประจำ	ให้คะแนน 4	คะแนน	เป็นประจำ	ให้คะแนน 0	คะแนน
ค่อนข้างบ่อย	ให้คะแนน 3	คะแนน	ค่อนข้างบ่อย	ให้คะแนน 1	คะแนน
บางครั้ง	ให้คะแนน 2	คะแนน	บางครั้ง	ให้คะแนน 2	คะแนน
นานๆ ครั้ง	ให้คะแนน 1	คะแนน	นานๆ ครั้ง	ให้คะแนน 3	คะแนน
ไม่เคย	ให้คะแนน 0	คะแนน	ไม่เคย	ให้คะแนน 4	คะแนน

เกณฑ์การแปลความหมาย รวมทั้งฉบับจำนวน 15 ข้อ

คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 52.50–60.00 หมายถึง มีการรับรู้ความสามารถของตนดีมาก

คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 37.50–52.49 หมายถึง มีการรับรู้ความสามารถของตน
ค่อนข้างดี

คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 22.50–37.49 หมายถึง มีการรับรู้ความสามารถของตน
ปานกลาง

คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 7.50–22.49 หมายถึง มีการรับรู้ความสามารถของตนน้อย

คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 0.00– 7.49 หมายถึง มีการรับรู้ความสามารถของตน
น้อยมาก

ฉบับที่ 2 แบบสอบถามวัดการปฏิบัติตามประเพณีของโรงเรียนเตรียมทหาร ดังตัวอย่าง

ข้อ	ข้อความ	จริง	ค่อนข้าง จริง	จริงปาน กลาง	ค่อนข้าง ไม่จริง	ไม่จริง
0	ข้าพเจ้าทำความเคารพรุ่นพี่ทุกคน ด้วยความเต็มใจ					
00	ข้าพเจ้าปฏิบัติตามคำปฏิญาณของ ทักเรียนเตรียมทหารเฉพาะเมื่ออยู่ ในโรงเรียน					

เกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ข้อความที่มีความหมายทางบวก			ข้อความที่มีความหมายทางลบ		
จริง	ให้คะแนน 4	คะแนน	จริง	ให้คะแนน 0	คะแนน
ค่อนข้างจริง	ให้คะแนน 3	คะแนน	ค่อนข้างจริง	ให้คะแนน 1	คะแนน
จริงปานกลาง	ให้คะแนน 2	คะแนน	จริงปานกลาง	ให้คะแนน 2	คะแนน
ค่อนข้างไม่จริง	ให้คะแนน 1	คะแนน	ค่อนข้างไม่จริง	ให้คะแนน 3	คะแนน
ไม่จริง	ให้คะแนน 0	คะแนน	ไม่จริง	ให้คะแนน 4	คะแนน

เกณฑ์การแปลความหมาย รวมทั้งฉบับจำนวน 15 ข้อ

คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 52.50-60.00 หมายถึง มีการปฏิบัติตามประเพณีของ	โรงเรียนเตรียมทหารดีมาก
คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 37.50-52.49 หมายถึง มีการปฏิบัติตามประเพณีของ	โรงเรียนเตรียมทหารดี
คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 22.50-37.49 หมายถึง มีการปฏิบัติตามประเพณีของ	โรงเรียนเตรียมทหารปานกลาง
คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 7.50-22.49 หมายถึง มีการปฏิบัติตามประเพณีของ	โรงเรียนเตรียมทหารน้อย
คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 0.00-7.49 หมายถึง มีการปฏิบัติตามประเพณีของ	โรงเรียนเตรียมทหารน้อยมาก

**ฉบับที่ 3 แบบสอบถามวัดสัมพันธภาพระหว่างนายทหารปกครองกับ
นักเรียนเตรียมทหาร ดังตัวอย่าง**

ข้อ	ข้อความ	เป็นประจำ	ค่อนข้างบ่อย	บางครั้ง	นานๆ ครั้ง	ไม่เคย
0	นายทหารปกครองสนใจผลการเรียนของข้าพเจ้า					
00	นายทหารปกครองสั่งทำโทษโดยไม่มีเหตุผล					

เกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ข้อความที่มีความหมายทางบวก			ข้อความที่มีความหมายทางลบ		
เป็นประจำ	ให้คะแนน 4	คะแนน	เป็นประจำ	ให้คะแนน 0	คะแนน
ค่อนข้างบ่อย	ให้คะแนน 3	คะแนน	ค่อนข้างบ่อย	ให้คะแนน 1	คะแนน
บางครั้ง	ให้คะแนน 2	คะแนน	บางครั้ง	ให้คะแนน 2	คะแนน
นานๆ ครั้ง	ให้คะแนน 1	คะแนน	นานๆ ครั้ง	ให้คะแนน 3	คะแนน
ไม่เคย	ให้คะแนน 0	คะแนน	ไม่เคย	ให้คะแนน 4	คะแนน

เกณฑ์การแปลความหมาย รวมทั้งฉบับจำนวน 15 ข้อ

- คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 52.50-60.00 หมายถึง สัมพันธภาพระหว่างนายทหาร
ปกครองกับนักเรียนเตรียมทหาร
ดีมาก
- คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 37.50-52.49 หมายถึง สัมพันธภาพระหว่างนายทหาร
ปกครองกับนักเรียนเตรียมทหารดี
- คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 22.50-37.49 หมายถึง สัมพันธภาพระหว่างนายทหาร
ปกครองกับนักเรียนเตรียมทหาร
พอใช้
- คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 7.50-22.49 หมายถึง สัมพันธภาพระหว่างนายทหาร
ปกครองกับนักเรียนเตรียมทหาร
ค่อนข้างไม่ดี
- คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 0.00 – 7.49 หมายถึง สัมพันธภาพระหว่างนายทหาร
ปกครองกับนักเรียนเตรียมทหารไม่ดี

ฉบับที่ 4 แบบสอบถามวัดการอบรมเลี้ยงดู ดังตัวอย่าง

ข้อ	ข้อความ	จริง	ค่อนข้าง จริง	จริงปาน กลาง	ค่อนข้าง ไม่จริง	ไม่จริง
00	นักเรียนได้ขออนุญาตจาก ผู้ปกครองไปนอนบ้านเพื่อนคิดว่า ผู้ปกครองนักเรียนจะปฏิบัติ อย่างไร ก. ไม่อนุญาตให้ไปตามลำพัง (เข้มงวดกวดขัน) ข. อนุญาตและได้แนะนำว่าควรดู ปฏิบัติตนอย่างไร..... (ประชาธิปไตย) ค. ทำเฉยๆ ไม่สนใจนักเรียน..... (ปล่อยปละละเลย)					

เกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ข้อความที่มีความหมายทางบวก			ข้อความที่มีความหมายทางลบ		
จริง	ให้คะแนน 4	คะแนน	จริง	ให้คะแนน 0	คะแนน
ค่อนข้างจริง	ให้คะแนน 3	คะแนน	ค่อนข้างจริง	ให้คะแนน 1	คะแนน
จริงปานกลาง	ให้คะแนน 2	คะแนน	จริงปานกลาง	ให้คะแนน 2	คะแนน
ค่อนข้างไม่จริง	ให้คะแนน 1	คะแนน	ค่อนข้างไม่จริง	ให้คะแนน 3	คะแนน
ไม่จริง	ให้คะแนน 0	คะแนน	ไม่จริง	ให้คะแนน 4	คะแนน

เกณฑ์การแปลความหมาย รวมทั้งฉบับจำนวน 15 ข้อ

คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 52.50–60.00 หมายถึง ได้รับการเลี้ยงดูแต่ละวิธีในระดับมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 37.50–52.49 หมายถึง ได้รับการเลี้ยงดูแต่ละวิธีในระดับมาก

คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 22.50–37.49 หมายถึง ได้รับการเลี้ยงดูแต่ละวิธีในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 7.50–22.49 หมายถึง ได้รับการเลี้ยงดูแต่ละวิธีในระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 0.00–7.49 หมายถึง ได้รับการเลี้ยงดูแต่ละวิธีในระดับน้อยที่สุด

ฉบับที่ 5 แบบวัดบุคลิกภาพความเป็นทหาร ดังตัวอย่าง

ข้อ	ข้อความ	จริง	ค่อนข้าง จริง	จริงปาน กลาง	ค่อนข้าง ไม่จริง	ไม่จริง
00	<u>ด้านความอดทน</u> ข้าพเจ้าต้องปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จแม้จะเหนื่อยยาก					
00	<u>ด้านความรับผิดชอบ</u> ข้าพเจ้าทำงานตามคำสั่งผู้บังคับบัญชาเสร็จตามที่กำหนด					
00	<u>ด้านความยุติธรรม</u> ข้าพเจ้าช่วยเหลือและดูแลผู้ได้บังคับบัญชาที่เชื่อฟังคำสั่งของข้าพเจ้าเท่านั้น					
00	<u>ด้านความไม่เห็นแก่ตัว</u> ข้าพเจ้าจะประเมินสถานการณ์ความได้เปรียบเสียเปรียบก่อนช่วยเหลือเพื่อนๆ ในยามสงคราม					
00	<u>ด้านความจงรักภักดี</u> ข้าพเจ้ายอมเสียสละเพื่อรักษาราชบัลลังก์					
00	<u>ด้านความเด็ดขาด</u> ข้าพเจ้าตัดสินใจปฏิบัติงานตามความคิดเห็นของคนส่วนใหญ่					
00	<u>ด้านความคิดริเริ่ม</u> ข้าพเจ้าปฏิบัติงานตามแนวทางปฏิบัติของรุ่นพี่ ๆ แม้จะเป็นวิธีการที่ไม่ทันสมัย					
00	<u>ด้านความกล้าหาญ</u> ข้าพเจ้าปฏิบัติตามคำสั่งผู้บังคับบัญชาเฉพาะพื้นที่ที่ไม่เสี่ยงอันตราย					
00	<u>ความมีระเบียบวินัย</u> ข้าพเจ้าทำความเคารพผู้มียศสูงกว่าเสมอ แม้จะเป็นคนละเหล่าทัพ					

เกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ข้อความที่มีความหมายทางบวก			ข้อความที่มีความหมายทางลบ		
จริง	ให้คะแนน 4	คะแนน	จริง	ให้คะแนน 0	คะแนน
ค่อนข้างจริง	ให้คะแนน 3	คะแนน	ค่อนข้างจริง	ให้คะแนน 1	คะแนน
จริงปานกลาง	ให้คะแนน 2	คะแนน	จริงปานกลาง	ให้คะแนน 2	คะแนน
ค่อนข้างไม่จริง	ให้คะแนน 1	คะแนน	ค่อนข้างไม่จริง	ให้คะแนน 3	คะแนน
ไม่จริง	ให้คะแนน 0	คะแนน	ไม่จริง	ให้คะแนน 4	คะแนน

เกณฑ์การแปลความหมาย รวมทั้งฉบับจำนวน 36 ข้อ

คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 126.00-144.00 หมายถึง มีบุคลิกภาพความเป็นทหารสูงมาก

คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 90.00-125.99 หมายถึง มีบุคลิกภาพความเป็นทหารสูง

คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 54.00 - 89.99 หมายถึง มีบุคลิกภาพความเป็นทหาร
ปานกลาง

คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 18.00 – 53.99 หมายถึง มีบุคลิกภาพความเป็นทหาร
น้อย

คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 0.00 – 17.99 หมายถึง มีบุคลิกภาพความเป็นทหาร
น้อยมาก

วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยนำเครื่องมือ ไปเก็บข้อมูลกับนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยวิธีการ
เก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. นำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อขอความ
อนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ติดต่อโรงเรียนเตรียมทหารเพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล
พร้อมทั้งกำหนด วัน เวลา
3. จัดเตรียมแบบสอบถามให้เพียงพอให้กับกลุ่มตัวอย่าง
4. ดำเนินการเก็บข้อมูล โดยผู้วิจัยเป็นผู้ควบคุมการเก็บข้อมูลด้วยตนเองในทุก
ตอนเรียน ขณะที่นักเรียนทุกคนอยู่ในตอนเรียนเพื่อจะได้อธิบายให้นักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
เข้าใจจุดมุ่งหมายในการเก็บข้อมูล และประโยชน์ที่ได้รับจากการทำแบบสอบถาม ซึ่งในการ

ดำเนินการเก็บข้อมูลนั้น ผู้วิจัยได้อธิบายคำชี้แจงในการทำแบบสอบถามและวิธีการตอบแบบสอบถามแต่ละฉบับอย่างชัดเจนระหว่างวันที่ 11 มีนาคม 2547 ถึงวันที่ 13 มีนาคม 2547 เก็บได้ 324 ฉบับ คิดเป็น 100 %

5. นำแบบสอบถามที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ เพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูล และทดสอบสมมติฐาน

* สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1.1 หาค่าความเที่ยงตรงเชิงพินิจของแบบสอบถาม โดยการพิจารณาจากค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Congruence : IOC) โดยใช้สูตรของโรวินेलลีและแฮมเบลตัน (ลัวัน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2539 : 248 – 249 ; อ้างอิงมาจาก Rovinelli and Hambleton. 1977)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องมีค่าอยู่ระหว่าง -1 ถึง +1
 $\sum R$ แทน ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด
 N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

1.2 หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยหาสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (item total correlation) (บุญเชิด ภิญญอนันตพงษ์. 2545 : 84)

$$r_{xy} = \frac{N \sum XY - \sum X \sum Y}{\sqrt{[N \sum X^2 - (\sum X)^2][N \sum Y^2 - (\sum Y)^2]}}$$

เมื่อ N แทน จำนวนคนในกลุ่ม
 X แทน คะแนนของข้อคำถาม
 Y แทน คะแนนของผลรวมของข้ออื่นๆ ที่เหลือทุกข้อ

1.3 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามที่เป็นมาตราส่วนประเมินค่า โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha – Coefficient) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2538 : 200)

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right]$$

เมื่อ	α	แทน	ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม
	N	แทน	จำนวนข้อของเครื่องมือวัด
	S_i^2	แทน	คะแนนความแปรปรวนเป็นรายข้อ
	S_t^2	แทน	คะแนนความแปรปรวนของเครื่องมือทั้งฉบับ

2. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

2.1 สถิติพื้นฐาน คือ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2.2 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ใช้สูตรสหสัมพันธ์ (Pearson Product – Moment Correlation Coefficient) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2538 : 85)

$$r_{xy} = \frac{N \sum XY - \sum X \sum Y}{\sqrt{[N \sum X^2 - (\sum X)^2][N \sum Y^2 - (\sum Y)^2]}}$$

เมื่อ	r_{xy}	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนน ตัวแปร X กับตัวแปร Y
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนชุดที่ X
	$\sum Y$	แทน	ผลรวมของคะแนนชุดที่ Y
	$\sum X^2$	แทน	ผลรวมของ X แต่ละตัวยกกำลังสอง
	$\sum Y^2$	แทน	ผลรวมของ Y แต่ละตัวยกกำลังสอง
	$\sum XY$	แทน	ผลรวมของผลคูณของ X กับ Y
	N	แทน	จำนวนข้อมูล

2.3 ทดสอบความมีนัยสำคัญของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ โดยใช้ t – test
(ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2540 : 250)

$$t = r \sqrt{\frac{N-2}{1-r^2}} ; \quad df = N-2$$

เมื่อ t แทน ค่าจากการแจกแจงแบบ t
r แทน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
N แทน จำนวนข้อมูล

2.4 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (Kerlinger and Pedhazur. 1977 : 36)

$$R_{Y,1,2,\dots,k} = \sqrt{\beta_1 r_{Y1} + \beta_2 r_{Y2} + \dots + \beta_k r_{Yk}}$$

เมื่อ $R_{Y,1,2,\dots,k}$ แทน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวแปร
อิสระ 1 ถึง k กับตัวแปรตาม Y
 $\beta_1, \beta_2, \dots, \beta_k$ แทน ค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรอิสระตัวที่ 1 ถึง
k ในรูปคะแนนมาตรฐาน
 $r_{Y1}, r_{Y2}, \dots, r_{Yk}$ แทน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระตัวที่
1 ถึง k กับตัวแปรตาม Y

2.5 ทดสอบนัยสำคัญของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (ล้วน สายยศ และ
อังคณา สายยศ. 2540 : 250)

$$F = \frac{R^2 / k}{(1-R^2) / (N-k-1)}$$

เมื่อ F แทน ค่าการแจกแจงแบบเอฟ (F – Distribution)
R แทน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ
N แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
k แทน จำนวนตัวแปรอิสระ
df₁ แทน k
df₂ แทน N - k - 1

2.6 การทดสอบนัยสำคัญของค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยหรือค่าน้ำหนัก
 ความสำคัญ (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2540 : 346 อ้างอิงมาจาก Hay. 1994)
 ด้วยวิธี Enter

$$t = \frac{b_j}{SE_{b_j}}$$

เมื่อ b_j แทน ค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรอิสระตัวที่ j ในรูป
 คะแนนดิบ

เมื่อ SE_{b_j} แทน ค่าความคลาดเคลื่อนของน้ำหนักความสำคัญของตัวแปร
 อิสระตัวที่ j ในรูปคะแนนดิบ

สถิติในข้อ 2.1 – 2.6 คำนวณโดยใช้โปรแกรม SPSS (Statistical Package for
 Social Sciences)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เพื่อให้มีความเข้าใจในการแปลความหมายของการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการแปลผลดังนี้

X_1	แทน	การรับรู้ความสามารถของตน
X_2	แทน	การปฏิบัติตามประเพณีของนักเรียนเตรียมทหาร
X_3	แทน	สัมพันธภาพระหว่างนายทหารปกครองกับนักเรียนเตรียมทหาร
X_4	แทน	การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย
X_5	แทน	การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน
X_6	แทน	การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย
Y	แทน	บุคลิกภาพความเป็นทหาร
k	แทน	คะแนนเต็มทั้งฉบับ
$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ยของแบบสอบถามทั้งฉบับ
S	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
S_x	แทน	ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการประมาณค่าเฉลี่ย
r	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
R	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบพหุคูณ
b	แทน	ค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรอิสระในรูปคะแนนดิบ
F	แทน	ค่าสถิติในการแจกแจงแบบเอฟ
t	แทน	ค่าสถิติในการแจกแจงแบบที

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ค่าสถิติพื้นฐานของปัจจัยแต่ละด้าน บุคลิกภาพความเป็นทหารของนักเรียนเตรียมทหาร และการประมาณค่าเฉลี่ยประชากร ด้วยระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95
2. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรปัจจัย และระหว่างตัวแปรปัจจัยกับบุคลิกภาพความเป็นทหารของนักเรียนเตรียมทหาร
3. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวแปรปัจจัยกับบุคลิกภาพความเป็นทหารของนักเรียนเตรียมทหาร
4. คำนำนัยสำคัญของตัวแปรปัจจัยที่ส่งผลต่อบุคลิกภาพความเป็นทหารของนักเรียนเตรียมทหาร

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ค่าสถิติพื้นฐานของปัจจัยแต่ละด้าน บุคลิกภาพความเป็นทหารของนักเรียนเตรียมทหาร และการประมาณค่าเฉลี่ยประชากร ด้วยระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

ตาราง 2 ค่าสถิติพื้นฐานของปัจจัยแต่ละด้าน บุคลิกภาพความเป็นทหารของนักเรียนเตรียมทหาร และการประมาณค่าเฉลี่ยประชากร ด้วยระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

ตัวแปร	k	$\bar{x}$	s	$S_{\bar{x}}$	ผลการประมาณ ค่าเฉลี่ยของ ประชากร
การรับรู้ความสามารถของตน (X_1)	60	44.370	6.975	0.388	43.61 – 45.13
การปฏิบัติตามประเพณีของโรงเรียน เตรียมทหาร (X_2)	60	48.855	9.105	0.506	47.86 – 49.85
สัมพันธภาพระหว่างนายทหารปกครองกับ นักเรียนเตรียมทหาร (X_3)	60	44.520	7.894	0.439	43.66 – 45.38
การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย (X_4)	60	44.880	8.403	0.469	44.41 – 45.35
การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน (X_5)	60	22.635	9.973	0.554	22.08 – 23.19
การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย (X_6)	60	13.905	11.076	0.615	13.29 – 14.52
บุคลิกภาพความเป็นทหาร (Y)	144	101.412	17.306	0.961	100.45 – 102.37

จากตาราง 2 พบว่าคะแนนเฉลี่ยของการรับรู้ความสามารถของตน การปฏิบัติตามประเพณีของโรงเรียนเตรียมทหาร สัมพันธภาพระหว่างนายทหารปกครองกับนักเรียนเตรียมทหาร และการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย และบุคลิกภาพความเป็นทหารของนักเรียนเตรียมทหาร มีค่าเท่ากับ 44.370 , 48.855 , 44.520 , 44.880 และ 101.412 ตามลำดับ ซึ่งมีช่วงค่าเฉลี่ยของประชากรที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % เท่ากับ 43.61 – 45.13, 47.86 – 49.85, 43.66 – 45.38, 44.41 – 45.35 และ 100.45 – 102.37 ตามลำดับ แสดงว่านักเรียนเตรียมทหารมีการรับรู้ความสามารถของตน การปฏิบัติตามประเพณีของโรงเรียนเตรียมทหาร และมีสัมพันธภาพระหว่างนายทหารปกครองกับนักเรียนเตรียมทหารอยู่ในระดับดี ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยอยู่ในระดับมาก และมีบุคลิกภาพความเป็นทหารของนักเรียนเตรียมทหารอยู่ในระดับสูง คะแนนเฉลี่ยของอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน มีค่า 22.635 และมีช่วงค่าเฉลี่ยของประชากรที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % เท่ากับ 22.08 – 23.19 แสดงว่านักเรียนเตรียมทหารได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันอยู่ในระดับปานกลาง คะแนนเฉลี่ยการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย มีค่า 13.905 และมีช่วงค่าเฉลี่ยของประชากรที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % เท่ากับ 13.29 – 14.52 แสดงว่านักเรียนเตรียมทหารได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยอยู่ในระดับน้อย

2. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรปัจจัย และระหว่างตัวแปรปัจจัยกับ
บุคลิกภาพความเป็นทหารของนักเรียนเตรียมทหาร ดังแสดงในตาราง 3

ตาราง 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรปัจจัย และระหว่างตัวแปรปัจจัยกับ
บุคลิกภาพความเป็นทหารของนักเรียนเตรียมทหาร

ตัวแปร	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	X ₆	Y
การรับรู้ความสามารถ ของตน (X ₁)	1.000	.448**	.405**	-.022	.024	.127*	.615**
การปฏิบัติตามประเพณี ของนักเรียนเตรียมทหาร (X ₂)		1.000	.441**	.351**	.014**	-.003	.651**
สัมพันธภาพระหว่างนาย ทหารปกครองกับนักเรียน เตรียมทหาร (X ₃)			1.000	.259**	-.019	-.029	.471**
การอบรมเลี้ยงดูแบบ ประชาธิปไตย (X ₄)				1.000	-.100	-.156**	.394**
การอบรมเลี้ยงดูแบบ เข้มงวดกวดขัน (X ₅)					1.000	.540**	.151**
การอบรมเลี้ยงดูแบบ ปล่อยปละละเลย (X ₆)						1.000	.202**
บุคลิกภาพความเป็น ทหาร (Y)							1.000

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 3 พบว่า ตัวแปรปัจจัยด้านการปฏิบัติตามประเพณีของโรงเรียน
เตรียมทหาร การรับรู้ความสามารถของตน สัมพันธภาพระหว่างนายทหารปกครองกับ
นักเรียนเตรียมทหาร การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละ
ละเลย และการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน สัมพันธ์ทางบวกบุคลิกภาพความเป็นทหาร
ของนักเรียนเตรียมทหารอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์
สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง .151 - .651

นอกจากนี้ พบว่า การปฏิบัติตามประเพณีของโรงเรียนเตรียมทหาร และสัมพันธภาพระหว่างนายทหารปกครองกับนักเรียนเตรียมทหารสัมพันธ์ทางบวกต่อการรับรู้ความสามารถของตนเองมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยสัมพันธ์ทางบวกต่อการรับรู้ความสามารถของตนเองมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สัมพันธภาพระหว่างนายทหารปกครองกับนักเรียนเตรียมทหาร การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย และการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันสัมพันธ์ทางบวกต่อการปฏิบัติตามประเพณีของโรงเรียนเตรียมทหารอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยสัมพันธ์ทางบวกต่อสัมพันธภาพระหว่างนายทหารปกครองกับนักเรียนเตรียมทหารมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยสัมพันธ์ทางลบต่อการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยสัมพันธ์ทางบวกต่อการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ค่าสหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวแปรปัจจัยกับบุคลิกภาพความเป็นทหารของนักเรียนเตรียมทหาร

ตาราง 4 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวแปรปัจจัยกับบุคลิกภาพความเป็นทหารของนักเรียนเตรียมทหาร

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
Regression	6	64770.301	10795.050	107.062**
Residual	317	31963.131	100.830	
Total	323	96733.432		
R = .828		R ² = .670		

จากตาราง 4 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวแปรปัจจัย การปฏิบัติตามประเพณีของโรงเรียนเตรียมทหารการรับรู้ความสามารถของตน สัมพันธภาพระหว่างนายทหารปกครองกับนักเรียนเตรียมทหาร การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย และการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน กับบุคลิกภาพความเป็นทหารของนักเรียนเตรียมทหาร มีค่าเท่ากับ 0.828 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และตัวแปรปัจจัยทั้ง 6 ด้านร่วมกันอธิบายคุณลักษณะของบุคลิกภาพความเป็นทหารของนักเรียนเตรียมทหาร ได้ร้อยละ 67 (R² = .67)

4. คำนำน้หนักความสำคัญของตัวแปรปัจจัยที่ส่งผลต่อบุคลิกภาพความเป็นทหารของนักเรียนเตรียมทหารและการทดสอบนัยสำคัญของค่าน้หนักความสำคัญดังแสดงในตาราง 5

ตาราง 5 คำนำน้หนักความสำคัญของตัวแปรปัจจัยที่ส่งผลต่อบุคลิกภาพความเป็นทหารของนักเรียนเตรียมทหาร

ตัวแปร	b_j	S_{b_j}	β	t
X_1	1.049	0.423	0.423	10.818**
X_2	0.194	0.315	0.315	7.762**
X_3	0.599	0.088	0.088	2.328*
X_4	0.623	0.302	0.302	8.333**
X_5	0.150	0.087	0.087	2.247*
X_6	0.237	0.152	0.152	3.887**

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 5 พบว่าค่าน้หนักความสำคัญในรูปคะแนนมาตรฐานของปัจจัยด้านการรับรู้ความสามารถของตน การปฏิบัติตามประเพณีของนักเรียนเตรียมทหาร การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย ส่งผลทางบวกต่อบุคลิกภาพความเป็นทหารของนักเรียนเตรียมทหารอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนปัจจัยด้านสัมพันธภาพระหว่างนายทหารปกครองกับนักเรียนเตรียมทหารและการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันส่งผลทางบวกต่อบุคลิกภาพความเป็นทหารของนักเรียนเตรียมทหารอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อพิจารณาคำน้หนักความสำคัญในรูปคะแนนมาตรฐาน พบว่า การรับรู้ความสามารถของตนส่งผลทางบวกต่อบุคลิกภาพความเป็นทหารของนักเรียนเตรียมทหารมากที่สุด โดยมีค่าน้หนักความสำคัญในรูปคะแนนมาตรฐาน เท่ากับ 0.423 รองลงมาคือ การปฏิบัติตามประเพณีของนักเรียนเตรียมทหาร การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย และการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย สัมพันธภาพระหว่างนายทหารปกครองกับนักเรียนเตรียมทหารและการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน ตามลำดับ มีค่าน้หนักความสำคัญในรูปคะแนนมาตรฐาน เท่ากับ 0.315, 0.302, 0.152, 0.088 และ 0.087 ตามลำดับ

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับบุคลิกภาพความเป็นทหารของนักเรียนเตรียมทหาร และศึกษาน้ำหนักความสำคัญของปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อบุคลิกภาพความเป็นทหารของนักเรียนเตรียมทหาร จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนเตรียมทหารชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2 ปีการศึกษา 2546 จำนวน 324 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) โดยใช้ชั้นปีที่ศึกษาเป็นชั้น (Strata) มีตอนเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม (Sampling Unit) มีเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นแบบวัดเกี่ยวกับตัวแปรที่ศึกษาจำนวน 5 ฉบับ คือ แบบสอบถามวัดการรับรู้ความสามารถของตน แบบสอบถามวัดการปฏิบัติตามประเพณีของโรงเรียนเตรียมทหาร แบบสอบถามวัดสัมพันธภาพระหว่างนายทหารปกครองกับนักเรียนเตรียมทหาร แบบสอบถามวัดการอบรมเลี้ยงดู ซึ่งประกอบด้วยการเลี้ยงดู 3 แบบ ได้แก่ มีค่าความเชื่อมั่น แบบเข้มงวดกวดขัน แบบปล่อยปละละเลย มี และแบบวัดบุคลิกภาพความเป็นทหาร ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่น 0.846, 0.722, 0.857, 0.763, 0.855, 0.917 และ 0.921 ตามลำดับ

การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามทั้ง 5 ฉบับ ไปให้นักเรียนเตรียมทหารที่เป็นกลุ่มตัวอย่างตอบ หลังจากได้รับแบบสอบถามคืนนำมาตรวจให้คะแนน แล้วจึงทำการวิเคราะห์หาค่าสถิติพื้นฐานและการประมาณค่าเฉลี่ย หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรปัจจัย และระหว่างตัวแปรปัจจัยกับบุคลิกภาพความเป็นทหารของนักเรียนเตรียมทหาร หาค่าสหสัมพันธ์พหุคูณ และค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรปัจจัยที่ส่งผลต่อบุคลิกภาพความเป็นทหารของนักเรียนเตรียมทหาร

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

1. ปัจจัยทุกด้านมีความสัมพันธ์ทางบวกกับบุคลิกภาพความเป็นทหารของนักเรียนเตรียมทหารอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ 0.828 แสดงว่าปัจจัยเหล่านี้ร่วมกันอธิบายคุณลักษณะของบุคลิกภาพความเป็นทหารของนักเรียนเตรียมทหารได้ร้อยละ 67 ($R^2 = .67$)

2. ปัจจัยด้านการรับรู้ความสามารถของตน การปฏิบัติตามประเพณีของนักเรียนเตรียมทหาร การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย ส่งผลทางบวกต่อบุคลิกภาพความเป็นทหารของนักเรียนเตรียมทหารอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนปัจจัยด้านสัมพันธภาพระหว่างนายทหารปกครองกับนักเรียนเตรียมทหาร และการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันส่งผลทางบวกต่อบุคลิกภาพความเป็นทหารของนักเรียนเตรียมทหารอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่การรับรู้ความสามารถของตนส่งผลทางบวกต่อบุคลิกภาพความเป็นทหารของนักเรียนเตรียมทหารมากที่สุด ซึ่งมีค่าน้ำหนักความสำคัญในรูปคะแนนมาตรฐาน เท่ากับ 0.423 รองลงมาคือการปฏิบัติตามประเพณีของนักเรียนเตรียมทหาร การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย และการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย สัมพันธภาพระหว่างนายทหารปกครองกับนักเรียนเตรียมทหาร และการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน โดยมีค่าน้ำหนักความสำคัญในรูปคะแนนมาตรฐาน เท่ากับ 0.315, 0.302, 0.152, 0.088 และ 0.087 ตามลำดับ

อภิปรายผล

จากการวิเคราะห์และสรุปผลการศึกษาค้นคว้า สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ปัจจัยการรับรู้ความสามารถของตน การปฏิบัติตามประเพณีของโรงเรียนเตรียมทหาร สัมพันธภาพระหว่างนายทหารปกครองกับนักเรียนเตรียมทหาร การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย และการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน มีความสัมพันธ์ทางบวกต่อบุคลิกภาพความเป็นทหารของนักเรียนเตรียมทหารอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ตัวแปรปัจจัยทั้ง 6 ด้านร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของบุคลิกภาพความเป็นทหารของนักเรียนเตรียมทหาร ได้ร้อยละ 67 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 และสอดคล้องกับคำกล่าวของจำรัส แจ่มจันทร์ (2539 : 26) ที่ว่า ปัจจัยที่มีผลต่อบุคลิกภาพ ประกอบด้วย ปัจจัยด้านร่างกาย จิตใจ การเรียนรู้ สภาพสิ่งแวดล้อม ทำให้บุคคลมีบุคลิกภาพที่แตกต่างกันไปตามสถานภาพของตนเอง นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับคำกล่าวของ ศรีธรรม ธนะภูมิ (2536 : 5) ที่ว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อ

บุคลิกภาพ คือ ปัจจัยทางชีวภาพ ปัจจัยทางสังคมและสภาพแวดล้อม ปัจจัยทางครอบครัว และวิธีอบรมดูแลเด็ก

2. คำนำนักความสำคัญของปัจจัยด้านการรับรู้ความสามารถของตน การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย การปฏิบัติตามประเพณีของโรงเรียนเตรียมทหาร และการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย ส่งผลทางบวกต่อบุคลิกภาพความเป็นทหารของนักเรียนเตรียมทหารอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนคำนำนักความสำคัญของสัมพันธภาพระหว่างนายทหารปกครองกับนักเรียนเตรียมทหาร และการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน ส่งผลทางบวกต่อบุคลิกภาพความเป็นทหารของนักเรียนเตรียมทหารอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 เมื่อพิจารณาคำนำนักความสำคัญในรูปคะแนนมาตรฐาน พบว่า การรับรู้ความสามารถของตนส่งผลทางบวกต่อบุคลิกภาพความเป็นทหารของนักเรียนเตรียมทหารมากที่สุด รองลงมาคือการปฏิบัติตามประเพณีของโรงเรียนเตรียมทหาร การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย และการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย สัมพันธภาพระหว่างนายทหารปกครองกับนักเรียนเตรียมทหารและการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน ตามลำดับ

การรับรู้ความสามารถของตนส่งผลทางบวกต่อบุคลิกภาพความเป็นทหารของนักเรียนเตรียมทหาร เนื่องมาจากการปลูกฝังให้นักเรียนเตรียมทหารมีบุคลิกภาพตามที่ต้องการนั้น นักเรียนเตรียมทหารต้องผ่านกระบวนการซึ่งต้องใช้ทั้งกำลังกาย กำลังใจ และความสามารถทางสมองเป็นอย่างมาก ผู้ที่มีการรับรู้ความสามารถของตนสูงจึงจะมีความพยายามยามจนประสบความสำเร็จได้ ดังคำกล่าวของเดล เอช ชัง (กรรณิการ์ จิตต์บรรเทา, 2539 : 11 ; อ้างอิงจาก Shunk, 1983 : 89) ที่ว่าการรับรู้ความสามารถมีผลต่อการเลือกกระทำความพยายาม และความอดต่อความยากลำบากเพื่อให้การกระทำนั้นประสบผลสำเร็จ

การปฏิบัติตามประเพณีของโรงเรียนเตรียมทหารส่งผลทางบวกต่อบุคลิกภาพความเป็นทหารของนักเรียนเตรียมทหาร เนื่องมาจากประเพณีของโรงเรียนเตรียมทหารซึ่งประกอบด้วยระบบอาวุโส และระบบเกียรติศักดิ์นั้น เป็นระบบซึ่งสร้างขึ้นมาเพื่อปลูกฝังให้นักเรียนเตรียมทหารมีลักษณะและบุคลิกภาพเหมาะสมกับการเป็นทหาร ดำรงวินัยในอนาคต ผลการวิจัยที่ได้มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของผะดากุล บัณฑิตยานาค (2544 : บทคัดย่อ) ซึ่งศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการเป็นผู้นำของนักเรียนเตรียมทหาร พบว่าปัจจัยด้านโรงเรียน ได้แก่ ประเพณีของโรงเรียนเตรียมทหาร มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเป็นผู้นำของนักเรียนเตรียมทหาร

สัมพันธภาพระหว่างนายทหารปกครองกับนักเรียนเตรียมทหารที่ส่งผลทางบวกต่อบุคลิกภาพความเป็นทหารของนักเรียนเตรียมทหาร เนื่องมาจากนายทหารปกครองเป็นผู้ที่ถูกคัดเลือกจากเหล่าทัพ และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ มาทำหน้าที่เป็นผู้ให้ความรู้ด้านการทหาร ปกครองดูแล บังคับบัญชา เป็นแบบอย่างที่ดีของนายทหาร ตำรวจ ดังนั้นนักเรียนที่มีสัมพันธภาพที่ดีกับนายทหารปกครองจะมีบุคลิกภาพความเป็นทหารที่ดีด้วย ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของประทีป แสงเปี่ยมสุข (2533 : 2) ได้กล่าวถึงสัมพันธภาพของครูกับนักเรียนว่าความสำเร็จในการสอนส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับสัมพันธภาพของครูกับนักเรียนภายใต้บรรยากาศที่อบอุ่น ปราศจากการข่มขู่ เด็กนักเรียนต้องเรียนอยู่ในโรงเรียน เด็กจึงมีชีวิตผูกพันอยู่กับครู การแสดงออก นิสัยใจคอ และทุกสิ่งทุกอย่างที่ครูปฏิบัติต่อเด็กย่อมมีอิทธิพลต่อผลการเรียน และชีวิตจิตใจของนักเรียนทั้งในวันนี้และในอนาคต และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของเพนเทอร์ (ผะดากุล บันลายนาค. 2544 : 60 ; อ้างอิงจาก Painter. 1999 : 2802) ซึ่งได้ศึกษาความสัมพันธ์ และความเข้าใจกันระหว่างครูกับนักเรียนที่ส่ง ผลต่อบุคลิกภาพ ความเป็นผู้นำของนักเรียน พบว่า ปัจจัยที่สร้างความเป็นผู้นำของนักเรียนคือบรรยากาศที่ดีในการเรียนการสอน ความร่วมมือในการทำงานของนักเรียน การฝึกนักเรียนโดยนักเรียนต้องมีความกระตือรือร้น มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน ครูมีบทบาทคอยให้คำแนะนำเพิ่มเติม โดยให้อิสระทางความคิดแก่นักเรียนและคอยกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจในการทำงานร่วมกัน สิ่งเหล่านี้จะทำให้ให้นักเรียนเกิดความเป็นผู้นำได้

การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย และการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันที่ส่งผลทางบวกกับบุคลิกภาพความเป็นทหารของนักเรียนเตรียมทหาร เนื่องมาจากการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ จะส่งผลต่อ พฤติกรรม และบุคลิกภาพของเด็กตอนวัยรุ่น(วินัดดา ปิยะศิลป์ 2540 : 144) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอุบลรัตน์ โพธิ์โกสม (2523 : 50) ที่ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูและบุคลิกภาพด้านความซื่อสัตย์ของเด็กไทย ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มัธยมศึกษาปีที่ 2 และมัธยมศึกษาปีที่ 4 ของนักเรียนในเขตกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด พบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบมีเหตุผล และแบบเข้มงวดมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความซื่อสัตย์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนั้นปัจจัยด้านการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยอาจจะเนื่องมาจากผู้ที่มีบุคลิกภาพความเป็นทหารดีนั้นต้องเป็นผู้กล้าหาญ กล้าเสี่ยง กล้าตัดสินใจ ดังนั้นนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยซึ่งได้ถูกฝึกให้คิดเองทำเองตั้งแต่เด็กจึงทำให้ส่งผลกับบุคลิกภาพความเป็นทหาร

ข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยขอเสนอแนะเป็น 2 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการนำผลการวิจัยไปใช้

เมื่อพิจารณาคะแนนเฉลี่ยของแบบสอบถามบุคลิกภาพความเป็นทหาร ถึงแม้ว่าจะอยู่ในระดับสูง แต่คะแนนเฉลี่ยยังไม่สูงเท่าที่ควร จึงควรนำผลที่ได้จากการศึกษาที่ว่าปัจจัยทั้ง 6 ด้าน คือ การรับรู้ความสามารถของตน การปฏิบัติตามประเพณีของนักเรียนเตรียมทหาร สัมพันธภาพระหว่างนายทหารปกครองกับนักเรียนเตรียมทหาร การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย ส่งผลต่อบุคลิกภาพความเป็นทหารของนักเรียนเตรียมทหารทั้งสิ้น แต่มีน้ำหนักความสำคัญไม่เท่ากัน โดยการรับรู้ความสามารถของตน การปฏิบัติตามประเพณีของนักเรียนเตรียมทหารและสัมพันธภาพระหว่างนายทหารปกครองกับนักเรียนเตรียมทหาร ซึ่งเป็นปัจจัยที่สร้างขึ้นได้ในขณะที่นักเรียนใช้เวลาอยู่ในโรงเรียนส่งผลเป็นอย่างมากต่อบุคลิกภาพความเป็นทหารของนักเรียนเตรียมทหารดังนั้นผู้ที่เกี่ยวข้องจึงควรจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการพัฒนาปัจจัยทั้ง 3 ด้าน เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนเตรียมทหารมีบุคลิกภาพความเป็นทหารดีขึ้น โดยการให้อาจารย์จิตวิทยาส่งเสริมให้นักเรียนเตรียมทหารรับรู้ความสามารถของตนเองทั้งทาง ด้านร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา เข้มงวดกวดขันให้นักเรียนปฏิบัติตามประเพณีของโรงเรียนมากขึ้น และพัฒนาสัมพันธภาพของนายทหารปกครองกับนักเรียนเตรียมทหาร ส่วนปัจจัยด้านการอบรมเลี้ยงดูนั้นถึงแม้ว่าจะไม่สามารถแก้ไขหรือปรับเปลี่ยนได้ แต่ก็ใช้เป็นข้อมูลสำคัญในการพยากรณ์และอธิบายบุคลิกภาพความเป็นทหารของนักเรียนแต่ละคนที่มีความแตกต่างกันได้ จึงเป็นประโยชน์ในการพัฒนาบุคลิกภาพของนักเรียนเป็นรายบุคคลโดยการส่งเสริมปัจจัยด้านอื่นให้มากขึ้น

2. ด้านการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยอื่นๆ ที่สัมพันธ์กับบุคลิกภาพความเป็นทหารของนักเรียนเตรียมทหาร โดยเฉพาะปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียนด้านอื่นๆ เช่น สัมพันธภาพกับเพื่อน บรรยากาศในห้องเรียน เป็นต้น

2.2 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับบุคลิกภาพความเป็นทหารของนักเรียนนายร้อย พระจุลจอมเกล้า โรงเรียนนายเรือ และโรงเรียนนายเรืออากาศ เพราะน่าจะมีบุคลิกภาพความเป็นทหารเด่นชัดกว่านักเรียนเตรียมทหาร เนื่องจากโรงเรียนเตรียมทหารมีหน้าที่ให้การศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย แล้วจึงส่งเข้าศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า โรงเรียนนายเรือ และโรงเรียนนายเรืออากาศ

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรณีการ์ จิตรบรรเทา.(2539). ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถของตนเองและ
ความคาดหวังในผลการเรียนภาษาอังกฤษ กับความสามารถในการอ่านเพื่อความ
เข้าใจภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 กรุงเทพมหานคร.
วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การสอนภาษาอังกฤษ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- กระทรวงกลาโหม.(2534). หลักสูตรโรงเรียนเตรียมทหาร.
- กระทรวงศึกษาธิการ.(2520). กรมวิชาการ.
- กองบัญชาการทหารสูงสุด.(2526). คู่มือนายทหาร. สำนักงานฝ่ายเสนาธิการประจำผู้
บัญชาการทหารสูงสุด. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์รุ่งเรืองสาส์น.
- _____ (2543). คู่มือนายทหารสัญญาบัตร. สำนักงานฝ่ายเสนาธิการ
ประจำผู้บัญชาการทหารสูงสุด. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์รุ่งเรืองสาส์น.
- กันยา สุวรรณแสง. (2532).จิตวิทยาทั่วไป. กรุงเทพฯ : อักษรพิทยา.
- งามตา วณินทานนท์. (2534). จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพฯ สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- จรรยา สุวรรณทัต. (2535). จิตวิทยาทั่วไป. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- จิรพร ปัทมสะคุณธ์.(2543). การศึกษาความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของแบบทดสอบวัด
บุคลิกภาพความเป็นทหารของนักเรียนทหาร. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม.กรุงเทพฯ :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- จิตรา เมฆะ. (2529). ปัญหาการปฏิบัติงานของครูวิทยาศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษาใน
กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ค.บ. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- จุฑามาศ ใจนักรบ.ร.อ.,(2524). การสร้างเกณฑ์ประเมินคุณภาพนักเรียนเตรียมทหาร.
วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
ถ่ายเอกสาร.
- จรัส แจ่มจันทร์. (2539). การศึกษาบุคลิกภาพของครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทาง
สติปัญญาโดยใช้แบบทดสอบ 16PF. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม.กรุงเทพฯ :บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- เชียรศรี วิวิธสิริ. (2534). จิตวิทยาการเรียนรู้อิงผู้ใหญ่ พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ : ภาควิชา
การศึกษาผู้ใหญ่ คณะศึกษาศาสตร์. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

- ไชยยศ เรืองสุวรรณ และปรีชา วิหคโต. (2537). รายงานการวิจัยปัจจัยและสมรรถภาพ
พื้นฐานของผู้สอนตาม หลักสูตรวิทยาลัยชุมชน. กรุงเทพฯ : กรมการฝึกหัดครู.
จิตติพัฒน์ สงบกาย.(2533). ผลการกำกับตนเองต่อความคาดหวังเกี่ยวกับความสามารถของ
ตนเองและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปี
ที่ 5 . วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
ถ่ายเอกสาร.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน และคณะ. (2528). “ การวัดทัศนคติ.” ในการวัดทัศนคติเพื่อทำนาย
พฤติกรรม เอกสารการอบรมการวิจัยชั้นสูง. หน้า 1 – 22. กรุงเทพฯ : ม.ป.พ,
ดาวนภา กิตติสาโร.(2544). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อ
ความซื่อสัตย์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพ
มหานคร กลุ่มเจ้าพระยา โดยใช้วิธีวิเคราะห์สหสัมพันธ์เชิงคาโนนิคอล. ปรินญา
นิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- ดำรง จินดารัตน์. ร.อ., (2524). ความคิดเห็นของครูและนักเรียนโรงเรียนเตรียมทหาร
เกี่ยวกับความสอดคล้องของหลักสูตรวิทยาศาสตร์ในโรงเรียนเตรียมทหารกับ
คุณลักษณะที่ต้องการของตำรวจและทหาร.วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ :
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ทองหล่อ วงศ์อินทร์ . (2523). จิตวิทยาการศึกษา. ปทุมธานี : หน่วยเอกสารตำรา แผนก
บริการการศึกษา วิทยาลัยครูเพชรบุรีวิทยาลงกรณ์.
- ทวิช เปล่งวิทยา.(2522). จิตวิทยาผู้นำ. กรุงเทพฯ : รุ่งเรืองสาส์นการพิมพ์.
- ทวี ท่อแก้ว. (2517). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- ทวีชัย วิริยะโกศล. (2541). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความคาดหวังทางการศึกษาของนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 1 ปรินญาณิพนธ์ กศ.ด (ประชากรศึกษา) .กรุงเทพฯ : บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.
- ธวัชชัย ทาทอง. (2546). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถภาพสมองด้านการ
ประเมินค่าทางภาษาในผลการติดตามทฤษฎีโครงสร้างสมองของกิลฟอร์ดกับ
บุคลิกภาพความเป็นผู้นำของนักเรียนนายสิบ โรงเรียนนายสิบทหารบก.ปรินญา
นิพนธ์ กศ.ม.กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- นงเยาว์ พิงพา.(2529). การสร้างแบบทดสอบวัดบุคลิกภาพความเป็นทหาร. ปรินญาณิพนธ์
กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
ถ่ายเอกสาร.

- นวลละอ อสุภผล. (2527). ทฤษฎีบุคลิกภาพ. กรุงเทพฯ : คณะมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- นิภา นิธยาน. (2538). การปรับตัวและบุคลิกภาพ. : จิตวิทยาเพื่อการศึกษาและชีวิต.
กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- นิภาพรรณ แก่นคง. (2532). การศึกษาความสามารถในการวิเคราะห์ของตนเองและ
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียน
ด้วยวิธีแบบไตรสิกขา.ทหาร. ปรินญาณพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์. (2545).ประมวลสาระชุดวิชาการพัฒนาเครื่องมือสำหรับการ
ประเมินการศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- บุญส่ง นิลแก้ว. (2519). การวัดผลทางจิตวิทยา. กรุงเทพฯ : แพรวพิทยา.
- ประชา ผ่องใส. (2530). การวิเคราะห์องค์ประกอบบุคลิกภาพความเป็นไทยของนักเรียนชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดกรุงเทพมหานคร. ปรินญาณพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- ประทีป จินนี. (2539). รายงานการวิจัยผลของการเตือนตนเองต่อการรับรู้ความสามารถของ
คนที่ส่งผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานตามที่ได้รับมอบหมายของ
นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร.
- ประทีป แสงเปี่ยมสุข. (2533) รูปแบบการจัดองค์ประกอบด้านปัจจัยและกระบวนการเพื่อ
เพิ่มคุณภาพการเรียนการสอน กลุ่มทักษะภาษาไทย. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ.
- ประมวล คิดดินสัน. (2519) .จิตวัฒนา จิตวิทยาพัฒนาการ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์
ก้าวหน้า.
- ประหยัด ทองมาก. (2526). แงคิดมุมมอง ดร. กษมา วรวรรณ ณ อยุธยา คุณภาพ
การศึกษากับการแนะแนว. กรุงเทพฯ : สมาคมแนะแนว.
- ปิยะ สุวรรณพิมพ์, พล.อ., (2540) เอกสารประกอบการสัมมนาเรื่อง แนวทางการพัฒนาการ
ดูแลนักเรียนเตรียมทหาร, กรุงเทพฯ : โรงเรียนเตรียมทหาร.
- ผะดากุล ปันลายนาค. (2544). ปัจจัยที่สัมพันธ์กับความเป็นผู้นำของนักเรียนเตรียมทหาร.
ปรินญาณพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.

- เผด็จ จารุจินดา.(2535). เอกสารประกอบคำบรรยายวิชาความเป็นผู้นำ. โรงเรียนทหาร
สารวัตร กรมการสารวัตรทหารบก.
- พรเพ็ญ สุวรรณเดชา. (2533). รายงานการวิจัยเรื่อง แนวโน้มคุณภาพชีวิตของประชากร
จังหวัดปัตตานีใน 10 ปีข้างหน้า ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ 6 กระทรวงหลัก.
กรุงเทพ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
- พรศิริ กองนวล. (2539). การพัฒนาแบบวัดบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบที่สำคัญ.
ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- พเยาว์ เนตรประชา. การสร้างแบบทดสอบวัดบุคลิกภาพความเป็นนักกีฬา สำหรับนักศึกษา
วิทยาลัยพลศึกษาในภาคกลาง. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2538. ถ่ายเอกสาร.
- เพ็ญทิพย์ ชัยพัฒน์ และคณะ. (2525). จิตวิทยาวัยรุ่นและการศึกษา. กรุงเทพ :
มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- มะลิ อุดมภาพ. (2538). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับความ
ภาคภูมิใจในตนเอง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 .ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม.
กรุงเทพ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
ถ่ายเอกสาร.
- รัญจวน คำวชิรพิทักษ์. (2524). บุคลิกภาพที่พึงประสงค์ของบัณฑิตมหาวิทยาลัยสุโขทัย
ธรรมาธิราช. กรุงเทพ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน. กรุงเทพ : อักษรเจริญทัศน์, 2525.
- โรงเรียนเตรียมทหาร. (2540). การสัมมนาเรื่องแนวทางการพัฒนาและดูแลนักเรียนเตรียม
ทหาร. กรุงเทพ : โรงเรียนเตรียมทหาร.
- _____ . (2542). คู่มือนักเรียนเตรียมทหาร รุ่นที่ 42. กรุงเทพ : โรงเรียน
เตรียมทหาร.
- _____ . (2545). คู่มือนักเรียนเตรียมทหาร รุ่นที่ 45. กรุงเทพ :โรงเรียน
เตรียมทหาร.
- _____ . (2545). แนวทางการศึกษาต่อในโรงเรียนเตรียมทหารกรุงเทพ :
โรงเรียนเตรียมทหาร.
- โรงเรียนนายเรือ. (2541). คู่มือนักเรียนนายเรือ. สมุทรปราการ : โรงเรียนนายเรือ
- โรงเรียนนายเรืออากาศ. (2541). คู่มือนักเรียนนายเรืออากาศ. กรุงเทพ : โรงเรียนนายเรือ
อากาศ.

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2538). เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 4

กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.

_____. (2539). เทคนิคการวัดผลการเรียนรู้. กรุงเทพฯ : ชมรมเด็ก.

_____. (2540). สถิติวิทยาทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาสน์.

_____. (2542). การวัดด้านจิตพิสัย. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาสน์.

ลิขิต กาญจนภรณ์. (2531). จิตวิทยาพื้นฐานพฤติกรรมมนุษย์. นครปฐม : โรงพิมพ์

มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์.

วราภรณ์ รักวิจัย. (2529). ภาคหลักสูตรและการสอน. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประสานมิตร.

วันเพ็ญ พิศาลพงศ์ และคณะ. (2526). การศึกษาวิธีการอบรมเลี้ยงดู พัฒนาการทางร่างกาย

และความพร้อมทางการเรียนของเด็กก่อนวัยเรียนในกรุงเทพ. กรุงเทพฯ :

สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

วัลภา สายยั้ง, นวลฉวี ประเสริฐสุข และประสิทธิ์ สาระสันต์. (2539). การสร้างแบบวัดการ

รับรู้ความสามารถของตนเองเชิงการบริหาร. รายงานการวิจัยฉบับที่ 6 . กรุงเทพฯ :

สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

วินัดดา ปิยะศิลป์. (2540). การพัฒนาครอบครัว. กรุงเทพฯ : สำนักงานปลัดนายกรัฐมนตรี.

วิมลพร พันธุมนตรี. (2534). การสร้างแบบทดสอบวัดบุคลิกภาพ 5 องค์ประกอบที่สำคัญ

ตามรูปแบบของกอร์ดอน. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.

ศิริกุล ตันทุลาภิรักษ์. (2531). ทฤษฎีบุคลิกภาพ. กาญจนบุรี : ภาควิชาจิตวิทยาแนะแนว

มหาวิทยาลัยทวารวดี.

ศิริชัย กาญจนวาสี, ทวีวัฒน์ ปิตยานนท์ และดิเรก สุขโ. (2537). การเลือกใช้สถิติที่

เหมาะสมสำหรับการวิจัย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ศรีธรรม ธนะภูมิ. (2536). พัฒนาการทางอารมณ์และบุคลิกภาพ. กรุงเทพฯ : คณะแพทย

ศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล.

ศรีเรือน แก้วกังวาล. (2530). จิตวิทยาพัฒนาการ. กรุงเทพฯ : ประกายพริก พิมพ์ครั้งที่ 4

สงวน สุทธิเลิศอรุณ. (2524). ทฤษฎีและปฏิบัติการทางจิตวิทยาสังคม . กรุงเทพฯ :

อักษรบัณฑิต.

สถิต วงศ์สวรรค์. (2529). จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพฯ : บำรุงสาสน์.

- สมชาย วัฒนกุล. (2526). จิตวิทยาวัยรุ่น. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
พิษณุโลก
- สมนึก ศิลาวงศ์. (2541). การพัฒนาระบบเกียรติศักดิ์ของนักเรียนนายร้อย โรงเรียนนาย
ร้อยพระจุลจอมเกล้า. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยการทัพบก สถาบันวิชาการทหารบก
ชั้นสูง.
- สมพงษ์ ธีรพัฒน์. (2517). ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดู ความเชื่อมั่นในตนเอง
และความรู้สึกกับผิดชอบ. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. วิทยาลัยวิชาการศึกษา
ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. (2539). ทฤษฎีและเทคนิคการปรับพฤติกรรม. พิมพ์ครั้งที่ 2 .
กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สินีนาถ สวัสดิบุตร. (2525). การสร้างแบบทดสอบสำรวจบุคลิกภาพทหาร-ตำรวจ.
วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- สิริวรรค์ อัสวกุล. (2528). ความคาดหวังเกี่ยวกับความสามารถในการทำงานที่กำหนดของ
นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและต่ำ. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ :
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- สุพัตรา สุภาพ. (2531). ปัญหาสังคม. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด.
- _____. (2534). สังคมวิทยา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด.
- สุนน อมรวิวัฒน์. (2540). การพัฒนาครอบครัว. กรุงเทพฯ : สำนักงานปลัดนายกรัฐมนตรี.
- สุมาลี วงศ์ปลุกแก้ว. (2540). ความสัมพันธ์ระหว่างปฏิสัมพันธ์ของครูกับนักเรียนของชั้น
เรียนความรู้สึกกับผิดชอบ และความเชื่อมั่นในตนเอง. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม.
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
ถ่ายเอกสาร.
- อนงค์ พรหมจักร. (2538). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบที่
สำคัญกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม.
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
ถ่ายเอกสาร.
- อบรม สินภิบาล. (2522). รวมทฤษฎีจิตวิทยา. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- อรพัญญ์ ประสิทธิ์รัตน์. (2533). รายงานการวิจัยเรื่องการศึกษาสภาพแวดล้อมทางการเรียน
ของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาควิชาเทคโนโลยี
การศึกษา. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางเขน.

- อรพินทร์ ชุ่มชม และอัจฉรา สุขารมณ. (2532). องค์ประกอบที่สัมพันธ์กับการปรับตัวของนักเรียนวัยรุ่น. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- อาภา จันทรสกุล. (2523). เอกสารประกอบคำบรรยายวิชาการปรับพฤติกรรม. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- อุบลรัตน์ โพธิ์โกสุม. (2523). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูและความซื่อสัตย์ของเด็กไทย. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- เอนกกุล กรี่แสง. (2521). เอกสารประกอบการสอนจิตวิทยาที่เกี่ยวกับการศึกษา. พิษณุโลก : แผนกเอกสารการพิมพ์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก.
- Allport, G. W. (1965). *Pattern and growth in Personality*. New York : Hult, Rinchard & Winston Inc, 1965.
- Allport, Gordon W. (1974). *Attitude Reading in Attitude Theory and Measurement*. Edited by Martin Fishbein. New York : John Wiley and Son.
- Bandura, A. (1977). *Self-efficacy : The exercise of control*. New York : W.H. Freeman and Company.
- Bandura, A. (1978b). *Refleltions on Self-efficacy*. In. S. Rachman (ed.), *Advances in Behavior Research and Therapy* 1 (237-256). Oxford : Pergamon Press.
- Bandura. A and D.H. Schunk. (1981, March). "Cultivation Competence, Self – Efficacy, and Intrinsic Interest Through Proximal Self – Motivation", *Journal of Personality and Social Psychology*. 41 : 586 – 598.
- Bandura, A. and D. Cervone. (1983, May). "Self – Evaluative and Self – Efficacy Mechanisms Goverming the Motivational Effects of Goal System", *Journal of Personality and social Psychology*. 45: 1017 – 1028.
- Bandura, Albert. (1986) *Social Foundations of Thought and Action : A Social Cognitive Theory*. New Jersey : Prentice – Hall, Englewood Cliffs.
- Bandura, A (1994). " Self- efficacy, " *Encyclopedia of Human Behavior*. 4 : 71 – 81.
- Bandura, Albert. (1977). *Social Learning Theroy*. Englewood Cliffs, N.J. : Prencite Hall.
- Boldwin, A.L. (1968). *Socialization and the Child Relationship*. Child Development.

- Eysenck, H.J. (1969). " Personality in Primary School Children Part I," The British Journal of Educational Psychology. 38(3) ; 109 -118 ; July.
- Good, Carter Victor. (1973). Dictionary of Education. 2nd ed. New York : McGraw – Hill.
- Hillgard, Ernest R. (1967). Introduction to Psychology. New York : Harcourt Brace.
- Hurlock, Elizabeth Bergner. (1984). Child growth and Development. Mc Graw – Hill Kogakucha.
- Jung, C. G. (1959). Psychological Types. London : Routledge's Kegan Paul Ltd.
- Kerlinger, F.N. and Pedhazour.E.J.(1977). Multiple Regression in Behavioral Explanation Prediction 3 rd ed. Florida : Harcourt Brace Jovanovich Publishing.
- Lauster, Peter, Flatauer, Susanne. (1978). The Personality Test. London : Pan.
- Mishel Walter.(1976). Personality and assessment. New York : Wiley
- Maslow, A. H. (1954) . Motivation and Personality. New York : Harper & Row.
- Murray, H. A. (1938).Exploration in Personality. London : Oxford University Press.
- Munn,Norman L.(1974). Carmichael, Leonard. Boston : Houghton Mifflin.
- Wright. B.D. & Kacmar, K. Michele (1995). Mediating roles of self – set goals, goalcommitment, self – efficacy, and attractiveness in the incentive/ performance relation. Human Performance.8 (4).

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ค่าอำนาจจำแนก (r)
ของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ตาราง 6 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามการรับรู้ความสามารถของตน

ข้อที่	IOC	การพิจารณา	ข้อที่	IOC	การพิจารณา	ข้อที่	IOC	การพิจารณา
1	1.0	คัดเลือกไว้	11	1.0	คัดเลือกไว้	21	1.0	คัดเลือกไว้
2	1.0	คัดเลือกไว้	12	0.8	ตัดทิ้ง	22	1.0	คัดเลือกไว้
3	1.0	คัดเลือกไว้	13	1.0	คัดเลือกไว้	23	1.0	คัดเลือกไว้
4	1.0	คัดเลือกไว้	14	0.8	ตัดทิ้ง	24	1.0	คัดเลือกไว้
5	1.0	คัดเลือกไว้	15	1.0	คัดเลือกไว้	25	1.0	คัดเลือกไว้
6	1.0	คัดเลือกไว้	16	1.0	คัดเลือกไว้	26	1.0	คัดเลือกไว้
7	1.0	คัดเลือกไว้	17	1.0	คัดเลือกไว้	27	0.8	ตัดทิ้ง
8	0.8	ตัดทิ้ง	18	0.8	ตัดทิ้ง	28	1.0	คัดเลือกไว้
9	1.0	คัดเลือกไว้	19	1.0	คัดเลือกไว้	29	1.0	คัดเลือกไว้
10	1.0	คัดเลือกไว้	20	1.0	คัดเลือกไว้	30	1.0	คัดเลือกไว้

ตาราง 7 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามการปฏิบัติตามประเพณี
ของโรงเรียนเตรียมทหาร

ข้อที่	IOC	การพิจารณา	ข้อที่	IOC	การพิจารณา	ข้อที่	IOC	การพิจารณา
1	0.8	คัดเลือกไว้	11	1.0	คัดเลือกไว้	21	1.0	คัดเลือกไว้
2	1.0	คัดเลือกไว้	12	0.8	คัดเลือกไว้	22	1.0	คัดเลือกไว้
3	1.0	คัดเลือกไว้	13	1.0	คัดเลือกไว้	23	0.8	ตัดทิ้ง
4	0.8	ตัดทิ้ง	14	0.8	ตัดทิ้ง	24	1.0	คัดเลือกไว้
5	0.8	คัดเลือกไว้	15	1.0	คัดเลือกไว้	25	0.8	คัดเลือกไว้
6	1.0	คัดเลือกไว้	16	1.0	คัดเลือกไว้	26	1.0	คัดเลือกไว้
7	1.0	คัดเลือกไว้	17	0.8	คัดเลือกไว้	27	0.8	คัดเลือกไว้
8	1.0	คัดเลือกไว้	18	0.8	ตัดทิ้ง	28	1.0	คัดเลือกไว้
9	1.0	คัดเลือกไว้	19	1.0	คัดเลือกไว้	29	0.8	ตัดทิ้ง
10	1.0	คัดเลือกไว้	20	1.0	คัดเลือกไว้	30	1.0	คัดเลือกไว้

ตาราง 8 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนายทหาร
ปกครองกับนักเรียนเตรียมทหาร

ข้อที่	IOC	การพิจารณา	ข้อที่	IOC	การพิจารณา	ข้อที่	IOC	การพิจารณา
1	1.0	คัดเลือกไว้	11	1.0	คัดเลือกไว้	21	1.0	คัดเลือกไว้
2	1.0	คัดเลือกไว้	12	1.0	คัดเลือกไว้	22	1.0	คัดเลือกไว้
3	0.8	ตัดทิ้ง	13	1.0	คัดเลือกไว้	23	1.0	คัดเลือกไว้
4	1.0	คัดเลือกไว้	14	1.0	คัดเลือกไว้	24	0.8	คัดเลือกไว้
5	1.0	คัดเลือกไว้	15	0.8	ตัดทิ้ง	25	0.8	ตัดทิ้ง
6	1.0	คัดเลือกไว้	16	1.0	คัดเลือกไว้	26	1.0	คัดเลือกไว้
7	1.0	คัดเลือกไว้	17	1.0	คัดเลือกไว้	27	0.8	คัดเลือกไว้
8	1.0	คัดเลือกไว้	18	0.8	คัดเลือกไว้	28	1.0	คัดเลือกไว้
9	1.0	คัดเลือกไว้	19	1.0	ตัดทิ้ง	29	1.0	คัดเลือกไว้
10	1.0	คัดเลือกไว้	20	1.0	คัดเลือกไว้	30	0.8	ตัดทิ้ง

ตาราง 9 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดู

ข้อที่	IOC	การพิจารณา	ข้อที่	IOC	การพิจารณา	ข้อที่	IOC	การพิจารณา
1	1.0	คัดเลือกไว้	11	0.8	ตัดทิ้ง	21	1.0	คัดเลือกไว้
2	1.0	คัดเลือกไว้	12	1.0	คัดเลือกไว้	22	0.8	ตัดทิ้ง
3	1.0	คัดเลือกไว้	13	1.0	คัดเลือกไว้	23	0.8	ตัดทิ้ง
4	1.0	คัดเลือกไว้	14	1.0	คัดเลือกไว้	24	1.0	คัดเลือกไว้
5	1.0	คัดเลือกไว้	15	1.0	คัดเลือกไว้	25	1.0	คัดเลือกไว้
6	1.0	คัดเลือกไว้	16	0.8	คัดเลือกไว้	26	1.0	คัดเลือกไว้
7	1.0	คัดเลือกไว้	17	1.0	คัดเลือกไว้	27	1.0	คัดเลือกไว้
8	1.0	คัดเลือกไว้	18	0.8	ตัดทิ้ง	28	0.8	คัดเลือกไว้
9	1.0	คัดเลือกไว้	19	1.0	คัดเลือกไว้	29	1.0	คัดเลือกไว้
10	1.0	คัดเลือกไว้	20	0.8	ตัดทิ้ง	30	1.0	คัดเลือกไว้

ตาราง 10 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามบุคลิกภาพความเป็นทหาร

ข้อที่	IOC	การพิจารณา	ข้อที่	IOC	การพิจารณา	ข้อที่	IOC	การพิจารณา
1	1.0	คัดเลือกไว้	25	0.8	คัดเลือกไว้	49	1.0	คัดเลือกไว้
2	1.0	คัดเลือกไว้	26	0.8	คัดเลือกไว้	50	0.8	คัดเลือกไว้
3	0.8	ตัดทิ้ง	27	1.0	คัดเลือกไว้	51	0.8	ตัดทิ้ง
4	0.8	คัดเลือกไว้	28	0.8	คัดเลือกไว้	52	1.0	คัดเลือกไว้
5	1.0	คัดเลือกไว้	29	1.0	คัดเลือกไว้	53	1.0	คัดเลือกไว้
6	0.8	ตัดทิ้ง	30	0.8	ตัดทิ้ง	54	0.8	ตัดทิ้ง
7	1.0	คัดเลือกไว้	31	0.8	ตัดทิ้ง	55	1.0	คัดเลือกไว้
8	0.8	คัดเลือกไว้	32	0.8	คัดเลือกไว้	56	1.0	คัดเลือกไว้
9	1.0	คัดเลือกไว้	33	1.0	คัดเลือกไว้	57	1.0	คัดเลือกไว้
10	0.8	ตัดทิ้ง	34	0.8	ตัดทิ้ง	58	1.0	คัดเลือกไว้
11	1.0	คัดเลือกไว้	35	0.8	คัดเลือกไว้	59	0.8	คัดเลือกไว้
12	1.0	คัดเลือกไว้	36	0.8	คัดเลือกไว้	60	0.8	ตัดทิ้ง
13	1.0	ตัดทิ้ง	37	1.0	คัดเลือกไว้	61	1.0	คัดเลือกไว้
14	0.8	คัดเลือกไว้	38	1.0	คัดเลือกไว้	62	1.0	คัดเลือกไว้
15	1.0	คัดเลือกไว้	39	1.0	คัดเลือกไว้	63	0.8	ตัดทิ้ง
16	1.0	คัดเลือกไว้	40	0.8	ตัดทิ้ง	64	1.0	คัดเลือกไว้
17	1.0	คัดเลือกไว้	41	0.8	คัดเลือกไว้	65	1.0	คัดเลือกไว้
18	0.8	ตัดทิ้ง	42	0.8	ตัดทิ้ง	66	0.8	คัดเลือกไว้
19	1.0	คัดเลือกไว้	43	0.8	คัดเลือกไว้	67	0.8	ตัดทิ้ง
20	0.8	คัดเลือกไว้	44	0.8	ตัดทิ้ง	68	0.8	ตัดทิ้ง
21	0.8	คัดเลือกไว้	45	0.8	คัดเลือกไว้	69	1.0	คัดเลือกไว้
22	1.0	คัดเลือกไว้	46	1.0	คัดเลือกไว้	70	1.0	คัดเลือกไว้
23	0.8	ตัดทิ้ง	47	1.0	คัดเลือกไว้	71	1.0	คัดเลือกไว้
24	1.0	คัดเลือกไว้	48	1.0	คัดเลือกไว้	72	1.0	คัดเลือกไว้

ตาราง 11 ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบสอบถามการรับรู้ความสามารถของตน

ข้อที่	r	การพิจารณา	ข้อที่	r	การพิจารณา	ข้อที่	r	การพิจารณา
1	0.485**	คัดเลือกไว้	11	0.457**	ตัดทิ้ง	21	0.421**	ตัดทิ้ง
2	0.527**	คัดเลือกไว้	12	0.485**	ตัดทิ้ง	22	0.410**	ตัดทิ้ง
3	0.684**	คัดเลือกไว้	13	0.577**	คัดเลือกไว้	23	0.510**	คัดเลือกไว้
4	0.456**	คัดเลือกไว้	14	0.540**	คัดเลือกไว้	24	0.554**	คัดเลือกไว้
5	0.539**	คัดเลือกไว้	15	0.394**	คัดเลือกไว้	25	0.610**	คัดเลือกไว้
6	0.518**	คัดเลือกไว้	16	0.500**	คัดเลือกไว้			
7	0.557**	คัดเลือกไว้	17	0.429**	ตัดทิ้ง			
8	0.385**	ตัดทิ้ง	18	0.426**	ตัดทิ้ง			
9	0.413**	ตัดทิ้ง	19	0.486**	ตัดทิ้ง			
10	0.576**	คัดเลือกไว้	20	0.430**	ตัดทิ้ง			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 12 ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบสอบถามการปฏิบัติตามประเพณีของ
โรงเรียนเตรียมทหาร

ข้อที่	r	การพิจารณา	ข้อที่	r	การพิจารณา	ข้อที่	r	การพิจารณา
1	0.433**	ตัดทิ้ง	11	0.442**	ตัดทิ้ง	21	0.391**	ตัดทิ้ง
2	0.450**	ตัดทิ้ง	12	0.524**	คัดเลือกไว้	22	0.571**	คัดเลือกไว้
3	0.488**	คัดเลือกไว้	13	0.498**	คัดเลือกไว้	23	0.426**	ตัดทิ้ง
4	0.511**	คัดเลือกไว้	14	0.465**	ตัดทิ้ง	24	0.310**	ตัดทิ้ง
5	0.564**	คัดเลือกไว้	15	0.556**	คัดเลือกไว้	25	0.477**	คัดเลือกไว้
6	0.534**	คัดเลือกไว้	16	0.572**	คัดเลือกไว้			
7	0.525**	คัดเลือกไว้	17	0.459**	ตัดทิ้ง			
8	0.578**	คัดเลือกไว้	18	0.513**	คัดเลือกไว้			
9	0.456**	ตัดทิ้ง	19	0.655**	คัดเลือกไว้			
10	0.493**	คัดเลือกไว้	20	0.369**	ตัดทิ้ง			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 13 ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนายทหารปกครอง
กับนักเรียนเตรียมทหาร

ข้อที่	r	การพิจารณา	ข้อที่	r	การพิจารณา	ข้อที่	r	การพิจารณา
1	0.395**	ตัดทิ้ง	11	0.549**	คัดเลือกไว้	21	0.577**	คัดเลือกไว้
2	0.473**	คัดเลือกไว้	12	0.456**	ตัดทิ้ง	22	0.469**	คัดเลือกไว้
3	0.391**	ตัดทิ้ง	13	0.618**	คัดเลือกไว้	23	0.464**	ตัดทิ้ง
4	0.343**	ตัดทิ้ง	14	0.410**	ตัดทิ้ง	24	0.339**	ตัดทิ้ง
5	0.483**	คัดเลือกไว้	15	0.524**	คัดเลือกไว้	25	0.401**	ตัดทิ้ง
6	0.491**	คัดเลือกไว้	16	0.510**	คัดเลือกไว้			
7	0.503**	คัดเลือกไว้	17	0.445**	ตัดทิ้ง			
8	0.379**	ตัดทิ้ง	18	0.525**	คัดเลือกไว้			
9	0.483**	คัดเลือกไว้	19	0.528**	คัดเลือกไว้			
10	0.523**	คัดเลือกไว้	20	0.475**	คัดเลือกไว้			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 14 ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดู

ข้อที่	การอบรมเลี้ยงดู	r	การพิจารณา	ข้อที่	การอบรมเลี้ยงดู	r	การพิจารณา
1	ประชาธิปไตย	0.503**	คัดเลือกไว้	10	ประชาธิปไตย	0.502**	คัดเลือกไว้
	เข้มงวดกวดขัน	0.597**			เข้มงวดกวดขัน	0.424**	
	ปล่อยปละละเลย	0.629**			ปล่อยปละละเลย	0.774**	
2	ประชาธิปไตย	0.527**	คัดเลือกไว้	11	ประชาธิปไตย	0.297**	ตัดทิ้ง
	เข้มงวดกวดขัน	0.612**			เข้มงวดกวดขัน	0.276**	
	ปล่อยปละละเลย	0.527**			ปล่อยปละละเลย	0.680**	
3	ประชาธิปไตย	0.637**	คัดเลือกไว้	12	ประชาธิปไตย	0.528**	คัดเลือกไว้
	เข้มงวดกวดขัน	0.577**			เข้มงวดกวดขัน	0.373**	
	ปล่อยปละละเลย	0.639**			ปล่อยปละละเลย	0.697**	
4	ประชาธิปไตย	0.378**	คัดเลือกไว้	13	ประชาธิปไตย	0.455**	คัดเลือกไว้
	เข้มงวดกวดขัน	0.459**			เข้มงวดกวดขัน	0.470**	
	ปล่อยปละละเลย	0.751**			ปล่อยปละละเลย	0.589**	
5	ประชาธิปไตย	0.427**	คัดเลือกไว้	14	ประชาธิปไตย	0.368**	ตัดทิ้ง
	เข้มงวดกวดขัน	0.624**			เข้มงวดกวดขัน	0.644**	
	ปล่อยปละละเลย	0.702**			ปล่อยปละละเลย	0.705**	
6	ประชาธิปไตย	0.484**	คัดเลือกไว้	15	ประชาธิปไตย	0.583**	คัดเลือกไว้
	เข้มงวดกวดขัน	0.557**			เข้มงวดกวดขัน	0.617**	
	ปล่อยปละละเลย	0.700**			ปล่อยปละละเลย	0.474**	
7	ประชาธิปไตย	0.402**	คัดเลือกไว้	16	ประชาธิปไตย	0.321**	ตัดทิ้ง
	เข้มงวดกวดขัน	0.597**			เข้มงวดกวดขัน	0.557**	
	ปล่อยปละละเลย	0.549**			ปล่อยปละละเลย	0.705**	
8	ประชาธิปไตย	0.597**	คัดเลือกไว้	17	ประชาธิปไตย	0.286**	ตัดทิ้ง
	เข้มงวดกวดขัน	0.560**			เข้มงวดกวดขัน	0.481**	
	ปล่อยปละละเลย	0.741**			ปล่อยปละละเลย	0.727**	
9	ประชาธิปไตย	0.599**	ตัดทิ้ง	18	ประชาธิปไตย	0.247**	ตัดทิ้ง
	เข้มงวดกวดขัน	0.317**			เข้มงวดกวดขัน	0.420**	
	ปล่อยปละละเลย	0.783**			ปล่อยปละละเลย	0.390**	

ตาราง 14 (ต่อ)

ข้อที่	การอบรมเลี้ยงดู	r	การพิจารณา	ข้อที่	การอบรมเลี้ยงดู	r	การพิจารณา
19	ประชาธิปไตย	0.353**	ตัดทิ้ง	23	ประชาธิปไตย	0.174	ตัดทิ้ง
	เข้มงวดกวดขัน	0.726**			เข้มงวดกวดขัน	0.607**	
	ปล่อยปละละเลย	0.792**			ปล่อยปละละเลย	0.702**	
20	ประชาธิปไตย	0.431**	ตัดทิ้ง	24	ประชาธิปไตย	0.251**	ตัดทิ้ง
	เข้มงวดกวดขัน	0.143			เข้มงวดกวดขัน	0.514**	
	ปล่อยปละละเลย	0.516**			ปล่อยปละละเลย	0.591**	
21	ประชาธิปไตย	0.373**	คัดเลือกไว้	25	ประชาธิปไตย	0.378**	คัดเลือกไว้
	เข้มงวดกวดขัน	0.456**			เข้มงวดกวดขัน	0.531**	
	ปล่อยปละละเลย	0.733**			ปล่อยปละละเลย	0.790**	
22	ประชาธิปไตย	0.507**	ตัดทิ้ง				
	เข้มงวดกวดขัน	0.348**					
	ปล่อยปละละเลย	0.835**					

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 15 ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบสอบถามบุคลิกภาพความเป็นทหาร

ข้อที่	r	การพิจารณา	ข้อที่	r	การพิจารณา	ข้อที่	r	การพิจารณา
1	0.427**	คัดเลือกไว้	19	0.577**	คัดเลือกไว้	37	0.437**	คัดเลือกไว้
2	0.658**	คัดเลือกไว้	20	0.483**	ตัดทิ้ง	38	0.399**	ตัดทิ้ง
3	0.573**	คัดเลือกไว้	21	0.500**	คัดเลือกไว้	39	0.469**	คัดเลือกไว้
4	0.555**	คัดเลือกไว้	22	0.561**	คัดเลือกไว้	40	0.407**	ตัดทิ้ง
5	0.257**	ตัดทิ้ง	23	0.588**	คัดเลือกไว้	41	0.457**	คัดเลือกไว้
6	0.367**	ตัดทิ้ง	24	0.435**	ตัดทิ้ง	42	0.549**	คัดเลือกไว้
7	0.490**	คัดเลือกไว้	25	0.408**	ตัดทิ้ง	43	0.519**	คัดเลือกไว้
8	0.509**	คัดเลือกไว้	26	0.570**	คัดเลือกไว้	44	0.405**	ตัดทิ้ง
9	0.460**	ตัดทิ้ง	27	0.530**	คัดเลือกไว้	45	0.616**	คัดเลือกไว้
10	0.491**	คัดเลือกไว้	28	0.507**	คัดเลือกไว้	46	0.442**	ตัดทิ้ง
11	0.468**	ตัดทิ้ง	29	0.630**	คัดเลือกไว้	47	0.584**	คัดเลือกไว้
12	0.522**	คัดเลือกไว้	30	0.426**	ตัดทิ้ง	48	0.510**	คัดเลือกไว้
13	0.442**	คัดเลือกไว้	31	0.489**	คัดเลือกไว้	49	0.390**	คัดเลือกไว้
14	0.405**	คัดเลือกไว้	32	0.198*	คัดเลือกไว้	50	0.650**	คัดเลือกไว้
15	0.460**	คัดเลือกไว้	33	0.176	ตัดทิ้ง	51	0.381**	ตัดทิ้ง
16	0.345**	ตัดทิ้ง	34	0.169	ตัดทิ้ง	52	0.513**	คัดเลือกไว้
17	0.327**	ตัดทิ้ง	35	0.371**	คัดเลือกไว้	53	0.519**	คัดเลือกไว้
18	0.536**	คัดเลือกไว้	36	0.416**	คัดเลือกไว้	54	0.373**	ตัดทิ้ง

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ภาคผนวก ข

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรื่อง
การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อ
บุคลิกภาพความเป็นทหารของนักเรียนเตรียมทหาร

คำชี้แจง

แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 5 ฉบับ คือ

ฉบับที่ 1 แบบสอบถามวัดการรับรู้ความสามารถของตน จำนวน 15 ข้อ

ฉบับที่ 2 แบบสอบถามวัดการปฏิบัติตามประเพณีของโรงเรียนเตรียมทหาร
จำนวน 15 ข้อ

ฉบับที่ 3 แบบสอบถามวัดสัมพันธภาพระหว่างนายทหารปกครองกับ
นักเรียนเตรียมทหาร จำนวน 15 ข้อ

ฉบับที่ 4 แบบสอบถามวัดการอบรมเลี้ยงดู จำนวน 15 ข้อ

ฉบับที่ 5 แบบสอบถามวัดบุคลิกภาพความเป็นทหาร จำนวน 36 ข้อ

แบบสอบถามวัดการรับรู้ความสามารถของตน

คำชี้แจง แบบสอบถามที่นักเรียนได้รับนี้เป็นแบบประเมินการรับรู้ความสามารถของตนของนักเรียน ซึ่งมีทั้งหมด 15 ข้อ ขอให้นักเรียนอ่านข้อความเหล่านี้ทีละข้อแล้ว พิจารณาตามสภาพที่เป็นจริงของนักเรียนให้มากที่สุด โดยเขียนเครื่องหมาย (ลงในช่องที่ตรงตามสภาพที่เป็นจริงของนักเรียน

ข้อ	ข้อความ	เป็นประจำ	ค่อนข้างบ่อย	บางครั้ง	นานๆ ครั้ง	ไม่เคย
1	ข้าพเจ้ามีร่างกายแข็งแรง สามารถทดสอบสมรรถภาพร่างกายประจำปีผ่านอย่างสบาย					
2	ข้าพเจ้ารู้สึกว่าคุณภาพร่างกายไม่เหมาะสมกับการเป็นทหาร					
3	ข้าพเจ้ามีสมรรถภาพร่างกายดี สามารถรับการฝึกทหารอย่างหนักได้					
4	ข้าพเจ้าสามารถฝึกทหารกลางแดดได้เป็นเวลานาน					
5	ข้าพเจ้าไม่แข็งแรงพอที่จะรับการฝึกหัดหลังเลิกเรียน					
6	ข้าพเจ้ารู้สึกกลัวว่าจะเป็นลมขณะสวนสนามกลางแดด					
7	ข้าพเจ้ารู้สึกว่าร่างกายอ่อนเพลียจากการออกกำลังกายในตอนเช้า จึงต้องหลับในเวลาเรียน					
8	ข้าพเจ้าเกรงว่าร่างกายของข้าพเจ้าจะไม่แข็งแรงพอที่จะออกกำลังกายอย่างหนักเมื่อเข้าศึกษาในโรงเรียนเหล่าทัพ					

ข้อ	ข้อความ	เป็นประจำ	ค่อนข้างบ่อย	บางครั้ง	นานๆ ครั้ง	ไม่เคย
9	ข้าพเจ้าไม่สามารถระงับอารมณ์ของตนเองได้ มักแสดงความรู้สึกให้ผู้อื่นเห็น					
10	ข้าพเจ้ายอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เพื่อนำมาปรับปรุงตนเอง					
11	ข้าพเจ้าอดทนต่อความยากลำบากในการฝึกอย่างหนักได้					
12	ข้าพเจ้าทำงานได้นานๆ โดยไม่รู้สึกเบื่อหน่าย เพื่อให้ได้ผลงานที่ดีที่สุด					
13	ข้าพเจ้ามีความแม่นยำ คล่องแคล่วในเรื่องการคิดคำนวณตัวเลข					
14	ข้าพเจ้าจดจำเรื่องราว และสามารถถ่ายทอดให้ผู้อื่นได้					
15	ข้าพเจ้าคำนวณตัวเลขในวิชาคณิตศาสตร์ผิดพลาดอยู่เสมอ					

แบบสอบถามวัดการปฏิบัติตามประเพณีของนักเรียนเตรียมทหาร

คำชี้แจง แบบสอบถามที่นักเรียนได้รับนี้เป็นแบบประเมินปฏิบัติตามประเพณีของนักเรียนเตรียมทหาร ซึ่งมีทั้งหมด 15 ข้อ ขอให้นักเรียนอ่านข้อความเหล่านี้ทีละข้อแล้วพิจารณาตามสภาพที่เป็นจริงของนักเรียนให้มากที่สุด โดยเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงตามสภาพที่เป็นจริงของนักเรียน

ข้อ	ข้อความ	จริง ที่สุด	ค่อนข้าง จริง	จริง ปานกลาง	ค่อนข้าง ไม่จริง	ไม่จริง
1	ข้าพเจ้าจะใช้คำพูดที่สุภาพกับผู้ที่มิ อาวุโสกว่า					
2	ข้าพเจ้าชอบวิจารณ์อาจารย์ลับหลัง					
3	ข้าพเจ้าจะให้คำแนะนำที่ถูกต้อง เมื่อรุ่น น้องต้องการ					
4	ข้าพเจ้าจะให้ความช่วยเหลือรุ่นพี่ ตามความสามารถ ที่ตนทำได้					
5	ข้าพเจ้าจะแสดงอาการไม่พอใจ เมื่อนาย ทหารให้ทำสิ่งที่ขัดกับความรู้สึก					
6	ข้าพเจ้าปฏิบัติตามคำสั่งผู้บังคับบัญชา โดยเคร่งครัด					
7	เมื่อมีนายทหารสัญญาบัตรเดินผ่าน ข้าพเจ้าจะทำความเคารพทุกครั้ง แม้จะไม่รู้จัก					
8	ข้าพเจ้าไม่วิจารณ์ผู้บังคับบัญชา					
9	เมื่อข้าพเจ้าทำงานส่งอาจารย์ไม่ทัน จะ หาข้ออ้างมาขอให้อาจารย์ไม่หักคะแนน					
10	ถ้าถูกจับได้ว่าลอกการบ้านเพื่อนข้าพเจ้า จะไม่ยอมรับ					
11	เมื่อข้าพเจ้าทำความผิด ข้าพเจ้าจะ ยอมรับผิดแม้จะถูกลงโทษ					

ข้อ	ข้อความ	จริง ที่สุด	ค่อนข้าง จริง	จริง ปานกลาง	ค่อนข้าง ไม่จริง	ไม่จริง
12	ข้าพเจ้าจะช่วยเพื่อนปิดบังความผิด เพราะไม่อยากให้เพื่อนถูกลงโทษ					
13	เมื่อข้าพเจ้าเห็นว่ารุ่นน้องกระทำ ความผิด ข้าพเจ้าจะทำเป็นไม่เห็นเพราะ ไม่ใช่เรื่องของเรา					
14	ข้าพเจ้าจะปฏิบัติตามคำสัญญาที่ให้ไว้กับ คนอื่นเสมอ					
15	เมื่อข้าพเจ้าพบว่าเพื่อนเล่นการพนัน ข้าพเจ้าจะแจ้งนายทหารปกครองทันที					

แบบสอบถามวัดสัมพันธภาพระหว่างนายทหารปกครองกับนักเรียนเตรียมทหาร

คำชี้แจง แบบสอบถามที่นักเรียนได้รับนี้เป็นแบบประเมินสัมพันธภาพระหว่างนายทหารปกครองกับนักเรียนเตรียมทหาร ซึ่งมีทั้งหมด 15 ข้อ ขอให้นักเรียนอ่านข้อความเหล่านี้ทีละข้อแล้ว พิจารณาตามสภาพที่เป็นจริงของนักเรียนให้มากที่สุด โดยเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงตามสภาพที่เป็นจริงของนักเรียน

ข้อ	ข้อความ	เป็นประจำ	ค่อนข้างบ่อย	บางครั้ง	นานๆ ครั้ง	ไม่เคย
1	นายทหารปกครองไม่เอาใจใส่ในเรื่องการเรียนของนักเรียน					
2	นายทหารปกครองดูแลเอาใจใส่การแต่งกายของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ					
3	นายทหารปกครองดูแลความสะอาดในห้องนอนของนักเรียนเป็นประจำ					
4	นายทหารปกครองชอบถ่ายทอดประสบการณ์การทำงานให้นักเรียนฟังเมื่อมีโอกาส					
5	นายทหารปกครองยิ้มแย้มทักทายนักเรียนเมื่อพบกันนอกโรงเรียน					
6	เมื่อนักเรียนทำงานบกพร่องนายทหารปกครองจะแนะนำสิ่งที่ถูกต้อง					
7	นายทหารปกครองให้นักเรียนช่วยทำงานโดยไม่สนใจว่าการบ้านของนักเรียนจะเสร็จหรือยัง					
8	นายทหารปกครองไม่เคยสนใจเรื่องส่วนตัวนักเรียนเลย					
9	นายทหารปกครองเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติตนตามวินัยทหาร					
10	เมื่อนักเรียนป่วยอยู่ที่กองพยาบาลนายทหารปกครองจะไปเยี่ยม					

ข้อ	ข้อความ	เป็นประจำ	ค่อนข้างบ่อย	บางครั้ง	นานๆ ครั้ง	ไม่เคย
11	นายทหารปกครองแต่งกายสะอาดและถูกต้องตามระเบียบ สมควรนำมาเป็นแบบอย่าง					
12	นายทหารปกครองไม่ค่อยมีเวลาว่างให้นักเรียนปรึกษาปัญหา					
13	นายทหารปกครองกวัดข้นให้นักเรียนปฏิบัติตามระเบียบของโรงเรียนตลอดเวลาที่นักเรียนอยู่ในโรงเรียน					
14	นายทหารปกครองใช้อำนาจลงโทษนักเรียนจนนักเรียนเกิดความกลัว					
15	ไม่ว่านักเรียนจะมีปัญหาเรื่องส่วนตัวหรือเรื่องการเรียน นายทหารปกครองจะช่วยแก้ไขปัญหาย่างสุดความสามารถ					

แบบสอบถามวัดการอบรมเลี้ยงดู

คำชี้แจง แบบสอบถามที่นักเรียนได้รับนี้ เป็นแบบสอบถามที่มีข้อความที่เป็นสถานการณ์ที่เป็นตัวแทนของเหตุการณ์ ซึ่งเกิดขึ้นได้ในชีวิตนักเรียนเตรียมทหาร มีจำนวน 15 ข้อ ซึ่งในแต่ละข้อมีคำตอบ 3 ตัวเลือก ซึ่งนักเรียนต้องตอบทุกตัวเลือกในแต่ละข้อ โดยพิจารณาตามสภาพที่เป็นจริงของนักเรียนให้มากที่สุด โดยเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงตามสภาพที่เป็นจริงของนักเรียน

ข้อ	ข้อความ	จริง ที่สุด	ค่อนข้าง จริง	จริง ปานกลาง	ค่อนข้าง ไม่จริง	ไม่จริง
1	เมื่อนักเรียนมีโอกาสกลับบ้านในวันหยุด ผู้ปกครองปฏิบัติต่อนักเรียนอย่างไร					
	ก. บังคับให้อ่านหนังสือเป็นประจำ					
	ข. ไม่เคยถามเรื่องเรียนเลย					
	ค. พุดคุยถึงปัญหาเรื่องเรียนว่าเป็นอย่างไร					
2	เวลานักเรียนทำการบ้านผู้ปกครองจะปฏิบัติต่อนักเรียนอย่างไร					
	ก. ไม่สนใจว่านักเรียนทำการบ้านได้หรือไม่					
	ข. ไม่ให้ไปไหนจนกว่าจะทำการบ้านเสร็จ					
	ค. ชักถามว่าทำการบ้านได้หรือไม่					
3	เวลาใกล้สอบนักเรียนจะต้องดูตำราเพื่อเตรียมตัวสอบผู้ปกครองจะปฏิบัติต่อนักเรียนอย่างไร					
	ก. ให้กำลังใจและแนะนำการอ่านหนังสือ					
	ข. ควบคุม บังคับ ดูแลให้นักเรียนอ่านหนังสือ					
	ค. ไม่สนใจที่จะตักเตือนให้นักเรียนดูหนังสือ					

ข้อ	ข้อความ	จริง ที่สุด	ค่อนข้าง จริง	จริง ปานกลาง	ค่อนข้าง ไม่จริง	ไม่จริง
4	บางครั้งนักเรียนเกิดความท้อแท้ผิดหวัง ด้านการเรียน ผู้ปกครองจะปฏิบัติต่อ นักเรียนอย่างไร					
	ก. ปลอบและให้กำลังใจ					
	ข. ไม่สนใจว่านักเรียนมีปัญหาอะไร					
	ค. ให้อ่านหนังสือมากยิ่งขึ้นกว่าเดิม					
5	บางครั้งนักเรียนเกิดความท้อแท้เรื่องการ ปรับตัวให้เข้ากับระบบทหาร ผู้ปกครอง จะปฏิบัติต่อนักเรียนอย่างไร					
	ก. ปลอบและให้กำลังใจ					
	ข. ไม่สนใจว่านักเรียนมีปัญหาอะไร					
	ค. บังคับให้นักเรียนปรับตัวให้ได้ เหมือนกับคนอื่น					
6	นักเรียนได้นำสมุดรายงานผลการเรียน มาให้ผู้ปกครองได้ทราบ และได้ผลการ เรียนไม่ดีเท่าที่ควรที่ผ่านมา นักเรียนคิด ว่าผู้ปกครองจะปฏิบัติต่อนักเรียนอย่างไร					
	ก. ดูผลการเรียนแล้วตำหนิทันที และ บังคับให้สนใจการเรียนมากยิ่งขึ้น					
	ข. วางไว้บนโต๊ะ ไม่สนใจเปิดดู					
	ค. ชักถามเหตุผล และให้กำลังใจ					
7	ขณะที่นักเรียนแต่งตัวออกนอกบ้านไป เที่ยว ผู้ปกครองท่านจะทำอย่างไร					
	ก. ช่วยดูว่านักเรียนควรแต่งตัวเช่นไร จึงเหมาะสม					
	ข. บังคับให้นักเรียนใส่ชุดตามที่ ผู้ปกครองกำหนดให้					
	ค. ไม่สนใจว่านักเรียนจะแต่งตัวอย่างไร					

ข้อ	ข้อความ	จริง ที่สุด	ค่อนข้าง จริง	จริง ปานกลาง	ค่อนข้าง ไม่จริง	ไม่จริง
8	เพื่อนสนิทของนักเรียนมีปัญหาเดือดร้อน ทุกซี้ใจ และนักเรียนได้นำมาเล่าให้ ผู้ปกครองฟัง ผู้ปกครองท่านจะปฏิบัติ อย่างไร					
	ก. ช่วยให้คำปรึกษา					
	ข. ห้ามก้าวก่ายเรื่องของเพื่อน					
	ค. รับฟัง แต่ไม่สนใจตอบปัญหา					
9.	นักเรียนได้นำสมุดรายงานผลการเรียน มาให้ผู้ปกครองได้ทราบ และได้ผลการ เรียนดีขึ้นกว่าเดิมที่ผ่านมา นักเรียนคิด ว่าผู้ปกครองจะปฏิบัติต่อนักเรียนอย่างไร					
	ก. ดูผลการเรียนแล้วกล่าวชมเชย					
	ข. วางไว้บนโต๊ะ ไม่สนใจเปิดดู					
	ค. พอใจผลการเรียน และคอย ควบคุมดูแลให้ผลการเรียนดียิ่งขึ้น					
10	เมื่อนักเรียนช่วยทำงานบ้าน ผู้ปกครอง นักเรียนจะปฏิบัติอย่างไร					
	ก. ชมเชยและร่วมทำด้วย					
	ข. ชักถามว่าทำงานบ้านเสร็จหรือยัง					
	ค. ทำงานของท่านไป ไม่สนใจว่า นักเรียนจะทำอะไร					
11	ขณะที่นักเรียนช่วยทำงานบ้าน บังเอิญ นักเรียนทำข้าวของเสียหาย ผู้ปกครอง จะปฏิบัติอย่างไร					
	ก. ไม่สนใจเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น					
	ข. รับฟังเหตุผลว่าทำไมจึงเป็นเช่นนั้น					
	ค. ว่ากล่าว ตำหนินักเรียนทันที					

ข้อ	ข้อความ	จริง ที่สุด	ค่อนข้าง จริง	จริง ปานกลาง	ค่อนข้าง ไม่จริง	ไม่จริง
12	ถ้านักเรียนขออนุญาตผู้ปกครองไปเที่ยว กลางคืนกับเพื่อน นักเรียนคิดว่า ผู้ปกครองจะปฏิบัติเช่นไร					
	ก. ห้ามไปเที่ยวอย่างเด็ดขาด					
	ข. ให้คำแนะนำเกี่ยวกับความเหมาะสม และการปฏิบัติตนในการเที่ยว					
	ค. ทำเฉยๆ ไม่สนใจ					
13	ถ้านักเรียนมีความสนใจในการเรียน น้อยลง ผู้ปกครองจะปฏิบัติอย่างไร					
	ก. ตำหนินักเรียนทันทีโดยไม่ฟังเหตุผล					
	ข. ถามถึงสาเหตุและแนะนำให้ตั้งใจ เรียนมากขึ้น					
	ค. เฉยๆ ไม่สนใจ					
14	ถ้านักเรียนมีโอกาสได้รับรางวัลเรียนดี ผู้ปกครองนักเรียนจะปฏิบัติอย่างไร					
	ก. เฉยๆ ไม่สนใจ					
	ข. แสดงความชื่นชม					
	ค. พอใจและคอยควบคุมให้ตั้งใจเรียน					
15	ถ้าผู้ปกครองพบว่านักเรียนกำลังคบ เพื่อนต่างเพศ ผู้ปกครองจะปฏิบัติกับ นักเรียนอย่างไร					
	ก. ไม่สนใจ เป็นเรื่องส่วนตัวของ นักเรียน					
	ข. ตักเตือน และห้ามคบเพื่อนต่างเพศ ในเวลาเรียนเด็ดขาด					
	ค. ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการปฏิบัติตัว ของนักเรียนกับเพื่อนต่างเพศ					

แบบสอบถามบุคลิกภาพความเป็นทหาร

คำชี้แจง แบบสอบถามที่นักเรียนได้รับนี้เป็นแบบประเมินบุคลิกภาพความเป็นทหารของนักเรียน ซึ่งมีทั้งหมด 36 ข้อ ขอให้นักเรียนอ่านข้อความเหล่านี้ทีละข้อแล้วพิจารณาตามสภาพที่เป็นจริงของนักเรียนให้มากที่สุด โดยเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงตามความรู้สึกและสภาพที่เป็นจริงของนักเรียน

ข้อ	ข้อความ	จริง ที่สุด	ค่อนข้าง จริง	จริง ปาน กลาง	ค่อนข้าง ไม่ จริง	ไม่ จริง
1	แม้ข้าพเจ้าจะป่วยแต่ก็ปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จ					
2	ข้าพเจ้าพยายามทำงานให้สำเร็จตามที่ตั้งเป้าหมายไว้ ถึงแม้จะยากลำบาก					
3	ข้าพเจ้าตั้งใจฝึกเฉพาะเมื่อสภาพอากาศอำนวย					
4	ข้าพเจ้าเลิกปฏิบัติงานทันทีที่รู้ว่าเหนื่อย					
5	ข้าพเจ้าปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ ไม่ว่าจะคุ้มค่าตอบแทนหรือไม่ก็ตาม					
6	ถ้าข้าพเจ้าไม่ชอบงานที่ผู้บังคับบัญชามอบหมายให้ ข้าพเจ้าจะหลีกเลี่ยงงานนั้น					
7	เมื่อข้าพเจ้าต้องเข้าเวร ข้าพเจ้าจะทำหน้าที่อย่างดีที่สุด					
8	เมื่ออาจารย์ให้ค้นคว้าหนังสือในห้องสมุด ข้าพเจ้าจะตั้งใจทำอย่างเต็มที่					
9	ข้าพเจ้าจะลงโทษรุ่นน้องที่กระทำความผิดอย่างเท่าเทียมกัน					
10	บางครั้งข้าพเจ้าจะเห็นแก่ความเป็นเพื่อนมากกว่าความถูกต้อง					
11	ข้าพเจ้าแบ่งงานให้เพื่อนตามความสามารถ โดยไม่คำนึงถึงความสนิทสนม					

ข้อ	ข้อความ	จริง ที่สุด	ค่อนข้าง จริง	จริง ปาน กลาง	ค่อนข้าง ไม่ จริง	ไม่ จริง
12	ข้าพเจ้าชมเชยรุ่นน้องทุกคนที่ปฏิบัติตนถูกต้องตามระเบียบอย่างเท่าเทียมกัน					
13	ข้าพเจ้ายินดีออกค่ายอาสาในวันหยุด เพื่อช่วยเหลือคนในพื้นที่ทุรกันดาร					
14	ข้าพเจ้าชอบช่วยเหลือผู้อื่นเมื่อเขาเดือดร้อน					
15	ข้าพเจ้ายินดีช่วยงานของกองทัพแม้จะไม่ใช่นหน้าที่โดยตรง					
16	ข้าพเจ้าสมัครใจช่วยเหลืองานของโรงเรียน แม้ต้องใช้เวลาในวันหยุดราชการ					
17	ข้าพเจ้าตั้งใจศึกษาเล่าเรียนเพื่อนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการพัฒนาประเทศต่อไป					
18	ข้าพเจ้าปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนที่ดี เข้าร่วมศาสนพิธีทุกครั้งที่มีโอกาส					
19	ข้าพเจ้ารู้สึกไม่พอใจ ถ้าต้องไปร่วมพิธีที่ลานพระรูป ทรงม้าในวันปียมหาราช เพราะเป็นวันหยุดราชการ					
20	ข้าพเจ้าใช้วัสดุอุปกรณ์ภายในโรงเรียนอย่างคุ้มค่าที่สุดเพราะเป็นการช่วยประหยัดงบประมาณของประเทศ					
21	ถ้ามีผู้คัดค้านความคิดเห็นของข้าพเจ้า ข้าพเจ้ามักหวั่นไหวไม่แน่ใจ					
22	ในสถานการณ์เฉพาะหน้า ข้าพเจ้าจะตัดสินใจเองแม้จะไม่ตรงกับคำสั่งผู้บังคับบัญชา					
23	ข้าพเจ้าจะตัดสินใจกระทำตามความคิดของตนเองทันทีเมื่อผ่านการไตร่ตรองดีแล้ว					
24	ข้าพเจ้าทำโทษรุ่นน้องที่มีหลักฐานชัดเจนว่ากระทำผิดทันที					

ข้อ	ข้อความ	จริง ที่สุด	ค่อนข้าง จริง	จริง ปาน กลาง	ค่อนข้าง ไม่ จริง	ไม่ จริง
25	ข้าพเจ้ามักเป็นต้นคิด ต้นแบบให้เพื่อน					
26	ข้าพเจ้าชอบค้นคว้าวิธีแก้โจทย์ปัญหาในวิชา คณิตศาสตร์ที่แตกต่างจากวิธีที่อาจารย์ใช้					
27	ข้าพเจ้าเป็นผู้ที่เสนอแนวทางแก้ไขปัญหาให้ เพื่อนในตอนเสมอ					
28	ข้าพเจ้าสนใจความคิดหรือผลงานที่แปลกใหม่ ของผู้อื่น					
29	ข้าพเจ้ายินดีรับโทษถ้าข้าพเจ้าทำผิด					
30	ข้าพเจ้าประหม่าถ้าต้องเป็นผู้นำถวายสัตย์ ปฏิญาณหน้าพระที่นั่ง					
31	ข้าพเจ้าจะแสดงความสามารถที่ตนเองมีอยู่ให้ ผู้อื่นเห็นทุกครั้งที่มีโอกาส					
32	ข้าพเจ้าไม่กล้าแสดงความคิดเห็นในที่ประชุม ถ้าผู้บังคับบัญชาระดับสูงเข้าร่วมประชุมด้วย					
33	ข้าพเจ้าตำหนิผู้บังคับบัญชาให้ผู้อื่นฟัง โดยไม่ คำนึงว่าเป็นการผิดวินัยทหาร					
34	ข้าพเจ้าปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาโดย เคร่งครัด					
35	ขณะที่ข้าพเจ้าอยู่ในเครื่องแบบ ข้าพเจ้าจะสวม หมวกทุกครั้งก่อนเดินออกนอกอาคาร					
36	ข้าพเจ้ายื่นใบลาทุกครั้งถ้าลาหรือลาป่วย					

ภาคผนวก ค

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

1. อาจารย์ชวลิต รวยอาจิณ	ภาควิชาการวัดผลและวิจัยทางการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. พันเอกธรรมรงค์ บุญสนอง	ส่วนการศึกษา โรงเรียนเตรียมทหาร
กรมยุทธศึกษาทหาร กองบัญชาการทหารสูงสุด
3. พันเอกหญิง นงเยาว์ เกตุนุติ	ส่วนการศึกษา โรงเรียนเตรียมทหาร
กรมยุทธศึกษาทหาร กองบัญชาการทหารสูงสุด
4. พันเอกสุรชาญ วณิชกิจ	ส่วนการศึกษา โรงเรียนเตรียมทหาร
กรมยุทธศึกษาทหาร กองบัญชาการทหารสูงสุด
5. อาจารย์ธวัชชัย ทาทอง	วิทยาลัยเทคนิคประจวบคีรีขันธ์

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ – ชื่อสกุล	เรืออากาศเอกหญิง สุธาสินี บุญวัฒน์ (อัมมฤตม)
วันเดือนปีเกิด	12 กรกฎาคม 2518
สถานที่เกิด	โรงพยาบาลราชวิถี กรุงเทพฯ
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	5/255 ประชาชนิเวศน์ 2 ระยะ 3 ถนนสามัคคี ตำบลบางตลาด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี 11120
ตำแหน่งหน้าที่การงานในปัจจุบัน	อาจารย์สอนวิชาเคมี กองวิชาวิทยาศาสตร์ โรงเรียนเตรียมทหาร
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	185 โรงเรียนเตรียมทหาร ตำบลศรีกะอาง อำเภอบ้านนา จังหวัด นครนายก 26110
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2531	ประถมศึกษา จากโรงเรียนดรุณวิทยาน กรุงเทพฯ
พ.ศ. 2535	มัธยมศึกษา จากโรงเรียนสตรีวิทยา กรุงเทพฯ
พ.ศ. 2539	ครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) สาขามัธยมศึกษา วิชาเอก เคมีและวิทยาศาสตร์ทั่วไป จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
พ.ศ. 2547	การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ